

1980-2015



# מועצה אזורית דרום השרון

”העבר מאחוריה היא צופה אל הבאות”



# מועצה אזורית דרום השרון

1980-2015

”העבר מאתחוריה היא צופה אל הבאות”

# עֵץ הָאוֹרֵינָא

3	ברכת ראש המועצה
6	ברכת יו"ר מרכז המועצות האזוריות
7	דברי אריאל שרון ז"ל בטקס קבלת אזרחות כבוד
8	דרום השרון - רקע היסטורי
20	מחלקות המועצה האזורית
38	ערים תאומות
40	איגודי ערים
43	מסכמים שנה - התפתחות היישובים על פני השנים
123	יישובי המועצה

## שלמי תודה

המועצה האזורית דרום השרון מודה לנציגי היישובים, הוועדים, חברי המליאה וחברי ועדת ההגוי הציבורית, על העזרה באיסוף המידע, הסיוע באיתור חומר ארכיוני והליווי בהדרכה ובעצה טובה בהכנת הספר, בלעדיהם לא היה ספר זה רואה אור. תודה מיוחדת לארכיון קיבוץ רמת הכובש, ארכיון קיבוץ ניר אליהו והארכיון הציוני ירושלים.

הפקה והוצאה לאור - זיגוג הפקות 09-7495959

עריכה גרפית - חוה מצקין

הודפס בישראל, אדר תשע"ו, אפריל 2016

© כל הזכויות שמורות למועצה האזורית דרום השרון

## דבר ראש המועצה לרגל 35 שנים להקמת המועצה האזורית דרום השרון

תושבים יקרים שלום רב,



בשנת 2015 ציינה המועצה האזורית דרום השרון 35 שנים להיווסדה. מאז כינונה של המועצה הצלחנו לשמור על המרחבים הפתוחים והשטחים החקלאיים, לסייע להרחבת היישובים ושגשוגם. הקמנו ישובים חדשים, קלטנו תושבים, קיימנו חיי קהילה תוססים.


אנו מציינים שלושים וחמש שנים של עשייה ויצירה, של תנופת בניה ופיתוח, של שירות מסור ונאמן לתושבינו. עינינו נשואות קדימה אל יעדים ואתגרים חדשים. אנו פועלים לשמר את הצביון הכפרי ולשפר את איכות החיים באמצעות פיתוח מבוקר שיתן מענה לצרכי היישובים.

סיפורה של המועצה האזורית דרום השרון ושל מייסדיה שזור כחוט השני בסיפור תקומתה של מדינת ישראל והוא משלב חזון וחלוציות, חלום ומציאות. דרום השרון היא אחת הדוגמאות המוצלחות למימוש החזון הציוני. הקמנו את היישובים החדשים - נירית, כוכב יאיר, מתן, וצור יגאל ובימים אלה אנו מקימים את היישוב הקהילתי צור יצחק על שמו של ראש הממשלה המנוח יצחק רבין ז"ל. נפרדנו מצור יגאל שאוחדה עם כוכב יאיר, מגני יהודה שאוחדה עם סביון, וקלטנו את רמות השבים.

במרבית המושבים והקיבוצים הוקמו הרחבות, נבנו שיכונים בנים, נסללו כבישים והותקנו מדרכות ותאורה, הוקמו מבני ציבור -בתי כנסת, מקוואות, בתי עם, מועדונים ונבנו גני ילדים. הוקמו גם אזורי תעשייה ותעסוקה חדשים ו"קריית מועצה" הכוללת את משרדי המועצה, החברות העירוניות, קריית חינוך, היכל התרבות, אליהם יתווסף בקרוב אולם כנסים. ביישובים הושלמה מערכת ביוב מרכזית המחוברת למכונני טיהור שמטפלים בשפכי היישובים. מתוך הקפדה על איכות הסביבה ובמגמה לצמצם את המפגעים הסביבתיים הקמנו את "מט"ש דרום השרון המזרחי" המטפל בשפכי היישובים ובשפכי העיר קלקיליה, יישובי השומרון, ויישובי המשולש. בימים אלה מצוי בעיצומו פרויקט שדרוג המט"ש שיהפוך את המתקן לאחד המתקדמים והמשוכללים בישראל. אנו מצויים בתהליך שנועד לקדם הקמתו של מפעל להשבת קולחין שיתרום משמעותית לחידוש תנופת החקלאות באזור ומקדמים את פרויקט "ארץ הירקון" המיועד להפוך את מרחבי נחל ירקון למרחב תירותי.

בד בבד עם תנופת הפיתוח נתנו את דעתנו על שמירת איכות החיים ביישובים וקבענו לעצמנו מדיניות של פתוח מבוקר שבמרכזה שימור השטחים החקלאיים הפתוחים והצביון הכפרי של יישובנו. אין ספק כי בשנים האחרונות נתון המרחב הכפרי ללחצי פיתוח כבדים חסרי תקדים ואנו מוצאים את עצמנו במאבקים בלתי פוסקים על מנת להבטיח ולשמור את צביונו הכפרי.

תחום החינוך תופס מקום מרכזי בעשייתנו וניצב בראש סולם הקדימויות. שילבנו במערכת החינוך תכניות לימוד מתקדמות, פתחנו מגמות ומסלולי לימוד חדשים, מוסדות החינוך צויידו במערכות מחשוב מתקדמות. הקמנו בתי ספר חדשים שהחליפו את המבנים הישנים ובנינו עשרות גני ילדים, מעונות ומועדוניות לרווחת התלמידים. מדי שנה אנו מחלקים מלגות לתושבינו הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה. טיפוח המצויינות



וההישגים בצד טיפוח ערכים, צמצום הנשירה ממסגרות החינוך, עזרה לחלש ועודד התנדבות בקהילה, הן גולת הכותרת של פעילותינו החינוכית. התוצאות לא אחרו לבוא והמועצה מדורגת בצמרת הרשויות במדינת ישראל במספר תלמידיה הזכאים לבגרות והמשרתים שירות משמעותי בצה"ל.

בתחום הרווחה והשירותים החברתיים מפעילה המועצה מערכת סיוע ותמיכה נרחבת לכלל האוכלוסיה הכוללת סיוע וליווי בתחום הפרט, בתחום הזוגי והמשפחתי וכן בתחום הקבוצתי והקהילתי. שירותי הרווחה מסייעים לנזקקים ופועלים לשיפור איכות החיים של תושבי המועצה. הפעילות מופנית לאוכלוסיות מגוונות בהן קשישים וצעירים ואוכלוסיות עם צרכים מיוחדים. ותיקי היישובים נהנים ממגוון פעילויות במסגרת מרכזי היום שהוקמו בנוה ימין, כפר מעש ושדה ורבורג ומרכז תעסוקה במושב חגור וכן משירותי המכללה האזורית "דורות" ו"הקהילה הכפרית התומכת" בהם בבתיהם. בנוסף, פעלנו להקמת עמותת "אחים" המסייעת לתושבים נזקקים.

בתחום התרבות הנוער והספורט מקיימת המועצה פעילות עניפה ביישובים בשיתוף וועדי היישובים וועדות התרבות. המועצה תומכת ומסייעת לפעילותן של חברות זמר, להקת מחול וספריות. תושבי המועצה נהנים ממגוון רחב של פעילויות תרבותיות על בסיס אזורי ובהם סדרות מנויים, הצגות תיאטרון, הרצאות, קונצרטים וכן אירועי ספורט עממיים. במהלך השנים הקימה המועצה ושיפצה בתי עם ומועדוני נוער ביישובים, בנתה אולמות ספורט חדשים במוסדות החינוך והקימה את היכל התרבות בקרית המועצה המשמש אבן שואבת לאירועי תרבות לכלל תושבי המועצה ואף לערים הסמוכות.

מיקומה של המועצה לאורך קו התפר חייב אותנו להגביר את תפיסת הבטחון באזור. המועצה סייעה וקידמה את הקמתן של כיתות כוננות וצוותי חירום ביישובים, בסיסי מתמידים ומשא"ז ופעלה למיגון היישובים בסיוע מערכת הבטחון. בנוסף, יזמה המועצה והובילה את המאבק להקמת גדר הפרדה בטחונית לאורך קו התפר, מאבק שנשא פרי והוביל לצמצום ניכר בהיקף האירועים.

הקפדנו על עשייה ומינהל תקין ופעלנו באיזון ובמקצועיות שזיכו אותנו במשך תשע עשרה השנים האחרונות בפרס לניהול כספי תקין של משרד הפנים ולהכללתנו במסגרת מספר מצומצם של רשויות איתנות להן האציל המשרד מסמכויותיו. כחלק מתפיסת האיכות הוסמכה המועצה לתקן ISO 9001 לאיכות השירות על כלל פעילותה. ISO14000 לאיכות הסביבה ותקן ישראלי 9301 לנושא תחבורה. בדרך להגשמת חזונה גיבשה המועצה עיקרי מדיניות המנחים אותה לאורך השנים וכן גיבשה קוד אתי לצורך שיפור והעמקת תודעת השירות.

בצד המשך המאבק לעיגון זכויות החקלאים בקרקע, היינו בין הראשונים בארץ להסדיר את נושא הפרנסה החלופית ואנו ממשיכים לקדמו גם כיום, מתוך דאגה לתושבים והקפדה על איכות החיים.

כיום, יכולים תושבי המועצה להתבונן בסיפוק ובגאווה בעמל כפיהם ולהתברך בהישגיהם. יישובי דרום השרון הם פינות חמד הטובלות בירק, הנהנות מאיכות חיים גבוהה, מערכת חינוך מובילה בהישגים ובערכים, מיגוון שירותים ופעילות מקומית עניפה.

פנינו אל העתיד. אין לנוח על זרי הדפנה. יש להמשיך לפעול להמשך תנופת הפיתוח ביישובים תוך מתן מענה לצרכי הדור הצעיר. נפעל לסייע לוועדים המקומיים בפעילותם תוך הגדלת מגוון השירותים וצמצום הוצאות ארגוניות במקביל לשיפור מתמיד של השירות הניתן לתושבים.



אני גאה לשרת את תושבי המועצה האזורית הנחשבת לאחת המועצות האזוריות המובילות בישראל. הודות לשיתוף הפעולה, התמיכה והסיוע של חברי המועצה והנהלתה, של ועדי היישובים, הפעילים השונים לאורך השנים, והודות לעובדי המועצה המסורים, זכינו יחד להקים בדרום השרון יישובים לתפארת וקהילה איכותית הנהנית מרמת מנהל וניהול מן הטובות בארץ. תודתי לכל השותפים לעשייה.

איחולי לשנים רבות של שגשוג ופיתוח, שמירה על איכות החיים והזהות הכפרית שלנו, הצביון הייחודי של יישובינו והתחדשות מתמדת.

שלכם בברכה,

ד"ר מוטי דלג'ו  
ראש המועצה

## חזון המועצה האזורית

מועצה אזורית המשתלבת במרחב הכפרי והעירוני ואיתנה חברתית וכלכלית. בעלת זהות כפרית וחקלאית, המשמרת את ערכי ההתיישבות והעבודה ופועלת לשמירה על השטחים החקלאיים והמרחבים הפתוחים. התחדשות מתמדת ופיתוח מבוקר על יישוביה, פיתוח מקורות תעסוקה חקלאיים ולא חקלאיים ידידותיים לסביבה לטובת תושביה. יצירת יחסי גומלין טובים ושיתוף פעולה עם שכנותיה.



## לתושבי המועצה האזורית דרום השרון

בשמי ובשם מרכז המועצות האזוריות ברצוני לברך את המועצה האזורית במלאות לה 35 שנה. דרום השרון שנולדה לפני שלושים וחמש שנה, כתוצאה של איחוד שלוש המועצות - ירקון, מפעלות אפק והשרון התיכון, שהכניס תחת כנפיה כ-30 ישובים, חלקם הוקם עוד טרם הקמת המדינה וחלקם צעירים הרבה יותר.

ראיתי איך בשלושה עשורים צמחה אוכלוסיית המועצה והכפילה את עצמה, תוך התמודדות עם השינויים הדרמטיים שעברו על ישובי המרחב הכפרי - מושבים וקיבוצים כאחד, מחד והתאמה למודלים חדשים של התישבות כיישובים קהילתיים והרחבות בישובים הוותיקים גם יחד. שינויים שהובילו להטרוגניות בצרכים, ברצונות ובדרישות התושבים מחד והעברת הסמכויות והאחריות למתן השירותים למועצה מאידך. כל אלה הביאו את מנהיגות המועצה לשילוב ידיים בפיתוח מערכת שירותים בהם מערכת חינוך איכותית שאף זכתה בפרס החינוך הארצי ומערך שרותי פנאי מגוונים ועשירים, שרותים מוניציפליים, טיפוח קיימות ושמירה על סביבה ירוקה.

כיו"ר מרכז המועצות האזוריות, אני נפעם לראות כיצד התמודדה ומתמודדת המועצה המצויה בלב מדינת ישראל מול לחצי פיתוח של הרשויות הגובלות בה ומבקשות לנגוס בה, תוך מאמץ מתמשך ואמונה עמוקה בחשיבות החקלאות, הכפר, הירוק והריאות הירוקות לדמותה של המועצה ולציביונה של מדינת ישראל.

כמועצה המצויה בלב המדינה, דרום השרון עומדת על אחריותה להמשך "חריש התלם הישר" כפי שהיה מספר אריאל שרון ראש הממשלה ז"ל יליד כפר מל"ל, על משמר הריאה הירוקה עבור תושביה ותושבי המדינה. אני משוכנע כי על אף הקשיים תצלח דרום השרון במשימה על שום שורשיה העמוקים בקרקע הפורייה ועל שום המנהיגות המקומית והאזורית שמצמיחות ומטפחות איכות המשלבת הישגים עם ערכים תוך שמירה של הייחוד של הישובים והאיזור כולו כאחד.

אני מאחל לכם צמיחה ושגשוג ולשנים טובות

בברכה,

שמוליק ריפמן

יו"ר מרכז המועצות האזוריות

וראש המועצה האזורית רמת הנגב



9/6/98  
 כאן, באיזור הזה, במושב כפר מל"ל, נולדתי. כאן השקיתי בפרדס, חרשתי בכרם, שמרתי בלילות במיקשה. ואלה יחד עם המשפחה המיוחדת בה גדלתי השפיעו יותר מכל על דרכי ב-50 השנים האחרונות.

מראה אדמת החמרה האדמדמה של גבעות השרון, המכוסה בציבעוני בר נפלאים, הינו תמיד לנגד עיני, גם כשכל חלקה טובה נאכלת באכזריות ע"י שכונות פרבריות הצצות כפטריות ניחוח נרקסי הבר, שהשתרעו כמרבדים משני צידי הירקון, עדיין עולה באפי, הגם שאת מקומם תופסים יותר ויותר, כנטע זר, אולמות שעשועים ובידור. ריח פריחת ההדרים אף הוא לצערנו, הולך ונעלם. ובכל זאת כשאני מגיע הנה אני מרגיש תמיד כמי ששב הביתה."

ניחוח נרקסי הבר, שהשתרעו כמרבדים משני צידי הירקון, עדיין עולה באפי, הגם שאת מקומם תופסים יותר ויותר, כנטע זר, אולמות שעשועים ובידור. ריח פריחת ההדרים אף הוא לצערנו, הולך ונעלם. ובכל זאת כשאני מגיע הנה אני מרגיש תמיד כמי ששב הביתה."

ריח פריחת ההדרים, אף הוא לצערנו, הולך ונעלם. ובכל זאת כשאני מגיע הנה אני מרגיש תמיד כמי ששב הביתה."

וככל שאני מרגיש תמיד כמי ששב הביתה."

מתוך נאומו של ראש הממשלה המנוח אריאל שרון ז"ל, בעת קבלת אזרחות כבוד של המועצה האזורית. יוני 1998

"כאן באיזור הזה, במושב כפר מל"ל, נולדתי. כאן עברו עלי ימי ילדותי ונערוטי. כאן השקיתי בפרדס, חרשתי בכרם, שמרתי בלילות במיקשה. ואלה יחד עם המשפחה המיוחדת בה גדלתי השפיעו יותר מכל על דרכי ב-50 השנים האחרונות. מראה אדמת החמרה האדמדמה של גבעות השרון, המכוסה בציבעוני בר נפלאים, הינו תמיד לנגד עיני, גם כשכל חלקה טובה נאכלת באכזריות ע"י שכונות פרבריות הצצות כפטריות ניחוח נרקסי הבר, שהשתרעו כמרבדים משני צידי הירקון, עדיין עולה באפי, הגם שאת מקומם תופסים יותר ויותר, כנטע זר, אולמות שעשועים ובידור. ריח פריחת ההדרים אף הוא לצערנו, הולך ונעלם. ובכל זאת כשאני מגיע הנה אני מרגיש תמיד כמי ששב הביתה."

# מגבעות אדומות לגגות אדומים - התיישבות דרום השרון

עופר רגב

## חֲבֻצַּת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשְׁנַת הָעֵמְקִים (שיר השירים ב, 1)

"אֲנִי חֲבֻצַּת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשְׁנַת הָעֵמְקִים" (שיר השירים ב' 1). פסוק זה הוא אחד מהדימויים הנאים בהן מתוארת האהובה, גיבורת מגילת שיר השירים. יש בו כדי להעיד על תדמיתו של אזור השרון כמרחב המציף רגשות אהבה ויופי. קיימים הסברים שונים על משמעות המילה שרון. יש הרואים בה שיבוש של המילה האכדית שָׁרְנוּ, שמשמעותה יער, ויש הרואים בה קיצור של המילה יְשׁוּרוֹן, המעידה על אופיו המישורי של האזור. מישורי השרון נחצים על ידי כמה אפיקי נחלים, חלקם בעלי זרימה קבועה כמו נחל אלכסנדר שמוצאו ממרום הרי השומרון ונהר הירקון, הפורץ ממעיינות ראש העין והוא הגדול והשופע בנחלי מישור החוף.

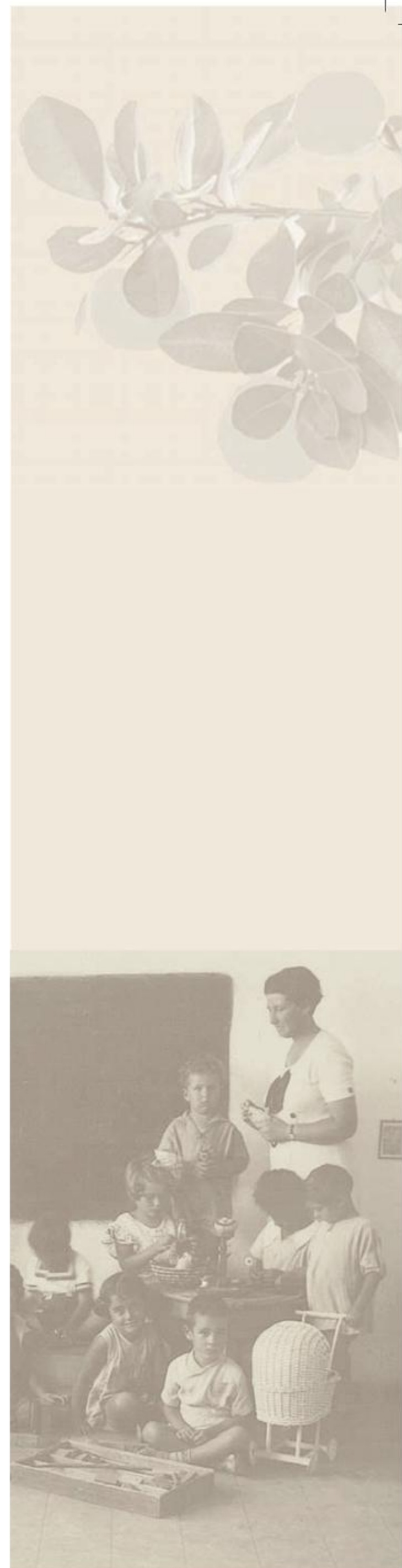
קו המגע שבין השרון לשומרון נודע בשם "מרזבה" ובכל הדורות הוא שימש כנתיב תעבורה בין צפון הארץ לדרומה. בתקופות מסוימות כונה הציר בשם VIA MARIS (דרך הים). כיום עובר בו כביש 444, שהוא גבולו המזרחי של השרון.

אזור דרום השרון עתיר כיום בישובים התוססים בחיי חברה ותרבות, תעשייה ויצירה, מרכזי קניות ומוקדי בילוי. למרות כל אלה המושג "שרון" עדיין אוצר בתוכו ניחוח פרדסים, מרחבי שדות ושלוות כפרים עוטפי צל המשמרים פרקים חשובים בקורות ההתיישבות הציונית.

## "בין הבאר ובין הגן" ח.ג. ביאליק

עד שלהי המאה ה-19 התרכזה ההתיישבות היהודית בעיקר בערים הקדושות ירושלים וחברון, צפת וטבריה. קהילות קטנות התקיימו גם בשכם ובעזה. בשנת תרל"ח (1878) הוקמה המושבה החקלאית פתח תקוה, שהתמודדה בימי ראשיתה עם מחלות שנגרמו כתוצאה מהקרבה לביצות הירקון. השרון היה עד אז חבל ארץ שומם שנחשב כמסוכן להתיישבות אדם. דרכי הגישה אליו ובתוכו היו מעטות ומסוכנות. השטח היה זרוע ביצות טובעניות ושורצות יתושים בלב יער עבות של אלוני תבור.

חלפו עשרים וחמש שנים מאז הקמת פתח תקוה עד אשר הוקמה בשנת 1903 המושבה הזעירה כפר סבא על ידי קומץ חלוצים שרובם נמנו עם בני הדור השני של פתח תקוה. בשנת 1912 רכשה הקרן הקיימת לישראל אדמות ליד כפר סבא. היו אלו גבעות של חמרה, אדמה אדומה עשירה בברזל, שעצי אלון חסונים צמחו בה. כברת האדמה נקראה בערבית ח'רבת אל ח'יא, כלומר



חורבת הנחש. מלחמת העולם הראשונה ותלאותיה בלמו את התפתחות ההתיישבות בנקודה. הצבא הטורקי כרת באופן שיטתי את עצי האלון בשרון כדי להסיק באמצעותם את קטרי הרכבות. הנוף השתנה באופן דרמטי, ונותר חשוף ומצולק. רק בשנת 1920 עלתה על הקרקע של ח'רבת אל חייא קבוצת חלוצים שהעניקה למקום שם סמלי ורווי תקוות - "עין חי". הם בנו בתים, טיפחו מטעים, חפרו באר מים וקיוו לטוב.

אלא שהשלווה לא האריכה ימים. בראשית חודש מאי 1921 נשטפה ארץ-ישראל באירועי דמים על רקע פוליטי ודתי. עין חי וכפר סבא הותקפו על ידי שכניהם מקלקיליה והמכפר מיסקי. המתישבים נאלצו לעזוב את בתיהם. כאשר שבו בתום הפרעות מצאו הרס כבד. תושבי עין חי החליטו להתחיל לבנות את חייהם מחדש, ובחרו להנציח בשם הישוב המחודש את הסופר משה לייב לילנבלום (מל"ל), מחובבי ציון. המקום נקרא מאותה עת כפר מל"ל. במקום בו נוסדה עין חי שומרה הבאר ההיסטורית לצדם של עצי אלון שנותרו כשרידים, כמעט יחידים, מייער האלונים המפואר שתואר במפות נושנות ובספרות הנוסעים.

### ספר, מסע ומקורות השראה

עם תום מלחמת העולם הראשונה הגיעו לארץ ישראל חלוצים רבים שביקשו להשתלב בחזון הקמת הבית הלאומי אשר הובטח על ידי הבריטים בהצהרת בלפור (נובמבר 1917), ואושרר על ידי חבר הלאומים בוועידת סן רמו (אפריל 1920).

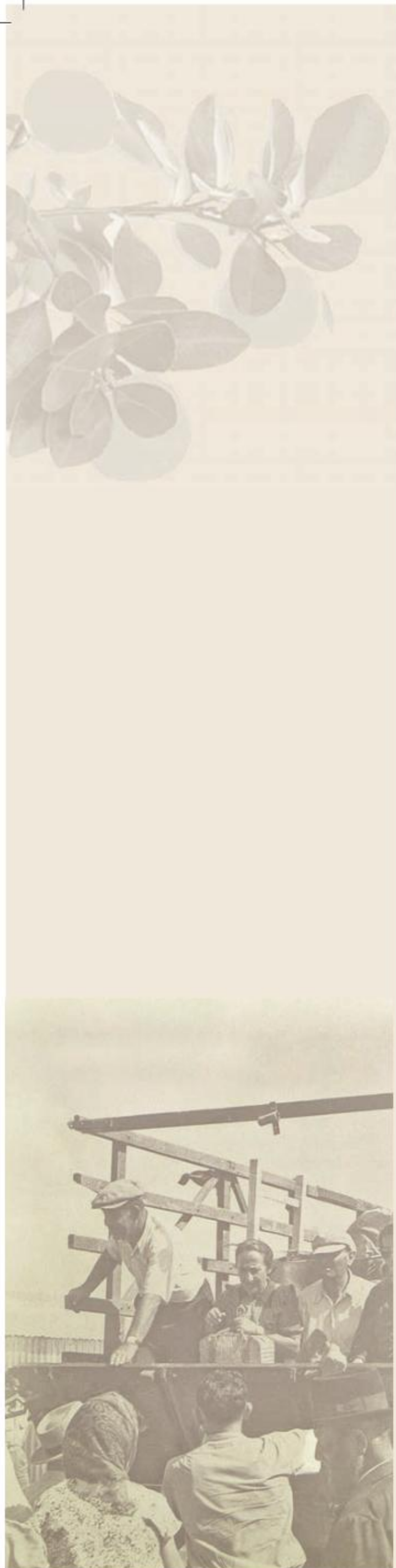
בין האישים הבולטים בעלייה זו, שכונתה העלייה השלישית, היה לוי אשכול (שקולניק), לימים ראש ממשלת ישראל. אשכול (אז עדיין שקולניק), היה ממקימי קיבוץ דגניה ב'. הוא הרבה להתבטא בסוגיית האופי הנחוץ להתיישבות הציונית לאור המציאות הפוליטית והכלכלית. על פי מחקרה של ד"ר רינה אידן מילא אשכול תפקיד מכריע בתכנון ההתיישבות במרחב השרון בתקופת המנדט הבריטי.

באוגוסט 1926 נסע אשכול לכנס של תנועת הנוער "גורדוניה" שנערך בפולין. הוא החליט לנצל את נסיעתו ללימוד צורות התמודדות עם התיישבות רחבת-היקף וביקש לבחון את האופן בו קלטה ממשלת יוון, בעלות נמוכה יחסית, את מאות אלפי הפליטים היוונים שגורשו מאזור אסיה הקטנה בעקבות ההסכמים שנחתמו בתום המלחמה העולמית.

במהלך הנסיעה עצרה הרכבת בצ'כוסלובקיה, שם רכש אשכול את הספר "הסוציאליזם הקונסטרוקטיבי" מאת ויקטור צ'רנוב, השר לענייני חקלאות בממשלת המהפכה הרוסית. בספרו הציע צ'רנוב ליצור התיישבות חקלאית רחבת היקף, תוך שילוב בין גורמים ציבוריים ופרטיים.

בתום נסיעה מפרכת הגיע אשכול לעיר סלונקי ביוון ושם ערך מחקר מקיף ויסודי על המבנה הכלכלי של המשקים החקלאיים שהוקמו עבור הפליטים. הוא הוקסם ממראה עיניו והשתכנע שעקרונות השיטה תואמות את החזון להרחבת ההתיישבות הציונית בארץ ישראל.

הרעיונות שעליהם בספרו של צ'רנוב והמראות שראה ביוון חוללו השפעה עצומה על הנוסע מארץ ישראל, ובהשראתם גיבש רעיונות חדשים להתיישבות



רחבת היקף. עם שובו לארץ השתתף אשכול בוועידת מפלגת הפועל הצעיר וסקר בפני חבריו בהתרגשות גדולה את תכניתו. את הרצאתו פתח בתיאור ססגוני: "נתאר לעצמנו, כי נטרפה עלינו ספינתנו בלב ים ותביאנו אל אי בודד. סביב סגר מדבר הים ואין תקווה לבוא בקשרים עם העולם החיצוני. והנה אנו 1,000 בחורים מלומדי סבל ודרוכי רצון ושרירים. בקופתנו גם 100,000 לירות מצריות, שבעדם אפשר לרכוש על האי הזה גג למחסה, בהמות עבודה והמכונות הראשונות הכי נחוצות. כמו-כן, זרעים והספקה עד היבול הראשון. והנה כעת הננו במצוק ובמצור. חוסר עבודה ורעב... ויושבים בחורים ובחורות מלאי כוח עלומים נמקים מבטלה."

אשכול הציע שהקרן הקיימת תקצה 50,000 דונם מן השטחים שברשותה לשם יישובם המיידים של אלף משפחות פועלים שכבר עלו לארץ, וטרם מצאו לעצמן תעסוקה. הוא הציע להוזיל את עלויות הדיור באמצעות שכירת מהנדסים ששכרם נמוך, שימוש בלבני חומר, שמתאימות לאקלים חם, התקנת חלונות ללא תריסים ורצפה ללא מרצפות. השלמת הבתים תוטל על המתיישבים עצמם. בהמשך דבריו קבע שיש לדרוש ממשלת המנדט פטור ממכס על יבוא חומרי הבנייה והציע לקנות בזול סוסים מפולין, פרדות מקפריסין, פרות ערביות, כבשים ועזים.

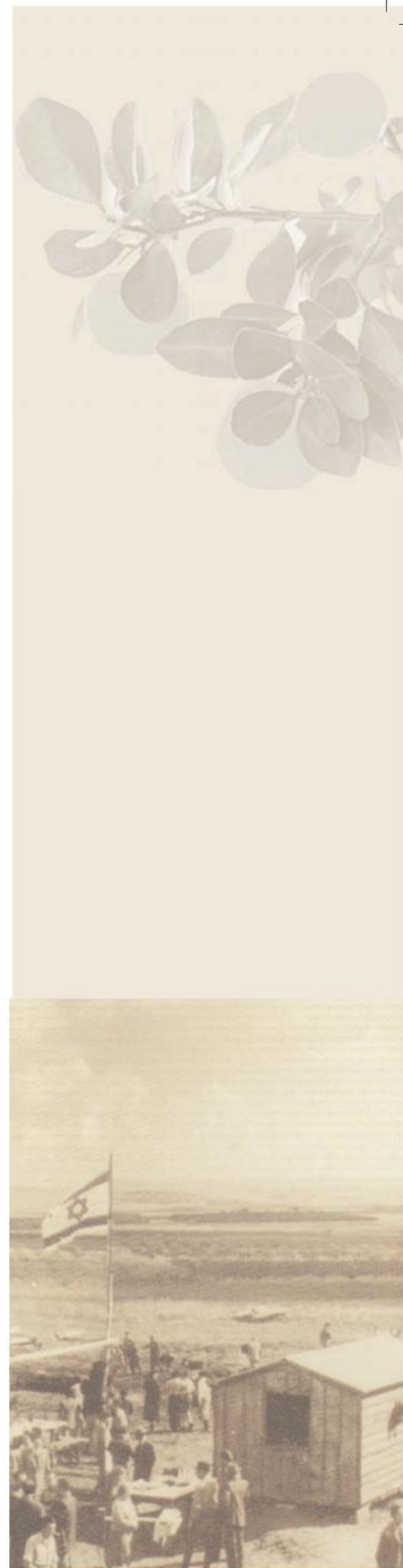
תכניתו של אשכול נדונה במסגרות שונות ועוררה ויכוחים רבים ונוקבים בנוגע לאפשרויות יישומה. הביקורת העיקרית הייתה על תנאי ההתיישבות הסגפניים שנדרשו מן המתיישבים. אחד הדוברים טען בתוקף שבאזור השרון יש לבסס את המשק על מטעים ולא על גידולי מזרע עונתיים.

הצעתו של לוי אשכול אמנם התקבלה בסופו של דבר, גם אם תוך הסתייגויות מסוימות, אלא שבאותה עת התחולל בארץ ישראל משבר כלכלי שהביא לאבטלה של כשליש מכוח העבודה היהודי, לעצירת העלייה ולירידה רחבת היקף מהארץ. במציאות זו לא ניתן היה ליישם את התכנית וגם הדחיפות התפוגגה. הוגי הרעיון הוסיפו לחקור את הנושא ולגבש אותו מכל הבחינות, עד שתגיע שעת הכושר וזו אכן לא איחרה לבוא.

### התיישבות האלף

בקיץ 1929 החליט הקונגרס הציוני שנערך בציריך על הקמת הסוכנות היהודית שהיוותה מעין ממשלת צללים של העם היהודי. במהלך ימי הקונגרס התחוללו בארץ ישראל מאורעות הדמים (מאורעות תרפ"ט) שהחריבו את הקהילות היהודיות בחברון, עזה ושכם ובהם נפגעו בעיקר יישובים מבודדים כמו מוצא, חולדה, הרטוב ומגדל עדר (כיום כפר עציון). האירועים הקשים הגבירו את תחושת הדחיפות ביצירת רצף של יישובים עבריים וקיום גוש התיישבותי אשר יגביר את תחושת הביטחון ואף יתרום לחיוניות הכלכלית והחברתית, תוך שמירת ייחודיותו של כל ישוב.

במרץ 1930 החליטה הסוכנות היהודית, שמקום מושבה היה אז בלונדון, על יוזמה התיישבותית נועזת אשר התבססה על הרעיון שהציע לוי אשכול בסערת רוחו כבר בשנת 1926. התכנית גובשה מבחינה כלכלית, אגרונומית וחברתית על ידי ועדת מומחים בראשות האגרונום יצחק אביגדור אלעזרי-וולקני



(וולקנסקי). וולקני כבר היה בעל ניסיון בהובלת ההתיישבות בעמק יזרעאל, שהתבססה בעיקר על גידולי שדה. הפעם הציעה ועדת וולקני להשתית את יוזמת ההתיישבות על גידולם של מטעי הדורים, הן בשל אופי הקרקעות והן בשל העובדה שבארצות אירופה גבר הביקוש לתפוזים בשל סגולותיהם כמקור לוויטמין C.

הוועדה הציעה ליצור התיישבות של 1,500 משפחות על אדמות הקרן הקיימת לישראל, בעיקר במרחבי השרון. מרבית המיועדים להתיישבות היו עולים החדשים, חלקם פליטי הרדיפות האנטישמיות באירופה. הם היו מחוסרי ההון העצמי הנדרש ולכן העמידה הסוכנות היהודית לרשותם תקציב של 260 לירות ארץ-ישראליות ליחידת משק.

הסוכנות היהודית קיבלה את המלצותיה של וועדת וולקני, והטילה את מלאכת יישומן על חברת התיישבות שקמה במיוחד למטרה זו. החברה ריכזה נציגים של גופים כלכליים, הסתדרותיים והתיישבותיים שפעלו בשיתוף פעולה למרות הבדלי הגישה הבסיסיים. דירקטוריון החברה הפיק מנשר "לייסוד חברת אשראי להתיישבות פועלים 1930", והצהיר שבכוונת החברה ליישב תוך זמן קצר אלף משפחות של פועלים על אדמות הקרן הקיימת לישראל.

צמצום מניין המשפחות איפשר את הגדלת התקציב לסכום של 350 לירות ארץ ישראליות לכל יחידה משפחתית לשם רכישת האיננוטר המשקי הנדרש והכשרת המשק. לאחר שגובשה ההצעה לפרטיה ואושרה על ידי כל הגורמים יצאה לדרך התוכנית השאפתנית והנועזת שנודעה בשם "התיישבות האלף".

### מימוש החזון

המשבר הכלכלי העולמי שהתחולל עם נפילת הבורסה בניו יורק בשנת 1929 השפיע גם על יכולות גיוס הכספים של הסוכנות היהודית. יישום התכנית התעכב עד שנת 1932. הוחלט להתרכז בהקמת ישובים חקלאיים בסמיכות למושבות הוותיקות.

התכנית שיצאה לפועל בסופו של דבר הקיפה 437 משפחות ולא אלף כמתוכנן. חלק מהמשפחות זכה למימון מלא מצד הסוכנות היהודית. כל אחת מהן קיבלה בית משפחה צנוע למדי ושטח של 15 דונם, שמחציתם ניטעו בעצי הדר והמחצית הנותרת נועדה להכשרת חצר-משק לגידול מספוא וירקות. בהתאם לתכנית טיפחו המתישבים את המשק ועד אשר הצליחו להתקיים מתנובתו, התפרנסו מעבודה שכירה במושבה הסמוכה. בשיטה זו הוקמו ישובים רבים סמוך למושבות רחובות, נתניה וכפר סבא.

בשנת 1932 קם מושב גני עם וכעבור שנה קמו המושבים צופית, שנקרא בשם זה בשל מיקומו במקום גבוה הצופה על סביבותיו, וגבעת ח"ן שנקרא לכבוד המשורר הלאומי חיים נחמן ביאליק (אשר נפטר שנה לאחר מכן). בהמשך נוסדו ברחבי השרון ישובים נוספים.

תכנית התיישבות האלף אמנם לא יושמה במלואה אך היא השפיעה באופן מכריע על תפרוסת ההתיישבות הציונית בארץ. בזכותה התרחבה ההתיישבות החקלאית בדרום השרון שהפך להיות מאזור זרוע ביצה ומארה למרחב שופע עצי הדר מניבים.



## חווות האמנות

במקביל להתיישבות האלף התפתחו בשרון יוזמות פרטיות רבות. משה גרדינגר היה איש עסקים יהודי-בריטי. הוא יזם את הקמתה של רשת בתי קולנוע ועמד בראשה. בשנת 1927 הקים גרדינגר חווה חקלאית אשר לה קרא לכבוד אביו, קלמן. המשק החקלאי בקלמניה היה מבודד, הוא נוהל על ידי ברוך ראב, בן למייסדי פתח תקוה ונודע כמשק הגדול והמשגשג ביותר בארץ. במקום נערכו מחקרים וניסויים חקלאיים חשובים ופורצי דרך.

משק קלמניה היה ספק חשוב של מזון לכוחות הצבא הבריטי ובמקביל, התאמנו בו לוחמי ההגנה ואצ"ל. המקום היה שוקק חיים ומרץ נעורים ופעל עד קום המדינה. בשנת 1952 תש כוחו של גרדינגר. חלק מן השטח נמכר להסתדרות העובדים שהקימה בו את מכללת בית ברל, על שם המנהיג והוגה הדעות ברל כצנלסון. ברבות השנים צמחה המכללה והפכה ממרכז עיון תנועתי למוקד אוניברסיטאי חשוב. בשנת 1995 היו המבנים ההיסטוריים של קלמניה לחלק ממכללת בית ברל והפכו למשכן המדרשה לאמנות. החווה שבה והייתה למוקד של פעילות ויצירה.

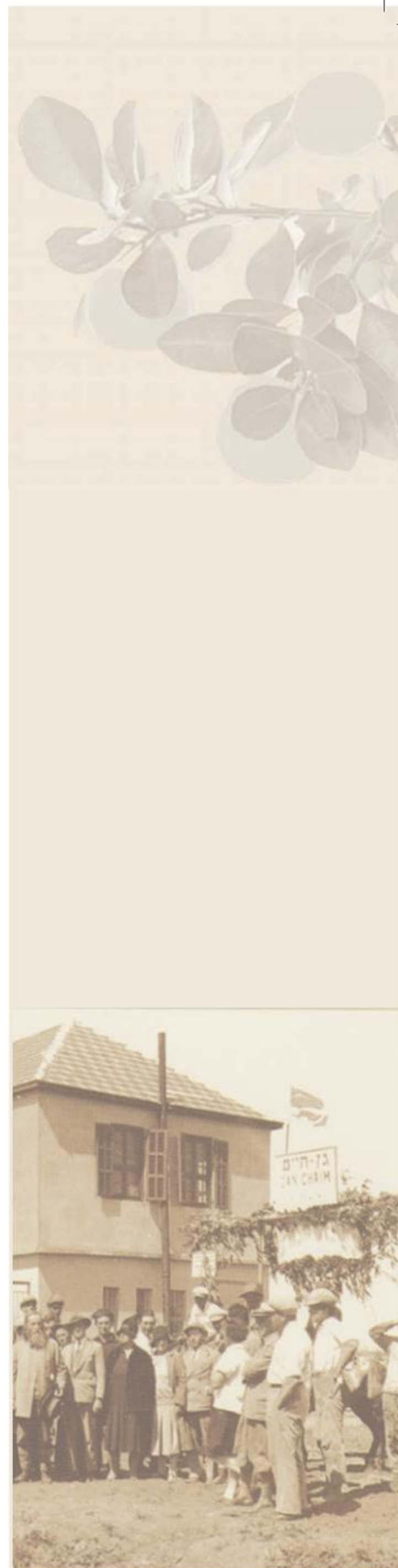
## סוד הפרדסים

מנהיג התנועה הציונית בשנים שאחרי תום מלחמת העולם הראשונה היה ד"ר חיים וייצמן, כימאי בעל שם עולמי, ממציא ויזם. הוא השקיע מאמצים כבירים בעידוד אנשי עסקים יהודים, להשקיע בארץ ישראל, גם כאלה שלא הצהירו על עצמם כציונים. בשנת 1928 ניטע מצפון לכפר סבא פרדס הדריים ביוזמת קבוצת משקיעים יהודים ובראשם אנשי העסקים מקס שולמן, אשר פירס ואלפרד מונד, המוכר כלורד מלצ'ט. כאות הוקרה לחיים וייצמן נקרא הפרדס לכבודו פרדס גן חיים. היוזמה העלתה פרי משובח. הפרדס התפרסם בכל רחבי העולם היהודי כמופת של התיישבות חלוצית. עובדי הפרדס היו מלוכדים מבחינה חברתית וסוציאלית. שנים מאוחר יותר התארגנה קבוצה מקרב עובדי הפרדס ורכשה את השטחים לשם ניהולם באופן עצמאי ולהקמת ישוב קבע בתחומו. בעזרת הקרן הקיימת והנהלת החברה הבשילה התכנית ובקיץ 1935 הונחה אבן הפינה למושב העובדים גן חיים.

שנה מאוחר יותר ניטע בסמוך לגן חיים הפרדס של משפחת הברון פליקס דה מנשה, ולצדו גן גדול. הברון מנשה היה מנכבדי הקהילה היהודית באלכסנדריה. הברון, שהיה נדבן גדול, תכנן להקים במקום חווה חקלאית ובלבה הגן המטופח ובית מגורים גדול. הוא שכר את שירותיו של האדריכל זאב רכטר שתכנן עבורו וילה ענקית ומפוארת עבור בני משפחת דה מנשה המורחבת. צוות אדריכלי נוף ובראשם יצחק קוטנר וליפא יהלום עסק בנטיעת גן מרהיב עין וחדשני בו ניטעו שתילים של מיני עצים שטרם נראו עד אז בארץ ישראל. החלום לא התממש. משפחת דה מנשה נפגעה קשות בפרעות שהתחוללו בשנת 1948. הגן והפרדסים נותרו כעדות נשכחת לתקווה רחוקה.

## ימי רמה

בקיץ 1932 עלתה לקרקע קבוצת "הכובש" להתיישבות בסמוך לכפר מיסקי.





קבוצת "הכובש" הוקמה בעיר וילנה במסגרת תנועת "החלוץ", ושמה ביטא את שאיפת החלוצים לכבוש את העבודה העברית ואת השפה העברית. משך שבע שנים שהו חברי הקבוצה במושבות פתח תקוה וכפר סבא עד אשר התאפשרה עלייתם לקרקע. מייסדי רמת הכובש ביצעו ניסיונות חקלאיים חלוציים בגידול אבוקדו, שנחשב אז כפרי נדיר ואקזוטי, הם פיתחו כוורות דבש ונטעו פרדסים. בעצת הפדגוג יצחק אלטרמן (אביו של נתן אלטרמן שנהג לחתום שמו באות ט') הוזמנה לקיבוץ הגננת שרה לוי, לימים תנאי. שרה לוי-תנאי הפכה לדמות נערצת בקרב ילדי הקיבוץ וחיברה עבורם שירים שנפוצו עד מהרה בכל רחבי ארץ-ישראל והם אהובים עד היום ביניהם "באנו חושך לגרש", שחובר כמזמור לחג החנוכה, "ליצן קטן נחמד" שנכתב לכבוד פורים, "עלי באר" שחובר לכבוד חפירת הבאר הראשונה בקיבוץ, "ניצנים נראו בארץ" ועוד. בהמשך דרכה האמנותית הקימה שרה לוי-תנאי את להקת המחול ענבל. היא הוגדרה על ידי חוקר התרבות ג'רום רובינס כאחת הכוריאוגרפיות החשובות בעולם במאה העשרים, ועל פועלה הוענק לה פרס ישראל.

במהלך מאורעות הדמים בשנים 1936-1939 סבלו אנשי רמת הכובש מהתנכלויות תכופות ומאבדות בנפש וברכוש. באותן שנים החריף מצבם של היהודים בארצות שהיו נתונות תחת שלטון גרמניה הנאצית. במהלך מלחמת העולם השנייה השתלבו רבים מתושבי אזור השרון במאבק הלאומי. בתחומי רמת הכובש התקיים קורס חשאי בו הכשירו אנשי מודיעין בריטים את הצנחנים שעמדו לצאת לאירופה הבווערת. עובדה זו לא מנעה מן המשטרה הבריטית לפשוט בכוח מוגבר על רמת הכובש ביום 16 בנובמבר 1943 ולחפש בכוח נשק מוסתר. במקום פרצה תגרה המונית במהלכה פצעו החיילים הבריטים אנושות את החבר שמואל ווליניץ, הוא נפטר מפצעיו בדרך לבית החולים בשכם. אירועי רמת הכובש הפכו לסמל של עמידה והתנגדות אזרחית. הנשק לא התגלה.

### שדה ואוטו

שלטונות המנדט הבריטי מצדם הכבידו ידם על העלייה החופשית של יהודים לארץ ישראל, וסגרו את שעריה בפניהם. ביוזמתו של ד"ר חיים ארלוזורוב התקבל הסכם סבוך, בתיאום עם ראשי ההנהגה הנאצית ושלטונות המנדט הבריטי שזכה לכינוי "הסכם ההעברה" (טרנספר). הסכם זה אפשר ליהודים למלט חלק מהונם באמצעות רכישת סחורות מגרמניה והעברתן לארץ ישראל וכן עלייתם ארצה של יהודים על פי הקצאת אשרות (סרטיפיקטים) בידי הבריטים.

על פי מתכונת זו הגיעה ארצה קבוצת צעירים משלזיה העילית שבגרמניה, בשנת 1937, אליה הצטרפו עולים נוספים מצ'כוסלובקיה. הקרן הקיימת מצאה את הצעירים הללו כמתאימים להתיישבות על אדמת קק"ל, והקצתה להם משבצת קרקע סמוך לגן חיים ולרמת הכובש. תחילה התגוררו החלוצים בכפר סבא, ממנה יצאו מדי בוקר לעבודות בהכשרת הנקודה. בשנת 1938 נחנך מושב שנקרא שדה ורבורג והנציח את זכר האגרונום אוטו ורבורג, מראשי התנועה הציונית. בהמשך צורפה לשטח המושב אדמת תל אשר שהייתה בבעלות היזם היהודי קנדי אשר פירס.



## מלחמה חמה ושלום קר

בנובמבר 1947 החליטה מועצת הביטחון של האו"ם על חלוקת ארץ ישראל ועל יצירת שתי מדינות. באותו ערב, שחל במוצאי שבת, האזינו כל תושבי הארץ בדריכות למקלטי הרדיו ועקבו אחר תוצאות ההצבעה. כאשר הכריז יושב ראש העצרת על קבלת תכנית החלוקה התפרצה שמחה ספונטנית עצומה בכל רחבי הארץ, אלא שזו נמשכה רק שעות ספורות. כבר באותו בוקר הותקף אוטובוס סמוך למקום בו הוקם מאוחר יותר מושב נחלים.

ארץ ישראל כולה נשטפה בקרבות, ואזור השרון הדרומי עמד בעין המערכה. יישובים אחדים פינו את הילדים למקומות שנדמו כבטוחים יותר. עם הכרזת המדינה ביום ה' באייר תש"ח פלשו צבאות ערב למדינת ישראל שזה עתה נולדה. ברחבי השרון התחוללו קרבות עזים מול הצבא העיראקי שניסה לבתר את ארץ ישראל ממזרח למערב. היישובים שהותקפו עמדו בגבורה והחזיקו מעמד עד תום הקרבות.

לאחר חודשים ארוכים של לחימה יזם ראלף באנץ', המתווך מטעם האו"ם, שיחות להפסקת אש, שנערכו בארמון השושנים ברודוס. עבדאללה מלך ירדן החליט לקיים משא ומתן ישיר וחשאי מול ישראל, שיאפשר לו לספוח שטחים מיהודה ושומרון, בניגוד לתכנית שנקבעה בהחלטת האו"ם. ממשלת ישראל התלבטה אם לתת יד לסיפוח הירדני, אך העדיפה אפשרות זו על פני מסירת השליטה בשטח לידי המופתי, שסרב לכל אפשרות של כינון שלום עם ישראל. ביום ה-18 בדצמבר 1948 כתב בן גוריון: "הקושי הגדול יהיה במשולש. קשה לנו להשלים עם צרות הרצועה שלנו ב[חבל] תיכון ואינני מאמין שבשלום ניתן יהיה לשנות זאת. לאחר הכל, הגבול הטבעי ביותר הוא נהר הירדן".

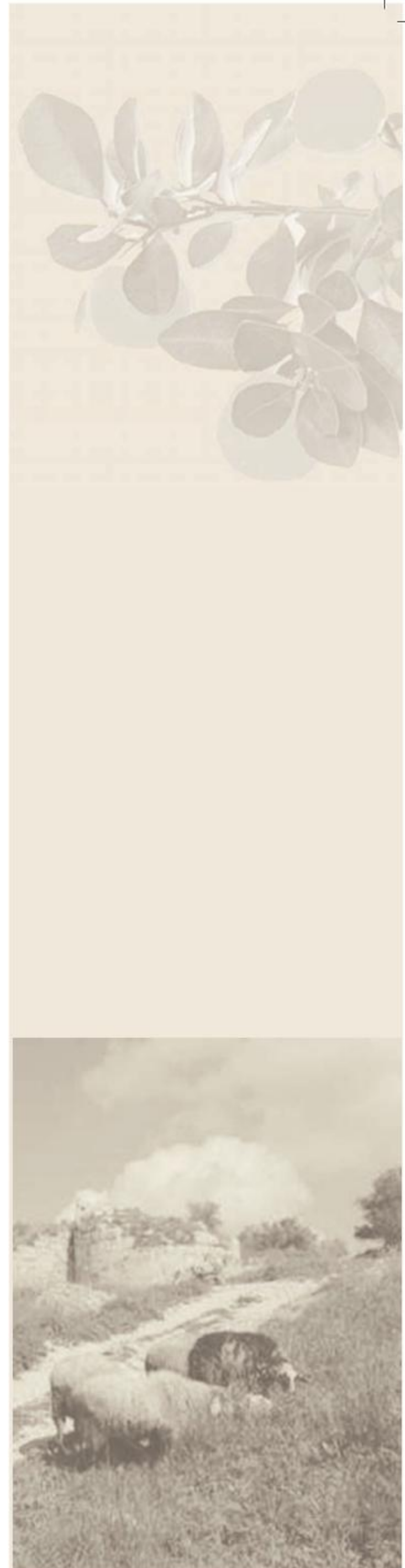
עבדאללה זימן את נציגי ישראל לארמונו בשונה. המגעים הדיפלומטיים התקיימו בסודי סודות משה דיין שהשתתף בשיחות אשר התנהלו בשפה הערבית הגדיר את המטרה: "לא נבקש הר כדי לקבל עכבר. נאמר מה אנו רוצים בלי תגרנות של שוק מזרחי".

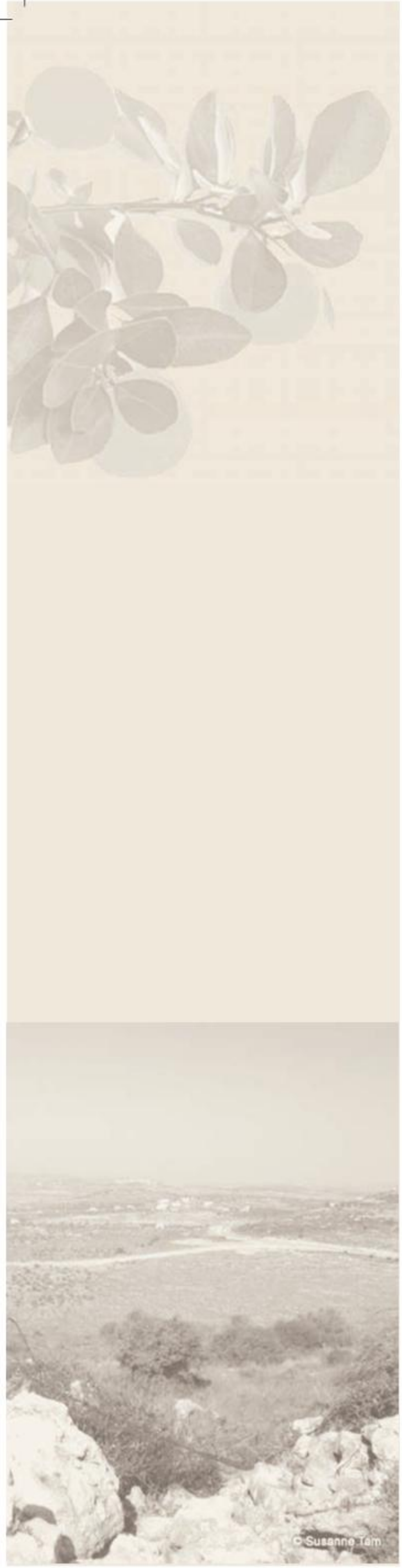
בינתיים חוללה צינת החורף התרופפות בקרב החיילים העיראקים. קווי האספקה הארוכים נתנו אותותיהם. נשק לא הגיע כמובטח. לחיילים לא סופקו בגדים נאותים והתעוררו בעיות משמעת קשות. הרמטכ"ל העיראקי חיבר דו"ח, ובו ציין את ההכרח לפינוי מידי של אלפי חייליו מארץ ישראל. ישראל החליטה שלא להיכנס לשטחי השומרון בהם אחזו העיראקים ודרשה מן המלך לקחת אחריות מלאה גם על שטחים אלה.

משך שבוע ימים התנהלו שיחות מתישות, ובליל ה-30 במרץ 1949 התקבלה בתום מרתון לילי הסכמה על מרבית הסוגיות שעמדו במחלוקת ושורטט, על גבי קופסת סיגריות, הקו הנפתל שהיה לקו הפסקת האש ונקרא, על שם צבע העט בו סומן, "הקו הירוק".

## בין השרון לשומרון

המלחמה תמה אך השקט הוסיף להיות מתוח ואיש לא ידע מתי יופר. דווקא אז, לאחר שנדמו האש והדם, התחולל שבר רעיוני בתנועה הקיבוצית שהביא לפילוגם של קיבוצים רבים. קיבוץ רמת הכובש התפצל והקבוצה הקטנה





יותר הצטרפה לפורשי קיבוץ גבעת השלושה והקימה את קיבוץ עינת, סמוך למעיינות הירקון.

עם הקמתה, התברכה מדינת ישראל בגלי עליה גדולים ותוך ארבע שנים הכפילה את מניין תושביה. המדינה ביקשה למצוא פתרון מהיר של דיור ותעסוקה לעולים ובה בעת לעבות את ההתיישבות באזורים שהיו דלילים מדי. ברחבי השרון הדרומי הוקמו נקודות ישוב רבות שאיחו את המרחב והידקו את הרצף ההתיישבותי. רוב הישובים החדשים היו בעלי אופי חקלאי למרות שלעולים החדשים לא היה כל ידע או ניסיון קודם בעבודה מסוג זה. אחד מיישובי העולים נקרא בשם הסמלי "ירקנים" והוא נועד לשמש מוקד שיווקי ליישובי האזור. תכנית זו לא צלחה והמקום הפך למושב נווה ירק.

סמוך לקו הפסקת האש הוקם הישוב אייל, שמייסדיו גרו קודם לכן בישוב דרדרה שבעמק החולה. בסמוך אליו הקימו חברי גרעין "בתלם" את היאחזות הנח"ל החלוצית ניר אליהו, לזכר מנהיג ארגון ההגנה אליהו גולומב. סמוך לאתר שזוהה כקבר בנימין המקראי נוסד הישוב נווה ימין.

יישובי דרום השרון הצליחו לקיים משקים חקלאיים תוך סכנת הסתננות מתמדת. ביטוי לתקופה זו ניתן לראות כיום בגבעת המוצב שממזרח לקיבוץ אייל, בה נותרו עד היום שרידי תעלות קשר חצובות בסלע. הישובים שלאורך קו הפסקת האש שימשו בסיס יציאה לפעולות תגמול רבות שנערכו מעבר לקווי האויב על ידי יחידה 101, ובהמשך על ידי חטיבת הצנחנים. המפורסמת והעקובה מדם שבפעולות התגמול הייתה המתקפה על משטרת קלקיליה במסגרת "מבצע שומרון". פעולת התגמול נערכה בתגובה לשני מעשי רצח שבוצעו נגד אזרים ישראלים על ידי מסתננים שחדרו מתחומי השטח שבשליטת ירדן, הרגו ישראלים והתעללו בגופותיהם. הרמטכ"ל משה דיין הטיל על חטיבת הצנחנים את המשימה שהתבצעה בליל 10 באוקטובר 1956. הכוחות התארגנו ליציאה בקיבוץ אייל. במהלך הפעולה נהרגו שמונה-עשר לוחמי צה"ל, והוענקו אותות הצטיינות רבים. זו הייתה פעולת התגמול האחרונה שבוצעה ערב מבצע קדש.

בשנת 1966 הקימו חניכי תנועת המחנות העולים גרעין נח"ל שהיה הבסיס למושב השיתופי צור נתן. הנקודה התאזרחה על ידי יוצאי תנועת בית"ר. היישוב על גבעה נישאה באזור היה המשך טבעי של רצף ישובי על גבעה נישאה ועל צומת דרכים עתיקות, דרך הים ודרך שכם. במקום התגלו שרידיו של ישוב יהודי-שומרוני מתקופה עתיקה ובו בית כנסת עתיק ומתקני חקלאות קדומים, שהפכו בסיס לגן לאומי שהוכרז בשנת 2006.

### מועצה אזורית

היישובים שהיו מצומצמים מבחינת מניין תושביהם ורמת השירותים שהיו מסוגלים לספק להם, נזקקו ליד מוניציפלית מכוונת, ועל כן רוכזו במועצות אזוריות שכל אחת מהן חבקה כמה ישובים. מרחבי השרון הדרומי התנהלו, מטעמים היסטוריים, תחת שלוש מועצות אזוריות ששמן "מועצת הירקון", "מועצת מפעלות אפק" ומועצת "השרון התיכון".

הפיצול בין הרשויות יצר סרבול ביורוקרטי ובקיץ 1952 החלו מגעים לאיחוד הרשויות. הקושי העיקרי היה הניתוק התחבורתי בין היישובים. למרות היעדר

האיחוד הרשמי התקיימו מסגרות של שיתופי פעולה בעיקר במישור החינוכי, החקלאי, הסביבתי והתכנוני.

כבר בראשית ימיה של מדינת ישראל הציע האדריכל אליעזר ברוצקוס, איש מינהל התכנון במשרד ראש הממשלה, להקים לאורך קו הפסקת האש שורה של ישובים שכינה "סטליטיים" (ישובי לוויין), שיהיו בעלי אופי עירוני קהילתי. תכניתו של ברוצקוס לא הגיעה לכלל מימוש והמתונה לשעתה.

עם תום קרבות מלחמת ששת הימים התרחק קו האש מיישובי דרום השרון ואפשר היה לערוך חשיבה תכנונית והתיישבותית רחבה יותר. במזרח השרון הוקמו ישובים שהיו בעלי אופי קהילתי ולא חקלאי. הגידול באוכלוסייה חייב טיפול יעיל יותר בתהליך יצירת תשתיות חדשות וניהול הקיימות. והתגבר הצורך ביצירת איחוד רשויות וכך לאחר שנים ארוכות הושלם תהליך האיחוד באביב 1980 והוכרז על הקמת המועצה האזורית דרום השרון.

### תכנית הכוכבים

לצד הגידול הפנימי בישובים הקיימים החליטה ממשלת ישראל בראשותו של יצחק שמיר על יישום עקרונות תכניתו הנשכחת של ברוצקוס. מצפון לקיבוץ אייל ניטע יער אורנים גדול שהנציח את זכרו של שר האוצר איש כפר סבא פנחס ספיר, שנמנה עם הבולטים במעצבי הכלכלה הישראלית. בתחומי יער ספיר ניתן למצוא מערות קבורה עתיקות ומתקנים חקלאיים המעידים על ההתיישבות הקדומה בשטח זה. סמוך ליער ספיר הקים בשנת 1982 גרעין "תגר" את הישוב שנקרא תחילה בשם הזמני מצפה ספיר אך עם תחילת הקמתו ניתן לו השם כוכב יאיר לזכר מחולל מחתרת לח"י אברהם שטרן (שטרן = כוכב) שנרצח על ידי קצין הבולשת הבריטית בחורף 1942. היישוב נבנה והשתייך למועצה האזורית עד שנת 1998, שנה בה הפך ליישוב עצמאי.

סמוך לכוכב יאיר הקימה המועצה האזורית דרום השרון את הישוב צור יגאל על שם יגאל כהן, איש מושב תל עדשים שהיה מראשי מחלקת התיישבות של הסוכנות היהודית. בהמשך צורף היישוב צור יגאל לתחומה המוניציפלי של כוכב יאיר ונפרד מן המועצה האזורית. מצפון לכוכב יאיר, סמוך לישוב צור נתן, צמח הישוב צור יצחק אשר נושא אופי עירוני ומנציח את זכרו של ראש הממשלה ורמטכ"ל צה"ל יצחק רבין שנרצח בתל אביב בליל 4 בנובמבר 1995.

### בתנופה

בשנת 2015 צוינו שלושים וחמש שנים להקמת המועצה האזורית דרום השרון שביססה עצמה כמועצה יציבה, תוססת, המקיימת שירותים משוכללים לתועלת תושביה. בישובים שהתפתחו על הגבעות אדומות החול נישאים גגות מאדימים אל מול אופק השמים. בכל אחד מן היישובים בנפרד, ובמועצה האזורית בכללותה, השתפרו במהלך תקופה זו עד מאוד איכות החיים, התדמית והחוסן החברתי והכלכלי. הצלחה זו נובעת מעבודה מתמדת, יומיומית ועיקשת, שהיא לעיתים אפרורית ועתירת קשיים, מצד עובדי המועצה, ראשיה ותושביה. את פירותיה המשובחים של עשייה זו ניתן לחוש בכל פינה באזור שעודנו שוקק חיים, פיתוח ותקווה.



## הקמת המועצה האזורית "דרום השרון" - 1980

שמה של המועצה האזורית החדשה נגזר ממיקומה הגאוגרפי באזור השרון הדרומי. סמלה עוצב תוך שילוב שלושת היסודות של המועצות המרכיבות את המועצה האזורית: ירקון - נחל ירקון, מפעלות אפק - מבצר אנטיפטרוס והשרון התיכון - עץ פרי הדר.

יעקב לנדאו חבר קיבוץ רמת הכובש שימש כראש מועצת "השרון התיכון" עד לאיחוד ומונה מיד לאחריו כראש המועצה המאוחדת דרום השרון.



יעקב לנדאו

בבחירות שנערכו ב-1981 נבחרה מליאת המועצה המאוחדת שבחרה באברהם לזר, תושב שדה חמד כראש המועצה.

אברהם לזר, כיהן כראש המועצה במשך 14 שנים משנת 1981 ועד לתחילת 1995. בתום הקדנציה השלישית פרש אברהם לזר לגמלאות. הוא נזכר בנוסטלגיה באותם ימים ראשונים של איחוד.



אברהם לזר

"הייתי נותן לכולם ציונים גבוהים" הוא אומר ומתכוון לצוות שעבד לצדו והפך לדבריו את האיחוד לחלק ומהיר: "הצלחנו באותם ימים להקים צוות נאמן ומהימן, צוות שהשקיע מאוד בהליך האיחוד. לסגני אברהם רוצקי שנבחר עימי ב-81' יש המון זכויות, עבדנו יחד לאורך כל השנים בצורה יוצאת מהכלל ונוצר מצב שהוא כחבר קיבוץ היה בעד המושבניקים כמעט יותר ממני. לדני בוסטיין, מי שהיה הגזבר היה חלק גדול במצבה הכספית הטובה של המועצה. למזלנו הייתה לנו מועצה מאוד חיובית וחברית וגם הנהלה שעבדה כצוות מלוכד עם כוונות טובות וזה השפיע מאוד על תפקוד המועצה. כולם פעלו לטובת

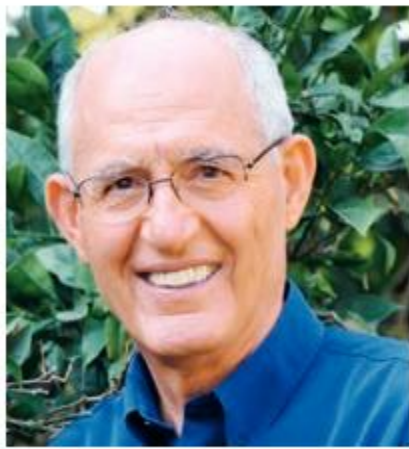
ביום י"ג בניסן תש"ם, 30 במרץ 1980, חתם שר הפנים יוסף בורג על צו כינון המועצה האזורית דרום השרון במסגרתו אוחדו שלוש מועצות אזוריות: "השרון התיכון", "הירקון" ו"מפעלות אפק" למועצה אחת.



איחוד שלוש המועצות עמד על הפרק כמעט מאז הקמתן ובאוגוסט 1952 התקיימו דיונים על איחודם. היעדר כבישים מחברים היה בין הגורמים המרכזיים שמנעו את האיחוד. למרות שהמועצות לא אוחדו, התקיים ביניהם שיתוף פעולה לאורך השנים. ב-1960 הוקמה בנווה ימין מעבדה לשרותי שדה עבור יישובי שלוש המועצות האזוריות.

בשנת 1960 נבחנה גם הקמת בית ספר משותף למועצות אזוריות השרון התיכון והירקון, מתוך רצון להביא לאיחוד מלא של המועצות. בשנת 1976 נכללו שלוש המועצות יחד עם מועצות אחרות באזור באיגוד ערים לתברואה של אזור השרון וועדת בניין ערים הוקמה במשותף עבור מועצות אזוריות, השרון התיכון, הירקון, השרון הצפוני והדר השרון.

אני חושב שהמועצה המאוחדת נתנה יותר אפשרויות ליושבים ובתוכם לתושבים לתפקד, להתפתח ולקבל מהמועצה יותר משאבים, שירותים ויחס. היה שיפור בחיים החברתיים, התרבותיים והכלכליים של התושבים וזאת בזכות העזרה שקיבלנו ברוחב לב מהמוסדות. זה ממש הורגש בתוך הישובים. לא היינו מועצה של גירעונות, לא בזבזנו יותר ממה שהרווחנו, נחשבנו לאחת המועצות הטובות."



ד"ר מוטי דלג'ו

בשנת 1995 נבחר ד"ר מוטי דלג'ו לתפקיד ראש המועצה האזורית. סגן ראש המועצה משנת 1995 עד 2010 היה אילן שהם מקיבוץ עינת ומשנת 2011 מכהן בתפקיד צפרייר פלד מקיבוץ איל.

העניין, לא היו אינטריגות וכתוצאה מכך האיחוד התבצע בצורה טובה ומהירה. כעבור חודשים ספורים כולם כבר הפסיקו להתייחס לעצמם כאל מועצות נפרדות, לא היה לשעבר, הכל היה ביחד. עצם העובדה שראש המועצה וסגנו היו ממועצה אחת מתוך השלוש (השרון התיכון) מלמד שמההתחלה איש לא עמד על חלוקת תפקידים שווה בין המועצות לשעבר. ראשית היינו צריכים להסביר לחברים שהם נציגים של כל המועצה ולא של המועצה המקורית שלהם, אבל כאמור למזלנו הנבחרים נהגו בצורה מאוד חיובית. מעבר לכך היה צורך לבצע איחוד חברתי ולהעביר לתושבים את התחושה שאנחנו מעתה יחידה אחת. ועדת התרבות בראשות ורדה לוי הייתה פעילה מאוד ויצרה פעילויות משותפות רבות בין הישובים ובתוכם. מבחינה כלכלית, קיבלנו שלוש מועצות יציבות, אולם עדיין נאלצנו להתמודד עם חובות העבר. היינו זקוקים למשאבים ממשרד הפנים והוא אכן הלך לקראתנו מאוד באותה תקופה.

## דרום השרון חוברה לה יחדיו משלוש המועצות הבאות:



**מועצה אזורית מפעלות אפק**  
ראש המועצה: יצחק בנדר ז"ל, בין השנים 1945-1980, סגן ראש המועצה: משה בורשטיין ז"ל. משרדי מועצה אזורית מפעלות אפק שכנו בבניין קטן בפתח תקווה. יישובים שנכללו במועצה: גני יהודה, כפר מע"ש, גת רימון, מגשימים, כפר סירקין, גבעת השלושה, עינת, נחשונים, חורשים, חגור וסביון.



**מועצה אזורית ירקון**  
ראשי המועצה: סנדו דוד ז"ל מעדנים ויוסף זמוסטיאנו מנווה ירק, סגן ראש המועצה: יגאל בן דרור מעדנים יישובים שנכללו במועצה: גבעת ח"ן, כפר מל"ל, עדנים, גני עם, ירקונה, נווה ירק ואלישמע.



**מועצת השרון התיכון**  
ראש המועצה: יעקב לנדאו ז"ל מרמת הכובש, סגן ראש המועצה: פליקס טאובר ז"ל משדה ורבורג משרדי המועצה: בכניסה ליישוב גן חיים, במקום בו נמצא כיום השירות הפסיכולוגי של דרום השרון. היישובים שנכללו במועצה: רמת הכובש, צופית, גן חיים, שדה ורבורג, אייל, ירחיב, ניר אליהו, שדי חמד, צור נתן, בית ברל, קלמניה, נווה ימין, תל אשר.



## 31 ישובי המועצה ושנת הקמתם

1949	קיבוץ	אייל
1951	מושב	אלישמע
1947	מוסד אוניברסיטאי	בית ברל
1925	קיבוץ	גבעת השלושה
1933	מושב	גבעת ח"ן
1935	מושב	גן חיים
1932	מושב	גני עם
1926	מושב	גת רימון
1949	מושב	חגור
1955	קיבוץ	חורשים
1949	מושב	ירחיב
1932	מושב	ירקונה
1912	מושב	כפר מל"ל
1934	מושב	כפר מע"ש
1936	מושב	כפר סירקין
1949	מושב	מגשימים
1996	ישוב קהילתי	מתן
1950	מושב	נוה ימין
1951	מושב	נווה ירק
1949	קיבוץ	נחשונים
1950	קיבוץ	ניר אליהו
1982	ישוב קהילתי	נירית
1950	מושב	עדנים
1952	קיבוץ	עינת
1933	מושב	צופית
2005	ישוב קהילתי	צור יצחק
1967	מושב שיתופי	צור נתן
1932	קיבוץ	רמת הכובש
1933	כפר	רמות השבים
1938	מושב	שדה ורבורג
1952	מושב	שדי חמד

### מ.א. דרום השרון - תעודת זהות

**תחום השיפוט** של המועצה עובר מצד מזרח לאורך ה"קו הירוק", ראש העין, ג'לגוליה וכפר ברא, ממערב - גוש הערים כפר סבא, רעננה, הוד השרון ופתח תקוה, בצפון המועצות האזוריות חוף השרון ולב השרון והעיריות טירה וטייבה, בדרום משיקה המועצה לעיר יהוד, לגני תקוה, סביון ולמועצה האזורית חבל מודיעין.

**שטח שיפוט המועצה** כ-95,000 דונם ומספר תושביה למעלה מ-30,000 נפש. (נתוני למ"ס 2015)  
**במועצה 31 ישובים** מהם 20 מושבים וכפרים, 7 קיבוצים, 3 ישובים קהילתיים ומרכז חינוכי אוניברסיטאי בבית ברל.

**מושבים וכפרים:** אלישמע, גבעת חן, גן חיים, גני עם, גת-רימון, חגור, ירקונה, ירחיב, כפר מעש, כפר מל"ל, כפר סירקין, מגשימים, נוה ירק, נוה ימין, עדנים, צופית, צור נתן, רמות השבים, שדה ורבורג ושדי חמד.

**קיבוצים:** אייל, גבעת השלושה, חורשים, נחשונים, ניר אליהו, עינת ורמת הכובש.

**ישובים קהילתיים:** מתן, נירית, צור יצחק

**מוסד חינוכי אוניברסיטאי:** בית ברל.

סמלה של המועצה האזורית "דרום השרון" עוצב תוך שילוב שלושת היסודות של המועצות המרכיבות אותה: "הירקון" - נחל הירקון, "מפעלות אפק" - מבצר אנטיפטרוס ו"השרון התיכון" - עצי הדר.



הסמל שעוצב לרגל 35 שנה למועצה



סמל המועצה המאוחדת



# המועצה האזורית דרום השרון לשירותך

## מחלקות המועצה

## אגף חינוך, נוער וספורט

**החושב לימים - זורע חיטים,**  
**החושב לשנים - נוטע עצים,**  
**החושב לדורות - מחנך ילדים.**  
 (יאנוש קורצ'אק)

ישראל בכללה, ולהיות מקום המנחיל ערכים אישיים, אנושיים וציוניים. על המוסד החינוכי להתוות יעדים גבוהים ולסייע לתלמידים לממש את מירב הפוטנציאל הגלום בכל אחד מהם בהתאם לנקודות החוזק שלהם. במקביל על המוסד החינוכי לפעול לפיתוח הכישורים הנדרשים בחברה מודרנית ומשתנה כמו יכולות לעבודת צוות, לימוד עצמי, כישורי הבעה בעל פה ובכתב ושימוש באמצעים טכנולוגיים.

### מבתי ספר ישוביים לאזוריים

בשנים האחרונות נבנו בדרום השרון מוסדות חינוך חדשים רבים החל בגני ילדים, דרך מועדוני נוער וכלה בבתי ספר חדשים שיצאו בחלקם מתחומי היישובים והפכו אזוריים יותר ומקיפים: בית חינוך מתן, בית חינוך ירקון, בית הספר אהרונוביץ, בית חינוך צופית, ובית חינוך צור יצחק.

המעבר לבתי ספר אזוריים מאפשר לתלמידים להכיר מגוון חברים גדול וחדש, פותח ומרחיב את האפשרויות הברתיות ומאפשר היכרות עם יישובים נוספים במועצה ועם צורות התיישבות אחרות. מאידך מציע בית הספר האזורי אפשרויות מגוונות יותר ביחס לבית ספר יישובי קטן, מבחינת מגוון מגמות הלימוד, עושר הפרויקטים ותוכניות ההעשרה, ומבחינת גיבוש צוות חינוכי מגוון וחזק.

בתי הספר במועצה פועלים לגיבוש זהות מועצתית בקרב החניכים ומפתחים 'גאוות יחידה' שהיא מעבר ליישוב עצמו. בתי הספר מהווים תשתית ומקום למפגש ולשיתופי פעולה לחניכי תנועות הנוער, והמפגש הממשיך גם בבית הספר מעצים את החניכים, הופך אותם לקבוצה על יישובית חזקה ומעודד ילדים נוספים להצטרף לתנועה.

### תפיסה חינוכית

המועצה האזורית דרום השרון הציבה את מערכת החינוך בראש סולם הקדימויות מתוך הכרה בחשיבות הנושא והשפעתו על איכות החיים כפרט וכחברה. עשרות אלפי בוגרים עיצבו את דמותם וסללו את דרכם לעתיד ברוח החינוך התיישבותי המשלב חתירה למצוינות והישגים, לצד חינוך לערכים ותרומה לקהילה.

במסגרת תפיסה חינוכית הוליסטית נותנת המועצה דגש מיוחד לשילוב ותרומת כל מחלקות המועצה למערכת החינוך, וסינרגיה בין החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי. המשאב החשוב ביותר במערכת החינוך הוא המשאב האנושי והמועצה משקיעה רבות בהתמקצעותם ובהעצמתם של צוותי החינוך. כולם עובדים יחדיו למימוש הפוטנציאל הגלום בכל תלמיד במועצה, מהתלמיד המאתגר (בעל הסיכוי) ועד לתלמיד המצטיין.

הנחת היסוד של מערכת החינוך בדרום השרון על כל רבדיה היא שעל התלמיד להרגיש טוב במוסד החינוכי. עליו להרגיש בטוח, מוגן, עם אוזן קשבת ולקבל את מירב האפשרויות להתפתחות אישית. המוסד החינוכי חייב להיות מקום חברתי בו הילד יוצר קשרי חברות ומפתח כישורים חברתיים וקשרי קהילה. על המוסד החינוכי להיות בעל ראייה רחבה כחלק מקהילת דרום השרון וממדינת





השנתיים בבתי הספר העל יסודיים במועצה המתבצעים בשיתוף מדריכי הנוער המדריכים את הטיולים בפועל.

### החינוך ההתיישבותי

שני בתי הספר העל יסודיים של המועצה - בית הספר עמי אסף ובית חינוך ירקון, משתייכים לזרם החינוך ההתיישבותי המתאפיין בשימת דגש רב על טיפוח כלל התלמידים, מניעת הנשרה, מתן מקום חשוב לפרט וטיפוחו, ודגש על חינוך לערכים ותרומה לקהילה ולמדינה. שני מוסדות חינוך אלו נותנים מקום נרחב הן לחינוך לערכים והן לזיקה לטבע ולסביבה. בבית הספר עמי אסף תופסים המקצועות המדעיים מקום נרחב, כולל: ביולוגיה, פיזיקה, כימיה, מדעי המחשב, סייבר והנדסת תוכנה. זאת בנוסף למגמות הייחודיות: תיאטרון, קולנוע ואמנות. בבית הספר קיימות חממות לימודיות מתקדמות ומעבדות המאפשרות קיום ניסויים ועבודות חקר בתחום. בבית חינוך ירקון מתקיים הפרויקט החינוכי סביבתי 'נופר', המבוסס על מיקומו של בית הספר בסמוך לנחל הירקון. במסגרת מגוון המגמות, בנוסף למגמות הייחודיות: רובוטיקה, מוסיקה ואמנות מתווספות מגמת ביטכנולוגיה ומגמת דיפלומטיה ויחסים בינלאומיים.

### חינוך לערכים

מוסדות החינוך בדרום השרון - גני הילדים, בתי ספר יסודיים וחטיבות עליונות - פועלים לקידום ערכים חשובים ומגוונים בקרב התלמידים, החל בערכי התנדבות,

### החינוך כשלם

במהלך השנים התגבשה במועצה ההבנה שהחינוך הפורמאלי המתקיים במוסדות החינוך בשעות הבוקר והחינוך הבלתי פורמאלי המתקיים ביישובים בשעות אחר הצהריים הינם למעשה ישות אחת בעלת שתי זרועות שתפקידה המשותף לטפח בני נוער בדרך מיטבית, תוך ראייה הוליסטית של תהליכי הצמיחה והחינוך. לתלמיד כאדם מתפתח, ישנם צרכים רבים, תכונות מגוונות ופוטנציאל משתנה, ושתי המערכות הללו צריכות להשלים האחת את השנייה במענה לצרכיו. תלמיד שמבטא את עצמו וחווה הצלחה בתחום אחד - התחום החברתי למשל, חש ביטחון עצמי הבא לידי ביטוי גם בשאר התחומים כמו התחום הלימודי אקדמי. כל קונפליקט או בעיה המתעוררים בשעות אחר הצהריים בתנועה מגיעים עם התלמיד לבית הספר ולהפך, ושיתוף הפעולה בין בתי הספר לתנועות הנוער ומחלקת הנוער היא חיונית להבנת הילד, יכולותיו וצרכיו, ועוזרת לסייע לו להתגבר על קשייו ולהעצים את נקודות החוזק שלו.



מתוך הבנה זו הוקם אגף החינוך במועצה הכולל את מה שהיה עד אז מחלקות נפרדות: מחלקת חינוך, מחלקת ספורט ומחלקת נוער. אגף החינוך במועצה משקף תפיסה חינוכית זו ומקיים לאורה נהלי עבודה ושיבות עבודה מסודרות - כלליות ואישיות לגופו של מקרה. במסגרת זו שותפים כל גורמי החינוך במועצה - רכזי הנוער והספורט במועצה וביישובים, בעלי תפקידים שונים במחלקת החינוך, נציגי "עיר ללא אלימות", תכנית להב"ה (העוסקת במניעה ובטיפול בנוער), מדריכי נוער וצוותים חינוכיים. עדות לשיתוף הפעולה המיוחד ניתן לראות בטיולים

## הישגים מרכזיים

מאמצייה של המועצה בתחום החינוך נשאו וממשיכים לשאת פירות רבים. בשנת 2010 קיבלה המועצה את פרס החינוך הארצי על ההשקעה הבולטת בחינוך ועל ביצוע תכניות ותהליכים ייחודיים וחדשניים בתחום החינוך.

באותה שנה קיבל גם בית הספר עמי אסף פרס חינוך ובשנת 2014 קיבל בית חינוך ירקון פרס מצוינות ממשרד החינוך על שחוללו שינוי משמעותי ביותר בקרב תלמידהם. במקביל ממוקמת המועצה בצמרת הרשויות בארץ באחוזי הזכאות לבגרות. גם בנתוני הגיוס לצה"ל מובילה דרום השרון בראש הטבלה הארצית עם אחוזי גיוס הקרובים למאה אחוזים, שירות משמעותי ביחידות נבחרות, במקצועות מבוקשים ובקצונה וכן שירות מלא וגיוס בנות שהוא אף גבוה יותר ומשמעותי יותר משל הבנים. אחד מנושאי השיח המרכזיים בבתי הספר העל יסודיים הוא נושא הגיוס לצה"ל ובעיקר ליחידות נבחרות, והניסיון להתקבל לשנת שירות.

## עבר - הווה ועתיד - ציוני דרך

במהלך השנים האחרונות עברה מערכת החינוך של דרום השרון ציוני דרך רבים: בעוד שבעבר הלא רחוק למידה

סובלנות ומעורבות חברתית, דרך מחויבות לקהילה לסביבה ולמדינה, וכלה בערך המצוינות האישית כאורח חיים.

בתי החינוך של המועצה נמצאים בסביבה כפרית המזמנת לתלמידים מפגש בלתי אמצעי ויום יומי עם הסביבה וחינוך הולך וגובר לקיימות. בתי הספר היסודיים מקיימים פעילויות חינוך רבות מחוץ לכותלי בית הספר, יוזמים אימוץ וטיפוח של ערכי נוף בסביבת בית הספר, תורמים לסביבה וסופגים אהבת ארץ וטבע.

בחטיבות העליונות מתקיים באופן מסורתי 'מסע ישראלי מבראשית' המקדם ערכים של התנדבות בקהילה, ציונות ואהבת הארץ. תלמידי דרום השרון מקיימים לאורך שנותיהם במוסדות החינוך של המועצה פעולות התנדבות רבות בקהילה החל מקשר עם קשישים וניצולי שואה וכלה בחלוקת מזון למשפחות נזקקות.

לצד פיתוחו של תלמיד מעורב ותורם, פועלת מערכת החינוך של המועצה לקידום ערך המצוינות האישית של כל תלמיד בהתאם לכישוריו ולהנחלת התפיסה של לא לוותר לעצמך ולשאוף להצטיין בכל תחומי החיים ולא רק בתחום הלימודי.





פרונטלית היתה שיטת ההוראה הרווחת, הרי שבשנים האחרונות מתרחש שינוי משמעותי באופן הלמידה בעקבות הכנסת אמצעים טכנולוגיים בכלל זה מחשבים וכיתות חכמות שהופכים לחלק בלתי נפרד מתהליך ההוראה והלמידה. אמצעים אלו מאפשרים למידה מסוג אחר בה המורה אינו מקור הידע הבלעדי אלא המתווך והמכוון אל מקורות הידע, והתלמיד הוא המבצע תהליך אקטיבי של למידה תוך מעורבות אישית גוברת.

תלמידים והורים. הקו המנחה את מערכת החינוך הוא שאין לעמוד במקום ואין לנוח על זרי הדפנה. עליה להתפתח ולהתקדם כל הזמן, להיות רלוונטית, לחזות מגמות בשוק ובחברה ולתת לתלמידים את המיטב ואת מירב הסיכויים להשתלב בהצלחה כבוגרים מצליחים ותורמים לחברה.

### מערכת החינוך - עובדות ומספרים

בשנת 2015 למדו במועצה 7566 תלמידים. 1837 ילדים ב-67 גנים, 3,304 תלמידים בשבעה בתי ספר יסודיים, 1406 תלמידים בבית ספר עמיאסף ו-943 תלמידים בבית חינוך ירקון.

האמצעים הטכנולוגיים החדשים ושיטות הלימוד החדשות מאתגרים את המורים להתמחות במיומנויות הוראה חדשות, והופכים את מערכת החינוך כולה לקשובה לקליטת טכנולוגיות חדשות ושיפור תהליכי הוראה במטרה להציע לתלמידים את סביבת הלימודים האופטימאלית. גם מספר מגמות הלימוד בדרום השרון הורחב מאוד בשנים האחרונות במטרה לאפשר לתלמידים את מירב המיצוי העצמי. מגמות חדשות כאומנות, תיאטרון, קולנוע, ומוסיקה הוכנסו לבתי הספר העל יסודיים. בשנים האחרונות ניתן דגש מיוחד למגמות מדעיות:

בנוסף ללימודי מתמטיקה, פיסיקה, כימיה, מחשבים וביולוגיה נפתחו מגמות רובוטיקה, הנדסת תוכנה וסייבר, ונפתח מסלול לימודים חדש - עתודה "מדעית טכנולוגית" לתלמידים מצטיינים בתחומי המדעים, המטפח את כישוריהם המיוחדים.

תהליך הוספות המגמות מתקיים כל העת וימשיך להתקיים בהתאם לצרכים ולשינויים בחברה ובמשק.

מערכת החינוך בדרום השרון רואה כערך להמשיך ולפתח כל תלמיד, לכוון ללמידה רלוונטית ההופכת את התלמיד למעורב ומתעניין, ולשפר את השיח בין מורים





משרד החינוך



# פרק החינוך היישובי

לשנת התש"ע - 2010

מוענק

למועצה האזורית  
דרום השרון

## מחלקת הנוער והספורט

חמד, וגרעין השומר הצעיר מחדרה הנותן את שירותי ההדרכה למספר קיבוצים. לאחרונה הצטרפה למועצה קומונה נוספת מתנועת האיחוד החקלאי: קומונת צור יצחק.

לצד תנועות הנוער מעמידה המועצה משאבים רבים להעסקת מדריכים ורכזי נוער ביישובים. במקביל לפעילות האזורית לנוער פועלת המועצה לשמירה על ייחודיותו של כל יישוב באמצעות קיום פעילויות עצמאיות. לשם כך בונה מחלקת הנוער לוחות עבודה שנתיים המביאים בחשבון פעילויות יישוביות, מועצתיות ותנועתיות-ארציות.

### מסגרות פורמאליות ובלתי פורמאליות

מחלקת הנוער פועלת לקיום קשר רציף וקבוע בין המסגרות השונות האחראיות על חלק אחר מיומו של כל ילד. בבוקר נמצא התלמיד באחריות בית הספר - צוותי ההוראה, ההנהלה ורכזי המוגנות, ואחר הצהרים נכנסות לפעולה המסגרות הבלתי פורמאליות - תנועות הנוער, מועדוני הנוער, פעילויות תרבות ופנאי, אירועי ספורט, מופעים וימי שיא.

מדריכי הנוער והגרעינרים משולבים בפעילויות החינוכיות והערכיות בבתי הספר, בהובלת טיולים ובהעברת יחידות לימוד ערכיות, ובמקביל משתתפים צוותי ההוראה בפעילויות שיא של המסגרות הבלתי פורמליות. במסגרת פרויקט "עיר ללא אלימות" שולבו בכל בתי הספר

### פעילות הנוער במועצה

בבסיס תפיסת פעילות מחלקת הנוער עומדת השאיפה למיצוי הפוטנציאל של כל אחד מהחניכים והתלמידים. המטרה המרכזית היא לעצב אזרח ערכי ואיכותי התורם מיכולתו וכישוריו למען החברה בישראל.

המועצה רואה חשיבות ברצף החינוכי שבין מוסדות החינוך הפורמאליים למסגרות הבלתי פורמאליות. מתוך ראייה זו אוחדה מחלקת נוער וספורט עם מחלקת החינוך וכך נוסד אגף החינוך.

שיתוף מחלקות חינוך, נוער, ספורט ותרבות הפנאי לנוער, נסמכת על הקשר שבין - הורים, רשות, ומוסדות החינוך כמשפיעים על חינוכו של הילד. במועצה מאמינים שהחינוך מתחיל מבית ולכן מעבר לתמיכה ולקידום התחום הלימודי והערכי מציעה המועצה ליווי גם להורים באמצעות מגוון פעילויות.

### תנועות וגרעיני נוער

במועצה פועלות 3 תנועות נוער המתאפיינות בראייה קהילתית בעלת ייחוד כפרי: חטיבת בני המושבים שהיא החטיבה הכפרית של תנועת הנוער העובד, תנועת האיחוד החקלאי והשומר הצעיר. רוב מוחלט של ילדי המועצה חברים באחת מתנועות נוער אלו. את תנועות הנוער מגבים שלושה גרעיני נוער הפועלים בתחום המועצה: גרעין האיחוד החקלאי שמקום מושבו בישוב מתן, גרעין עווד של בני המושבים הפועל משדי





אלימות" הגדילה המועצה את פעילות המניעה בקרב תלמידים במסגרות הפורמאליות והבלתי פורמאליות. בין שלל הפעילויות הפעלת מדריכי המוגנות וסיירות הורים, פעילות וחוגים להעצמת בני נוער, והכשרת והדרכת הורים להתמודדות ומניעת התנהגויות סיכוניות.

### עבר - הווה ועתיד - ציוני דרך

עם השנים התרחבה פעילותה של מחלקת נוער וספורט ונוספו לה מדריכים ביישובים, בבתי הספר ובמועצה. תחום הספורט הכפיל את פעילותו, תחום המניעה התפתח באופן משמעותי והוא כולל מגוון של פעילויות מניעה, הדרכה והעצמה. תחום התנדבות הנוער התרחב והוא מקדם פעילויות התנדבות של בני הנוער ביישובים ובמוסדות החינוך.

מחלקת הנוער זכתה בתואר "יחידת נוער מצטיינת ארצי". כמו כן זכתה המחלקה באות "יקיר תנועת נוער" על הפניית משאבי מועצה ואחוזי השתתפות גבוהים של בני נוער בתנועות הנוער, בנוסף זוכה המועצה בהזמנה שנתית חוזרת לטקס הוקרה והערכה מראש אגף כוח אדם בצה"ל על היקף הגיוס המשמעותי.

במסגרת תוכניות לעתיד מצויה בבחינה האפשרות לפתיחת מרכז צעירים שייעוד בעיקר לחיילים וסטודנטים, וייתן שירותים, סדנאות, מתן ייעוץ לתחילת הדרך, הכוונה אקדמית, ליווי, בית פיזי חם ומקום מפגש.



רכזי מוגנות המהווים חלק מצוות הנוער של המועצה שתפקידם להיות נוכחים בהפסקות, לקיים שיחות ולשמש אוזן קשבת לתלמידים.

המועצה מובילה בשיעור הגיוס לצה"ל שהוא מהגבוהים בארץ, באחוזי הקצונה ביחס למספר המתגייסים וכן בשיעור הגיוס ליחידות נבחרות ושירות משמעותי. בנוסף מובילה דרום השרון במצוינות לימודית, שיעורי זכאות גבוהים לבגרות ושילוב תלמידיה במסגרות אקדמיות.

### מדור ספורט

בשנים האחרונות גובשה במועצה תוכנית אב כוללת לספורט בה הושקעו משאבים רבים. התכנית כוללת פיתוח ספורט עממי - תחרויות וטורנירים במגוון ענפים, המיועדים לכל המשפחה.

הספורט העממי מהווה נדבך משלים לחינוך ובמסגרתו מתקיימים לאורך כל ימות השנה ימי ספורט יישוביים ובית ספריים, טורנירים בענפים שונים לבני נוער ולמבוגרים, מסעות אופניים, צעדות וניווטים משפחתיים.

### היחידה למניעת התנהגויות מסוכנות

בד בבד עם הידוק הקשר שבין הנוער, הספורט והחינוך, העצימה המועצה את פעולות המניעה להתנהגויות סיכוניות בנושאי סמים, אלכוהול, מיניות, גלישה בטוחה ברשת ונהיגה בטוחה. במסגרת פרויקט "עיר ללא

## תנועות נוער

במועצה פועלות שלוש תנועות נוער: בני המושבים, האיחוד החקלאי והשומר הצעיר. תנועות הנוער אחראיות על תחום החינוך הבלתי פורמלי בישובי המועצה, הן מצויות בקשר מתמיד עם מחלקת החינוך והנוער. תנועות הנוער נבדלות אחת מהשניה בתחומים רבים, והתרומה של כל אחת מהן באה לידי ביטוי באופן ייחודי. בנוסף, בתוך מחלקת הנוער פועלים שלושה גרעינים לשנת שירות מטעם כל אחת מתנועות הנוער. ה"גרעינים" פועלים בישובי המועצה ואף יוזמים פעילויות מועצתיות משותפות.



### השומר הצעיר

תנועת השומר הצעיר הוקמה בשנת 1913 ופועלת כיום בישראל ובמדינות נוספות בעולם. במועצה האזורית 2 קינים של התנועה: אחד בקיבוץ עינת והשני בקיבוץ נחשונים עבור ילדי הקיבוץ, קיבוץ חורשים וקיבוץ גבעת השלושה.



### האיחוד החקלאי

תנועת האיחוד החקלאי הוקמה בשנת 1978 ב-36 יישובים. התנועה פעילה בשבעה יישובים: קיבוץ אייל, מגשימים, מתן, ניר אליהו, צור יצחק, רמות השבים ושדה ורבורג.



### בני המושבים

חטיבת "בני המושבים" הוקמה בשנת 1930 והיא חטיבה בתוך תנועת "הנוער העובד והלומד". לתנועה למעלה מ-450 סניפים ברחבי הארץ.

במועצה האזורית דרום השרון, פועלים 16 סניפים של "בני המושבים" בישובים: אלישמע, גבעת חן, גן חיים, גני עם, גת רימון, חגור, ירחיב, ירקונה, כפר מעש, כפר סירקין, נווה ימין, נווה ירק, נירית, עדנים, צופית ושדי חמד.



## מחלקת התרבות

להפעלת גופים ייצוגיים ובהן להקת מחול, חבורות זמר ותיאטרון קהילתי, ולייזום מגוון של פעילות תרבותיות במחיר השווה לכל נפש.

### הנגשה תרבותית לכל התושבים

מחלקת התרבות והאירועים מקיימת אירועי תרבות אזוריים לכלל תושבי המועצה ומעודדת פעילות תרבותית עצמאית בכל יישוב ויישוב.

בשנת 2007 התחולל מהפך בהרגלי צריכת התרבות במועצה עם פתיחת היכל התרבות דרום השרון שייתר את הצורך ליסוע לערים אחרות על מנת לצפות במופעים, הרצאות והצגות. המחלקה פועלת לשימור וחיזוק התרבות המקומית הנוצרת על ידי התושבים עצמם - אירועים יישוביים והפקות מקומיות בחגים ובימי יישוב. המחלקה מקיימת קשר שוטף עם ועדות התרבות ביישובים השונים, מעצימה את המתנדבים באמצעות קורס נאמני תרבות ומשלימה את התמיכה בליווי רעיוני וכלכלי.

ועדות התרבות הפועלות ביישובים יוזמות, בסיוע מחלקת התרבות, חוגים מקומיים, סדנאות, טיולים, הצגות ילדים ומבוגרים, טקסים, חגים, אירועים ועוד.

האירוע המרכזי והגדול ביותר אותו עורכת המועצה מדי שנה הוא אירוע שבועות, המתקיים גם במרבית יישובי המועצה, וזאת במטרה לזכור ולהזכיר שדרום השרון הינה מועצה כפרית השומרת על הריאה הירוקה של המדינה.

### התרבות במועצה

המועצה האזורית פועלת על פי הגישה הגורסת שתרבות ואומנות הם הכוח המניע לחיים ולאיחוד בין בני אדם. לאור זאת פועלת המועצה לקדם את צריכת התרבות והאומנות כבר מגיל צעיר ובכך להפוך את התרבות לחלק בלתי נפרד מהחיים הבוגרים. פעילויות התרבות במועצה נעשות ללא הבדל מגדרי או גילאי תוך שימת דגש על קהילתיות ומשפחתיות. במשך השנים עברה המועצה שינויים רבים אך אותם ערכים שהובילו את מייסדי המועצה נשארו עד היום והם חלק בלתי נפרד מה"קוד הגנטי" של המועצה: שימור הסביבה הכפרית הירוקה ואיכות הסביבה, קהילתיות, עזרה הדדית וכבוד להיסטוריה של כל יישוב ויישוב ולמקימי היישובים.

### מטרות ויעדים

מחלקת התרבות הציבה לה כמטרה לטפח ולסייע, לעודד ולפתח יצירה תרבותית מקומית ולקדם השתתפות מירבית של תושבים בפעילויות התרבות המתקיימות במועצה. הפעילויות מיועדות למגוון גילאים רחב החל מילדי הגיל הרך ועד לוותיקי היישוב, תוך מתן מענה ספציפי לכל קבוצת גיל. מחלקת התרבות פועלת על מנת להביא לתושבי המועצה והאיזור את המיטב במגוון תחומי תרבות. כמו כן פועלת המחלקה בתיאום ובשיתוף עם ועדות ורכזי התרבות ביישובים. במקביל פועלת המועצה להפקת אירועים מרכזיים משותפים לכלל תושבי המועצה,



בארץ בין השנים 1910-1960, והמוזיאון לתולדות הקיבוץ ברמת הכובש המציג חפצים וכלים מהעבר, חדרי משפחה, חדרי ילדים ותמונות המהווים עדות למסכת חיים שהייתה ואיננה עוד.

### עם הפנים קדימה

מחלקת התרבות תמשיך ותספק לתושבי המועצה תרבות איכותית ומגוונת קרוב לבית הנותנת מענה לכל סוגי האוכלוסייה, תוך שימור ערכים קהילתיים ואופיים הייחודיים של היישובים.

בימים אלו נמצאת המועצה בשלבים ראשונים של הקמת אולם כנסים ומופעים בקרית המועצה שימש את ישובי המועצה, מוסדות החינוך ופעילות התרבות האזורית.



### מרכזי תרבות ומוסדות תרבות במועצה

במועצה היכל תרבות ובו כ-400 מקומות ישיבה. היכל התרבות מציע לתושבים תיאטרון איכותי, ערבי בידור וזמר, קונצרטים ומחול מבית היוצר של מיטב התיאטראות ומוסדות התרבות בארץ, לצד מופעים בהפקת והשתתפות התושבים.

ביישובים מתן וצור יצחק פעילות החוגים מתבצעת באמצעות המתנ"ס המקומי. כיום פועלות 28 ספריות ביישובי המועצה.

### טיפוח מרכזי מורשת מקומיים

במועצה שני מוזיאונים היסטוריים: מוזיאון "עין חי" בכפר מל"ל המציג את ההיסטוריה של המושב וההתיישבות



## מעמד האשה

יועצת ראש המועצה למעמד האשה אחראית לפיתוח והעלאת מודעות אוכלוסיית היעד לשוויון בין המינים, גיבוש תוכניות לפעילות בקרב הנשים ביישובים ועובדות המועצה. כמו כן אחראית היועצת לטיפוח מנהיגות צעירה, בשיתוף מחלקת הנוער, גיבוש תוכניות הדרכה המבוססות על ישום שוויון הזדמנויות בין המינים. היועצת מארגנת ימי עיון להעצמת נשים וקורסים ליזמות עיסוקית. היועצת פועלת בשיתוף המחלקה לשרותים חברתיים ומחלקת התרבות על מנת לקדם ארועים וימי עיון למניעת אלימות במשפחה, סיורים וטיולים בשיתוף מחלקת התרבות במועצה.



## המחלקה לשירותים חברתיים



### השירותים הנלווים:

שירותים בתחום הגיל הרך: המועצה מפעילה שלושה מעונות יום וארבעה מעונות נוספים נמצאים בשלבים שונים של תכנון ובנייה, הרצאות וסדנאות העשרה להורים, קבוצת "אמהות מדברות", הדרכה וייעוץ לפי הצורך, ותכנית חיבורים למסגרות הגיל הרך במועצה. שירותים לילדים ולנוער: ועדות החלטה, ועדות לפעוטות בסיכון, הפעלת חוקי הגנה, מועדוניות משפחתיות ומרכז טיפול לילד ולהורה.

שירותים בתחום המשפחה: טיפול פסיכו-תרפויטי פרטני, טיפול זוגי, טיפול משפחתי והדרכת הורים, תיאום הורים בתהליך גירושין, תסקירים לבתי משפט, מניעת אלימות בין בני זוג.

טיפול בזקן: מרכז יום לחבר הוותיק, מכללות אזוריות, מרכז תעסוקה אזורי, מועדונים חברתיים ביישובים, קהילה כפרית תומכת, טיפול במרותקי בית, טיולים, נופשים ומסיבות, סדנאות תמיכה בבנים המטפלים בהורים, עיתון גמלאים, סדנת "סבתאות בעידן המודרני", קהילה מחוברת, תכנית בן ממשיך, הפעלת מתנדבים, חבורת זמר, תכניות לניצולי שואה, הגנה על זקנים ומניעת אלימות, הפעלת חוק סיעוד.

אוכלוסיות בעלי צרכים מיוחדים: פיגור, נכויות, אוטיזם, מחלות נפש: מיצוי זכויות לנכה ומשפחתו, סיוע בהתמודדות המשפחה עם הטיפול בנכה, הפניה למסגרות בקהילה, הפניה למסגרות חוץ ביתיות, שירותים תומכים בבית ובקהילה, "קהילה תומכת" לנכה ולמשפחתו.

### מטרות ויעדים

המחלקה לשירותים חברתיים במועצה הציבה לה כמטרה להגן, לשקם ולסייע לכל אדם, משפחה וקהילה במועצה האזורית, הנתונים במצבים של משבר זמני או מתמשך הנובע ממוגבלויות, עוני, סטייה חברתית, קשיי תפקוד, אבטלה, אפליה או ניצול.

המחלקה לשירותים חברתיים שואפת לשלב טיפול איכותי ומהיר לכל פניה, במתן שירותים שימנעו יצירת משברים ויתנו מענים עדכניים המשתנים על פי הצורך.

### תפקידי המחלקה:

איתור מוקדם ומניעה, העברת ידע ומידע לצורך מיצוי זכויות, והתערבות טיפולית בהיבטים שונים - טיפול, תמיכה והגנה. לצורך זה מכשירה המחלקה עובדים בתחומים שונים על מנת להעניק את מלוא העזרה המקצועית לפי הצורך. מדי שנה עורכת המחלקה תוכנית עבודה שנתית הכוללת פיתוח והטמעה של שירותים ייעודיים.

תפקידם של העובדים הסוציאליים במחלקה לשירותים חברתיים כולל מתן שירותים מקצועיים בתחומי האבחון, הטיפול, התמיכה, האיתור, המניעה, ההגנה והשיקום. עובדי המחלקה פועלים במגוון דרכי התערבות: פרטנית, קבוצתית וקהלית.

על מנת להגשים את החזון ולענות על מטרות העבודה מפתחת המחלקה ומפעילה שירותים ייחודיים בתחומי ההתערבות השונים. במחלקה תשעה עובדים סוציאליים הנותנים מענה פרטני ותשעה עובדים סוציאליים נוספים המועסקים בניהול והפעלת פרויקטים ייעודיים. המחלקה מטפלת בכ-1,300 משפחות ויותר מ-3000 יחידים. כל אחד מהעובדים הסוציאליים עובד באחד מיישובי המועצה ולרובם תחום התמחות נוסף המשמש להפעלת פרויקטים ושירותים לתושב ומקור ידע לעובדים האחרים.

במרכז השירות במועצה נמצאים העובדים הסוציאליים האחראיים לטיפול במשפחה. עובדים אלו מפנים את המטופלים לטיפול נלווה על פי הצורך, אך כל העת ממשיכים לעקוב ולשמור על קשר עם המשפחה.



המחלקה לשירותים חברתיים דרום השרון זכתה בפרס החדשנות על התוכנית "קהילה מחוברת" המחברת קשישים ובני משפחותיהם לרשת האינטרנט, מעדכנת ילדים בפעילות הוריהם ויוצרת נושאי שיחה משותפים. המחלקה זכתה גם בפרס מטעם ארגון אש"ל (האגודה לתכנון ולפיתוח שירותים לזקן), ופרסים נוספים על תכנית הפוטותרפיה לותיקים - צילום כאמצעי לטיפול רגשי, ובאות הנשיא למתנדב בו זכה המתנדב מרדכי שיפמן ז"ל.

### עם הפנים לעתיד

בתקופה הקרובה יפתח במועצה מרכז יום לתשושי נפש (קשישים בעלי ירידה קוגניטיבית כמו חולי אלצהיימר ודמנציה), שירות חדש שהדרישה לו גוברת בשנים האחרונות בשל העלייה בתוחלת החיים.

המחלקה בונה תוכנית אב לשימור איכות החיים של הותיקים, והרחבת הפעילויות והגירוי האינטלקטואלי. במסגרת זו תפעל המחלקה להגדלת הפעילות במכללות הקיימות ולהרחבת מרכז התעסוקה.

בתחום הגיל הרך פורשת המועצה רשת של מעונות יום שהם מרכזי חינוך לגיל הרך. מעונות היום עתידיים לשמש כמרכזים קהילתיים לגיל הרך, לא רק עבור ילדי והורי המעון אלא הם יהוו מרכז העשרה וידע לכלל ההורים לילדים צעירים.

מספר הילדים בעלי הצרכים המיוחדים נמצא בעלייה בשנים האחרונות, ולאור זאת הוכשרה עובדת סוציאלית המתמחה באוטיזם ובמחלקה נערכים לחשיבה ותכנון של שירותים נוספים בתחום, בהתאם לצורך.

טיפול בנערים ונערות במצוקה: איתור מוקדם, עבודה עם צוותי חנוך במסגרות החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי, טיפול פרטני, קשר והדרכה לבני המשפחה, תכנית להב"ה.

עבודה סוציאלית קהילתית: היערכות הצוות הפסיכו-חברתי לטיפול במצבי חירום, הקמה הכשרה ותרגול לצח"י (צוות חירום יישובי) בשיתוף מחלקת הביטחון, מרכז גישור קהילתי, ליווי בהקמת יישוב חדש (צור יצחק), סוגיית בן ממשיך והשלכותיה על בני המשפחה ופיתוח תכניות למשפחות חד הוריות.

### מרכזים לתושב

לחבר הוותיק: במועצה פועל מרכז יום לחבר הוותיק בנווה ימין, מרכז תעסוקה אזורי בחגור, ושתי מכללות אזוריות - "דורות" בכפר מע"ש ו"הדרים" - בשדה ורבורג. ביישובי המועצה השונים פועלים מועדונים חברתיים לותיקים.

לגיל הרך: המועצה מפעילה שלושה מעונות יום: "עופרים" בנווה ימין, ו"שרונים" ו"גוונים" בצור יצחק. לילד ולנוער: ביישובי המועצה השונים פועלות מועדוניות ומרכזי למידה המהוות בית חם, תומך ומקדם לאחר שעות הלימודים לילדים הזקוקים לכך.

### מאז ועד היום

המחלקה לשירותים חברתיים עברה כברת דרך ארוכה מאז היווסדה ועד היום הבאה לידי ביטוי במגוון תוכניות הסיוע שהיא מציעה, בהתמקצעות והכשרת העובדים ובנגישות לציבור.

בד בבד עם צמיחת המועצה צמחה גם המחלקה וממחלקה בת חמישה עובדים סוציאליים בלבד, שהתמחו כולם בתחום המשפחה, צמחה המחלקה והיא כוללת כיום 18 עובדים סוציאליים שמרביתם הוכשרו לתפקידים נוספים לצד תחום המשפחה ורכשו תארים מתקדמים ובנוסף כ-140 מתנדבים. המחלקה לשירותים חברתיים בדרום השרון נחשבת לאחת המחלקות המובילות בארץ ומהווה מרכז למידה למחלקות רווחה אחרות השולחות נציגים ללמוד וליישם בתחומן את התוכניות הפועלת בדרום השרון. מוסדות אקדמיים שולחים סטודנטים לעבודה סוציאלית להכשרה במחלקה.

## הועדה המקומית לתכנון ובניה

התכנון, לקדם ולאשר תכניות מתאר מקומיות ותכניות מפורטות ליישובי המועצה, התואמות את תכנית המתאר. מטרת התכנית הכוללת:

- להבטיח את איכות החיים והסביבה של האוכלוסייה, לרבות שילוב עקרונות של פיתוח בר קיימא.
- להתוות את המבנה המרחבי הראשי המוצע של המועצה, תוך הגדרת ההיררכיה התפקודית והפיזית של מרכיבי המועצה העיקריים.
- לתת ביטוי בהיר וברור לחזון ולמדיניות התכנונית המוצעת למועצה ולמטרותיה.
- לאפשר ניהול התכנון, לרבות מעקב ודיווח, כבסיס לעדכון תקופתי של התכנית, כך שתישאר 'תכנית חיה'.
- לתת הוראות והנחיות להכנה ואישור של תכניות מקומיות, מתאריות ומפורטות, אשר בסמכות הועדה המקומית.
- ליצור בלוח זמנים קצר תשתית לעצמאות תכנונית של הרשות המקומיות.

**העקרונות עליהם בנויה התכנית הכוללת:**

שמירה על גמישות תכנונית, המאפשרת התאמה למצבים משתנים, תוך שמירה על איכות התכנון ומטרות התכנית. התכנון יעשה תוך שילוב עקרונות מדיניות התכנון הארצית והמחוזית ויעדים לאומיים, לרבות שמירת

### תכנון צופה פני עתיד

המועצה האזורית דרום השרון הכינה בשנת 1999 תכנית אב מקיפה שבחנה את נתוני הרשות והסביבה וגיבשה את חזונה לשנים הבאות.

מאז ועד היום, השתנו פני התכנון במדינה ללא היכר, לחצי הפיתוח וערכי הקרקעות באזורנו עלו, הצורך בקרקע לתשתיות לאומיות גבר, הפעילות החקלאית שינתה פניה, והצורך בשטחים לפנאי ונופש גבר במקביל.

על מנת להעניק למועצה את הכלים הדרושים להתמודדות עם השינויים הרבים ועל מנת להתמודד מול לחצים הולכים וגוברים של הרשויות העירוניות הגובלות לשינוי גבולות מחד, ועם שינוי האופי הכפרי חקלאי של שטחים פתוחים ושטחים חקלאיים מאידך, פועלת היום הועדה להכנת תכנית מתאר חדשה שתעגן את חזון המועצה ותאושר על ידי מוסדות התכנון המחוזיים והארציים. תוכנית המתאר החדשה תיתן בידנו כלים להתמודד עם שינויי העבר ועם השינויים הצפויים בעתיד.

**תכנית מתאר כוללת - מהי?**

תכנית מתאר כוללת מגדירה את מדיניות התכנון הכוללת של הרשות, ובה בעת מהווה בסיס לתכנון מפורט הנגזר ממנה. לאחר אישור התכנית במוסדות התכנון, תהיה רשאית הועדה המקומית לקבל את מלוא סמכויות



פעילות הועדה מתחלקת לשלושה תחומים עיקריים: תכנון, רישוי ופיקוח.

תכנון (תב"ע) - צופה פני עתיד. המדור אחראי לניהול ולקידום מערך התכנון במועצה כולל תכניות מתאר, תכניות בנין עיר, תכניות פיתוח ועיצוב אדריכלי.

רישוי - היתרי בניה בהווה. אגף רישוי ופיקוח על הבנייה אחראי על תהליך הבנייה מתחילת דרכו במידע להיתר ועד שלב טופס 4/תעודת גמר.

מדור פיקוח על הבניה - ממונה על אכיפת חוק התכנון והבניה בכל הנוגע לבניה ללא היתר ו/או סטיה ממנו.

שלושת מדורים אלו אחראים על התכנון, יישום התכנון ואכיפתו, החל בתכנון הכולל, דרך היתרי בניה, פיקוח על הבניה ומתן אישורים כנדרש.

ערכי טבע, נוף, סביבה ומורשת, פיתוח בר קיימא ותשתיות על. בנוסף תהווה התכנית תשתית תכנונית לעדכון ושדרוג מערכות הישוב על כל מרכיביהן, ביניהן: התשתיות הפיזיות, המערכת החברתית כלכלית ומערך המרחב הציבורי. התכנון המקיף והכוללני, שהוא מהותה של תכנית המתאר המקומית הכוללנית, מחייב התייחסות למגוון נושאים בעיקר בהיבט הכלל מועצתי כגון: מאפייני היישובים הכפריים, מאפייני הפעילות החקלאית, תשתיות, שימור ערכי טבע, מבנים ואתרי מורשת, סביבה, תיירות ושטחים פתוחים, ועוד. הועדה המקומית לתכנון ובניה הינה מוסד תכנוני של הרשות המקומית, כמו כן היא הגוף הסטטוטורי לאכיפת חוק התכנון והבניה בתחום שיפוט המועצה.

## מחלקת ההנדסה

התושבים והיזמים בתחומי מרחב התכנון. מחלקת ההנדסה אמונה על כל נושאי ביצוע הבינוי והתחזוקה במועצה תוך שימת דגש על שימור השטחים הפתוחים וערכי הטבע והנוף.



תפקיד המחלקה הינו גיבוש מדיניות וביצוע תשתיות תוך מעבר למערכות ממוכנות ובניית תכנית רב שנתית לפיתוח היישובים. המחלקה אחראית על ביצוע פרויקטים של מבני ציבור: תכנון, שיפוז, הסבה, שיקום, שיחזור והקמה של מוסדות ציבור - בתי ספר, גני ילדים, מתנ"סים, אולמות ספורט, בתי כנסת וכו'.

כמו כן, אחראית מחלקת ההנדסה על פיתוח אזורי מגורים ותעסוקה חדשים ותאום בין רשויות התשתיות השונות החוצות את שטחה הסטטוטורי של המועצה. המחלקה שמה לה למטרה לתת שירות ברמה מקצועית, אמינה ועדכנית המתאימה לצרכים המשתנים של



## מחלקת תברואה ואיכות הסביבה

אחראית לביצוע מעקב וביקורת על איכות מי השתיה בתחומי המועצה. במקרה של מציאת זיהום במי השתיה, הבעיה מאותרת ומטופלת מיידית. במקביל, מתבצע מעקב קבוע בשיתוף משרד הבריאות על כל מתקני המים ביישובים (בארות, בריכות וכו'). בשנים האחרונות מקדמת המועצה את הטיפול בנושאי המיחזור על מנת לייעל את הטיפול, לחסוך בעלויות ולתרום תרומה משמעותית להגנה על הסביבה.

המחלקה אחראית, על מערך פינוי האשפה הביתית ופינוי גזם במועצה. המחלקה אמונה על הדברות מזיקים מסוכנים כמו טוואי התהלוכה ויתושים, על הסרת שלטים שהוצבו ללא רשיון ושלטים פיראטיים.

המחלקה מטפלת בכל תלונה הקשורה באיכות הסביבה, ובמטרדים סביבתיים ותברואתיים. כמו כן, קיימת בתוך המחלקה גם מחלקת רישוי עסקים, האחראית לאכיפת חוק רישוי עסקים ותנאי הרישיון. מחלקת התברואה



## מחלקת הביטחון



### פעילות מחלקת הביטחון נחלקת למספר

#### תחומים:

- אבטחת מוסדות חינוך וגני ילדים
- הדרכת אנשי חינוך ותלמידים
- ביקורת תוכניות עבודה של טיולים ואירועים
- התקנות מערכות ההתראה ובטחון במוסדות החינוך
- משא"ז ביישובים הקהילתיים ובסיסי מתמיד"ים ביישובים הכפריים.

#### היערכות לשעת חירום:

מחלקת הביטחון עוסקת בהגברת המוכנות של המועצה והישובים לשעת חירום ובכלל זה הקמה, ליווי והדרכה של צוותי כיתות כוננות ביישובים, צוותי חירום ביישובים המוכנים למתן מענה במצבי חירום וצוותי סיוע ראשוני.



מחלקת הביטחון פועלת לתיאום ושיתוף פעולה בין גורמי הביטחון הפועלים במרחב וזאת לצורך הגברת הביטחון האישי של תושבי המועצה.

בשל מיקומה של המועצה האזורית דרום השרון בסמיכות לקו התפר, משולבים בבטחון השוטף גורמי ביטחון שונים ובהם צה"ל/ מג"ב ומשטרת ישראל. מחלקת הביטחון אחראית לקיום יחסי גומלין מול גופים רבים בהם גופי שלטון וביטחון: המשרד לביטחון פנים, צה"ל/ פיקוד העורף, משרד הביטחון, משטרת ישראל/מג"ב, רח"ל (רשות חירום לאומית), משרדי הפנים, החינוך והחקלאות, מרכז המועצות האזוריות, החברה להגנת הטבע ורשות המים. המחלקה כוללת קב"ט מועצה המנהל את מחלקת הביטחון, 2 קציני בטחון של מוסדות חינוך, האחראים על הקשר עם צה"ל וישובי התפר ועל תחום מוסדות החינוך, סייר שדות האחראי על חירום במועצה ועל הקשר שבין המועצה למשטרת ישראל ומג"ב, שוטר קהילתי האחראי לטיפול באירועי פשיעה עבריינית, גניבות, פריצות לבתים ולרכבים, סכסוכי שכנים, אלימות במשפחה ועוד. בנוסף מרכז השוטר את עבודת המשק"ים הבטחוניים ביישובים. כמו כן פועל במועצה צוות שיטור במסגרת פרויקט "עיר ללא אלימות".

מחלקת הביטחון אחראית לפעילותו של מוקד המועצה המקבל פניות תושבים בתחום המוניציפאלי והביטחוני, ולחברת האבטחה המאבטחת את מוסדות החינוך ברחבי המועצה.



## מערך המחלקות התומך

על מנת לספק שרותים מיטביים לתושבי המועצה פועלות שאר מחלקות המועצה תוך שיתוף פעולה ביניהם. המחלקות הן:

- **מחלקת גזברות** - אחראית לניהול מערכת החשבונות של המועצה ולהכנתם של כל הדוחות הנדרשים למשרדי הממשלה. כמו כן אחראית המחלקה על גיבוש מדיניות בנושאי כספים, אבטחת משאבים ואיזון תקציבי, מעקב תקציבי וייעוץ בגיבוש מדיניות פיננסית.
- **היחידה לתכנון אסטרטגי** - יחידת מטה המיועדת בעיקרה לשפר את מתן השירותים הניתנים לתושבים באמצעות הליכי איכות ובקרה והטמעת טכנולוגיות חדשות. מטרה נוספת, לחזק את יכולת התכנון הכוללנית והרב תחומית ברשות. כמו כן מרכזת היחידה את הטיפול בנושא חקירת הגבולות וטיפול בנושאים בעלי משמעויות בין מחלקתיות כלל ארגוניות.
- **המחלקה הטכנית** - המחלקה אחראית על אחזקה שוטפת, יזומה ותגובתית של מוסדות ציבור וחינוך מצויים באחריות המועצה וכן תחזוקת תשתיות החשמל וסיוע בביצוע אירועים אזוריים.
- **שרותים וטרינריים** - איגוד ערים לשרותים וטרינריים גוש דן מרכז את הטיפול במכלול השרותים הוטרינריים של המועצה ובכלל זה חיסוני כלבים, לכידת כלבים משוטטים, טיפול במטרדים ובתלונות, אימוץ כלבים ועוד.
- **מחלקת תחבורה** - אחראית על מערך הסעות תלמידים לבתי הספר ולמוסדות החינוך. המחלקה מספקת שירותים לחינוך הפורמלי ולחינוך הבלתי פורמלי בטיולים שנתיים, ימי ספורט, פעילויות תרבות ועוד.
- **המחלקה המשפטית** - מתווה את הדרך בה על הרשות לצעוד במילוי תפקידיה הסטטוטוריים על פי הדין. שרותי המחלקה הם בתחומים: תכנון ובניה, הכנת מכרזים, הפקעות, אישורים לטאבו ועוד.
- **מבקר פנים וממונה על תלונות הציבור** - בוחן ומעריך את פעולות המועצה על מנת לבדוק תקינות ושמירה על מנהל תקין, טוהר מידות, יעילות ואפקטיביות. הממונה על תלונות הציבור עוסק במתן מענה לתלונות בנושאים הקשורים לפעילות המועצה.
- **המחלקה לשרותים מוניציפליים** - משמשת כחוליה המקשרת בין תושבי המועצה לגורמי המועצה השונים ומרכזת את הטיפול במתן שרותים מוניציפליים שאינם מצויים בתחום האחריות של מחלקות המועצה האחרות. בין יתר תפקידי המחלקה מצויים שירותי הדת, שרותים לשעת חירום, נושאים חקלאיים, תחבורה ציבורית וריכוז נושא התיירות הכפרית.



## ערים תאומות

ברית ערים תאומות היא התקשרות שבמסגרתה ערים או מועצות ממקומות מרוחקים זה מזה, הן גאוגרפית והן פוליטית, פועלות במשותף לצורך קידום קשרים בין תושביהן ושיתוף פעולה כלכלי, מוניציפאלי, תיירותי, תרבותי ואמנותי. למועצה האזורית 2 ערים תאומות: ניויד ואמנדינגן שבגרמניה



אברהם לזר בחתימת הסכם ערים תאומות עם ניויד

לערים ניויד ואמנדינגן שבגרמניה קשרי ידידות הדוקים עם המועצה האזורית דרום השרון במסגרתן מתקיימים חילופי משלחות נוער ומשלחות בוגרים. ניויד כרתה ברית ערים תאומות עם דרום השרון כבר בשנת 1987 ואילו היחסים עם אמנדינגן עוגנו בשנת 1998.

את הקשר עם העיר ניויד הנמצאת במדינת ריינלנד-פאלץ שבגרמניה החלו הישובים ירקונה וגני עם בתמיכת תנועת המושבים. כעבור מספר שנים, הוחלט למסד את הקשר וראש המועצה דאז אברהם לזר, ניצל שואה חתם ב-29 באפריל 1987 בירקונה על הסכם ערים תאומות בו נאמר: "בתקווה לשלום של קבע ומתוך מודעות להבדלי הלאום, הלשון, הדת והמרחק הגיאוגרפי, מכריזות המועצה האזורית דרום השרון - ישראל,



ראש המועצה דר' מוטי דלג'ו, עם חברי מליאה ותושבים בביקור בניויד

והעיר ניויד - גרמניה, מכוח החלטת חברי מועצותיהן, על ברית, שמטרתה לתרום תרומה חשובה לפיוס בין העם היהודי לבין העם הגרמני. מתוך מחויבות כלפי ההיסטוריה ומתוך זיכרון העבר הנורא, אותם נושאים העם היהודי והעם הגרמני יחד, שואפים תושבי דרום השרון וניויד להבנה ולידידות".

### ניויד

ניויד, עיר בצפון המדינה הגרמנית רינלנד-פלטינט, בירת מחוז ניויד. לעיר 13 מחוזות שונים.

העיר נוסדה בשנת 1653, ונהרסה במהלך מלחמת שלושים השנים. לאחר מכן גדלה העיר בזכות הסובלנות הדתית בה התאפיינה, שאפשרה לאזרחים רבים למצוא בה מפלט מפני רדיפה.





ראש המועצה ד"ר מוטי דלג'ו עם ראש מועצת אמנדינגן האנו הורט וחברי מועצתו

עם המועצה האזורית אמנדינגן הנמצאת במדינת באדן ויטנברג שבגרמניה החל הקשר באמצעות תושב כפר סירקין, משה רדומסקי.

הקשר המיוחד של משה רדומסקי עם גרמניה החל לפני כ-30 שנה ולגמרי במקרה. רדומסקי שהיה מורה ומחנך לטכנולוגיית ענף הרכב בבית הספר הטכנולוגי עמל א' בפתח תקווה, הוזמן לחודשיים השתלמות בגרמניה, כשהתנאי היה לימודים מקדימים של השפה הגרמנית בבית הספר גתה שבשגרירות גרמניה בארץ.

כעבור שנה ללא כל קשר, חתם יו"ר רשת עמל אורי אגמי על הסכם שיתוף פעולה עם בתי ספר טכנולוגיים בגרמניה וכאשר הגיעה לארץ משלחת התלמידים הראשונה מבית הספר שבאמנדינגן, היא הגיעה לבית ספרו של רדומסקי. "אחד המורים הגרמנים התארח אצלי בבית ומאוד התרשם מהאירוח והמשלחת חזרה מלאה התלהבות להמשך הקשר עם בית הספר שלי" מספר רדומסקי. "בהמשך התנדבתי לעזור למנהל שלי מוטי רובינשטיין והתחלנו לקיים חילופי תלמידים באופן סדיר".

מכיוון שהייה פעיל גם במועצה, הציע את נושא חילופי המשלחות לראש המועצה הדר' מוטי דלג'ו וביחד יצרו את המשלחת הראשונה במסגרת מחלקת הנוער. מאז יצאו משלחות נוער נוספות, בכל פעם מיישוב אחר: מכפר סירקין, כפר מעש, רמת הכובש, אייל, מתן, גן חיים, צופית וגבעת השלושה. בשנת 2014 הוענק עיטור הצלב הפדראלי של גרמניה מנשיא גרמניה יהואכים גאוק למשה רדומסקי מכפר סירקין על פועלו הרב לקירוב לבבות בין ישראלים לגרמנים בשלושים השנים האחרונות.

ראש המועצה ד"ר מוטי דלג'ו העניק להלמוט רייבלוט, עמיתו הגרמני של רדומסקי תעודת הוקרה והערכה על פעילותו רבת השנים לביסוס וחיזוק הקשרים בין מועצת אמנדינגן והמועצה האזורית דרום השרון.

## אמנדינגן

אמנדינגן היא מועצה אזורית במדינת באדן-וורטמברג שבגרמניה. היא ממוקמת לגדות נהר האלו. האזכור המתועד הראשון לעיר מתוארך לשנת 1091. העיר ממוקמת למרגלות היער השחור. בקצה הדרומי זורם נהר האלו, שבהמשך נשפך אל נהר הריין.



## איגודי ערים ויחידות אזוריות

### גופים נוספים שבהם שותפה דרום השרון

#### ■ רשות ניקוז ירקון רשות ניקוז ירקון

רשות ניקוז ירקון הוקמה במאי 1997 במטרה לדאוג לניקוז סדיר של תחום נחל הירקון. תפקידה הוא להקים, לשנות, להחזיק ולפתח מפעלי ניקוז באזור זה, לרבות הגנה מפני שיטפונות ומניעתם, ולפעול למניעת מפגעי בריאות. הרשויות החברות ברשות מחויבות להסדיר את הניקוז בשטחים הבנויים שלהן, להכין תכניות ניקוז להסדרת התייעול המקומי ולהגישן לאישור רשות הניקוז. ברשות ניקוז ירקון חברות 36 רשויות מקומיות, מהן 21 עיריות, 9 מועצות מקומיות ו-6 מועצות אזוריות. סה"כ השטח המוכרז באחריות רשות הניקוז הוא 40% בלבד משטח האגן כ-800 קמ"ר, בתחום בו חל החוק הישראלי, הנמצא מערבית לקו הירוק. בתחום זה הרשות מטפלת בכ-500 ק"מ נחלים ותעלות ניקוז.



#### ■ היחידה האזורית לאיכות הסביבה רעננה

החל מ-1988, היחידה האזורית לאיכות הסביבה רעננה היא חלק ממערך היחידות הסביבתיות בישראל המסייעות לקדם קיימות ברשויות המקומיות וסביבתן. היחידה משותפת לערים רעננה, כפר סבא, הוד השרון, מועצה מקומית כוכב יאיר - צור יגאל ומועצה אזורית דרום השרון. ב-25 השנים מאז הקמתה, הובילה היחידה האזורית קו של חדשנות, יצירתיות והתפתחות מתמדת במגוון תחומים. היחידה מאגדת בתוכה אנשי מקצוע הפועלים יחד בכוחות משולבים לטיפול ומניעת מפגעים סביבתיים. היחידה מהווה חוליה חשובה בשרשרת המינהל הציבורי ברשויות המקומיות, וביחד עם גופים עירוניים, מוסדות וארגונים בקהילה מקדמים את השמירה על איכות הסביבה. בהנחייתו ועידודו של פורום ראשי הרשויות קידמה היחידה נושאים חדשניים בתחום המוניציפאלי המהווים מודל ארצי לחיקוי, כבניה ירוקה, תקן לניהול מערכת סביבתית עירונית ISO 14001, מעורבות תושבים בקביעת מדדים לאיכות סביבה עירונית, מערכת חינוך ירוקה, אכיפת חוק השלכת פסולת בניין בשטחים הפתוחים ועוד נושאים רבים.

כחלק ממערך השירות לתושב של המועצה האזורית דרום השרון, מקיימת המועצה שיתוף פעולה עם חברות ואיגודי ערים שונים שנועדו לביצוע פרויקטים בצורה יעילה תוך איגום משאבים עם רשויות שכנות.

איגוד ערים הינו התאגדות של רשויות מקומיות מכוח חוק איגודי ערים התשט"ו - 1955 ותיקונו. ההתאגדות נועדה לקדם מטרות משותפות של חברות האיגוד. האיגוד מספק שירותים תפעוליים ומקצועיים לחברות בווכן לרוכשי שירותים במרחב האיגוד. איגוד ערים פועל תחת סמכות ואחריות של הרשויות המקומיות. האיגוד מוקם מכוח חיקוק לתכלית ספציפית, נוהג על פי כללי המשפט הציבורי, ונציגיו מתמנים על ידי שר הפנים.



#### ■ איגוד ערים אזור השרון לתברואה (הדברת יתושים)

מטרת האיגוד למגר ולמנוע היוצרות מרבצי יתושים באזור. האיגוד כולל בתוכו את הרשויות הבאות: פתח תקווה, כפר סבא, הוד השרון, גבעת שמואל, ג'לג'וליה, גני תקווה, כפר ברא, כפר קאסם והמועצה האזורית דרום השרון.



#### ■ איגוד ערים דרום השרון המזרחי לביוב

#### דרום השרון המזרחי לביוב

איגוד ערים דרום השרון המזרחי לביוב הוקם בשנת 2001 במטרה לטפל בקליטת השפכים באזור דרום השרון. האיגוד קולט את שפכי הרשויות קלקיליה, אלפי מנשה, טייבה, טירה, חלק מיישובי דרום השרון ויישובי נחל קנה. מטרתו של האיגוד היא לטפל ולטהר את השפכים ולהשיבם כמים המיועדים לחקלאות. פעילות האיגוד מונעת זיהום סביבתי, חלחול מי שפכים לתהום וזיהום מקורות נחל ירקון.

מתקני האיגוד כוללים: מכון טיהור שפכים המצוי מערבית לעיר קלקיליה, מתקן שאיבה נחל אלכסנדר הנמצא בצמוד לכביש חוצה ישראל, דרומית לטייבה, ושני קווי הולכה, המובילים את שפכי הרשויות החברות באיגוד.

## החברות העירוניות

החברה הכלכלית אחראית גם לביצוע פרויקטים בהתאם למשימות המוטלות עליה על ידי המועצה האזורית.

### החברה להשבת מי קולחין

החברה להשבת מי קולחין משמשת להקמת מאגרי מים, תחנות שאיבה ומערכות הולכה. תפקיד החברה לספק מי קולחין מטוהרים לשובים באיכות שניונית/שלישונית שתאפשר השקיה בלתי מוגבלת בחקלאות באזור, במחיר קבוע מראש, ותאפשר את החזרת הקצבות מים שפירים למדינה.

### החברה הכלכלית לפיתוח דרום השרון

החברה הכלכלית לפיתוח דרום השרון עוסקת ביזום וקידום פרויקטים כלכליים בתחומי השיפוט של המועצה האזורית. החברה מתחזקת מכוני טהור שפכים, מפתחת אזורי תעשייה למועצה, משקמת מחצבות בתחום המועצה ומבצעת עבודות פיתוח בשובים לפי דרישה.

החברה הכלכלית מקדמת פרויקטים ירוקים כגון: שדות סולאריים על גגות ציבוריים ברחבי המועצה, הקמת מפעל לניצול גזם מרחבי המועצה ובוצת מטש"ים והפיכתם לקומפוסט חקלאי עבור חקלאי המועצה.



## מתמחים בבניית יישובים

הירוק. צור יגאל החל בתהליך האכלוס בשנת 1994 ולימים אוחד עם כוכב יאיר למועצה מקומית- כוכב יאיר-צור יגאל. איכלוס הישוב מתן החל בשנת 1996. במתן מתגוררות כיום כ-800 משפחות וכ-4000 תושבים. המושב הוותיק גני יהודה אוחד בשנת 2004 עם המועצה המקומית סביון ואילו המועצה המקומית רמות השבים, אוחדה עם דרום השרון בשנת 2003. היישוב נירית החל בתהליך האכלוס בשנת 1982, עם 15 משפחות ראשונות. כיום מונה נירית כ-300 משפחות. צור יצחק, גדול היישובים הקהילתיים שהקימה המועצה החל בתהליך האכלוס בשנת 2007. בסיומו של תהליך האכלוס צפוי הישוב לכלול כ-2,750 משפחות.

מאז הקמתה של המועצה האזורית דרום השרון בשנת 1980 השתנה רק במעט הרכב היישובים המרכיבים אותה עם התווספות יישובים קהילתיים אותם יזמה והקימה, והצטרפות או עזיבה של יישובים אחרים.

**מאז היווסדה הקימה המועצה האזורית חמישה יישובים קהילתיים חדשים: כוכב יאיר, נירית, צור יגאל, מתן וצור יצחק.**

כוכב יאיר הוקם ואוכלס בין השנים 1981-1986, ובשנת 1988 הפך לרשות מקומית עצמאית.

צור יגאל ומתן נוסדו במסגרת חזונו של אריאל שרון משנת 1991 להקים את יישובי הכוכבים - שרשרת של יישובים יהודיים על קו התפר, על גבולות 1967, לשם עיבוי ההתיישבות היהודית והתשתית ההגנתית של הקו





# ישובי המועצה האזורית דרום השרון





### ציוני דרך

ראשיתו של הקיבוץ בשנות הארבעים. קבוצת צעירים מבולגריה מגיעה לישראל בימי מלחמת העולם השנייה ומתמקמת בהכשרה בקיבוצים גינוסר, גבת ונען. ב-1944 לאחר שרות בפלמ"ח התארגנו הצעירים במושבה כפר סבא במטרה לעלות לקרקע כגרעין התיישבותי המקיים קיבוץ. בחודש יוני 1947 עולה הגרעין להתיישב בדרדרה שבמזרח אגם החולה. בקרבות מלחמת העצמאות מצאו עצמם חברי הקיבוץ מבודדים וברמה נחותה טופוגרפית מול חיילי הצבא הסורי אשר חלש על שטחי הקיבוץ מההרים סביב. ב-11 ביוני 1948 תקפו הכוחות הסורים את הקיבוץ משלושה כיוונים - צפון, מזרח ודרום באמצעות כוחות חיל רגלים מלווה בירי ארטילרי ותקיפות מהאוויר. חברי הקיבוץ עמדו במתקפה והצבא הסורי נסוג אולם מחיר העמידה בקרב היה כבד. שלושה מחברי הקיבוץ נפלו במערכה. עם שוך הקרבות נותר הקיבוץ מבודד ומוקף בעמדות סוריות ללא יכולת ממשית להקים את





צילום: אלה לביא

הקיבוץ ולפתחו. לאחר חתימת הסכמי שביתת הנשק בין ישראל לסוריה ב- 1949 חזרו חברי הקיבוץ למושבה כפר סבא. באותה השנה, ב- 1 בנובמבר עלו החברים לנקודת ההתיישבות הנוכחית אשר התווספה לשטח מדינת ישראל. בראשית שנות החמישים היה האזור כולו רגיש מאוד מבחינה בטחונית. חברי הקיבוץ סבלו מהסתננויות רבות לשם גניבה וחבלה. פעולת התגמול הראשונה היתה בכפר פלאמה השוכן צפונית מזרחית לאיל, ופעולת התגמול הגדולה והאחרונה לפני מבצע קדש הייתה בקלקיליה הסמוכה בחודש אוקטובר 1956. המצב הבטחוני הקשה והקושי בפיתוח משקי הביאו לעזיבה רבה בקרב קבוצת המייסדים. ב- 1965 החל



**תעודת זהות**

מיקום - על הגבול הגיאוגרפי בין השרון לשומרון. צפונית מזרחית לעיר כפר סבא וצפונית לעיר קלקיליה.

שנת יסוד - 1949

מקור השם - כוח, עוז, אומץ

המייסדים - עולים מבולגריה

אתר אינטרנט [www.eyal.org.il](http://www.eyal.org.il)



הקיבוץ בקליטה של גרעיני תנועת "המחנות העולים" ובנייתו מחדש.

בשנות השמונים עבר הקיבוץ משבר כלכלי ממנו יצא בהדרגה תוך פיתוח המשק החלאי ומפעלי התעשייה שהיו בו - "איל אופטיקה" לייצור עדשות משקפיים, "איל מיקרוגל" לייצור רכיבים בתעשיית התקשורת. בראשית שנות האלפיים עובר הקיבוץ מהפך נוסף והוא הופך ל"קיבוץ מתחדש". הקיבוץ עובר שינוי וקולט חברים חדשים ובם רבים מבני הקיבוץ החוזרים ובונים בו את ביתם.

כיום מתגוררים בקיבוץ 460 תושבים מהם 138 ילדים עד גיל 18.

מקורות ההכנסה של הקיבוץ הם: כ-2000 דונם שטחים חקלאיים מעובדים (אבוקדו, אפרסמון, נקטרינה וגידולי שדה), רפת, פנאי ונופש ונדל"ן מניב.



צילום: אלה לביא



צילום: אלה לביא



100k



צילום: אלה לביא



### היסטוריה

מושב אלישמע הוקם בחודש יוני (ניסן תשי"א), 1951, על ידי קבוצת עולים מלוב. המושב נקרא בתחילה מזרח ירקונה, כשנה לאחר מכן הוסב שמו ל"כרמים" ומיד לאחר מכן ניתן לו על ידי הסוכנות היהודית השם אלישמע על שם אלישמע בן עמיהוד נשיא שבט אפרים.

הגרעין הראשון של התושבים מנה 75 משפחות אשר עלו ארצה מלוב בשנת 1949, שוכנו במעברות ביישוב בית-ליד ואח"כ בכפר-סבא הערבית, עד לעליה על הקרקע שבה עומד כיום הישוב.

בשנים הראשונות התגוררו התושבים בפחונים ללא חשמל ומים, ללא כבישים ובוץ מסביב. בחורף של שנת 1953 הוצף הישוב מהגשמים העזים הוואדי (נחל קנה) עלה על גדותיו והמושב נותק למספר ימים.



### פרנסה

עם הקמת הישוב התפרנסו התושבים ממשק חי וחקלאות שרובה גידולי שדה וכותנה. הפרדסים המשותפים הקיפו את המושב והפכו לחלק בלתי ניפרד מהנוף המקומי שמאפיין את השרון כולו.

### דור הבנים

עם השנים קם דור חדש של בנים ממשיכים אשר הקימו את ביתם בנחלות ההורים. ביוזמה מבורכת, ותוך דבקות עיקשת במטרה, של דור המייסדים, נסללו כבישים בישוב, הוצבו עמודי תאורה ונשתלו שדרות עצים לאורך הכביש המרכזי.

בשנת 1998 הוקמה ההרחבה ו- 80 בתי אב נוספים שולבו בשטח הישוב בשלושה מוקדים שונים.

### סביבה ירוקה ונאה

המושב משנה את פניו ואנו רואים פינות חמד עם פרחים וירק הולכות וצומחות, גן שבעת המינים



### תעודת זהות

שנת לידה: 1951  
 שטח: 2300 דונם  
 מיקום: בין הערים פתח תקווה לכפר סבא, מזרחית להוד השרון  
 ענפי המשק העיקריים - גידולי תבואה, ירקות, הדרים, פרחים, לול ורפת.  
 אוכלוסיה: כ- 290 משפחות

### מקור השם

המושב נקרא בתחילה מזרח ירקונה, כשנה לאחר מכן הוסב שמו ל "כרמים" ומיד לאחר מכן ניתן לו על ידי הסוכנות היהודית השם אלישמע על שם אלישמע בן עמיהוד נשיא שבט אפרים.

### תרבות, חינוך והספורט

במושב אלישמע שמיים דגש יתר על תחומי התרבות החינוך והספורט עם דגש על טיפוח דור ההמשך, לצד טיפוח והעשרת דור הותיקים. בימים אלה מוקם במושב בית נוער חדש שיהווה מרכז תרבותי/חינוכי לרווחת תושבי המושב בכלל וילדי המושב בפרט.

שופץ מבנה שהפך בית לגמלאים. בית הגמלאים הפתוח שלוש פעמים בשבוע מעניק לגמלאים שעות רבות של הנאה, התעמלות, עבודות יד ואקטואליה. שופץ גם מבנה יד לבנים. במקום פועלת ספרייה, מרכז חוגים וחדר הנצחה.

בכל הנוגע לגיל הצעיר, פועלת בישוב מערכת רב גילאית תומכת, שהמחלקה לשירותים חברתיים שבמועצה האזורית מפעילה בישוב. המערכת כוללת את ה"מועדונית" הפועלת חמישה ימים בשבוע

נשתל בט"ו בשבט שעבר, חורשת העצים בלב הישוב מרחיבה את הלב.

גני משחקים, מועדון גמלאים, פעילויות חוגים לילדים ונוער, אירועי תרבות וחגים נחגגים, פעילויות תנועת הנוער והספורט מוסיפים תוכן איכות חיים ושמחה לכולם.





והמיועדת לילדים בכיתות א'-ג'. במסגרת הזו מקבלים הילדים ארוחה חמה, עזרה בהכנת שעורי בית, חוגים ופעילות העשרה. צוות המועדונית נמצא בקשר רציף עם בית הספר בו לומד הילד ומקבל הנחיית עובדת סוציאלית ומנחה ממושרד החינוך.

עבור הגדולים יותר פועל ביישוב מרכז לימודי במסגרת פרויקט "עם הפנים לקהילה". המרכז נותן סיוע לימודי והוראה מתקנת לילדים בכיתות א-ט, במטרה לשפר את הישגיהם הלימודיים של הילדים ולהביא לשיפור הביטחון העצמי ומיצוי היכולת האישית.

בתחום הספורט משמש מגרש הכדורגל של המושב, רבים מתושבי המועצה ובשבתות נערכים בו טורנירים רבי משתתפים.

גם מגרש הכדורסל של המושב עבר שיפוץ מקיף שכלל תשתיות ומתקנים ומהווה היום מוקד משיכה לתושבי המושב והסביבה.





המכללה הוקמה ב-1949 כמוסד רעיוני של מפא"י המנציח את מורשתו של ברל כצנלסון. מאז עלייתו לארץ ישראל עסק ברל כצנלסון בשאלות חינוך של היישוב בכללותו ושל תנועת העבודה הציונית בפרט. בוועידה הרביעית של מפא"י שהתקיימה בתרצ"ח הציג כצנלסון בפומבי את חזונו על אודות בית מדרש של התנועה. שבועות ספורים לאחר מותו, בספטמבר 1944, הוחלט על הקמת בית מדרש למדריכי נוער ופעילי תנועה על שמו של ברל כצנלסון. טקס הנחת אבן הפינה למוסד התקיים ביום השנה השני לפטירתו, 21 באוגוסט 1946.

המרכז משתרע על פני שטח של כ-1,080 דונם.

המכללה האקדמית בית ברל היא המכללה האקדמית הגדולה בישראל. היא הוקמה על בסיס מוסד להכשרת מורים, מדריכים, חברי קיבוצים ובני נוער עולה, שפעל במקום זה משלהי שנות ה-40. מחזור ראשון של

מדריכי-נוער החל ללמוד

בבית ברל בשנת 1949. מאז

ואילך שימש המקום כמרכז

לימודי רעיוני של מפא"י,

תנועות הנוער הקשורות

אליה ואיחוד הקבוצות

והקיבוצים. המגמה

היסודית היתה להכשיר

בו גננות, מורים, מדריכים,

וכן את מנהיגות העתיד,

מבין אנשי ההתיישבות

העובדת, פועלים ובני

יישובי העולים.





עם השנים התחזקה המגמה הלימודית-אקדמית, והסמינר למורים שפעל במקום התרחב. בשנות ה-60 ובתחילת שנות ה-70 הועלו הצעות להפוך את המוסד לאוניברסיטה. אחת מהן דיברה על "אוניברסיטה קיבוצית", ואחרת ביקשה לקשור את המוסד שיוקם לאחת האוניברסיטאות הקיימות. בסופו של דבר אישרה המועצה להשכלה גבוהה להקים בבית ברל במקביל לתהליך כלל-ארצי מכללה אקדמית לחינוך. בקיץ 1968 פורסם מנשר שבישר על הקמת המכון האוניברסיטאי לחקר ולהשכלה ע"ש ברל כצנלסון, ובאוקטובר 1970 הוכרזה המכללה כמוסד אקדמי.



ייחודה של המכללה האקדמית בית ברל לא רק בגודלה, למעלה מ-10,000 סטודנטים ומשתלמים במסגרות השונות, אלא גם בגיוונה. לצד התמחויות הלימוד הרבות, קיימים מכינה קדם-אקדמית ומערך שלם של השתלמויות מורים. כן פועלים במסגרת המכללה בית הספר לאמנות - המדרשה, שלה קמפוס בקלמניה הסמוכה לבית ברל ומכון להכשרת מורים ערביים. בבית ברל שוכן בית הספר המקיף האזורי של המועצה "עמי אסף".





עובדים במטע 1959



### היסטוריה

קיבוץ גבעת השלושה הוקם בשנת 1925 על ידי חבורת מעבר ופולגת עין חרוד. בשנת 1929 נחפר הבאר ונתגלו לראשונה מים בקיבוץ. כעבור שנה הונחה אבן הפינה לבית הראשון. ב-1942 הפכו בניה הראשונים של גבעת השלושה לחברי משק. בשנת 1945 הפך הקיבוץ לבסיס פעולות ההעפלה. ב-26 בפברואר 1946 הכריזו חיילים בריטים על עוצר בקיבוץ ודרשו מהחברים להיכנס לביתם. החברים סירבו בטענה ש"כל השטח הוא בית אחד ושמו קיבוץ". גם לאחר שנטענו הנשקים ולחברים ניתנו 5 דקות להתפזר לפני שתפתח האש, הם לא זזו ממקומם והישירו מבט זועם ושקט. העמידה השקטה והאיתנה ניצחה והחיילים עזבו את המקום.





צריף

### פילוג ובנייה מחדש

בשנת 1951 התפלג הקיבוץ לשניים בעקבות הפילוג ב"קיבוץ המאוחד". פלג אחד עזב והקים את קיבוץ עינת ופלג שני עזב אף הוא את "הגבעה" המקורית והקים מחדש את הקיבוץ על אדמות נזלה. ב-27 במרץ 1952 הונחה אבן הפינה בנזלה ובמהרה נבנו במקום בתים, מבני המשק, לול, רפת, בתי הילדים וכיתות לימוד. ב-1 בספטמבר 1954 נערכה חנוכת הבית החדש בנזלה שנקראה "חג ההעברה".  
ב-2004 התקבלה ההחלטה על שינוי אופיו של הקיבוץ ואימוץ מודל רשת הביטחון.

### הרחבה - שכונת הבנים

בין השנים 2007-2010 נבנתה על דשא בית הספר לשעבר בקיבוץ שכונת הבנים החדשה. בשנת 2014 ציין הקיבוץ 90 שנה להיווסדו באירועים וחגיגות. כיום מתגוררים בגבעת השלושה 513 חברים, 165 תושבי חוץ, 15 חיילים, 79 ילדים בכיתות א'-י"ב, ו-39 ילדי הגיל הרך, המארחים בבתי הילדים 53 ילדי חוץ נוספים.  
ענפי המשק העיקריים כיום הם: לול, גד"ש, רפת, בית חרושת לנעליים, בריכת שחייה, מועדון ספורט ובריכה למנויים והשכרת מבנים.



בית התינוקות

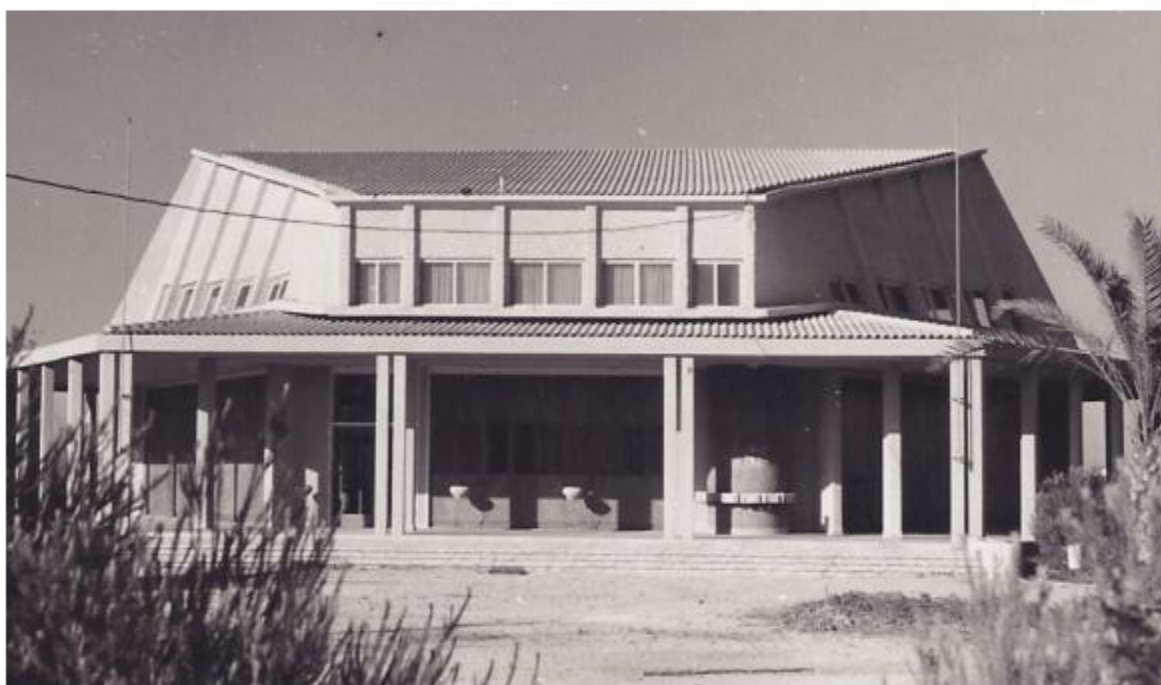
### מקור השם

קיבוץ גבעת השלושה נקרא על שם שלושה פועלים מפתח תקווה: שמואל שטרייפלד, מנחם גרויליך, ואיזיק מהרינג, חלוצים מגליציה, שהוצאו להורג בשנת 1916 על ידי התורכים, באשמת ריגול.

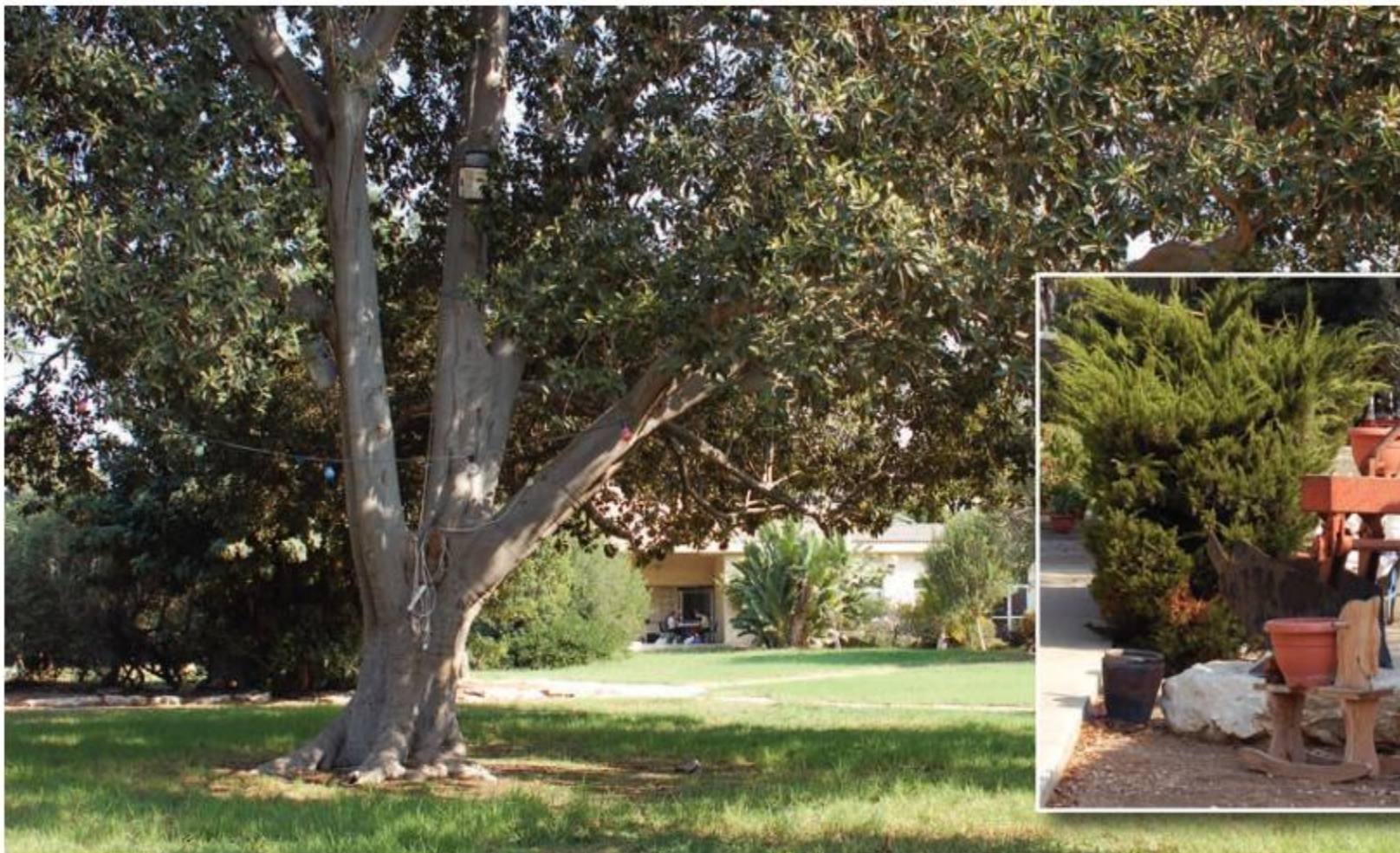


### תעודת זהות

מיקום - בין פתח תקווה לראש העין.  
שנת ייסוד - 1925  
מקור השם - על שם שלושה מפועלי המושבה פתח תקווה - שמואל שטרייפלד, מנחם גרויליך ואיזיק מהרינג, שב-1917 התנדבו לשמש כבני ערובה בידי המשטרה הטורקית שחיפשה את מנהיגי הישוב. השלושה נאסרו, עונו ונרצחו ע"י הטורקים בכלא הסורי.  
המייסדים - קבוצת "אחוזה", חבורת "מעבר" ופלוגת "עין חרוד", רובם יוצאי פולין.  
שטח הקיבוץ - כ-4000 דונם  
[www.givat-hashlosha.org.il](http://www.givat-hashlosha.org.il)

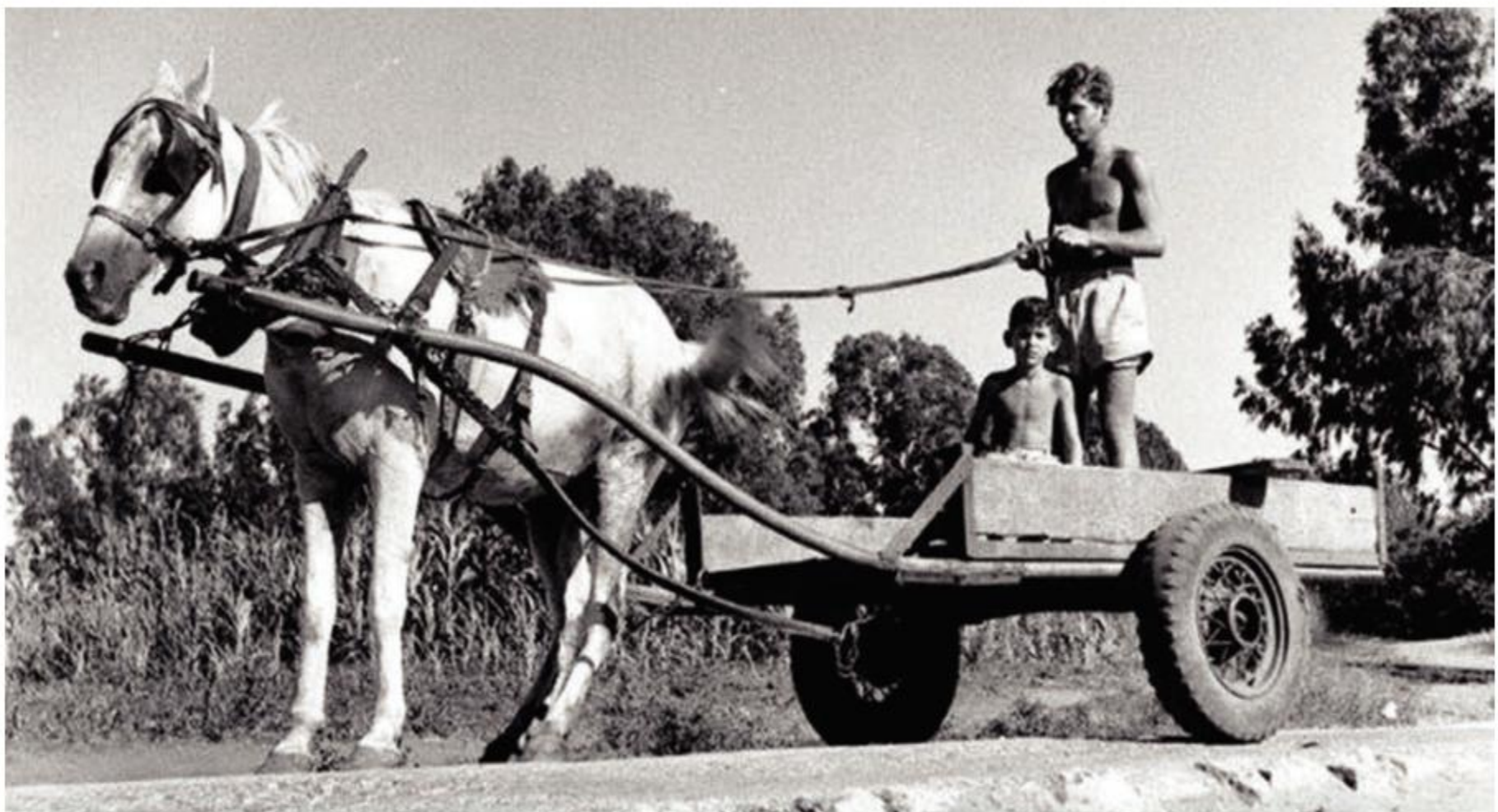


מבנה בן דורי





אמנו





### שמירה וביטחון

בעבר היה המושב מוקף ערבים ונתון לשמירה יומם ולילה. על בניין המזכירות הוצב צינור כדי שיראה למרחוק לעיני הערבים כמרגמה. הנשק הוחבא בסליקים הרבים שנחפרו במושב.

### היסטוריה

מושב גבעת ח"ן הוקם בשנת 1933 במסגרת "התיישבות האלף". המושב הוקם ע"י 41 משפחות שעלו מפולין, רוסיה, ליטא וגרמניה אשר ביקשו להקים ישוב חקלאי בארץ ישראל. מושב גבעת ח"ן נקרא על שמו של חיים נחמן ביאליק.

המתיישבים הראשונים בנו את המושב בלהט, תוך אמונה בערכי ההתיישבות העובדת. הם דבקו באידיאלים של סוציאליזם, של שיתוף, עזרה הדדית ושל הגשמה עצמית בחקלאות.

בשל חוסר הניסיון והידע בתחום החקלאות, פנו ראשוני המתיישבים למומחים חקלאיים שונים, שהמליצו לפתח בגבעת ח"ן את ענף גידול העופות. מאוחר יותר הקימו גם רפתות, נטעו פרדסים, גידלו פרחים וירקות. נבנה בית אריזה משותף לפרי הדר ומכון למיון ביצים שהיווה עסק כלכלי נכבד.

אחד ממאפייניו העיקריים והייחודיים של מושב גבעת ח"ן, הוא הצביון החקלאי שנשמר לאורך כל השנים, ובמידה רבה עד היום. למרות מיקומו של המושב וקירבתו לערים צפופות כמו רעננה, הוד השרון והרצליה, חלק ניכר מתושביו עדיין מתפרנס מחקלאות, הנחשבת כערך חיוני וכדרך חיים שעוברת מאב לבן. במושב מגדלים תוצרת איכותית של: פרחים, גזר, תות שדה, דבש דבורים, תפוחי אדמה ועוד. את הסחורה משווקים לשוק המקומי ולרחבי העולם. תפארת למדינה כולה.

### מקור השם

**גבעת ח"ן** קרויה על שם המשורר חיים נחמן ביאליק, המשורר הלאומי, שכתב על בוני הארץ תחזקנה ידיכם.



נוער גבעת ח"ן, ששייך לתנועת המושבים, פעיל מאוד. הוועד המקומי תומך בפעילות הנוער והילדים, מעודד ומשקיע בתחום זה.

במושב ספרייה פעילה שמקיימת בין היתר "שעות סיפור" לילדים. לאחרונה נפתח מועדון משחקים למבוגרים, ומידי פעם אנו מקיימים בבית העם שלנו ערבי תרבות, מזמינים לכאן מרצים בנושאים שונים או מביאים הצגות ומופעים.

הפעילות הענפה בתחום החברתי הינה תוצאה של עמל רב ובניית בסיס איתן שהקנו וותיקי המושב, שראו בעשייה החברתית ערך שאין להזניח אותו. ההצגות והמופעים בחגים השונים נכתבו, בווימו והוצגו על ידי אנשי המושב, שלקחו את העניין ברצינות רבה, והקדישו זמן יקר לעשייה המשותפת. אפילו ליל סדר שני נחגג כאן ביחד ברוב הדר וכבוד...

נציין כאן את חג המושב ה-50 שהיה בשנת 1983, בו נכתב "ספר המושב", וצולם סרט תיעודי ובו ראיונות עם דור המייסדים. ניבנו טריבונוט במגרש הכדורסל, ונערך מופע ייחודי ומרגש בבימויו של דורון נשר. כמו כן, נבנו דגמים בגודל של אחד לאחד, של בתים וחדרים מתקופת תחילת ההתיישבות. בנוסף ניבנו חיקויים מדויקים של רפת ולול, עם 35 בובות בגודל אדם. אין ספק שהתוצר היה מוזיאלי, רק חבל שלא הצלחנו לשמר אותו...

בשנים 1945-1947 שימש המושב בסיס לפעולות הפלמ"ח ולנקודות קליטה למעפילים אשר ספינותיהם נחתו בחופי השרון. בישוב פעלה תחנת שידור של תנועת המרי העברי.

### חברה וקהילה

חיי החברה והקהילה, מהווים כבר שמונים שנה חלק נכבד וחשוב בחיי החברים. למרות שאוכלוסיית המושב קטנה, אנו מקפידים לחגוג ביחד חגים כמו פורים, בחנוכה - הדלקת נרות, בט"ו בשבט יוצאים לנטיעות ברחבי המושב, בסוכות - בונים סוכה מרכזית, ובראש השנה שולחים ברכות ודבש, בשבועות - עורכים מסיבה ססגונית ומרהיבה, מציינים את הקיץ במפגשים משותפים על שפת הים, ואף פעם לא שוכחים ארוחה טובה. בנוסף, אנו מציינים בטקסים מכובדים ביותר את ימי הזיכרון הלאומיים.





בשנת 2013 חגג המושב את חג ה-80 במופע מרהיב בהשתתפות חברי המושב וילדיהם. כמיטב המסורת הועלה מופע שנכתב על ידי החברים וכלל שירים, ריקודים, בדיחות שנונות וביקורת סאטירית על מהות המושב היום, על אסיפות החברים ועוד. הערב המרגש הוכיח שוב את חשיבותה הפעילות הקהילתית במושב.

### המושב כיום

המושב עדיין שומר על צביונו החקלאי. החקלאים מגדלים ירקות, פירות ופרחים בשיטות המודרניות והמעודכנות ביותר. היבולים משווקים לכל חלקי הארץ, ומהווים נדבך חשוב ביצוא הישראלי לרחבי העולם. חלק מתושבי המקום עוסק בתחומים אחרים ומגוונים, וכולם ביחד מנסים לאחוז במורשת המושבית, תוך פעילות תרבותית - חברתית משותפת. במקום מתפקדים שני ועדים: ועד מקומי וועד אגודה, וועדות העוסקות בנושאי נוער, תרבות, בריאות וכו'. גבעת ח'ן נשארה נקודת חן קטנה ויפה השוכנת לצד גושי כרך המתעבים ומתרחבים מסביבה.





משפחות המתיישבים הראשונים



הופעת הילדים באירוע לכבוד החג



ילדי הגן

### היסטוריה

גני עם החלה דרכה בשם "אירגון מגדיאל". אירגון זה החל את ראשית התארגנותו על ידי הפועלים החקלאיים של המושבות מגדיאל ורמתיים בשנת 1931. קבוצת פועלים חקלאיים עם ניסיון בעבודה חקלאית התארגנה כדי להקים ישוב חדש, מדרום למגדיאל, ביער קלווין, יער שנתרם ע"י נדבן יהודי עשיר מסאן פאולו לקרן הקיימת.

32 פועלים הגיעו להסכם עם הקרן הקיימת לישראל שהקבוצה תחכור את הקרקע של יער קלווין בסדר גודל של 2.5 דונם לחלקת הבית ועוד 3.5 דונם למטעים. בתמורה ישלמו המתיישבים 2.5 לירות אנגליות במזומן + 7.5 לירות בשטרות. עבור כל יחידת משק.

סוכם בין המוסדות המתיישבים שארגון מגדיאל יהיה חלק ממשקי "התיישבות האלף" - והתקנון הוא התקנון של "ניר שיתופית" - על פי תקנון זה פעלו כל הישובים שהוקמו באותה תקופה.



מקימים מערכת השקיה חדשה - יוני 1971



עדלאידע פורים



### מקור השם

ביטוי סימלי ומשמעותו מתוך הביטוי "גנים על אדמת עם".

בשנת 1932 החלה החברה המשכנת לבנות את 30 הבתים הראשונים + רפת + מקלחת ושירותים מחוץ לבית. כל המבנים הללו היו מבטון יצוק כדי להגן על התושבים מירי של השכנים העוינים.

באוקטובר 1932, עלו המשפחות הראשונות להתיישב בבתים ובמקביל לעבודתם במושבות, החלו להקים גם משק חקלאי, שברבות הימים הפך לפרנסה העיקרית של רובם.

בשנת 1935 החלה התאחדות עולי גרמניה לטפל ברכישת קרקע לישוב פועלים חקלאים עולי גרמניה שעבדו ברמתיים ומגדיאל, ועלו לארץ עם סרטפיקט (המוגדר כסרטפיקט "סמואל").

לאחר דיונים של התאחדות עולי גרמניה עם המוסדות המיישבים, הוסכם שקבוצת העולים החדשים שעבדו באזור יקבלו 50 דונם בשטח יער קלווין ל-25 משפחות. ההתיישבות החדשה נקראה "שכונת ביער" משום ששכנה בתוך יער קלווין.

בשנת 1936 ויתרה התאחדות עולי גרמניה על 20 דונם מתוך ה-50 דונם, לטובת ארגון מגדיאל השכן.

בשנת 1938 עלו 18 המשפחות להתיישב בבתים, ללא חשמל (עם תאורת עשיות).

המתיישבים עסקו בתחילה בעבודות חוץ ובמקביל החלו להקים משק חקלאי.

### איחוד מוסדות

בשנת 1947 שני הישובים ששכנו בסמוך לקו החזית, החליטו להתאחד יחד כדי להגן על עצמם ולהקים מוסדות משותפים כגון צרכניה, מחסן תערובת וניסיון



לשיווק משותף של התוצרת החקלאית. הוחלט ששמו של האיחוד יקרא גני-עם כשם הותיקה שבשתי השכונות.

### פרנסה

בראשית שנות הארבעים, קיבלו החברים תוספת קרקע. בעקבות זאת התפתחו המשקים החקלאיים וצומצמה עבודת החוץ של התושבים. בשנים הראשונות, גידלו החקלאים ירקות לשימוש עצמי ולשיווק חיצוני. כמו כן פיתחו במושב ענפי ירקות ופירות ייחודים כגון תות שדה, תפוחי אדמה ואספרגוס וניטעו הפרדסים הראשונים של לימונים, תפוזי שמוטי, קלמנטינות ועוד. במקביל לגידול הירקות החלה בניית לולים. ברוב המשקים נבנו לולים לגידול ביצים. עם שקיעת ענפי החקלאות בעשרות השנים האחרונות של המאה הקודמת, הלכו ופחתו מספר המשקים שהתבססו על חקלאות ובעיקר נסגרו הלולים. יותר ויותר משקים עברו להסתמך בפרנסתם על עבודות חוץ. בין המקצועות אפשר למצוא נהגי משאיות ואוטובוסים (חברי אגד), עורכי דין, עובדי אוניברסיטה, עובדי מפעלים, אדריכלים ועוד מקצועות חופשיים. עם זאת חלק מהמטעים המשיכו להתקיים.



חנות שמות רחובות בגני עם



גלעד לזכר חללי צה"ל



נוטעים עצים במגרש הספורט

ללא השתייכות הוחלט בשנת 1992 להשתייך ל"איחוד החקלאי".

### הקמת מגרש ספורט

מושב גני עם הוא אחד הישובים הקטנים ביותר באזור, לכן בנייה חדשה ושדרוג נעשו באיחור יחסית לשאר הישובים בסביבה.

בתחילת שנות השבעים של המאה שעברה התקנאו בני הנוער של גני עם בישובים השכנים אשר בכולם היה מגרש ספורט לרווחת התושבים ובפרט לבני הנוער, רק בגני עם עדיין לא היה מגרש ספורט שבו יוכלו בני הנוער להוציא את מרצם. בני הנוער התארגנו ויצאו להפגנה מסודרת ברחובות המושב תוך שהם נושאים שלטים וקוראים לפרנסי המושב לדאוג להם ולהקים מגרש ספורט. ההפגנה עברה ברחובות גני עם והרעישה עולמות. בעקבות כך החליט הוועד דאז לבנות מגרש ספורט. המקום שניבחר היה יער האיקליפטוסים ששכן בצד המערבי של המושב בקטע הגובל עם מושב ירקונה. מהיער ששריפה כילתה את חלק ניכר ממנו וחלק נעקר מזמן הושארו מספר איקליפטוסים בודדים למזכרת ובמקום הוקם מגרש ספורט לתפארת אשר משמש את תושבי גני עם מאז ועד היום.

היום רק במספר מצומצם של משקים יש חקלאות אשר מתבססת בעיקר על מטעים קטנים של הדורים (אשכוליות, אתרוגים, תפוזים), פקנים, זיתים, אנונות, אגוזי מקדמיה, וחממת פרחים לטיפוח זני גרברות.

### נסיונות הרחבת המושב

מעבר לאיחוד שבין אירגון מגדיאל ושכונת ביער בשנות הארבעים של המאה הקודמת, לא הייתה בגני עם הרחבה עד עכשיו. בשנות השבעים והשמונים של המאה שעברה ניסו לקדם תוכנית מתאר להרחבת הישוב אך מאמצים אלו לא נשאו פרי. מאז שנת 1991 שקדו במושב על הכנת תוכנית מתאר חדשה לישוב אשר תביא להכפלת מספר המשפחות בישוב. תוכנית המתאר הזו קיבלה תוקף במרץ 2013 ועכשיו מתחילה הרחבת הישוב.

בעת הקמת אירגון מגדיאל היו בו 32 משקים. בשכונת ביער היו 18 משקים עם הקמתה. במשך השנים התווספו משקים, חלקם ע"י פיצול משקים קיימים, כך שבשנות השבעים היו כ- 65 משקים.

היום מתגוררים בגני עם כ- 250 תושבים מתוכם כ- 200 מבוגרים וכ- 50 ילדים.

בשנים הראשונות לקיומו השתייך המושב ל"תנועת המושבים" שממנה פרש בשנת 1942. אחרי 50 שנים





### היסטוריה

בראשית שנות השלושים, החליטה קבוצה של פועלים בפרדס גן חיים להתארגן לגרעין התישבותי. בעזרת כספי הפיצויים שקיבלו בפרדס גן חיים ובעזרת הקרן הקיימת, נרכשו 250 דונם. השטח חולק ל- 25 חלקות בנות כעשרה דונם כל אחת. בשנת 1935 נבנו הבתים במושב. החברות שהלוו את הכספים חייבו



הגירת המגרשים



**מקור השם**  
 גן חיים קרוי על שמו של נשיא המדינה הראשון חיים ויצמן שהיה אז נשיא ההסתדרות הציונית.

את התושבים לבנות בתים גדולים. הבתים היו בני שני חדרים, מטבח, מקלחת עם שרותים ומרפסת פתוחה. השנים הראשונות היו שנים של התארגנות. כל משפחה הקימה משק עזר קטן שכלל פרה או שתיים, לול, גן ירק ועצי פרי מגוונים. עול המשק נפל בעיקר על הנשים. הגברים עבדו ברובם בעבודות חוץ שונות. אלה ששפר מזלם עבדו בעבודה קבועה, חלקם המשיכו לעבוד בפרדס גן חיים. אחרים חיפשו מקורות פרנסה שלא תמיד היו בנמצא. עובדה זו יצרה אי שיוויון בין החברים, דבר אשר השפיע על חיי השיתוף. החיים היו קשים.

המשפחות החלו לבנות את משקיהן בעשר אצבעות, ללא הון עצמי או תמיכה וחיו בצניעות רבה. לאט לאט המושב התארגן הוקם המחסן שסיפק את צורכי המשקים. הועד טיפל בחלוקת המשאבים הדלים בין החברים ונקבעה מדיניות לחיים משותפים. עמל רב הושקע בניסיון להרחיב את שטח המושב.



## הרחבת המושב וקבלת עולים חדשים

בשנת 1949, לאחר מלחמת העצמאות, נתפסה אדמת מאוטנר, והתאפשרה ההרחבה, למושב נוספו כ-40 יחידות משק שאוכלסו על ידי עולים חדשים ממזרח אירופה. גודל הנחלה של כל חבר התרחב ל-23.5 דונם. בשנת 1952 החלו החברים לטעת פרדסים. לאחר מלחמת ששת הימים ובסוף שנות השישים, החלה בניית חממות פרחים בהן גידלו: ציפורן, גיפסנית ועלים ירוקים ליצוא.

## משבר כלכלי

בשנות השמונים השתוללה אינפלציה בארץ. משקים רבים נקלעו לקשיים כספיים והחובות הלכו ותפחו. על מנת לפתור את המצוקה הכלכלית החליט ועד המושב להפשיר כמה מגרשים והתמורה שהתקבלה עזרה להפחית מאוד את החובות המשותפים.

## פריחה ופיתוח

לאחר היציאה מהמשבר הכלכלי החלה תקופת פריחה ופיתוח במושב. הותקנה מערכת ביוב מרכזי, הוחלפה כל תשתית צנרת המים, נסללו מחדש כבישים, שופצו





תאורות רחוב ועוד. וכך ממושב שעמד לפני פשיטת רגל הפך גן חיים לאחד המושבים המשגשגים בשרון. רעיון שהתגשם היה "שיכון בנים". הכוונה היתה שלכל משק במושב תהיה יחידה נוספת לבן שהוא אינו בן ממשיק. לא היה קל להשיג את האישורים. במוסדות הממלכתיים ובמושב הדעות היו חלוקות. לאחר ישיבות רבות התקבל האישור באספה הכללית. בכך נסללה הדרך להקמת השיכון.

**פעילות תרבותית יישובית**

כיום מתקיימים חיי קהילה תוססים, הכוללים חוגים ומסיבות לכל הגילאים. הילדים והנוער פועלים במסגרת תנועת הנוער של "בני המושבים" ופעילים בקהילה.





### היסטוריה

30 משפחות, יוצאי ברית המועצות ומזרח אירופה, התארגנו יחד בקבוצת "התחייה" בפתח תקווה. בשנת 1926, נרכשו מדרום לפתח תקווה 800 דונם. את האדמה רכשה הקרן הקיימת לישראל בהשתתפות המתיישבים שהפכו גבעות חול שוממות למושב פורח. היום נותרו במושב כ-560 דונם. השטח כולו חולק ל-30 נחלות כשהכוונה הראשונית הייתה שהפרדסנות



האהבות הראשונות של חלק ניכר מותיקי גת רימון נוצרו בבית האריזה בפתח תקווה



עלייה לקרקע - נבנים הבתים הראשונים, קיץ 1926



המחזור הראשון של ילדי הגן. 1929.

### מקור השם

בתחילה נקרא היישוב "התחייה" ומאוחר יותר הוחלף שמו לשם התנ"כי "גת-רימון" - כשמה של עיר הלויים ששכנה בנחלת דן על פי ספר יהושע, "למטה בני דן למשפחותם יצא הגורל השביעי. ויהי גבול נחלתם צרעה ואשתאול ועיר שמש. ושעלבין ... ויהוד ובני ברק וגת רימון." ע"ש מטעי הרימונים והגת בה דרכו את הגרגרים והכינו מהם עסיס רימונים.





בית הראשונים המשמש גם כבית התרבות, נבנה בשנת 2010 על בסיס מאגר מים ששימש בעבר לחקלאות

המתישבים ומספר הנחלות פוצל. תהליך זה הלך וגבר עם התבגרות דור הבנים שקבע את ביתו במושב. בעשורים הרביעי והחמישי התרחב בדרך הטבע דור המשפחות הצעירות והצטמצם דור המייסדים. הנחלות הצטמקו עוד יותר ונבנו בתים נוספים עבור הדור הצעיר.

מרדכי תבור זוכר את חיי התרבות במושב כקהילתיים ותוססים. "האירועים סבבו בעיקר סביב החגים ומסורת ישראל. בית הכנסת היה מרכז שוקק חיים ושמחה. אני זוכר שכל התושבים, דתיים וחילוניים, צעירים ומבוגרים היו משתתפים בכל השמחות ומי שלא ראה חג שמחת תורה בגת רימון לא ראה שמחה מימיו. בבית התרבות שנבנה בצמוד לבית הכנסת התקיימו הרצאות, הופעות אמנים ועוד.

האירוע הגדול האחרון היה חגיגות 85 למושב (2010), שהיה ארוע מרגש, מסעיר, ומגוון ב"בית הראשונים" המשופץ".

החברים אפרים חננאל ואילן סהר בני דור הביניים מוסיפים: "בשנים האחרונות החלו לחזור ולהתישב בנחלות הראשונים משפחות צעירות בני המושב. אנחנו מברכים, שמחים ומעודדים את ההמשכיות וחזרתם לחיזוק מושב גת רימון ולמורשתנו".

תהיה ענף החקלאות הראשי. אולם המתישבים החדשים שהגיעו בחוסר כל והמחסור הקשה במים להשקיה גרם לקשיי מחיה גדולים והם נאלצו לעבוד בעבודות חוץ בבתי אריזה, בפרדסים של פתח-תקווה ובכל עבודה אחרת. מים הועברו בפחים על גבי חמורים ופרדות ולאט לאט התקדמו התושבים בגידול ירקות, בנטיעות ובלולי עופות צנועים בחצרות.

מיום עלייתם לקרקע בקיץ 1926 הפכה גת רימון לקו ההגנה הדרומי היחידי לפתח תקווה. מספר מרדכי תבור (פרובר) שהגיע לישוב בשנת 1926 בהיותו בן שנה וחצי "כקו הגנה קדמי עברנו את מאורעות תרפ"ט (1929), את המרד הערבי הגדול (1936-1939), את מלחמת העולם השנייה שהתסיסה את שכנינו העוינים ואחרון אחרון את מלחמת השחרור שפרצה ממש בגבולנו המזרחי - מושב נחלים של היום. בכל השלבים והתקופות הללו, היינו חשופים להתקפות של בדואים וכנופיות, החל בעארה אל סאוורקי, עארב אל חגאזי, כפר ענה ועוד. במשך כל הזמן הזה היה הרוב המכריע של תושבינו חברי "ההגנה", נוטרים, מפקדים ומדריכים (למעט שתי משפחות שהיו לוחמות באצ"ל)".

בעשור השני והשלישי הצטרפו בני משפחה של



הכביש המרכזי של  
המושב, ירוק ופורה.



משרדי ועד המושב וגני הילדים



### היסטוריה

מושב חגור הוקם בשנת 1949 על ידי קבוצה של כ-40 חברים מוותיקי גדוד 9 של הפלמ"ח, רובם יוצאי בולגריה וטורקיה. כשנה לאחר עלייתם על הקרקע נבנו 50 הבתים הראשונים.

בשנות ה-50 וה-60 היו תושבי חגור חשופים לגניבות חקלאיות ולמסתננים שהגיעו מעבר לקו הירוק. נגנבו פרות, סוסים, כלי עבודה וכל הבא ליד. התושבים נאלצו להוסיף לשעות העבודה הרבות והמאומצות שעבדו גם שמירה ארוכה בלילות.

### קליטת משפחות צעירות

בין השנים 1997-2000 נקלטו במושב כשמונים משפחות צעירות עם ילדים בשל תוכנית ההרחבה הקהילתית. חלקם בני מייסדי המושב וחלקם תושבים חדשים מרחבי הארץ שהיו מעוניינים ליהנות מאיכות החיים





הגבוהה ומהשלווה במושב. תהליך הקליטה הכפיל את אוכלוסיית המושב ואף שיפר את איכות החיים בו.

### הרכב האוכלוסייה

כיום מתגוררים במושב כ-800 נפשות כשהמאפיין העיקרי של האוכלוסייה הוא הטרוגניות. אוכלוסיית המושב משלבת בין צעירים וותיקים, חילונים לצד דתיים ושומרי מסורת, משפחות עולים וצברים. האופי המגוון של האוכלוסייה תורם לשוויון חברתי ולפעילות תרבותית מגוונת.

### מקור השם

שם המושב לקוח מספר תהילים פרק מ"ד, פסוק ד': "חגור חרבך על ירך, גיבור הודח והדרך".



**תעודת זהות**

שנת לידה: 1949  
 שטח: 3000 דונם  
 מיקום: על כביש 444  
 גובל עם: ראש העין, מתן  
 ענפי משק עיקריים: מטעים, לולים ואווזים.  
 אוכלוסיה: כ-800 תושבים

### פרנסה

חגור משתייך לתנועת המושבים. בעבר היה מושב שיתופי וכיום הוא מושב עובדים. בעבר תחום העיסוק המרכזי במושב היה חקלאות, אך כיום רוב חברי המושב מוצאים את פרנסתם ממחסנים שהם משכירים על השטחים שהיו חקלאיים במקור ומדירות שהם משכירים בקרבת ביתם.

### איכות הסביבה

תושבי המושב שמים דגש מיוחד על טיפוח המושב ואיכות הסביבה, ובמושב הוקם מרכז מחזור לצורך העניין והגברת המודעות לשמירה על איכות הסביבה בקרב הילדים והנוער. ילדי המושב לומדים בבית הספר היסודי "צופית" אשר במושב צופית. תלמידי חטיבת הביניים ותלמידי התיכון לומדים ב"ירקון" אשר נמצאת ליד מושב נווה ירק במתחם המועצה האזורית "דרום השרון".

### תרבות ושירותים

הנוער במושב משתייך לתנועת "בני המושבים", שהיא תנועת בת של "הנוער העובד והלומד", ופעילים בה כל ילדי המושב. במושב ישנו מועדון נוער, מועדון חוגים, בית עם, בית כנסת, צרכניה, גן ילדים, קופת חולים וספרייה.







יוצאים לפרדס עם הפרדה גיבֵּלה

### הסטוריה

קיבוץ חורשים עלה על הקרקע ב-י"ט בטבת התשט"ו, 13 בינואר 1955, הקיבוץ ה-69 של הקיבוץ הארצי - השומר הצעיר. שמו ניתן לו על שם חֶרְפֶּת חָרִישׁ, ששרידיו מצפון ליישוב. מיקום הקיבוץ בסמוך לגבול בין כפר ברא לגלג'וליה, נקבע ע"י המוסדות המיישבים כדי לתת מענה בתחום הביטחון השוטף - חסימת נתיבי ה"מסתננים" שחדרו מירדן דרך ואדי כאנה לתוך ישראל הצעירה. לקיבוץ הוקצו כ-3000 דונם, הקיבוץ הארצי גייס "פלוגה מקובצת" מרחבי קיבוציו, כדי להכין תשתית ראשונית ל"נקודה" (הקמת הצריפים למגורים, ושאר מבנים לקיום היומיומי), בעוד גרעין "היובל" - בוגרי התנועה מחיפה - מתגייס לנח"ל.



טקס העלייה על הקרקע - הקראת מגילת היסוד, 1955



קוצרים חיטה בחרמש

### חקלאות ופיתוח

אנשי הפלוגה זרעו תבואות חורף והכשירו שטחים לתבואות קיץ, שתלו בצל וגידולי ירקות וטיפלו בפרדסים.

הם הכשירו את חברי הגרעין לקבל לידיהם את "המושכות" ולבנות את קיבוצם - ביתם.

הוקמו ענפים חקלאיים כמו רפת, לול מטילות, מספוא, מטעי בננות, פקן ואבוקדו - ואפילו ורדים לקטיף!

במקביל - ניבנו הבתים הראשונים לחברים, בית הילדים והמקלטים. הופעלו המרכיבים האירגוניים, החברתיים והתרבותיים לקיום חיי קהילה קיבוצית...

ולא נעדר פיתוח הנוף הגנני של הקיבוץ אשר תוכנן על ידי אדריכל הנוף - יחיאל סגל ז"ל - מסורת שנמשכה עשרות שנים ואשר זיכתה את הקיבוץ - ביישוב מתוכנן ויפה-נוף.



הכניסה לקיבוץ, 1955



מייסדי חורשים - גרעין היובל 1956



הצריפים הראשונים



**תעודת זהות**  
 שנת יסוד 1955  
 מיקום: בין כפר סבא למתן. על אדמותיו (לשעבר) החקלאיות נסלל כביש חוצה ישראל ו"מחלף חורשים" אוכלוסיה - כ-280 נפש - חברים, תושבים וילדים  
 שטחי הקיבוץ - 2045 דונם

### תקופה ראשונה קשה

השנים הראשונות היו גם שנים של הכרעה אישית, בהן עזבו את הקיבוץ רבים ממייסדיו הצעירים.

ביוזמת הקיבוץ הארצי, נרתם קיבוץ בית זרע הוותיק למשימת הדרכה ומתן עזרה לחורשים. יחידים ומשפחות עם ובלי ילדים התנדבו ל"שנת שרות שלישית" (ש.ש.ש.) שהפך למושג התנדבותי בתנועה הקיבוצית.

עזרת ה"שינשינים" בעבודה, בתרבות ובחברה לא סולאו בפז - חלקם אף נשארו בחורשים לצמיתות. בשנה החמשית לקיומו, החלה עלייתם של חניכי השוה"צ מצרפת: גרעין א' של ההשלמה ובהמשך - גם הגרעין השני.

בעשור השני עלו אל חורשים עוד שלוש קבוצות של הגרעין הברזילאי - ובהמשך - גרעיני השוה"צ ישראלים ואחרים.

### התאוששות חיובית

קיבוץ חורשים החל להרגיש קיבוץ: מספר החברים גדל "ובתינו המו מתינוקות".

ענפי החקלאות - ו"תרמוקיר" - המפעל לייצור חומרים לבנייה מתקדמת - פירנסו את חברי הקיבוץ בכבוד ואיפשרו את בניית מוסדות הציבור.

### תרבות

הצרפתים, הברזילאים והישראלים יצרו בקיבוץ מסורת תרבותית עשירה של קבלות שבת, ערבי שיש, וציון חגי ישראל עשירי תוכן וענין. העתיד נראה מבטיח.





התמונות מטריאתלון 1986



## חינוך

חינוך הילדים היה בראש מעיניו של הקיבוץ: הוכשרו מטפלות, גננות ומורים; נבנו מבנים לגיל הרך, לגנים ולכיתות יסוד, בהן השלימו לימודיהם כמה מחזוריים, עד ההצטרפות לבית הספר בעינת. בני הנוער למדו במעברות, בשפיים, ועתה בבית חינוך ירקון.

## משבר כלכלי - עד להפרטה

המשבר הכלכלי שפקד את הארץ בסוף שנות ה-80 כלל גם את קיבוץ חורשים, והביא למשבר חברתי ולעזיבה של משפחות וצעירים. המעבר ללינה משפחתית הביא עימו שינויים (מובנים) בהרגלי החיים, כשהבית והמשפחה במרכזם.

כיום הקיבוץ מופרט, ואנו עמלים על תוכנית הרחבה לשם קליטת בנים ותושבים חדשים.

## ספורט

הטריאתלון - ענף הספורט הייחודי - עשה את צעדיו הראשונים בקיבוץ חורשים בשבת האחרונה של חודש אוגוסט 1985, ובזכות ספורטאים עקשנים, התמידו החברים לקיימו ברציפות 19 שנים, במרוצתן הפך לענף ספורט ארצי.





ירחיב



### היסטוריה

מושב ירחיב הוקם בשנת 1948 על ידי קבוצת צעירים. את הקמת המושב יזם חבר שנקרא שמחה ועל שמו נקרא המושב בתחילה "ארגון שמחה". בשנת 1949 העבירה הסוכנות קבוצה בת כ- 20 צעירים תימנים נמרצים שלמדו בבית הספר "מאיר שפייה". באותה תקופה עזבו חברים רבים ונשארו רק קומץ חברים. אנשי ועד המושב יצאו לחפש חברים פוטנציאליים חדשים במקום העולים מתימן שעזבו. אנשי הוועד הגיעו אל מושב ספסופה, הם הזמינו נציגים לבוא ולראות את ירחיב. בעקבות התרשמותם החליטה קבוצת תושבים לעבור ולהתגורר בירחיב. בעזרת תושבי ירחיב ובעזרת המשאית של המושב החל פרויקט העתקת המשפחות החדשות למושב שזכה באותה הזדמנות לשמו הקבוע - ירחיב, על שם הפסוק התנ"כי "כי ירחיב השם את גבולך".





**מקור השם**  
 ירחיב, על שם הפסוק התנ"כי  
 "כי ירחיב השם את גבולך".



**מיקום המושב**  
 המושב הוקם על גבול ישובי המשולש. מצפון לו שוכנת העיר קלקיליה, מצפון מזרח הכפר חבלה שניהם היו בשליטה ירדנית, ממערב ג'לג'וליה ומדרום על שטח ישראל נמצאים כפר ברא וכפר קאסם. באמצע שנות החמישים סבלו תושבי ירחיב מגניבות חוזרות ונשנות משטח ירדן (הכפר חבלה) עד שחברי המושב החליטו לקחת את העניינים לידיים, עברו את הגבול אל הכפר חבלה והחרימו סחורה ובעלי חיים.

**שירותים**  
 בירחיב נבנתה מרפאה בה עבדה כל ימיה חברת המושב תקווה רצון ז"ל, ששמשה כאחות ונתנה שירות לתושבים ביום ובלילה. במושב פעלו גם צרכניה ומחסן לחומרי הדברה, זבלים ותערובת. היום קיימים בירחיב מרפאה, גן ילדים רב גילאי, בית עם משופץ, רפת רובוטית ומעט חקלאות.



**תעודת זהות**  
 שנת לידה: 1949  
 שטח: 3000 דונם  
 גובל עם: מתן וגלגוליה  
 ענפי משק עיקריים: ירקות, רפת, ודיר  
 אוכלוסיה: כ- 300 תושבים



### תושבים

במושב כיום 78 נחלות וכ- 300 תושבים וחברים מתגוררים במושב ובהרחבה יחדיו. כ- 40 בתים נבנו בהרחבה ו- 50 יחידות נוספות נמצאות בתכנון. במושב פועלת תנועת בני המושבים המפעילה 5 מדריכים וחניכים בכיתות ג' ועד י"ב.

### פרנסה

בשנותיו הראשונות התמחה המושב בגידול סלק סוכר, כותנה ופרדס. בהמשך קיבלו החברים 3 פרות וסוס או פרד משותפים לכל שתי משפחות. בעזרת הדרכה שקיבלו ממשרד החקלאות החלו התושבים לגדל ירקות בחלקות הפרטיות שלהם. בנוסף עבדו תושבי ירחיב בסיקול אבנים ובשיווק ירקות וחלב. עם השנים נטשו עוד ועוד תושבים את עבודת החקלאות הקשה ומצאו פרנסה חלופית.





**היסטוריה**

בשנת 1925, חבורה של חלוצי העלייה השנייה והשלישית שעסקו בעבודות שונות, התאגדו והקימו אגודה חקלאית. תקציב מהמוסדות המיישבים לא קיבלו אבל הוצעה להם קרקע ליד הכפר הערבי ג'ידרו בעמק עכו. החברים הצליחו לאסוף 1,200 לירות אותם





עשויים לוחות, ללא רפפות המכסות את הסדקים שביניהם, הגג עשוי לוחות מכוסים ניר זפת- ללא תקרה וללא רצפה. השירותים היו בחוץ. תוך זמן קצר התמלא השטח צריפים-צריפים. העלייה על הקרקע התרחשה בחודש כסלו תרצ"ב. מים קיבלו ממפעל המים ברמתיים באמצעות צינורות משומשים שהונחו בשני קווים. המים הגיעו בעיקר בלילה כשנפסקה ההשקיה ברמתיים, והחברים היו אוגרים מים בחביות לשימוש ביום. תוך מלחמת קיום קשה וחיפוש עבודה החלו החברים להקים משק ציבורי. בעזרת הלוואות שקיבלו מחברת "ניר", הוקם מפעל המים: באר, בריכה ואינסטלציה מרכזית, באר זו לא סיפקה את כמות המים שנדרשה ונחפרה באר שניה ושלישית. לקראת סוף השנה הראשונה לעלייה על הקרקע הוקם בניין ציבורי ראשון- חדר ששימש גן ילדים והיה גם לבית

שילמו לקרן הקיימת. עד מהרה התברר כי הקרקע מליחה ואינה מתאימה למטעי הדורים, שראו בהם את הענף הראשי במשקים.

בשנת 1926 התקיימה בחיפה הועידה החקלאית הרביעית במסגרתה הוחלט להתמזג עם קבוצות פועלים מתל-אביב ולחפש מקום מתאים להתיישבות. שנים רבות לא קיבלו מענה מהמוסדות המיישבים ופניות נואשות למרכז החקלאי לקבלת קרקע חלופית נפלו על אוזניים ערלות. לאחר מאמצים על אנושיים בישר הרצפלד, אבי ההתיישבות החקלאית בארץ, שהמרכז החקלאי החליט להרחיב את כפר-מל"ל ולצרף את הארגון אליו. החלקה שיועדה לקבוצת החלוצים הייתה מרוחקת ממרכז כפר מל"ל ולכן הוחלט על הקמת מושב חדש ששמו ירקונה.

קושי נוסף התעורר בקרב המתיישבים כאשר המרכז החקלאי סרב לצרף את המושב החדש לחברה החדשה שנוצרה בשם "התיישבות האלף", משום שלטענתם כל החברים היו פועלי עיר - לכן לא התקבל כל תקציב כסיוע להקמת המושב. ולמרות הכל, לקחו החברים הלוואות ורכשו "ליפטים" מנמל יפו והקימו צריפים קטנים - ארבע על ארבע. קירות הצריף

### מקור השם

ירקונה, נקודת היישוב הקרובה ביותר אל הירקון.



### תעודת זהות

עלייה לקרקע - חנוכה 1932  
 שטח - 1250 דונם.  
 מיקום - בלב דרום השרון, על כביש 402,  
 בכניסה הדרומית של הוד השרון.  
 אוכלוסייה - 93 משפחות, כ-390 תושבים,  
 38 משקים חקלאיים 2 משקי עזר  
 גבולות: צפון - מושב גני עם, מערב - הוד  
 השרון, מזרח - מושב עדנים.

אמריקאי". נרכשו צינורות אלומיניום שהחליפו בפרדסים את שיטת ההשקיה ב"צלחות", נרכשה המשאית הירוקה ונהגה היה שוסטר המיתולוגי. בימי חול שירתה המשאית את הצרכניה, מחסן התערובת והובילה תיבות פרי הדר לבית האריזה. בשבתות הותקנו על המשאית ספסלים ואיתה נסעו בני הכפר לים או לטיול או להצגה בעיר.

לא היו אז מכוניות, ולכן נעזרו התושבים בחמורים שגררו עגלות קטנות שעליהן הועמסו ארגזי הפרי מהפרדסים, הובילו תערובת מהמחסן ללולים ונסעו לקניות ברמתיים.

כל התוצרת שווקה באמצעות האגודה בעיקר ל"תנובה". החשבון החדשי חולק מידי חדש לחברים. האגודה הקפידה שחובות החברים לא יעלו על יכולתם ולא יסחפו עמם את האגודה כולה.

ועד המושב היה אמון על כך והשפיע רבות על אורחות הכפר: תור לקטיף ותור להשקיה, הלואות להשקעות ובניית בית-עם, שיווק התוצרת וגביית פדיונה.

**ענפי המשק העיקריים כיום:** פרדס כ-1250 דונם, לול אחד, דיר צאן, משתלות, מטע אפרסמון, מטע אבוקדו, ומכוורות.

### חיי חברה ותרבות במושב

חיי החברה התנהלו בצריף הציבורי ולאחר מכן בבית העם, שם היו מתנהלות האספות הכלליות ושם היו מתקבלות החלטות הרות גורל.

בטחון. בשנות המאורעות ובמלחמת העצמאות שימש המבנה תחנת נוטרים רשמית, שבה אוחסן הנשק ופעל מטה בלתי רשמי של "ההגנה". מעל הגג הפעילו החברות את הזרקור בלילות השמירה הארוכים וממנו החליפו בני הנוער המגויסים ידיעות עם מרכזי ההגנה בסביבה - רמת הכובש בצפון וכפר סירקין בדרום.

נחפר בחשאי "סליק" ומעליו הותקן שובך יונים. המושב היה מבודד מכל ציידיו.

הצד המזרחי של המושב גבל בשטחי בדואים שהקימו סוכות נצרים. המסתננים היו פוקדים את המושב וגונבים פרות וסוסים. באחד הלילות יצאה מלי אנגלסטרט להבריחם ושילמה על כך בחייה. היא הייתה הקורבן הראשון שנפל על הגנת המושב. אחריה נפלו עוד שישה מבני הכפר במלחמות ישראל, שניים מהם מאותה משפחה.

### כלכלה

כל משפחה קיבלה נחלה בת 14-15 דונם, פרדס ולול שהיו בו כמה עשרות מטילות. אולם זה לא הספיק לפרנסת המשפחה. הגברים יצאו לעבודות חוץ ואילו הנשים עבדו במשק ונהלו את הבית.

אט אט נבנו בתי האבן, תחילה חדר קטן ולידו עוד עמד הצריף ובמהלך השנים הבתים הורחבו.

הוקמו "מוסדות ציבור" ששרתו את חברי המושב: צרכניה, יצרניה (שם רוכזה תוצרת המושב ומשם הובלה ל"תנובה"), מזכירות, מחסן תערובת ובית-עם. לאחר מלחמת השחרור הגיע מה שנקרא "מלווה





הלולים. "הפרטה" היא הדגל במדינה והיא סחפה גם את הישוב הקטן כמו את הארץ כולה. נשאר רק מעט מהרוח וזה בחגים ובאירועים להם נרתמים רוב החברים בלי חשבון של זמן ועלות. דור המייסדים כבר כולו נח בצל הקזוארינות ואף חלק מהדור השני הצטרף אליו. המושב הזקין אך בשנות האלפיים נוספה לו הרחבה - 46 בתים (שניים עדיין לא נבנו) עם משפחות צעירות וכמאה ילדים רובם מבני המושב. אלו הזרימו דם חדש למושב וכשרונות חדשים לחגיו. יחדיו מונה המושב כ- 400 נפש.

### וכמו שרינה דותן,

#### ותיקת הדור השני כותבת:

הזמן עושה את שלו. נמתחו גדרות נקבעו שערים, הדורות מתחלפים, גם שלטי השמות בפתחן של החצרות. עגלות התינוקות על מדרכות - עדות חיה להמשכיות מבורכת. דור חמישי, דור שישי על הפרק. עדיין נאספים בכל חג ומועד, משתתפים במצעד כשרונות, הופעות מרנינות, מירוצים, תחרויות. זה יומם הטוב של התרבותניקים - ממשיכי הדורות, היזמים, המבצעים, התפאורנים - הם זוכים למחמאות. מתרפקים על "תמול שלשום", החומרים שמישים גם להיום. אך המבט תמיד קדימה! באמונה ובידיעה שגם אנחנו יכולים! כן, זה אותו מושב שנוסד ב- 1932 בשרון והיום חוגג בהגיעו לגבורה - שמונים. ירקונה עדיין עם ניחוח ורחש של קהילה קולטת. מתמודדת עם ה"יחד" בן טיפוחיו של החזון... עוד נכוננו לנו מבחנים ומי יתן ימים טובים.

בערבי שישי היו מתאספים החברים לשמוע הרצאה מפי אחד החברים או ממרצים מבחוץ, והחברות כל אחת בתורה הכינו את הכיבוד. ועדת תרבות נרתמה לקראת אירועים משותפים כמו חגי ישראל, ובמיוחד חנוכה - חג העלייה לקרקע, פורים בו התחפשו מקטן ועד גדול, ימי העצמאות ולהבדיל ימי הזיכרון לחללי מערכות ישראל. בית העם שימש גם לחגיגות ולשמחות משפחתיות כמו חתונות ומסיבות בר מצווה. התקרובת כולה הייתה מעשיי ידי נשות הכפר. אירוע נוסף שהיה שם דבר היה יום הנכדים. החל ממחצית היובל למושב התפתחה מסורת של כינוס הבנים והנכדים - גם אלו שלא גרים במושב. במהלכו של אירוע יום שהתקיים תמיד בשבת של חול המועד פסח, התקיימו משחקים ותחרויות ספורט קבוצתיות. משיכת חבל, קפיצה בשקי יוטה, משפחה מול משפחה בנים מול בוגרים. תחרות כישרונות צעירים, ברכות, סיפורים על העבר וספירת מלאי- מי נולד, מי בא בברית הנישואין ומי השתקע במשק הוריו. ולפני הכל הנפת דגל המושב בליווי תרועת חצוצרה. מפעל נוסף שירקונה הצטיינה בו היה "קליטת עליה", ילדים ממפוני תל אביב, ניצולי שואה, ילדי סוריה, עולי מאוריציוס- כולם נקלטו בבתי החברים מי למספר חודשים ומי למספר שנים. והיום המסורת של תרומה ועזרה לקהילה עדיין נמשכת. יריד "עמותת חיים" מתקיים למעלה מעשר שנים, יום בו נרתמים כל התושבים מגדול ועד קטן, עוסקים במכירת חפצים, בגדים, ספרים ומוצרי מזון הכל באווירת שיתוף וחדוות יצירה.

### הכל השתנה עם השנים

חלפו השנים והמדינה שינתה את פניה. חסל סדר עזרה הדדית ושיווק מאורגן. הרפתות חוסלו ואחריהם נסגרו





### היסטוריה

ראשיתה של כפר-מלל ברכישה נרחבת של קרקע בשרון בשנת 1912 ע"י איכרים מפתח-תקווה. "חובבי ציון" קנו חלק מהקרקע וישבו עליה 12 פועלים במטרה להקים משקי עזר לפועלים מתישבים. שם המקום נקרא "עין-חי".

בחלוף השנים עבר המקום תהפוכות ושינויים. בשנת 1916 בעת מלחמת העולם הראשונה התייצב קו החזית בין הטורקים לבין הבריטים באזור, והמתישבים נאלצו לפנות את הישוב. בתום המלחמה שבו, ובתגבורם של משוחררי הגדוד העברי חידשו את ההתיישבות במקום. באותה עת ניתן לישוב שמו העכשווי כפר-מל"ל על שמו של משה לייב לילינבלום מראשי תנועת "חובבי ציון" וממנהיגי הזרם המדיני בציונות. במאורעות 1921 נאלצו המתישבים לנטוש שוב ועברו לפתח-תקווה ביחד עם מפוני כפר-סבא השכנה. בשנת 1922 שבו ותיקי עין-חי למקום- בתיגבור מתישבים חדשים ביניהם יוצאי העיירה סוקולקה שבפולין- על מנת לא לנטוש אותו עוד. בעת הזו הוגדרה צורת ההתיישבות כ"מושב עובדים".



גן הילדים בשנות השלושים והארבעים



תרצ"ג - חגיגת שבועות בבית הספר בכפר מל"ל



שדרת הקאזוארינות

שני ישובים יהודיים נוספים היו באזור: פתח-תקווה וכפר-סבא. עיקר פרנסתם של מתיישבי כפר מל"ל, שלרשותם עמדו שטחים נרחבים, התבססה על עבודה ביערות האקליפטוס וגידולי פלחה. לאחר מכן החלו לבסס את מישקיהם ע"י בניית רפתות, צריפי מגורים, קדיחת באר (שלא הגשימה את הציפיות), גידול ירקות ונטיעת כרמים.

חיי היום-יום באותה עת היו מלווים בהתמודדות מתמדת עם פורעים ערביים בעיקר משבט אבו-קישק ועם מחסור באמצעי הקיום הבסיסיים.

בשנת 1928 נוספו למושב חברים חדשים, מתיישבי "ג'דרה" שהגיעו למושב לאחר שנאשו מהתיישבות בקרקע שרכשו בעמק זבולון. חלק מאנשי "ג'דרה" שלא נקלטו בכפר-מלל תקעו יתד דרומית למושב והיוו בסיס להקמת מושב ירקונה.

בסוף שנות העשרים ובתחילת שנות השלושים החלו בנטיעת פרדסים ולעת זו נקדחה באר שפתרה את מצוקת המים אותה חוו המתיישבים עד לאותה עת. בשנות השלושים התבסס המושב.

מאורעות 1936 לא פגעו ישירות בישוב, אולם מלחמת העולם השנייה לא היטיבה עם המתיישבים. בני כפר-מל"ל התגייסו לצבא הבריטי וביניהם יגאל נדב - החלל הראשון מבני הכפר שנפל במלחמה.

בנוסף הייתה פגיעה קשה בכלכלה. לפרי הפרדסים שהיו במלוא תנובתם לא היה דורש והמעט שיכלו להפיק מהם היה שמן אתרי מקליפות הפרי.

### מקור השם

על שם משה לייב לילינבלום, סופר מאנשי חובבי ציון.



מבט על כפר מל"ל מצפון. אוהלים, רפתות וצריפים 1930



## חינוך, תרבות וחברה

חרף הקשיים בשנות העשרים, השלושים והארבעים התפתחו בכפר חיי תרבות תוססים במקביל להתקדמות ושגשוג בחקלאות. בית הספר הממלכתי לילדי העובדים ע"ש יוסף אהרונוביץ- שפתח שעריו בצריף דל בלב המושב בשנת 1926, עבר למבנה בשנת 1929 וא"כ בשנת 1938 במיקומו החדש בדרום המושב- היה ביה"ס הראשון בשרון בו למדו עד כיתה י'. התחנכו בו ילדים מיישובי הסביבה לאהבת הארץ, עבודת האדמה וטיפוח הספורט. בשנת 2010 נסגר בית הספר והוקם בסמוך למבנה המועצה.

המועדון בה"א הידיעה נבנה בשנת 1938, אליו נהרו בני נוער מיישובי הסביבה למפגשי תרבות וחברה והיה אבן שואבת לצעירים וצעירות מהסביבה שהתקבצו



המועדון

לפעילות תנועתית ערה ותוססת. במקום נערכו פעולות חינוכיות של "הנוער העובד והלומד", המילה ציונות שידרה אהבת הארץ והגשמה, והכנה והכוונה לפעילות בטחונית בפלמ"ח ובהגנה. מועדון זה מהווה מקום לפעילות עד היום.

בשנות הארבעים והחמישים נרתם המושב לקליטת ילדים פליטים מסוריה ומעיראק שהוברחו לארץ. הילדים התאקלמו בבתי החברים והתערו בישוב.

בני כפר-מלל נטלו חלק במטלות הביטחוניות ובאתגרים הרבים שעמדו בפני המדינה שבדרך ולאחר מכן בצה"ל. הם שרתו בצבא הבריטי, בפלמ"ח, בהגנה, ובצה"ל, כמו כן הדריכו במושבי עולים. מושב כפר מל"ל שילם מחיר כבד במהלך מלחמות ישראל- שנים עשר מבני המושב לא חזרו מהמערכה.

## חקלאות

למן יסודו של הישוב ועד לשנות השמונים התפרנסו תושבי הכפר מחקלאות לצד עבודות חוץ. החקלאים עיבדו את משקיהם שהתפרשו עד פאתי הירקון מדרום ורעננה מצפון. חדי-העין זיהו בשדותיהם "טיפוסים" חדשים מגידולים שונים שהפכו לזנים כלכליים כגון אבטיח "מללי", אבוקדו "אטינגר" ומספר זנים של אנונה. בשנות השלושים בעת "התיישבות האלף", ולאחר מכן בשנות הארבעים התבקש המושב ע"י "המוסדות" לוותר על חלק משטחיו לטובת הקמת ישובים חדשים.

הישובים גבעת-חן, ירקונה, חלק מהוד-השרון (רמתיים) ורמות השבים הוקמו על אדמות כפר-מלל.



שחזור בניית צריף הראשונים



גן משחקים



מוזיאון כפר מלל



הבאר הראשונה

### חגיגות המאה

בשנת 2012 חגג המושב מאה שנים להיווסדו. במסגרת חגיגות המאה הוקם בישוב מוזיאון המספר את תולדותיו. המוזיאון משלב פריטים שונים מהעבר הרחוק, צריף ראשונים, תמונות וחומר היסטורי לזיכרון וללימוד לדורות הבאים.

חגיגות המאה צוינו במספר ארועים כגון תערוכת אמני המושב, אירוע "המרוץ למאה" - משחק משפחתי להכרת תולדות המושב - והאירוע המרכזי נערך ברוב עם והדר בנוכחות מכובדים, חברים, בני חברים, תושבים ואורחים ובהם בנים שנולדו במושב ועזבו, אירוע בו השתתפו מרבית תושבי המושב לדורותיו.

השטח החקלאי צומצם. למרות זאת המשיכו המתישבים לעסוק בחקלאות ובשנות השבעים פיתחו מספר משקים את ענף הפרחים.

בני הדור השני שבגרו והקימו משפחות משלהם ניסו לעסוק בחקלאות, אך בגלל השטחים המצומצמים שעמדו לרשות המושב ומשבר החקלאות בשנות השמונים נאלצו חלקם לצאת לעבודות חוץ.

בשנות השבעים הוצע למושב שטח קרקע ציבורית באזור פ"ת ובני ברק. למרות שהאדמה היתה כבדה ובעייתית החלו לגדל בשטח כותנה בהצלחה לא מבוטלת. בשנות התשעים הוחל, בשיתוף עם גורמים נוספים, ביזמות להקמת פארק תעשייתי על השטח בפתח תקוה.



חוגגים 100 - ההמנון



### אלה תולדות

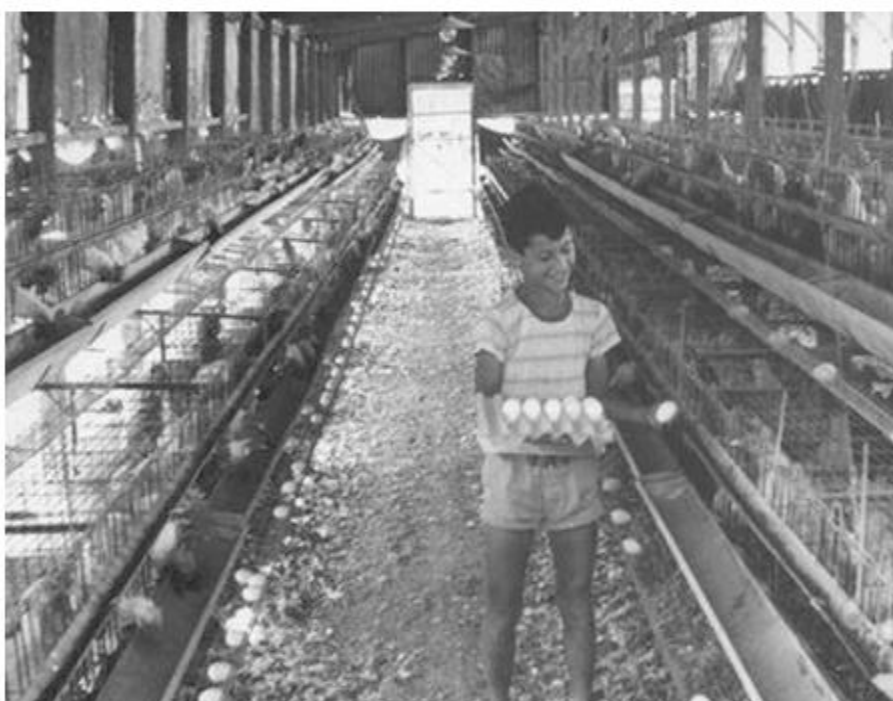
תולדת כפר מעש מתחילה בסביבת השליש הראשון של המאה הקודמת, ליתר דיוק, בשנת 1935, עם ביצוע המפעל הציוני המרשים בשם "התיישבות האלף", תוכנית שהוחלט עליה בסוכנות היהודית ושמטרתה הייתה, ליישב אלף משפחות פועלים ליד המושבות הוותיקות כדי להוות להן חגורת ביטחון. "בהדרגה", אחד משלושת היישובים שלימים ירכיבו את



"כפר מעש", הוקם, עם שני היישובים האחרים, בגבולה הדרומי של פתח תקוה, ששמותיהם: "היובל", שנקרא כך לכבוד שנת היובל של "אם המושבות" ו"השבעה", על היותו מורכב משבע משפחות. שלושה יישובים סמוכים אלה היוו קיר מגן דרומי ל"אם המושבות" כנגד ערביי הסביבה העוינים.



ובהתאם, גדלו גם נחלות החברים, נקלטו משפחות עולים חדשים ואלה התערו מהר מאוד בחיי השיתוף של המושב וחבריו המייסדים. ניטעו פרדסים, הוקמו לולים ורפתות והמושב החל את צעדיו המשמעותיים כמושב חקלאי. שלושת היישובים, "היובל", "השבעה" ו"בהדרגה" התאחדו ושם היישוב המאוחד הפך ל"כפר מעש". מי שבכול זאת המשיך להזכיר את "בהדרגה",



המתיישבים שעבדו בפתח תקוה, הגיעו אליה ובחזרה ממנה ברגל. בלילה השתתפו בתורנויות שמירה, למרות הקשיים, עמדו החלוצים במשימתם. שכונת "אל גבול" הוקמה כדי לתגבר את הכוחות שהיו דלים. לצרכיה נגרעו שלושים דונם מאדמות המושב "בהדרגה". החיים התנהלו תוך מאבק יומיומי בקשיי הקיום והביטחון. הקלה משמעותית, אם גם כרוכה בקורבנות בנפש, באה אחרי תום מלחמת השחרור, בה נפלו שלושה מבין חברי "בהדרגה", שעל שמם נקרא הרחוב הראשי - "רחוב השלושה". את החברים האלה אנו זוכרים מדי שנה, יחד עם יתר הבנים שנפלו, בטקס מרגש, ברחבת האנדרטה ביום הזיכרון לחללי צה"ל. בתום מלחמת העצמאות הורחבו גבולות היישוב

### מקור השם

כפר מעש, הינו איחוד של 3 יישובים: "היובל", "השבעה" ו"בהדרגה" שהתאחדו לשם כפר מעש מהמילים "נקום ונעשה".



**תעודת זהות**  
 שנת לידה: 1934  
 שטח: 2600 דונם  
 מיקום: צמוד לפתח תקווה  
 ולכביש 471  
 גובל עם: מושב גת רימון ופתח תקווה  
 אוכלוסייה: כ-800 תושבים  
 עיסוקים: חקלאות ומקצועות חופשיים

נביט אחורה בסיפוק ונסכם, בגאווה לא מוסתרת, את הישגינו. נביט גם קדימה ונראה את התגשמות המשך תוכניות הפיתוח של כפרנו, שהשלב הראשון בו מתבצע עכשיו, בהתקנת מערכת ביוב מרכזית וכן מערכת ניקוז, שזה עתה הושלמה.

### כפר מעש היום

כפר מעש מונה כמאה וחמישים משפחות וקרוב לשמונה מאות נפש. בתוך הקהילה הזאת מאה ושבעה משפחות חברות באגודה החקלאית. למרות הקשיים שנגרמים על ידי צמצום בהקצאת כמויות מי ההשקיה ולמרות היוקר המאמיר והבלתי אפשרי בעלות התשומות, חברי האגודה ממשיכם לעבד את חלקותיהם ככל שניתן.

עיסוקיהם של תושבי הכפר, מלבד בחקלאות, מתבטא במגוון רחב של מקצועות. יש ביננו מחנכים, טכנאים, עו"דים, אנשי צבא, עו"סים, רופאים, ארכיטקטים, אומני מחול, ציור, שירה, מוסיקה, אחיות, אנשי טלוויזיה ותיאטרון, בקיצור, כמעט כול משלוחי היד שנהוגים בארץ.

האוכלוסיה, בהלימה ליישוב שהוא בן שמונים שנה כמעט, מורכבת מבני גילאים שונים, החל בתינוקות בני יומם ועד לזקנים, ביניהם כאלה שמתקרבים לשנתם המאה. אומנם לא פשוט לספק את כל הצרכים, אבל הקהילה שלנו עושה הכול כדי שכל הגילאים ייהנו משירותים התואמים את צרכיהם.

בכפר יש פעוטון, גני ילדים, מועדון נוער, פעיל ותוסס, מועדון ותיקים, המהווה אכסניה גם לוותיקי היישובים השכנים. שני בתי כנסת וספרייה. בריכת שחיה, חדר

היה החזאי של רדיו "קול ישראל". ליורם, ילד בן שמונה באותה תקופה, זכור שהחזאי היה מודיע על "התחזקות הגשמים בהדרגה, התפזרות הערפל בהדרגה, השרב יישבר בהדרגה" וכך הלאה. יורם היה מופתע שהחזאי בחר להודיע על תנאי מזג האוויר תוך התייחסות ליישוב קטן ולא ליישובים גדולים כמו פתח-תקוה או תל-אביב. כנראה שכחו להודיע לחזאים בקול ישראל על האיחוד.

### חקלאים

אולי כאן המקום לציין שהמילה "מעש", שהוא, כאמור, "כפר מעש", נכתב "מעש", ללא גרשיים כי המילה לא מסמלת ראשי תיבות של "מושב עובדים שיתופי", למרות שאנו מושב, ואנו עובדים, ואנו שיתופיים, ובתור כאלה, כ"מושבניקים" הנוף החקלאי טבוע בנו. גברים ונשים, שלא רק הריחו את ריח הפרדסים, אלה עשו כדי לגרום ללבובם של ההדרים, עשייה מפרכת, עשייה שאזכרה את הכתוב בספר בראשית: "בזיעת אפך תאכל לחם". נכון, בזיעת אפנו גידלנו פרי הדר מהודר, יפה למראה וטעים לחיך, פרי באיכות ייצוא שזכה לאוהדים בשווקי העולם, הכניס מטבע זר לקופת המדינה ומילא את ליבנו גאווה.

היום, קרוב לשמונים שנה של חיים סימביוטיים עם הפרדסים, נחמץ ליבינו למראה עצי פרי גוועים כשראשיהם עטורים עדיין עלווה ירוקה. לקראת החורף שטחים רבים מנחלותינו מקבלים גוון אדום, צבעו של תות השדה הידוע באיכותו ובטעמו המשובח. כן מגדלים עגבניות, פלפלים, תפודים ודומיהם. כשנבוא לציין, ברוב עם, את "שנת הגבורות" של כפרנו,



## סוף דבר

כפר מעש נמצא במקום שמושבים רבים נמצאים בו. חלוצים שיישבו את אדמת הארץ (גם בחלקות שהם עצמם רכשו ותרמו, בתמימותם לקק"ל). מטרת החלוצים כמו גם של המוסדות המיישבים הייתה, לגאול את אדמת הארץ, לעבדה על ידי המתיישבים ולהתפרנס ממנה. החלוצים קשרו את גורלם באדמה, תוך אמונה שהיא תפרנס אותם. אם אפשר בעיבוד חקלאי ואם לא מתאפשר עיבוד חקלאי עקב סיבות שלא תלויות בהם, אז בשימוש אחר, שמבטיח את פרנסתם.

היום, בגלל סיבות שלא תלויות בחקלאי, קשה עד בלתי אפשרי להתפרנס מעיבודה החקלאי של נחלתו. בהדגשה על נחלתו, כי הדעת נותנת שאחרי כל השנים הרבות בהן עיבד החקלאי את נחלתו, שמר עליה, היה מוכן להקריב את חייו על הגנתה, והיו דברים מעולם, הנחלה הזאת שייכת לו וחייבת לעבור לרשותו להבטיח את המשך פרנסתו. זה הצדק הטבעי. אין סיבה שלא תהיה תקפה בישראל.

לקיום חוקי הצדק הטבעי, הנחלות חייבות לעבור לאלתר לבעלותו המלאה והמוחלטת של החקלאי שעיבד אותה לאורך השנים כדי שיוכל להמשיך ולהתפרנס ממנה, בכול דרך נאותה, גם אם היא לא חקלאית.

את זיקת הזכאות לנחלתו רכש החקלאי בעיבודה לאורך השנים, כל עוד אפשר היה. הזכאות הזאת חייבת להתבצע עכשיו, לאלתר, ולקיים את הפסוק: "זכרתי לך חסד נעורייך, אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה". (ירמיה, ב א-ג).



כושר ומגרשי ספורט ושעשועים, לרבות מגרש פטאנק, שכבר הצמיח אלופים בתחרויות אזוריות, כל אלה עומדים לרשות הציבור ולרווחתו.

במרכז המושב מוצבת האנדרטה לזכר הנופלים ולידה רחבה לעריכת טכסי הזיכרון.

את הצרכנייה הצנועה של פעם הפכנו ל"סופר". לא סתם סופר, אלא ל"סופר-סופר", שיש בו הכול, בשפע ובמחירים סבירים.

חברי הקהילה שלנו זוכים ליהנות מפעילות תרבותית ענפה באווירה כפרית, נינוחה, חברית ואכפתית, תוך יחסי שכנות טובים.

"כול דרך שתלך בה", אמר חכם סיני, "יבוא יום, ותגיע לסופה". לא צריך להיות חכם סיני וזקן כדי להבין את דרך החיים, גם אנחנו, שאיננו סינים, מבינים זאת. היות וכך, נחנך ביישובנו לפני זמן לא רב בית עלמין צנוע ואינטימי, נאה ומוקפד, מגודר ומגונן בעצים מצילים

וסוכת אבלים. מקום נאה למנוחת עולם.

בכפר מעשפועלות שתי ועדות נבחרות. "ועד מקומי", לניהול העניינים המוניציפליים ו"ועד אגודה", לניהול ענייני חברי האגודה.





הצריפים ששימשו לבית הספר הראשון



### היסטוריה

בשנת 1933 עלתה במועצת פועלי פתח תקוה המחשבה לייסד ישוב פועלים בסביבות פתח תקוה. שטח הקרקע שהוקצב למתישב היה 5 דונם, שיאפשרו הקמת משקי עזר לכלכלת המשפחה. הישוב החדש תוכנן ל-186 משפחות. בשנת 1934 הוחל בהרשמה ונרכשו כ-1000 דונם מהכפרים הערבים הסמוכים. בשנת 1935 הוחל בהכשרת הקרקע, קדיחת שתי בארות, בניית מגדל המים, תיחום החלקות ובניית בתי החברים. כמו כן נרכשו 50 דונמים נוספים וכך תוחמו 186 נחלות בנות 5 דונם למתישב.

הגרעין המיסד מנה אם כך 186 חברים, מרביתם נשואים וחלקם בעלי משפחות. קצב בניית הבתים השפיע במידה רבה על תהליך הישוב. משפחת רייוט עלתה ראשונה לקרקע בראשון לאפריל 1936. בשל קשיים שונים (ריחוק מיישובים אחרים, קשיי תחבורה ובעיות בטחון) עלו לקרקע רק 186 משפחות.



מגינים על הבית 1936



הותיקים בחגיגות ה-60 לכפר



### מקור השם:

על שם נחמן סירקין, שהיה מראשי תנועת העבודה הציונית.

### בית הספר

בתחילה למדו הילדים בבתי פרטיים של חברים שלא אוכלסו ובשנת 1938 הוקם צריף גדול ששימש בית ספר עד 1945, בשנה זו נבנה בית הספר המשמש את תלמידי המושב. כבישים נסללו בכפר בשנת 1950 ועד אז נסעו בדרכי עפר שלא היו עבירים בחורף. בשנת 1947 הותקנה בכפר רשת החשמל שסיפקה חשמל לכל בית, עד אז היה חשמל רק בבארות ובמגדל המים.

### התפתחות המשקים בכפר

יחידת הקרקע שהוקצת לכל משפחה - 5 דונם - היתה



מבנה בית הספר השני



אנחנו הבנאים... בונים את כפר סירקין



גדולה למשק עזר אולם קטנה למשק חקלאי. חברים רבים נאלצו להתקיים מעבודות חוץ והם העבירו את הזכות לעבד את אדמותיהם לחברים החקלאים, כך שאלו עיבדו יותר מחמשת הדונמים שלהם. אט אט התפתחו בכפר לולים קטנים ובשנת 1941 קמה אגודת "גדיש" לאספקה חקלאית, רוב החברים הצטרפו לאגודה. כיום המבנה הגדול של "גדיש" שבמרכז הישוב מכיל את אולם הספורט וחדר הכושר.

### חיי התרבות וארועים חברתיים

התנאים הפיזיים ופיזור הכפר הכבידו על קיום פעילות תרבותית - חברתית לציבור גדול. חרף הקשיים





התקיימו ערבי קריאה ומשחק, זמר ומוזיקה לאורם של פנסי הלוקס. כיום מקובלים בכפר ארועים רבים ובהם: טקס זיכרון לחברים, טקסי יום הזיכרון והשוואה, חגיגות יום העצמאות נשף פורים ועוד ועוד.

### בית הכנסת

ראשיתו בצריף שהוסב בשנת 1951 לבנין שעבר ברבות השנים שיפוצים רבים ואף הותקנו בו ויטראזים. בחגים ומועדים מלא בית הכנסת מפה לפה. בית הספר היישובי מקיים בבית הכנסת ארועים לקראת קבלת החומש וחגיגות בת מצווה לבנות.

### בית העם

אבן הפינה למקום הונחה בשנת 1950. הבנין נחנך בשנת 1952. בשנת 1978 נוסף למקום האגף בו ממוקמים מועדון לחבר והספריה.

### בריכת השחיה

בשנת 1977 נחנכה בריכת השחיה שמומנה על ידי החברים. משטח הדשא הראשון נשתל ע"י החברים שהביאו שרשי דשא מגינותיהם. בהמשך הותקן מגרש הטניס- כדורסל הצמוד ונבנתה בריכה שניה שנועדה להיות מחוממת.

### הכפר היום

אוכלוסיית הכפר מונה היום 350 משפחות וכ-1150 נפשות. בכפר בית ספר יסודי וגני ילדים. תלמידי חטיבת הביניים והתיכון לומדים בבית חינוך ירקון. בקרוב עומדים לבצע בכפר הרחבה אשר אמורה להכפיל את מספר המשפחות בכפר.







והיא אמרה "השתגעת?" השבתי לה כי במושב צעיר אני אהיה עצמאי ואוכל לעבוד כמה שאני רוצה כדי להגיע למשהו. לא הכרתי אף אחד מהאנשים שהלכו להקים את המושב, ואז גם הסתבר כי עלינו לשלם עבור ההתיישבות הזו."

קבוצת העולים על הקרקע נפגשה בשבת, בחודש ספטמבר 1949 ברחוב העלייה בתל אביב, כדי לנסוע לאתר בניית הישוב על מנת להניח את היסודות למבנה הראשון - חדר האוכל המשותף. הם היו חמישה: ישראל נוימרק. שוחט, היחידי שידע בערך היכן מיקומו של האתר ומי שארגן את הקבוצה, מרכוס, בעל משאית אותה נתן ליישוב כחלק מהתשלום, יגאל מינצר ויוסף שטפל.

"העמסנו את המשאית במלט, חצץ ומים בחביות" מספר ישראל נוימרק "יצאנו לחפש את המקום

## היסטוריה

מגשימים נוסדה בשנת 1949, על ידי חיילים משוחררים, שלחמו במלחמת העצמאות.

על שנת ההקמה מספר התושב הוותיק משה וגנר: "בשנה זו התחילו לשחרר לוחמים מן הצבא ובקרב הלוחמים החלו דיבורים: מה עושים? לאן הולכים? היינו בצבא והיינו רגילים לא לדאוג שהרי יש אוכל, יש בגדים, ופתאום אנחנו לבד וצריכים לדאוג לעצמנו. הייתה פנייה מבן גוריון ליישב את הארץ והיה אצלנו בחור אחד, שיזם גרעין להתיישבות חקלאית. הוא פנה למוסדות, ארגן, רשם ומכל גדוד חמישים וארבע התאספו עשרים אנשים. פנינו לתנועת המושבים, רצינו להתיישב באזור הזה, אדמות יהוד. ראינו את המקום הזה כמרכז, בקרבת מה לתל אביב, דרומה לפתח תקווה. אמרנו לעצמנו כי זה מקום עם עתיד. סביב היו שדות ופרדסים, ובקרקעות ההן שום דבר, מדבר. לא רחוק שכנה העיירה הריקה יהודיה שהערבים ברחו ממנה".

בין המשוחררים הטריים שהצטרפו אל הגרעין המתהווה היה גם ישראל נוימרק: "נודע לי שמתארגנת קבוצה הרוצה להקים מושב. שאלתי את אשתי מה דעתה על השתייכות לקבוצה שרוצה להקים מושב

## מקור השם

מגשימים, על שום הגשמת החלום



אורחי כבוד, היה שולחן יפה, נתלו דגלים, וצרמוניה. הוחלט לתת למקום את השם מגשימים מפני שבעצם הגשמנו חלום."

יום העלייה על הקרקע נחוג ביום חמישי, י"ז בכסלו התש"י, 8 בדצמבר 1949, במעמד לוי אשכול, אז מנהל המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית, דר' לודוויג פינר, מנהל חברת רסקו וקרל איגל יו"ר ארגון הכפרים השיתופיים (לימים האיחוד החקלאי). מטעם העיר השכנה פתח תקווה השתתף מר שטמפפר, סגן ראש עיריית פתח תקווה ובנו של ר' יהושע שטמפפר ממייסדי פתח תקווה.

בברכתו לעולים לקרקע אמר לוי אשכול כי מייסדי מגשימים ממשיכים את המסורת המפוארת של בוני פתח תקווה, קבוצת "הביאליסטוקאים" שבשנת 1883 החלו לעבד את אדמת יהוד. דר' פינר, גולל את פרשת ההתיישבות של בני המעמד הבינוני והדגיש את הצורך הדחוף בהתנחלות רבתי. קרל איגל לעומתו תבע את עלבון הכפרים השיתופיים על שנקראו "התיישבות המעמד הבינוני" ואמר כי הם חקלאים לכל דבר ואין ביניהם לבין המעמד הבינוני ולא כלום.

בתום הטקס הגיע המברך האחרון: גשם הברכה שניתך על הארץ. חלום שהתגשם תרתי משמע עבור המתישבים שקודם לכן זרעו שטחים ניכרים ושמחו על הגשם שירווח את האדמה.

לאחר הטקס ובתוך גשם שוטף, התקיים טקס נטיעות להנצחת הנופלים, חבריהם של המתישבים. ראשונים התכבדו ראשי המוסדות המיישבים ולאחריהם

המיועד לבניית מגשימים. לאחר שמצאנו את המקום, עבדנו במשך כל היום ביציקת היסודות של חדר האוכל. הרעיון שעמד באוויר היה הקמת מושב שיתופי. כאשר ירדה החשכה, המשכנו לעבוד לאור פנסיה של המשאית. חתמנו את היום במסעדה בפתח תקווה. כשחזרתי בחצות, אשתי שכבר חשבה שקרה לי משהו, ישבה ובכתה..."

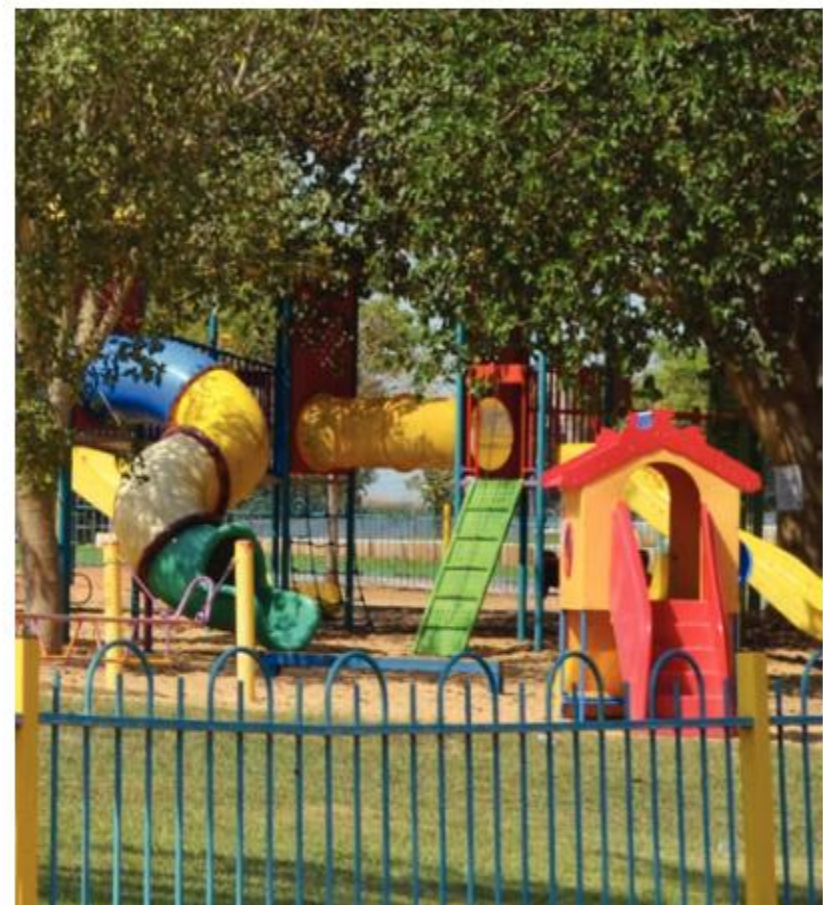
הצריפים הראשונים נבנו על הגבעה. קירות עץ וגג הוקמו ועל כל ארבעה בלוקים הקימו צריף. שלמה שחר וגיסו יצחק גורן, התקינו את צינורות המים והאינסטלציה. במשך כחודש בנתה הקבוצה כ-20 צריפים. אחר כך נבנתה המסגריה שבעזרתה ובסיוע הסוכנות נבנו הלולים לתרנגולות.

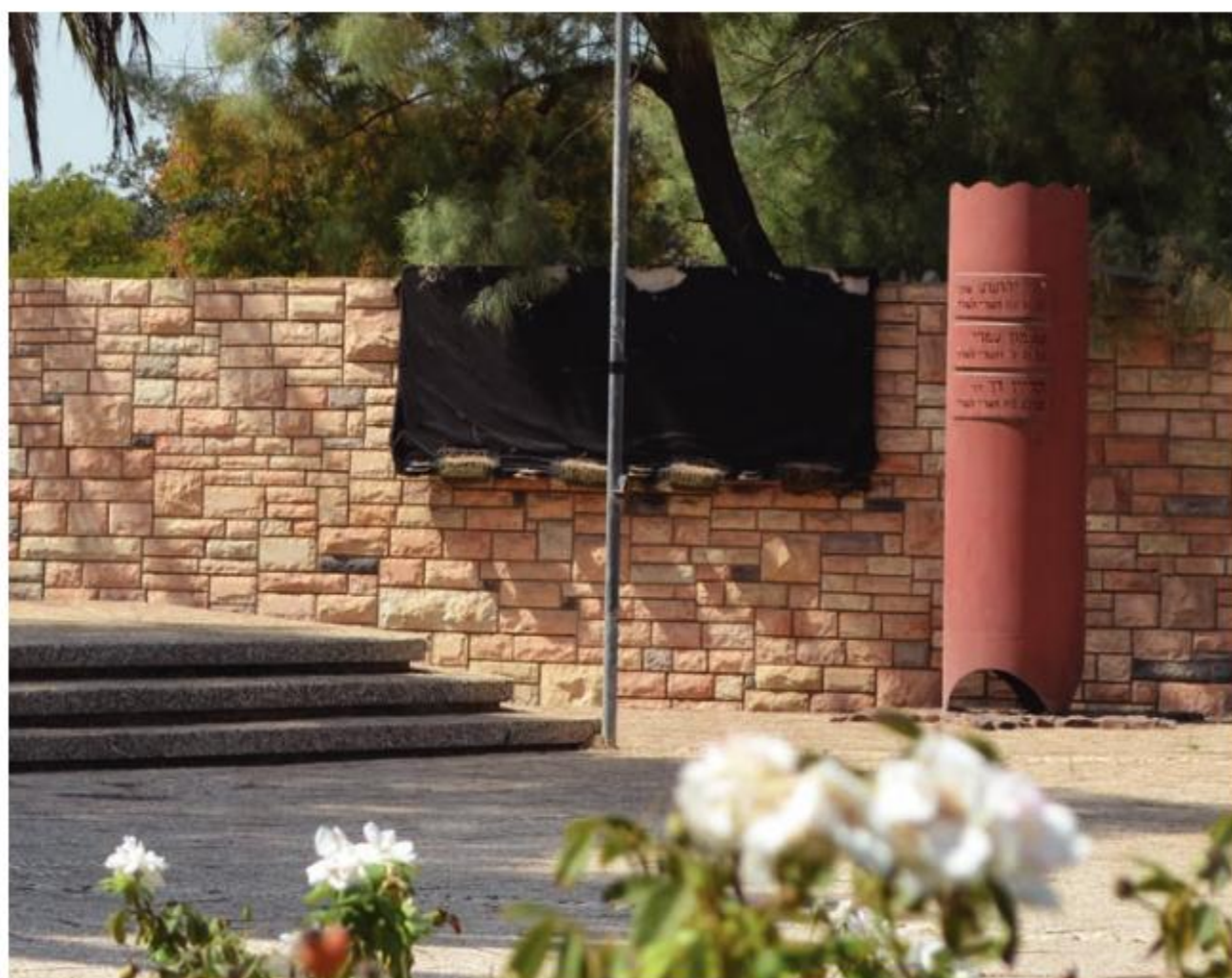
"שניים הקימו את הצריפים ושניים את האינסטלציה" מספר יוסל'ה שטפל. "במשך כחודש הקמנו כעשרים צריפים ובינתיים גרתי פה. היינו הולכים ליהוד וקונים לחם עם משהו למריחה. היינו בעצם הבנאים של הצריפים הראשונים במגשימים".

"את המים שאבנו מבאר ערבית שעמדה כ-250 מטרים משטח המגורים" נזכר שלמה שחר. "אחר כך, באמצעות טרקטור, חרשנו את השטח מאזור הכביש הראשי ושורת הברושים עד לקצה רח' דוד נבון, וכן הלאה לחלקות ב' של היום. אני זוכר שסיבוב אחד של הטרקטור לקח לנו כשעתיים".

### טקס העלייה על הקרקע

מספר משה וגנר: "יום העלייה לקרקע הגיע, הוזמנו





הילדים, בני דור העתיד, דור ההמשך שיצמד צעדיו הבטוחים במדינה החדשה. במשך השנים הצטרפו לגרעין המייסד חברים נוספים ובהם ילדי הארץ ועולים מגלויות שונות. בשנת 1951 בנתה חברת רסקו את הבתים בשלב א' ומיד החלה לבנות את שלב ב'.

בשנת 1953 הגיעה למגשימים קבוצה גדולה של "ייקים" מכפר סירקין, בשנות החמישים והששים הצטרפו משפחות נוספות למושב במסגרת תנועת "מהעיר אל הכפר" שיזם הוועד הפועל של ההסתדרות.

בשנת 1956 הגיעו למושב מספר משפחות מפולין. הן השתכנו ברחוב התמר שזכה לכינוי "גומולקה" ע"ש ראש ממשלת פולין דאז.

עם צמיחתו החל המושב להתבסס עם ענפי חקלאות כרפת, לול, פרדס, גידולי ירק ותות שדה. הוקמו מחלבה, אסם לגרעינים, סככה למיון ביצים ונפתחו בית ספר, בית עם, גן ילדים ועוד.

### הרחבה

בשנות ה-90 של המאה שעברה הופשרו קרקעות לבנייה וכל נחלה זכתה לשטח לבניית בית עבור הבנים. בשנים אלו קיבל המושב תוספת צעירה ותוססת והכפיל את מספר תושביו.

### חיי חברה

מקור חיי, ההווי של הכפר היה בית הספר, שארגן אירועים רבים. חיי התרבות היו מגוונים וחגי השנה קיבלו צביון מיוחד עם ערך כפרי מוסף. בסוכות

התקיימה תחרות הסוכה היפה, בחג הפורים התקיים נשף מסכות והחג המרכזי היה - חג השבועות. יחד עם טקסי הבאת הביכורים הועלו מופעים ססגוניים של שירים וריקודים, בליווי תהלוכה של כלים חקלאיים מקושטים ועוד.

### מגשימים כיום

מגשימים הינו כפר שיתופי המשתייך לאיחוד החקלאי. הוא משתרע על פני כ-2700 דונם וענפי המשק העיקריים הם גידולי מטעים - אבוקדו, אפרסק, שסק, פרדס, אפרסמון וכמה לולים בודדים. את שיכון הבנים במושב החלו לבנות בתחילת שנות השבעים, אולם ההרחבה המשמעותית התרחשה בשנות התשעים.





### היסטוריה

היישוב הקהילתי מתן החל להיבנות בשנת 1992, במסגרת תכנית שבעת הכוכבים - שבעה ישובים קהילתיים חדשים, שנבנו לאורך הקו הירוק. בשנת 1996 החל אכלוסו.



הלומדים ועל כן הוא נקרא "בית חינוך". הנחת היסוד היא שבית הספר מעבר להיותו מקור להקניית תכנים ומיומנויות, מהווה אפיק השפעה מכריע בעיצוב זהותם של הלומדים, ומכין לחיים גם מבחינה רוחנית וערכית". תלמידי העל יסודי לומדים בבית הספר השש שנתי עמי אסף.

במתן פועלת תנועת הנוער האיחוד החקלאי וחברים בה כ- 350 בני נוער מהיישוב.

### מוסדות היישוב

הועד המקומי שוכן במבנה בן 3 קומות בשטח בן כ- 1000 מ"ר, הכולל גם תחנת משטרה ומשמר אזרחי, מועדון גמלאים, קב"טיה, משרדי אחזקה, משרדי

במתן מתגוררות כ-800 משפחות, בבתים צמודי קרקע ובסך הכל כ- 4000 תושבים. היישוב משתרע על כ- 600 דונם, מתוכם כ- 50 דונם הם שטחי גינון בתוך היישוב.

### חינוך

במתן כ- 1500 ילדים עד גיל 18. תלמידי היסודי לומדים בבית ספר הממלכתי היסודי ביישוב, הנקרא "בית חינוך מתן". בית החינוך נוסד בשנת תשנ"ז, וכולל 21 כיתות (כולל 3 כיתות חטיבה צעירה), צוות פדגוגי בן 45 איש ואנשי מנהלה. חזונו החינוכי: "בית הספר חרט על דגלו את עיקרי תוכנית קרמניצר ושנהר שמטרתה גיבוש זהות יהודית, ציונית, חברתית ודמוקרטית בקרב



### מקור השם

מקור השם מתן, שנגזר גם מהצמידות למושב ירחיב, הוא פסוק מספר משלי י"ח - "מֵתֵן אֶדָם יִרְחִיב לוֹ, וְלִפְנֵי גְדָלִים יִנְחַנּוּ", שמשמעותו - נתינה אינה גורעת, אלא מוסיפה.



### תעודת זהות

שנת לידה: 1996  
שטח: 600 דונם  
מיקום: על כביש 444  
גובל עם: ירחיב ונירית  
אוכלוסיה: כ- 800 משפחות



פטנק הכולל ארבעה מסלולי משחק תקינים. בפארק המרכזי של היישוב, הכולל אמפי ובמה, מתקיימים האירועים היישוביים עם עד 2000 משתתפים. בישוב 15 גנים ציבוריים הכוללים מתקני משחקים ומדשאות.

### **מתנ"ס**

המתנ"ס במתן הוא לב הישוב. הוא מפעיל עשרות חוגים הנותנים מענה ללמעלה מ-1700 תושבים מכל שכבות הגיל - מגיל ינקות ועד גמלאים.

בתחום הפנאי מציע המתנ"ס מגוון פעילויות: הרצאות, סדנאות, טיולי משפחות, טיולי נשים, סרטים, מסיבות, חגים ועוד.

וועד, אולם מליאה ומשרדי רווחה. לאחרונה הוסבו חדרי הקומה השלישית לפעילות לנוער. בית הכנסת של מתן מונה כ-100 מקומות ישיבה. במתן מרכז מסחרי הבנוי על שטח של כ-1500 מ"ר וכולל סופרמרקט, בית מרקחת, חנות מחשבים, סניף דואר, קופת חולים, פיצוציה, מספרה, פיצרייה, חנות פלאפל וחנות לחומרי בניין.

### **ספורט**

במתן אולם כדורסל ממוזג המכיל 100 מקומות ישיבה, מגרש רב שימושי כפול ופתוח לכדורסל/כדורגל, מגרש כדורסל סל פתוח, מגרש דשא לכדורגל ומגרש





מרכז המוסיקה כולל חבורות זמר וחוגי נגינה: תופים, גיטרה קלאסית, בס וחשמלית, אורגנית, פסנתר, סקסופון, קלרינט, חליל צד ואנסמבל למבוגרים.

### מועדון גמלאים

קבוצת הגמלאים פעילה ודינאמית המקבלת מהמתנ"ס אושר של פעילויות: הרצאות, סדנאות וחוגים: התעמלות בונה עצם, פילאטיס, פלדנקרייז, התעמלות משולבת, יוגה ומועדון ברידג.





### היסטוריה

מייסדיו הראשונים של נווה ימין היו 18 בחורים צעירים שהגיעו אל כפר סבא הערבית באפריל 1949 עסקו בשיפוץ הבתיה ההרוסים.

ביוני 49 הגיעו 88 משפחות המייסדים שעלו מיוון, עיראק, פרס, טריפולי, טורקיה ואלגיר, לכפר סבא הערבית. העולים נתקלו בקשיים להם לא ציפו. רובם לא דיברו עברית והיה להם קשה לתקשר עם הסביבה ועם עולים מארצות אחרות החברים במושב. התושבים נאלצו לגור בבתים הרוסים או באוהלים ועבדו בעבודות שלא היו מוכרות להם כמו בפרדסי הסביבה ובשמירה. לאחר כתשעה חודשים בכפר סבא הערבית עברו המתישבים לשוב הקבע על הגבול עם קלקיליה המאיימת.

בתחום המושב נמצא קבר עם שרידי בית מרחץ ופסיפס וטיח מימי התלמוד. על פי המסורת נאמר כי זהו קברו של צעיר בנו של יעקב אבינו- בנימין, ולכן הוחלט לקרוא למושב החדש נווה ימין. העבודה החקלאית



עבודת האדמה ולשמור בלילה על רכושם ומשפחתם בנשק.

כבר ב- 1949 הוקמו בית הספר הראשון וגן הילדים בבתי אבן. בית הספר, הצרכניה, בית הכנסת וקופת החולים היו עמודי התווך בחיי היום יום הקשים. בשנת 1952 הכה את נווה ימין שיטפון גדול שהציף בתים רבים וגרם לנזקים חמורים ברכוש ובתשתיות ורק בנס לא גבה קרבנות בנפש.

לא הניבה פירות בשלב הראשון, היה מחסור במים והמתיישבים גם לא שלטו בעבודת החקלאות. לרוע מזלם הישוב מוקם צמוד לגבול עוין עם קלקיליה. בנוסף לקשיי הפרנסה והדיור סבלו התושבים גם ממסתננים חורשי רע ומגנבים. הם נאלצו ללמוד את



### מקור השם

קבר בנימין, צעיר בניו של יעקב אבינו, מצוי בתחום המושב.



### תעודת זהות

שנת לידה: 1950  
שטח: 3300 דונם  
מיקום: על כביש 5514  
גובל עם: כפר סבא  
ענפי משק עיקריים: לול, הדרים, ירקות, אבוקדו ועסקים פרטיים  
אוכלוסיה: כ- 1500 תושבים

### תרבות וקהילה

חיי התרבות התרחבו. הוקמה רשת ענפה של עזרה הדדית, הלשונות הזרות הלכו ונעלמו והעברית כבשה את מקומה הראוי. בחגים ובמועדים נערכו מסיבות וחגיגות ישוביות, נבנתה ספרייה קטנה, המרכז החקלאי שלח רדיו ומכשירי ספורט. עבודות הבנין התרחבו גם הם. נבנה בית גדול לצרכניה, מחסן אספקה גדול, ונשתלו עצים נותני צל. בשנת 1955 אימץ מחנה מטכ"ל את המושב וחייליו נטלו חלק בחיי המושב. הם אירגנו קייטנות לילדים, אירועים למבוגרים ולימדו עברית.

### תנופה והרחבה

בעשור החמישי להיווסדו שוב שינה המושב את פניו. תנופה חדשה אחזה בו. 115 יחידות דיור נבנו בשכונת ההרחבה לבני המושב, נסללו כבישים חדשים, מדרכות בצידו הכבישים, הוחלפה צנרת המים והביוב, הורחבה מאוד פעילות הנוער והתרבות. בתקופה האחרונה מתכננים במושב בניית מגדל מים גדול, בניית ארכיון ובניית מבנה חדש למזכירות.

### כלכלה וחברים חדשים מצטרפים

על מנת לסייע בפרנסה קיבלו כל שתי משפחות משק חי שכלל שתי פרות, פרד ותרנגולות. בשנת 1954 חובר המושב לרשת החשמל ובברזים החלו לזרום מים. בשנת 1955 הגיעו למושב קבוצת מתישבים שעלו מתוניס אליהם הצטרפו עולים ממרוקו ואלג'יר.



נוה יאין





מימין: ריקה רוזנטל, איציק קרוטורו וראובן הרבג'יו (כהן)



יעקב כץ, נובמבר 1957



גברת קאופמן בדלת ביתה - הפחון

תנאי הקבלה לקבוצה היה משפחות שלהן לפחות ילד אחד שאינו נשוי. רווקים לא התקבלו. חברי הקבוצה ניהלו דיונים ערים במטרה להחליט על עתידם. הם הבינו שבערים הגדולות לא יצליחו להסתדר והגיעו למסקנה כי הם מעוניינים לחיות במושב משלהם.

בחזונם ראו עבודה בעיר, לצד עיבוד כמה דונמים של חקלאות שתסייע למחייתם. בסוף 1951 קיבלו 60 המשפחות הראשונות אור ירוק מהסוכנות ומתנועת המושבים.

רק בהגיעם לנווה ירק גילו שחקלאות אינה עניין כה פשוט כפי שסברו ועד כמה עמוק חוסר הידע שלהם בנושא. לעזרתם באו ילדיהם, בזכות הניסיון החקלאי הקצר שרכשו בתקופה בה היו בקיבוצים. בסוף אותה שנה הגיעו משפחות נוספות והמושב מנה מאה ושמונה משפחות, מהן מאה ושש משפחות עולים מרומניה ושתי משפחות עולים מפולין.

ראשוני העולים לקרקע לא שילמו בעבורה, אך מי שהצטרפו לאחר מכן שילמו למושב סכום שהיה שווה ל-360 דולר, שהלך וגדל עם השנים. השנה הראשונה להיווסדה של נווה ירק היוותה מבחן אומץ ונחישות אמיתית למתיישבים. זו היתה אחת השנים הגשומות והסוערות ביותר, האדמה היתה מוצפת ובוצית, וכל הליכה אל המושב ומחוצה לו היתה ארוכה וקשה. היו אפילו פעמים שהתושבים נאלצו להישאר בעיר וילדים צעירים שלמדו בבית הספר בכפר מל"ל נאלצו להישאר וללון אצל משפחות בכפר, כיוון שלא הצליחו לחזור לנווה ירק בגלל השיטפונות.

גם אספקת מים לא היתה, ורק לאחר זמן מה הונחו צינורות מעל לאדמה בהם זרימת המים היתה חלשה ועכורה מאדמה וחול.

בהמשך קיבלה כל משפחה כארבעה דונמים של אדמה עליה הם גידלו כרוב ומלפפונים. המושב קיבל שלוש פרות חולבות. את תנובת החלב הדלה, חילקו בעיקר לילדים שהיו ברשימה שנעשתה בצרכניה. אחרי זמן מה מישהו הביא עוד 2 פרות והתוצרת גדלה. הנשים הצטרפו לעבודה החקלאית שהיתה רבה, למרות שהחיים לא היו פשוטים, כפי שמספרים ותיקי היישוב - כל מי שרצה לעבוד מצא במה לעבוד.



## היסטוריה

לבקשתם המפורשת של המתיישבים, הוקם נווה ירק מלכתחילה כמושב של רומנים. רק שתי משפחות ממוצא פולני הוכנסו לרשימה על ידי הסוכנות. הרומנים היו אנשים קשי יום ודלי אמצעים אך שופעי אהבה למשפחותיהם ומלאי גאווה על מולדתם החדשה. רבים מהם איבדו את יקיריהם במלחמת העולם השנייה וחלקם היו ניצולים ממחנות שונים ברחבי אירופה אשר הספיקו לחוות על בשרם את ידו הקשה של המשטר הקומוניסטי-רומני שלאחר המלחמה.

אחדים מבני הנוער הגיעו לארץ לפני הוריהם במסגרת עליית הנוער. כשהגיעו הוריהם אל מחנות העולים בארץ כעבור מספר שנים, הם היו חסרי כל ולעיתים גם שבורים פיזית או נפשית ובעיקר חסרי אונים מעצם העובדה שאינם יכולים לפרנס את משפחותיהם. בקרב היושבים במרכזי העולים בפרדס חנה, חדרה ועין שמר התגבשה קבוצת חברים בעלי משפחות בני 40 ומעלה שהשיתוף של חיי הקיבוץ לא היה לרוחם לאחר שנמלטו בעור שינהם מהקומוניזם.



### מקור השם

בשנת 1880, כשנתיים לאחר ייסוד פתח תקוה, רכשו אחדים מאנשי המושבה הצעירה שטחים על גדתו הדרומית של נחל הירקון. המתישבים החדשים כינו עצמם "הירקונים" כמחווה לירקון. אולם הגשמים העזים והמחלות הבריחו את המתישבים לאחר כשנתיים. בשנת 1951, כשהוקם הישוב החדש החליטה ועדת השמות להנציח את זכר החלוצים, בני פתח תקוה, וקראה למושב "כפר ירקונים ב". אלא שהמתישבים החדשים שזה עתה עלו ארצה מרומניה, לא שלטו ברזי השפה ושיבשו את השם ל"ירקנים", הדבר נראה להם טבעי לחלוטין שכן הם ניסו לעסוק בגידול ירקות... אפילו בתכתובות הרשמיות בין ועד הישוב לגופים שונים נקרא המקום "כפר ירקנים". עד כדי כך הושרש השם השגוי, שועדת השמות נאלצה להחליף רשמית את שם הישוב ל"נוה ירק" וזה שמו הרשמי משנת 1953.

את אדמות נווה ירק עיבדו האחים בנימיני מרמת השרון, האדמה הייתה שייכות לסוכנות. ב-1956 התקבלה החלטה ממשלתית לקחת מהאחים את האדמות ולחלקם לתושבי נווה ירק, כך קיבל כל חבר 20 דונם. לאחר שהחלו לעשות מדידות, הסתבר שבחלוקה לא היו מספיק דונמים כדי לחלק ל-108 משפחות ו-9 משפחות נשארו ללא אדמה. אולם תושבי נווה ירק, שחיו כמשפחה מורחבת לא היו חמדנים מטבעם, ואלו שעבדו מחוץ למושב, ולא בחקלאות, הודיעו שהם מוותרים על האדמה. שאר התושבים מלאי הכרת תודה, פיצו כל אחד כפי יכולתו את המשפחות אשר ויתרו על חלקת הדונמים שלהם, וכל אחד נתן דבר מה - חלק תרומה קטנה, והאחרים תרנגולות, ובסופו של דבר - נווה ירק יצאה מחוזקת מן המשבר הרגעי והוכיחה את אומץ ליבה ונדיבותה.





בשנות השישים, התקדם גם המושב, הצנע עוד היה באוויר אך במושב התרווחו משפחות החלוצים בבתים גדולים יותר, החקלאות החלה לשגשג, ריח הפרות נישא באוויר והפרדסים המלבבים אפיינו את ילדותם של בוגרי המושב. באותן שנים נוסדו הצרכנייה והמזכירות, גם תנועת הנוער העובד והלומד קיבלה עדנה בין קוטלי המושב והפעילויות שיזמה לצעירי המושב, הם בין היתר היו שעיצבו את ערכי היסוד עליהם גדלו גם הדורות הבאים במושב.

## עם הפנים לעתיד

ילדי המושב אומרים...

"המולב צבוי פוא המקום הכי חלוב אי בחיים".  
 "מקום איכותי אגדל בו ילדים. תנועת הנוער חלובה  
 מאוד וחבר'ה אל המולב, ופא מןסיקה ומעבירה  
 צרכים טובים!"  
 "מקום באווי אריפאל עם חברים, מקום עם פאון  
 פילאוויות ומקומות מןענינים. מאוד אובבת אותו".  
 "בית קפאה, מלפחה, חינוך, צרכים".  
 המולב בלבאי פוא מקום אחזור אליו מכל מקום  
 לפייתי. צה עם המקום אלעות הפנאי שלי, כי אני  
 פואק אבריכה ואמקל ומארה עם חברים".





קוטפים כותנה בידיים





### פרנסה

כיום הקיבוץ משתרע על פני 2300 דונם. הוא מונה למעלה מ-140 חברים וכ-100 ילדים וכן בני זוג ונספחים אחרים. הקיבוץ ממשיך בקליטת בניים וחברים חדשים. עד סלילת כביש 6 היו בקיבוץ ענפי בעל ושלחין, מטעי

### היסטוריה

קיבוץ נחשונים הוקם ע"י גרעיני תנועת השומר הצעיר ממצרים, חברות נוער שעלו אחרי השואה מאירופה וגרעיני תנועה ישראלים. ראשוני הגרעין המצרי עלו בשנת 1945 וקיבלו את הכשרתם בקיבוצים שונים בארץ, גרעיני הנוער האירופי לאחר עלייתם ארצה קיבלו הכשרה בקיבוצים עמיר ושריד. כולם התגייסו לגדודי הפלמ"ח השונים ואף התיישבו בקיבוץ מדרום לבאר שבע בשם חזאלה-נחשונים, עד סיום מלחמת השחרור. בהמשך התאחדו כל הגרעינים ברמת השרון "אם הקיבוצים" לקראת העלייה על הקרקע. ב-13.9.1949 התיישבו בגבעות הרי יהודה, הצופות לשפלה, מדרום לראש העין ומגדל צדק. מיזוג גלויות מוצלח הוא אחד ממאפייני הקיבוץ אשר קלט עד היום חברים מ-42 ארצות.

### מקור השם

על שם נחשון בן עמינדב, הראשון שקפץ לים סוף בעת יציאת מצרים כסמל לראשוניות ולחלוציות של הגרעין המצרי הראשון שהקים קיבוץ בישראל.



### תעודת זהות

מיקום - דרומית לראש העין על גבעות הרי יהודה הצופות לשפלה  
 שנת יסוד - 1949  
 המייסדים - חברי גרעין מצרי של תנועת "השומר הצעיר", חברי גרעינים מאירופה שלאחר מלחמת העולם השנייה וחברי תנועת השומר הצעיר" מישראל.  
 אוכלוסיה - 140 חברים ו-70 ילדים  
 שטח הקיבוץ - כ-2300 דונם  
 אתר אינטרנט - [www.nachshonim.org.il](http://www.nachshonim.org.il)

אבוקדו ופרדסים. עם הסלילה הופקעו כשליש מקרקעות הקיבוץ ונותרו רק שטחי גידול בעל ומטעי אבוקדו. הרפת היא ענף בעלי החיים היחידי ומונה למעלה מ-300 ראש חולבות.

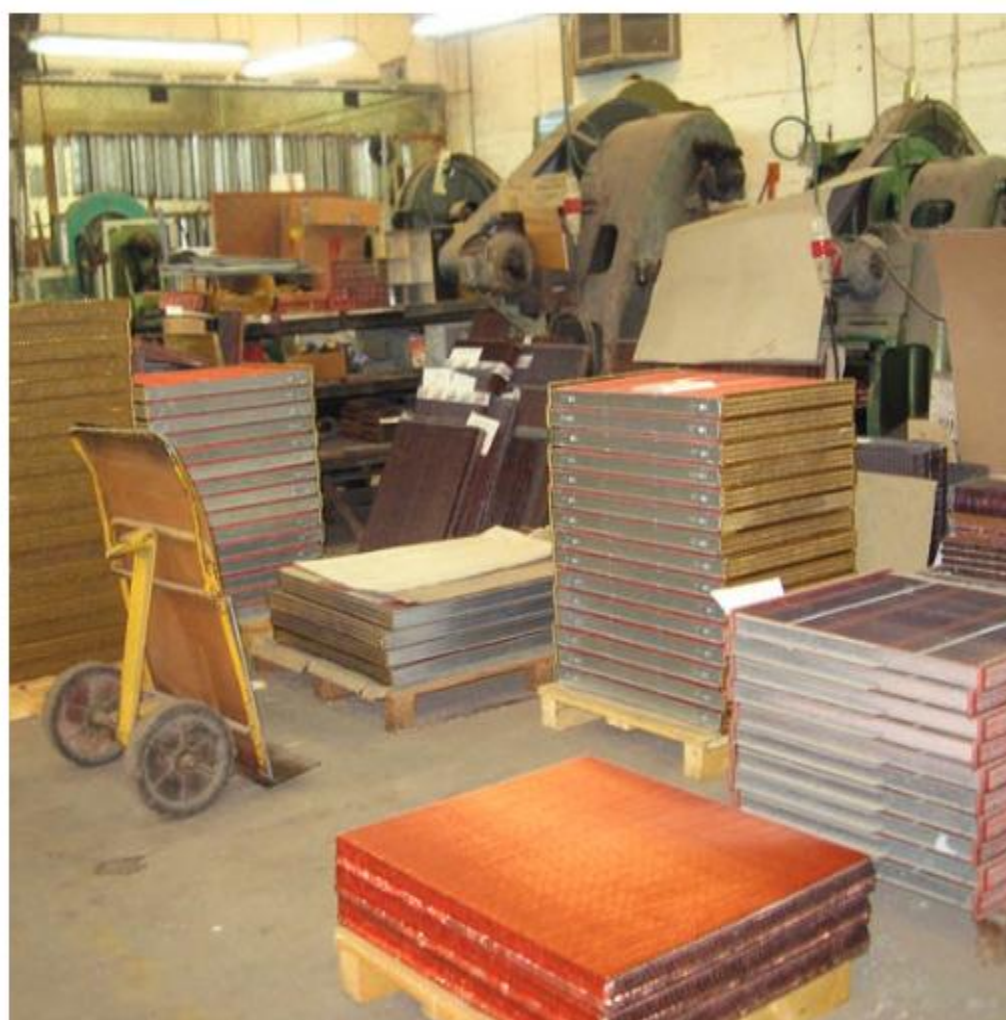
ענפים נוספים: תעשייה, מפעל לייצור רדיאטורים וחלקי חילוף לרכב בשם "בשן", חוות סוסים טיפולית, מועדון כנסים וגני ילדים הפתוחים לתושבי הסביבה.

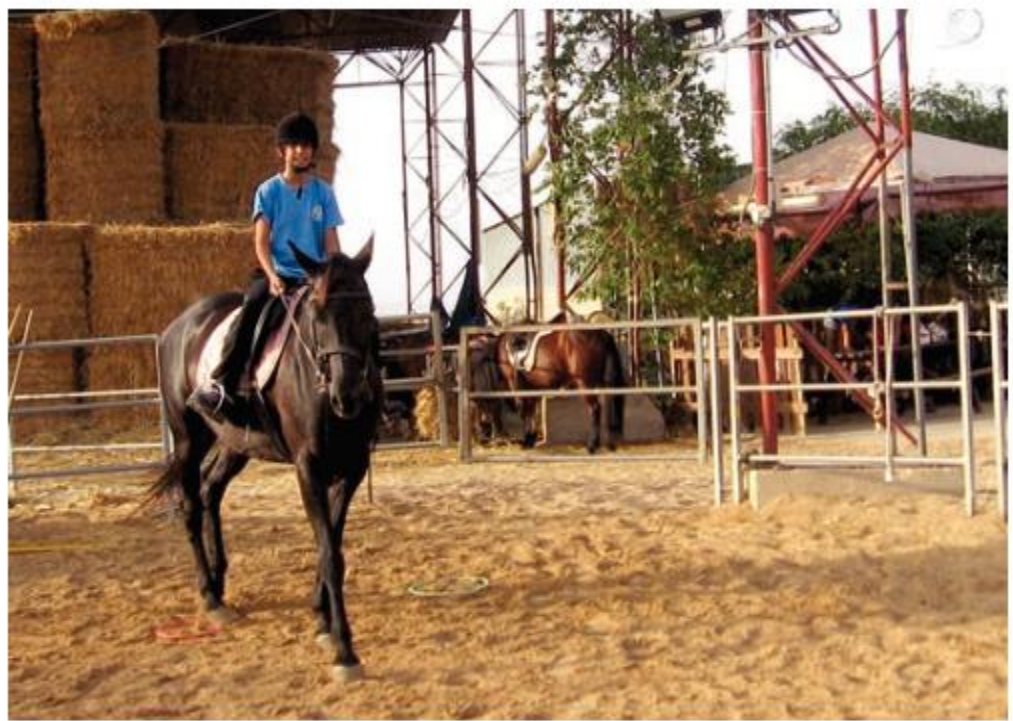
### הפרטה

בשנת 2002 החליט הקיבוץ על הפרטה תוך המשך קיומה של ערבות הדדית בין חברי המשק.

### שירותים

בנחשונים פועלים שירותי חינוך ענפים לכיתות א'-ו', מועדון נוער, פעילות של השומר הצעיר, שירותי בריאות וסיעוד, שירותי מזון והסעדה, טיפוח הנוי והסביבה, ציון חגים ומועדים, פעילות גיל הזהב - "מועדון סבבה", שירותי בינוי ואחזקה, שירותי מנהלה, שירותי תנועת רכבים ומוסך, שירותי כביסה, ספריית מבוגרים וספריית ילדים, מגוון יזמויות של חברי הקיבוץ, ארכיון קיבוץ ומוזיאון "צריף ראשונים" שהוקם לקראת 60 שנות הקיבוץ ופתוח לקהל.







טכס העליה לקרקע, 1950

### היסטוריה

קיבוץ ניר אליהו הוקם ב-יג' אב תש"י, 27 ביולי 1950 על ידי גרעין יוצאי תורכיה וחניכי עליית הנוער מרומניה ופולין. במרוצת שנות קיומו הצטרפו למשק בעיקר גרעינים מ"התנועה המאוחדת", "הנוער העובד", "הנוער העובד והלומד", מתנועת "הבונים" בדרום אפריקה ומקסיקו.

המניע להתיישבות באזור זה היה בעיקר ביטחוני ונבע מן הצורך לתגבר את ישובי האזור ולחסום את הגבול למול העיירה קלקיליה העוינת. במלחמת ששת הימים נפגע המשק קשות בהפגזות ירדניות ממוצבי קלקיליה. מאז הקמתו ועד היום ממשיך המשק להיות מוטרד בבעיות הביטחון והוא סובל מחבלות בציד, במבנים וביבולים. בעקבות האינתיפאדה והחדירות לפיגועים מאזור קלקיליה הוקמה מערכת הבטחה וחומה בגובה 8 מ' המגנה על הכביש.



### שטח הקיבוץ

הקיבוץ משתרע על פני שטח של כ- 3400 דונם, מהם 2400 שטחים מעובדים ועוד 1000 דונם הכוללים מאגרי מים, חצר משק ואדמות בור.

### הפרטה

הקיבוץ עבר הפרטה עם ערבות הדדית שנכנסה לתוקף ב- 1 לינואר 2008. משכורות חברי המשק נכנסות לחשבון הבנק של הקיבוץ ומהן מופחתים מסי חבר פרוגרסיביים. המס עולה ככל שהמשכורת גבוהה יותר במטרה למנוע פערים גדולים מדי בין חברי הקיבוץ. לאחר המס מופחתים מהשכר הוצאותיו האישיות של החבר והיתרה מועברת אליו.



### תעודת זהות

מיקום - צפונית מזרחית לכפר סבא  
 שנת ייסוד - 1950  
 מקור השם - ע"ש אליהו גולומב ממפקדי ההגנה  
 המייסדים - גרעין של יוצאי תורכיה וחברות נוער מרומניה ופולין.  
 אוכלוסיה - כ- 180 חברים  
 שטח הקיבוץ - כ- 3500 דונם  
 אתר אינטרנט [www.nirel.org.il](http://www.nirel.org.il)

### מקור השם

הקיבוץ נקרא על שם אליהו גולומב, מבכירי המפקדים בארגון "ההגנה".

בימים אלה שם הקיבוץ דגש על שינוי באורחות חיים וצמיחה דמוגרפית ע"י בניה וקבלת בני המשק ומשפחותיהם וזוגות צעירים המבקשים להתקבל לקיבוץ, תוך טיפול בביטחון הסוציאלי, פנסיה לוותיקים, פנסיה לחברים בגיל העבודה וערבות הדדית. תשומת לב מיוחדת ניתנת לתחום התרבות ובקיבוץ מופץ עלון פנימי בשם "בניר". המשק מונה כ-410 נפש ומורכב מחברים, ילדים, הורים, תושבים וסטודנטים בשכירות.

### ענפי המשק העיקריים

חקלאות - הדריס, מנגו, אבוקדו, שטחי שלחין בהם מגודלים לסירוגין: תפוחי-אדמה, תירס, אבטיחים, בצל יבש, שום, כרוב, תות שדה, עגבניות מאכל, דלעת, בטטות וגזר. רפת לחלב מהמובילות בארץ עם למעלה מ-1000 פרות חולבות. הרפת מוחזקת בשותפות עם הקיבוצים רביבים וכפר עזה, ונמצאת ברביבים. כמו כן מקיים הקיבוץ ענפי עזר לניהול החיים המשותפים כגון: מזכירות, הנה"ח, מרפאה, נוי, ארכיון, מסגריה, מוסך, חשמליה, ענף המים, ענף הבניה, ועוד...





### תעשייה וענפים נוספים

מפעל לאריזות פלסטיות "פלסטניר" המייצר שקיות ויריעות, גן אירועים "עדן - אירועים על המים", פינת חי הפתוחה לקהל, תיאטרון בובות והפעלת ילדים "קשת בענן" המקיים פעילות חיצונית לפי הזמנות, השכרת דירות וקראוונים לסטודנטים ותושבים, השכרת מבנים למחסנים ומשרדים, מערכת חינוך הפתוחה בפני ילדי חוץ בתשלום, ענף מזון כשר הכולל את "מעדניר - אוכל מוכן" וחדר אוכל בתשלום, מרכז לטיפולים קוסמטיים ואלטרנטיביים ושותפות בתחנת הדלק "אלון" בכניסה המזרחית לקיבוץ.

### חינוך

בקיבוץ קיימת לינה משפחתית והילדים ישנים בבית ההורים עד לגיל 15 בערך. לאחר מכן עוברים לבית נעורים. הלימודים מתקיימים בבתי הספר האזוריים: כיתות א' - ו' לומדים בביה"ס "יחדיו" הנמצא בקיבוץ רמת הכובש. כיתות ז' ואילך לומדים בביה"ס "עמי אסף".





ישוב קהילתי



### היסטוריה

ביום חורפי ב- 19.1.1982 הגיעו חברי הגרעין הראשון והמקורי של נירית, בני מושבים מהסביבה, להגרלה של חלוקת הבתים. אחד מראשוני המתיישבים של 15 המשפחות הראשונות ומי שהיה המזכיר של הגרעין - מספר: "הבתים ניבנו ע"י "דיור לעולה".



נוטעים בט"ז בשבט



הבתים הראשונים - 1982



### מקור השם

עם הקמתה נקראה נירית "מצפה זכור" שם מקראי שנועד לשמר את שמו ההיסטורי של המקום אולם לאחר כחצי שנה של התיישבות הראשונים שונה השם ל"נירית" על שם הפרח נירית הקמה הצומח באזור ופורח בחודשים אפריל עד יוני וצובע את הסביבה בצהוב עז.

בתים בסיסיים, קטנים, שהוצבו בתוך שטחי הבר והבוץ... אחת המתישבות שלפה את הפתקים בהגרלה עבור כולם. וכך נקבע עוד באותו היום איזה בית מיועד לאיזו משפחה. המשפחה שלנו נערכה למעבר מראש. היינו ארוזים ומוכנים על המשאית. עם גמר ההגרלה, באותו יום חורפי, נכנסנו לגור ובאותו לילה נשארנו לישון. כבר בערב ראשון, התכנסו כל המשפחות אצלנו בבית, לאור נרות, עם כיבוד מאולתר ושתיה קלה והעברנו ערב של שירה, הווי והומור שלא יישכח. אותו לילה נשארנו ללון, בודדים על הגבעה כיוון שאף משפחה עוד לא נערכה למעבר מידי. אחרי מספר ימים הגיעה משפחה נוספת ואחריה שאר המשפחות. כך היינו שנים על גבעה חשופה ללא פיתוח ותשתיות, רק בכמה מבנים פזורים ועם הרבה תלאות. הקשיים, הבוץ, המרחק מהעיר, מבתי הספר והמכולת היו רק דבק מלכד ומאחד. היתה בינינו אחווה אמיתית. לא היו שבילים או כבישים. בכל התקופה הראשונה לא היה כלל חשמל ונאלצנו לתמון עם גנרטורים וחיבורי חשמל מאולתרים לבתים. בכל פעם שמישהו הפעיל מכשיר 'זולל חשמל' היתה קריסה של הגנרטור... עלטה מוחלטת. לילות גשומים רבים נאלצנו לצאת לטפל בגנרטור על מנת שיחזור לחיים. כבישים ודרכים נסללו רק לאחר כ-4 שנים.

שלב ב' של הרחבת הישוב הגיע רק אחרי כ- 6 שנים ואיתו הגיעו שיפורים רבים באיכות החיים. אך עד אז, חיינו 15 משפחות הראשונים, עם הרבה קשיים פיסיים אך ללא בעיות בטחון או פליליים, אורה טובה של ליכוד, שיתוף ושלווה של נוף קדומים מסביב."





התושבים מתגייסים להקמת גן שעשועים



בית העם



### הקמת שלב ב'

בעקבות 15 המשפחות הראשונות, החל בשנת 1986 שלב ב'. 85 משפחות נוספות הצטרפו ליישוב, בנו את בתיהם והפכו את היישוב ליישוב גדול ומסודר המונה 100 משפחות. מכאן החל היישוב להתפתח, נסללו כבישים, נבנו מבני ציבור, הצמחייה גדלה והיישוב הפך ירוק ופורח.

השלב השלישי בהקמת היישוב היה כמעט ברצף והחל בשנת 1989 עם הגעת 42 משפחות נוספות שהקימו את "שכונת 42". שכונה מבודדת ושקטה בלב חורשת האורנים.

הרחבה נוספת המכונה באופן לא מפתיע "ההרחבה" החלה לקראת שנת 2000 עם הגעתם של כ-100 משפחות נוספות צעירות עם ילדים שנתנו דחיפה אדירה ליישוב. בעקבות הגעתם נבנתה הבריכה והחלה בנייתו של בית עם מפואר. תוך זמן קצר החלו הצעירים החדשים להשתלב בניהול היישוב ולקחו את המושכות לידיהם מדור המייסדים.

### החיים כיום

כיום מונה היישוב כ-300 משפחות ומנוהל על ידי 2 ועדים, ועד מקומי וועד אגודה העובדים בשיתוף פעולה הדוק. ביישוב מספר פעוטונים בבתים פרטיים, שני גני ילדים של המועצה, בריכת שחייה כפרית, שקטה ונעימה הפתוחה בחודשי הקיץ. בית-עם מפואר המרכז עשרות פעילויות לאורך השנה, מספר מועדוני נוער המשמשים הן לפעילות תנועת הנוער והן לפעילות הנוער והחוגים, ספרייה המשמשת מרכז חברתי,

מגרשי ספורט, בית כנסת, מכולת ומבנה מזכירות. תושבי היישוב פיתחו במהלך השנים מסורות של אירועי תרבות ונוער, החל מטקס תחילת שנת הפעילות, טקס "מעברים", ארועים של תנועת הנוער וטקסים לציון מועדי ישראל. מופע קיץ גדול בבריכה, אירוע פתיחת עונת הבריכה, מועדון חובבי קולנוע, עשרות חוגי נוער מגוונים ועוד ועוד. הילדים לומדים בבי"ס יסודי ברמת הכובש, חטיבה ותיכון בבית חינוך ירקון.





### היסטוריה

המושב הוקם בשנת 1950 על אדמות הכפר הערבי ביאר עדס, שתושביו ברחו ממנו במהלך מלחמת העצמאות ולא הורשו לחזור לאדמתם אחריה. המושב משתייך לתנועת המושבים. תחילתו של המושב בשנת 1949 כהרחבה למושב ירקונה הסמוך ולכן גם נקרא בתחילה ירקונה הרחבה. המייסדים היו 27 משפחות שגרו בפחונים, שם גרו עד שבנו את מבני הקבע. כל אחת מהמשפחות - עולים מרומניה ופולין ואף כמה צברים - קיבלו 27 דונם.





ירקונה ב', ולאחר מכן קיבלו דיור קבוע ואת השם "מושב עדנים". במשך הזמן הגיעו משפחות נוספות מפולין ומארצות אחרות.

הימים היו ימי קום המדינה, הורי קיבלו פרה וחצי סוס, כאשר החצי השני היה שייך למישו וגיזלה דוידזון, וככה התחילו לעבוד. בכל ערב נאלצו התושבים להתגייס לשמירה על הישוב מפני הערבים המסתננים,



אפרים (פרדי) גולדשטיין, הבן הראשון של עדנים, מתאר את ימיו הראשונים של המושב:

"אני עומד לספר לכם את סיפורם של הורי גיזלה ודוד גולדשטיין שהוא לא רק סיפור משפחתי פרטי אלא מייצג את מייסדי מושב עדנים. הורי היקרים חיו ברומניה חיים טובים, עד שהתחילה מלחמת העולם השנייה והם נאלצו להתגונן בפני ההפגזות הקשות של הגרמנים. הם עלו לארץ בשנת 1950 עם בנם הקטן - אחי, וביחד עם 26 משפחות נוספות שעלו מרומניה, הגיעו לייסד את המושב.

בתחילה שוכנו בצריפונים קרוב למושב ירקונה ונקראו

### מקור השם

מתוך שיר השירים "בשרון עלה ריח עדנים"  
או מהפסוק "ירון, מדשן ביתך; ונחל עדניך  
תשקם." (תהילים לו ט).



### תעודת זהות

שנת לידה: 1950  
שטח: 1850 דונם  
גובל עם: הוד השרון  
אוכלוסיה: כ- 500 תושבים  
כיום מתגוררות במושב עדנים כ- 140 משפחות ב- 47 נחלות (לרוב שתיים ושלוש משפחות בכל נחלה)  
- 47 בתים בהרחבה.

העגלון מנווה נאמן היה מגיע עם עגלתו המלאה ומוכר את מרכולתו על יד הבתים, וכך גם מוכר הקרח והנפט. אני זוכר שהגשר על הנחל החוצה את המושב היה עשוי מעץ והסוסים פחדו מאוד לעבור עליו. אי אפשר לדבר על עדנים בלי להזכיר את הנוף עוצר הנשימה והפריחה המשגעת של האביב. כלניות, רקפות, פרדסים, תורמוסים בעונתם. בכל יום שישי לפנות ערב היו מקרינים סרט על מסך גדול, בשביל שליד בית משפחת גבאי. היינו יושבים על ספסלים, וחלק מהאנשים היו מביאים כסאות מהבית. רוב הבילוי שלנו הילדים היה במושב. באזור ההרחבה של היום היה מבנה טרומי בו היינו מתאספים, או הולכים לחילופין לנווה נאמן ולהוד השרון שנקראה אז רמתיים. האינטימיות, הקרבה הגיאוגרפית והרקע המשותף יצרו בעדנים קהילה בעלת קשרים טובים בין חבריה. הורי כמו שאר ותיקי הישוב, נאחזו במקום למרות הקשיים. שניהם חיו במושב עד יומם האחרון, הם דור המייסדים של המושב אשר בגופם ובנפשם יישמו את המשפט "משואה לתקומה". אני רוצה לסיים בציטוט המשקף את דרכם: "ויש הנותנים את כל המעט אשר להם - הם המאמינים בחיים, הם מלח הארץ וטנאם מלא תמיד" (חליל ג'ובראן).

עימם היו היתקלויות רבות לאורך שנים. דרכם של הורי במושב עדנים לא הייתה סוגה בשושנים, הם נאחזו זה בזה ויצאו לקטיף ועקירת עצים על מנת לפנות מקום לבנות את ביתם. הם חיפשו מקורות פרנסה, אבא עבד בעיקר ברפת ואמא עבדה ברפת ובלול וגידלה מעט גידולים חקלאיים לתצרוכת ביתית. על אמי כמו על נשים אחרות במושב נאמר הפתגם הסיני "מאה גברים לא יכולים להקים אוהל ואישה אחת יכולה להקים בית". אני הייתי הילד הראשון שנולד בכפר. שפת ילדותי המוקדמת הייתה רומנית. לא שמעתי עברית עד שהגעתי לגן הילדים, שם זכיתי לפגוש את הגננת המיתולוגית עליזה פוטש, ממנה למדתי לדבר עברית. באותה התקופה למדנו בבית הספר הממלכתי בנווה נאמן. היינו הולכים אליו ברגל, בדרכים חוליות, וזאת אחרי שעזרנו להורים בעבודות המשק - רפת ולול. כשחזרנו מבית הספר המשכנו כמובן בעבודות חקלאיות נוספות. הסילו של התערובת היה מספק אוכל לבעלי חיים וכילדים היינו רוכבים על סוס ועגלה, מעמיסים תערובת כל אחד לפי צרכיו, וזה היה נרשם בספרי החשבונות. סמוך לסילו הייתה ממוקמת הצרכנייה. זכורים לי היטב המפגשים במרכז הכפר, בצרכנייה, בדואר ובקופת החולים. כולם דיברו ברומנית וידיש והחליפו ביניהם קצת רכילות.





## המנון עדנים

עדנים זה הבית  
עדנים זה המקום  
אוויר נקי בשפע  
נושמים כאן כל היום  
עדנים.....

כי אתם כבר כאן  
כאן זה כמו גן עדן  
רק קצת יותר קטן  
עדנים....

לכן כולכם הריעו  
ושירו מהלב  
עדנים עדנים  
אותך אני אוהב

יופי של דשא  
פרחים בכל מקום  
כנסו אל המושב  
זה ממש כמו חלום  
עדנים.....

צעירים / ותיקים  
הרחבה / מושבניקים  
כאן כולם חיים  
וביחד נהנים  
עדנים.....

אז תפתחו את העיניים



מבני התעשייה: מסגריה, אינסטלציה ונגריה, 1952-1995



מחסן בגדי ילדים ומתפרה, 1953-1990



הצריף הירוק. שימש למזכירות ולהנהלת החשבונות בשנות ה-50

### היסטוריה

קיבוץ עינת הוקם ב-3 באפריל 1952 על ידי חברי הקיבוצים גבעת השלושה ורמת הכובש שפרשו מקיבוציהם בעקבות הפילוג ב"קיבוץ המאוחד".

שטח הקיבוץ כ-3800 דונם, מתוכם כ-500 דונם לתעשייה. עם השנים הועברו כ-100 דונם משטחי החקלאות לטובת מבני תעשייה ומגורים, ולקראת סלילת כביש חוצה ישראל נמסרו כ-300 דונם נוספים. לאחר כ-20 שנה בהן לא נקלטו חברים ביישוב, חודשה בשנת 2007 קליטת בנים כחברים בקהילה ונקלטו כ-300 חברים חדשים עם ילדיהם. כיום מונה אוכלוסיית עינת 430 חברים, 300 ילדים ו-50 תושבים.

### מקורות הכנסה

חקלאות: כיום מגדלים בעינת חיטה, חמוס, חמניות, תירס, פופקורן, אבטיחים לגרעינים וזרעי ירקות.



האנדרטה "יד לשלושה", בוצעה בתשי"ט (1959) ע"י הפסלת בתיה ליסנסקי לזכר שלושת פועלי גבעת השלושה שנספו בדמשק ב-1917.

### תעשייה ומסחר

מאפיית "דגנית עין בר", מפעל אפייה הנקרא "עינת תעשיות מזון", "נגה עינת" - חברה משותפת לעינת ולגבעת השלושה משווקת נעלי עבודה לחברות ולמפעלים, "עינת-אלון" - מתחם מסחרי משותף עם חברת אלון, אולם וגן אירועים מושכר וכן עסקים קטנים ועצמאיים שהוקמו ומופעלים על ידי חברי הקיבוץ.

### חינוך

בעינת פועלים ששה גנים ופעוטונים לגילאי אפס עד שש שנים לילדי הקיבוץ. בית הספר היסודי האזורי "מעבר אפק" משותף לעינת, גבעת השלושה, חורשים ונחשונים. תלמידי התיכון לומדים ברובם בבית הספר האזורי "ירקון" ומיעוטם ב"אורט - חוף השרון" בשפיים ובבתי ספר אחרים.



### מקור השם

קרבתו של הקיבוץ למעיינות הירקון.

שימור קרונית ממחצבת מגדל צדק



מבנה המאפייה בכניסה לעינת





ילדי "בית גיל" בטיול עם רחלי המטפלת



פסל של אריה אמון



בריכת עינת



מגרש הכדורגל בשטח בית הספר "מעבר אפק" בעינת



גן הזיכרון ב"דשא הגדול"



המחרשה של אושקה



דואר עינת



הפסל בדשא הגדול



בית העם



### היסטוריה

מושב צופית היה המושב הראשון שהוקם מצפון לכפר סבא, בין החוות החקלאיות: גן השרון מדרום לו וקלמניה מצפון.

בשנים הראשונות, הייתה נוכחות רבה של תושבים ערביים בקרבת היישוב, שהגיעו מכיוון מזרח. הבדואים לא הטרידו אולם ההתנכלויות מצד תושבי קלקליה ואחרים הטרידו מאוד ודרשו מהתושבים עמידה על המשמר ומאמץ בטחוני יום יומי.

ב-1933 עם סיום בניית הבתים הראשונים, התיישבו 33 המשפחות הראשונות מתוך גרעין של 50 פועלים חקלאיים-חלוצים שהקימו את המושב כאגודה שיתופית. החברים עלו להתיישבות על הקרקע שנרכשה בכסף ובאמצעות הק"ל, במסגרת תכנית, שזכתה לכינוי "התיישבות האלף". בשנתיים הקרובות נוספו 17 משפחות.

רוב המייסדים היו פועלים חקלאיים שהגיעו במסגרות החלוץ ממזרח אירופה. הם היו חברים ב"ארגון חקלאי



הכניסה לבית הספר צופית

### מקור השם

מושב צופית נקרא בשם זה בזכות מיקומו על הגבעה הצופה על סביבותיה.



מועדון תרבות

א" שנוסד בשנת 1926 ובסיסו היה בפתח תקוה. מיעוטם רווקים ורובם בעלי משפחות (בחלקן עם ילדים).

"ביוני 1930, אולצנו ע"י קק"ל להתיישב על אחריותנו על שטח אדמה - שנקרא היום צופית ורק כעבור 6-7 חדשים להמצאותנו במקום, הסכימה קק"ל לרכוש את הקרקע, בתנאי שכל חבר ישתתף ברכישה בסכום של 20 לא"י.

השנים הראשונות לעלייה על הקרקע, היו שנים של התאמצות בלתי שכיחה מצד החברים והחברות, סדר היום היה כזה: במשך היום עבדנו במשקים בסביבה ואחרי העבודה בחוץ - התחלנו את העבודה במשק הפרטי שלנו, עד שעה מאוחרת בלילה. החברים לא ידעו מנוחה לא בשבת ולא בחג. וכך, לאט לאט, קם המשק הקטן עם 25 תרנגולות ופרה ערבית אחת. בהמשך הוקמו המוסדות הציבוריים".

סתיו 1930 צופית עמ' 108 - 110

### קליטת תושבים חדשים

#### 1948-1951

חמש שנים לאחר הקמת המושב נמנו 204 נפשות, מהם 121 בוגרים ו-83 ילדים.

השלב הבא בהתפתחות המושב היה "הרחבה" קליטתם של 32 משפחות חדשות: עולים שהגיעו מאירופה, לאחר מלחה"ע השנייה, ברובם ניצולי שואה. מיעוטן - משפחות שהגיעו במסגרת התכנית "מהעיר לכפר".

בשנים הבאות הצטרפו ל"הרחבה" גם מספר בנים ובנות, בני דור ההמשך, לאחר שנישאו והקימו משפחות. הם קיבלו יחידות קרקע שהתפנו או



הוקצו למטרה זו. במקביל נקלטו עובדי ציבור שקיבלו שטח לבניית יחידת דיור. שניים אף קיבלו תוספת של כעשרה דונם לעיבוד חקלאי.

ב-1998 כשהחל פיתוח "שיכון בנים" היו מספר הנחלות 96 (כולל אלה של עובדי הציבור).

"שיכון הבנים" נבנה בצמוד לישוב הוותיק, לאחר שכל בעל נחלה תרם לטובת הפרויקט, שניים וחצי דונם מסך כל השטחים שעובד. הבתים ב"שיכון הבנים" הם צמודי קרקע, על מגרשים בני חצי דונם, לבני המושב ולתושבים שאינם חברי האגודה ובכך הוכפל מספר המשפחות במושב. כיום מונה המושב כ-200 משפחות שהם כ-1000 תושבים.

### פרנסה

העיסוק המרכזי בעשורים הראשונים היה בחקלאות וכלל גידול עופות, עיזים, פרות ובהמות עבודה. במשך שנים רבות היה הפרדס מקור פרנסה עיקרי. כשנוספו קרקעות למושב, נוספו גידולי שדה אחרים ע"פ המכסות: גזר, תפוא"ד, בטנים, ירקות ועוד.

היום מגדלים: זיתים, אבוקדו, פרי הדר, גידולי שדה, תפוא"ד, גזר, תות-שדה ואבטיחים כמו כן יש לולים ומכוורות דבורים.

במושב יש מפעל מים עצמאי השייך לאגודה החקלאית, הכולל 3 בארות מים פעילות ובריכות.

### מבני ציבור

מבני הציבור במושב הם מהראשונים באיזור והשכנים נהנים משירותיהם גם כיום:

בית הספר האזורי (נוסד בין השנים 36-1935), המרפאה הראשונה הוקמה בשנת 1937 ובית העם שנחנך בשנת 1939 ומכיל 350 מקומות ישיבה ובמה להופעות.

בהמשך נבנו מחסנים ומבני משק, בית לרופא, בית למורה ובתים נוספים לעובדי ציבור.



מבט על צופית



בית ספר בצופית

לציון 45 שנים הופק אירוע רב משתתפים. שנת השבעים למושב היוותה הזדמנות להכרה הדדית בין התושבים הוותיקים לחדשים ובמשך כל השנה התקיימו אירועים ולסיום הופק אירוע שכלל המחזות והוקרן סרט שתיעד את התפתחות המושב.

### בטחון

הבטחון נשאר קבוע על סדר היום לאורך כל השנים. בתחילה סבל הישוב מאירועי פח"ע ובשנים האחרונות מגניבות.

בשנת 1967 נבנתה מרפאה גדולה וחדשה המשרתת את תושבי הסביבה והמבנה הישן משמש לצרכי ציבור משתנים (בנק, סניף דואר) כך גם מבני הציבור האחרים.

### תרבות

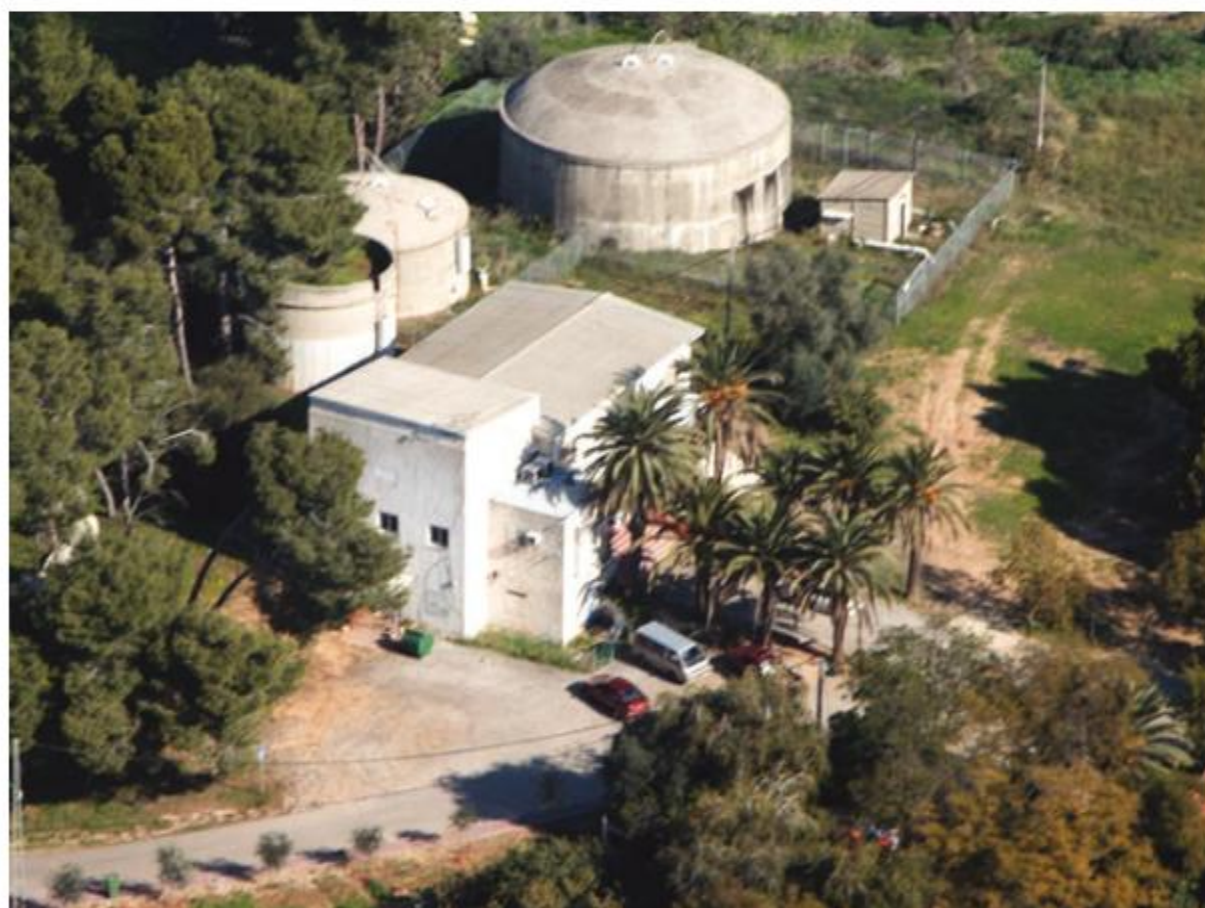
חיי התרבות, הקהילה והמירקם החברתי היוו מתחילת קיומו של המושב אבן יסוד וחלק חשוב בהיסטוריה שלו. מהשנים הראשונות ערכו קבלת השבת, חגגו את החגים וציינו אבני דרך לאורך השנים.

עובדת קיומו של בית הספר האזורי במושב תרמה אף היא לחיי התרבות ולהפרייה הדדית עם הקהילה. קליטת הבנים (תושבים צעירים ובני משפחותיהם) מפרה את חיי התרבות והחברה.

### חג המושב

לקראת ראש השנה נכנסו התושבים הראשונים לבתיהם החדשים ולכן מדי שנה בחודש תשרי אנו חוגגים. במלאות שלושה עשורים (וחמש עשרה שנה ל"הרחבה").

הופק "ספר צופית" שמהווה אוסף חשוב ביותר של תעודות, מסמכים וסיפורים אישיים המתעדים את תולדות המושב.



בית העם והבריכות ממעוף הציפור





דליה רבין עם ראש המועצה מוטי דלג'ז בהנחת אבן הפינה, 2005

### היסטוריה

הקמת הישוב צור יצחק נעשתה על פי יוזמת משרד הבינוי והשיכון והמועצה האזורית דרום השרון במסגרת רעיון פיתוח ציר הגבעות - "תוכנית שבעת הכוכבים".

תוכנית ציר הגבעות נערכה בשנת 1991 על ידי צוות תכנון בראשותו של המתכנן האזורי נחום דונסקי והוזמנה על ידי משרד הבינוי והשיכון. התוכנית הציעה להקים 21 יישובים חדשים על גבולות ה"קו הירוק" ולהרחיב יישובים קיימים. התוכנית המקורית, שנהגתה בשנות ה-60 כללה שבע ערים גדולות ואילו תוכניתו של אריאל שרון משנות ה-90 הגדירה במפורש יישובים בעלי גוון כפרי עם אזורי תעשייה מבוזרים.

בשנת 90 החליטה ממשלת ישראל: "במסגרת מדיניות





הממשלה בענייני עליה וקליטה, לאשר כדלקמן את תוכנית "שבעת הכוכבים" לפיתוח ישובים קהילתיים-פרבריים לאורך כביש 6 (חוצה ישראל), המהווה חלק מתוכנית כוללת ורבת היקף למתן פתרונות דיור בכל חלקי הארץ לעולים חדשים וזכאי משרד הבינוי והשיכון. יצירת רצף התיישבותי בציר לאורך כביש 6 המתוכנן, במגמה לעבות את ההתיישבות באזור, ומימוש מדיניות פיזור האוכלוסייה".

בשנת 1994, יזם משרד הבינוי והשיכון תכנית בינוי עיר (תב"ע) להקמת 2530 יחידות דיור ליד היישובים צור נתן, טייבה וכוכב יאיר צור יגאל. התב"ע החדשה ייעדה שטח של 610 דונם ליישוב קהילתי בבניה רוויה. בשנת 2005 הונחה אבן הפינה לישוב. בחודש ינואר 2007 החל תהליך אכלוס הישוב החדש.

### מוסדות

צור יצחק כבר הפך לישוב קהילתי תוסס ובו מוסדות חינוך: גנים, בתי ספר, בתי כנסת, מרכז מסחרי, מרכז ספורט, מועדוני תרבות, קופות חולים, גינות ציבוריות ושטחים ציבוריים ירוקים לבילוי ופנאי. הבתים ביישוב נבנים במתחמים כשבכל מתחם מספר בניינים ובתוכם גינות ציבוריות ושטחים ירוקים. פיתוח היישוב מתבצע על ידי החברה הממשלתית "ערים" בסטנדרט גבוה במיוחד, כיאה ליישוב שתוכנן בשנות ה-2000. ככזה, נהנה צור יצחק מתכנון "ירוק" ומתקדם השם דגש על איכות סביבה ואסטטיקה אורבנית והופך

**מקור השם**  
על שמו של ראש הממשלה  
יצחק רבין ז"ל



אותו לחלק מהרצף הטבעי סביבו, עם 30 אחוז שטחים ירוקים ובהם פארק מרכזי. לאחר מאמצים רבים שנמשכו שנים וכללו דיונים במוסדות התיכנון וועדת חקירת גבולות, החליטה ממשלת ישראל, בחודש אוגוסט 2012, להכיר בישוב צור יצחק כישוב קהילתי חדש בתחומי המועצה האזורית דרום השרון. האוכלוסייה בצור יצחק מעורבת דתית, חילונית, ישראלים ותיקים לצד עולים חדשים.



בית הספר



אולם הספורט - הדמייה



המתנ"ס



מועדון הנוער



בית הכנסת - הדמייה



כיכר הכניסה לצור יצחק



באמצע שום מקום שלט המורה על התיישבות צור נתן



המבנים הראשונים של ההאחזות



צור נתן עלתה על הקרקע כהאחזות נח"ל

## היסטוריה

### הקמת ההיאחזות "צור-נתן"

בשנת 1966 רוכזו המאמצים של ממשלת מדינת-ישראל, בהקמת הגבולות במרכז הארץ, בגבול המשולש.

היאחזות צור נתן הוקמה סמוך לקו שביתת הנשק ישראל-ירדן. להיאחזות הזו נודעה אז חשיבות בטחונית ממדרגה ראשונה והיא אמורה היתה לסתום פירצה בת 12 ק"מ, בגבול שבין קיבוץ אייל לשער-אפרים, שכן, רצועת גבול זו היתה מועדת לפורענויות.

הקמת ההיאחזות נתאפשרה הודות לשיתוף הפעולה שבין הקרן הקיימת ומיפקדת הנח"ל. מקימי ההיאחזות היו חברי גרעין "יגשור" (חניכי "מחנות-העולם") וגרעין "אתגר" (חניכי הנוער-העובד). שני הגרעינים משתייכים לקיבוץ המאוחד. להיאחזות הצטרפו נחלאים שאינם חברי-הגרעינים. הנחלאים אז הועסקו בתפקידי ביטחון ובהכשרת הקרקע לחקלאות, במסגרת מפעלי הפיתוח של הקרן הקיימת לישראל.



שלט כניסה להאחזות



מסקלים אבנים, מכינים את הקרקע לשתילת נוי

## הקמת הישוב

ביום ה', כ"א בסיוון תשכ"ו, 21.08.1967, ברוב הוד והדר, הוקם באופן רשמי הישוב החדש, על ידי בוגרי תנועת הנוער בית"ר. חולייה נוספת לשובי-הספר במרכז הארץ.

עשרות כלי-רכב העפילו באותו היום למרומי-הגבעה העטופה חג: דגלים התנפנפו ברוח, אלפי-אורחים וביניהם בלטו אנשי מערכת הביטחון, כולל הרמטכ"ל דאז יצחק רבין, נציגי הקרן הקיימת, מוסדות וארגונים התיישבותיים, אנשי היישובים הקרובים ומאות בני-נוער.

אווירה של חג אפפה את קהל המשתתפים בטקס. שמחה ותחושת השלמת מבצע ישובי חשוב: הגבול הפרוץ, ששימש שנים רבות מעבר למסתננים ומחבלים, נסתם עם עליית ההיאחזות להתיישבות במקום זה.

ראש הממשלה דאז, לוי אשכול, שלח ממרחקים את ברכתו החמה למתנחלים ובה נאמר: "קבלו נא ממרחקים את רגשי הוקרתי למבצעכם. גם בדור מטוסי הסילון והטילים, לא תמו תפקידיהם ולא התמעטה חשיבותם של ישובי הספר. צור נתן היום, מי-עמי, אלמגור וגרופית אתמול...הם שעיצבו וקבעו

## מקור השם

מקור השם "צור-נתן" הינו על שם נתן סימון (שמעון) מקנדה, שתרם לקק"ל כסף להקמת יישוב חקלאי.



של המושב, לאורך השנים היו: דיר כבשים, לול, גידול-סייפנים, כותנה, חצילים, פלפלים, פרדס, אבוקדו, בוטנים, אבטיחים, עגבניות לתעשייה, ליצי, פג'זייה, חממות של ורדים וירקות.

### ענפי משק עיקריים כיום:

900 דונם של מטעי אבוקדו, 100 דונם של אפרסמון, אזור מצומצם של רימונים, 700 דונם פלחה: שעורה וחיטה. לול: גידול-עופות לפיטום כ- 45,000 עופות בכל מחזור.

מים: מספקים מים מבארות המושב לישוב צור-יצחק, דרך המועצה.

### אתרים בתחום המושב:

בקרבה למושב נמצאים אתרים ארכיאולוגיים, לרבות בית כנסת קדום ושרידי-ישוב.

בגבול המושב במזרח נמצאת "חורבת דרדר" ובה שרידי מצודה מהתקופה הצלבנית או הממלוכית.

אתר מרכזי אחר הוא "הגן הלאומי צור נתן".

רוב שטחי המדרונות של המושב יוערו בידי קק"ל, השטח באזור נחל סלעית סבל במשך שנים מרעיית יתר שפגעה קשות בצומחייה הטבעית, נותרו שרידים בודדים של אלון מצוי, אלת המסטיק ומינים נלווים.

### חינוך

ילדי המושב לומדים כיום בבתי-הספר הייסודיים בצופית, ברמת הכובש וכוכב-יאיר. רוב תלמידי התיכון של המושב לומדים ב"עמי אסף".

בני הנוער פוקדים את תנועות הנוער בישובים

את גבולותינו... מתאחזי צור נתן מהווים חולייה בשרשרת מפוארת זו".

שר האוצר דאז, מר פנחס ספיר הוסיף "אזרחי... כפר סבא ואזור נתניה מרגישים עצמם מהיום בטוחים יותר, בIODעם שהיאחזות נח"ל חדשה קמה סמוך להם".

עזר ויצמן כתב בספר האורחים: " היום גבול - מחר מרכז הארץ".

### אוכלוסייה

צור נתן ביתם של כ-300 תושבים, מתוכם כ-35 בתי אב. רוב חברי המושב ותושביו עוסקים במקצועות חופשיים במגוון תחומים. אוכלוסיית המושב לא השתנתה במשך השנים, שכן המושב כמעט ולא קלט משפחות חדשות.

### שטח המושב

המושב השתרע בעבר על פני כ-2,100 דונם. עם הזמן השטח הצטמצם. במהלך השנים נעשו מהלכים הומאניים וכלכליים שכללו גריעת שטחים, למשל: נמסרו שטחים חקלאיים שהיו בבעלות צור-נתן לטובת הקמת היישוב כוכב-יאיר (ללא כל תמורה). נמכרו שטחי המושב שהיו בקלקליה. נמסרו שטחי-המושב לטובת היישוב צור-יגאל ובתמורה קיבל המושב זיכיון להקים תחנת-דלק ועוד.

במושב פועלים מוסדות שירות לרווחת התושבים, ביניהם: מרפאת-שיניים, בית-עלמין, מזכירות, דואר, בית-כנסת, מוסך, מועדון, ספרייה ומגרשי-ספורט.

ענפי המשק והחקלאות שהיו נהוגים מימיו הראשונים



עדלאידע צור נתן בפורים 2013

נוער של תנועת בית"ר בטרם אוכלסו ע"י התושבים המתגוררים בו היום.

בכל שנה ועדת תרבות של המושב מציינת, בין שאר פעולותיה הענפות, אירועים מרכזיים, שבהם לוקחים חלק אחוז גבוה של חברי המושב: ט"ו בשבט, פורים, ל"ג בעומר, שבועות, חג המשק, טיול קיץ (בחופש-הגדול), טקסי-זיכרון ועוד.



חג המשק 2013



השכנים: "צופים" בסניף צור-יגאל ו"האיחוד החקלאי" בסניף צור-יצחק.

### אירועים הזכורים לוותיקי-המושב:

אירועים רבים התרחשו בצור-נתן לאורך השנים והם חקוקים בזיכרון החברים. אחד מהם התרחש בשנת 1973, כפי שמספרת אחת מחברות המושב: "עם פרוץ מלחמת יום הכיפורים גויסו כל הגברים של צור נתן, פרט לחמישה. המושב נשאר ללא כוח פיזי שישרה ביטחון על הנשים והילדים וללא כוח עבודה זמין. לכן נשלחה אלינו מחלקה של מילואימניקים ממחנה 21: לא רק שהם תרמו לנו מבחינה ביטחונית אלא גם עזרו בתפקוד השוטף של המשק: היו ביניהם מדריך לולים ממשרד החקלאות שטיפל בגידול העופות, מושבניקים בעלי ידיים עובדות, טבח שהכין אחר-הצהריים תפוחים מסוכרים לכל ילדי המשק ובערב הזמינו את החברים להופעות שהצבא שלח לבדר את החיילים כמו למשל: שלמה ארצי, רבקה זהר ואחרים.

תקופה קשה של מלחמה ארוכה אך עם שביב של זיכרון חיובי בזכות שילוב של טוב לב ומזל..."

ב-1980 הוקם במושב צור-נתן מחנה "דותן". במחנה זה הוכשרו נערים/חיילים שסבלו מבעיות הסתגלות קשות לחיי הצבא. החיילים שהו במחנה תקופה של כחצי שנה, עברו את הטירונות ולמדו. אחוז גבוה מהנערים שיפר את רמת העברית שלו, לרבים הועלה הפרופיל הרפואי. חברי המושב קיבלו את החיילים באהדה רבה ונוצרו קשרי ידידות בין התושבים לחיילים. מבני ההיאחזות של צור-נתן, שימשו כמחנה







### היסטוריה

בשנת 1925 עלתה לארץ פלוגת 'הכובש' הראשונה שהתארגנה בסניף 'החלוץ' בוילנה, במטרה לכבוש את העבודה העברית (ומכאן מקור שמו של הקיבוץ), והתיישבה בפתח תקווה. ב-1927 התרחבה הפלוגה, עברה למחנה קבע בכפר סבא ופתחה מאפיה שהייתה המפעל הראשון של הקיבוץ (נסגרה בשנת 1973). בשנת 1931 נולדו הילדים הראשונים וב-1932 עלו החברים לקרקע, למיקומו הנוכחי של הקיבוץ. במאורעות תרצ"ו-תרצ"ח, נאבק הקיבוץ בגבורה בסביבה ערבית עוינת ו-16 מחבריו נפלו במאבק להגנתו.

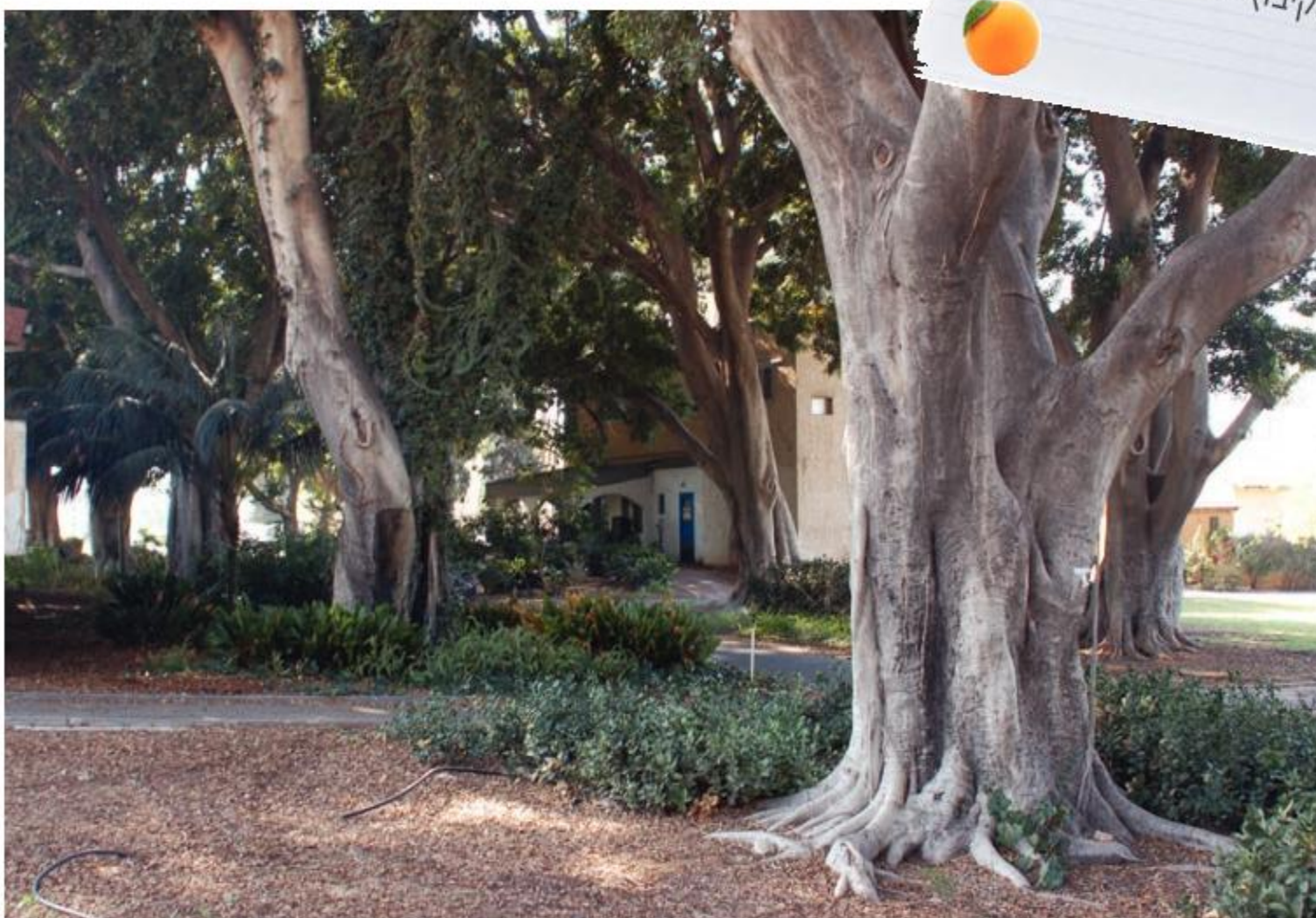
### מקור השם

ה"כובש" - כיבוש עבודה עברית



### תעודת זהות

מיקום - צפונית לכפר סבא  
 שנת ייסוד - 1932  
 המייסדים - חלוצים מוילנה, ליטא  
 אוכלוסיה - כ-750 נפש  
 שטח הקיבוץ - כ-4400 דונם



## חינוך

בשנת 1937 הוקם בקיבוץ בית ספר יסודי ושנתיים מאוחר יותר הצטרפה אל המתיישבים קבוצת חלוצים אחרונה שהגיעה מהכשרת גרוכוב בפולין.

בשנת 1943, במהלך חיפוש נשק על ידי הבריטים נהרג חבר קיבוץ ורבים אחרים נפצעו ונלקחו למאסר.

ב-1947 עם הכרזת המדינה החלו ערביי הסביבה לתקוף את הקיבוץ. כעבור שנה פונו מהקיבוץ הילדים והאוכלוסייה שאינה לוחמת ונשארו מחוצה לו כחצי שנה, עד תום הלחימה. 12 חברים ו-34 חיילים נוספים נהרגו על הגנת הקיבוץ.

בשנת 1953, עם פילוג הקיבוץ המאוחד, עזבו חברי מפא"י וילדיהם את הקיבוץ והקימו את קיבוץ עינת.

בשנת 2006 אישרה האסיפה הכללית של הקיבוץ את

מודל "ההתחדשות" והחל מהלך של צמיחה דמוגרפית מואצת תוך כדי שינוי אורחות החיים. הקיבוץ משתרע על כ- 4400 דונם ואוכלוסייתו מונה כ- 700 נפש.

## פרנסה

ענפי המשק העיקריים כיום הם מפעל הגומי 'דורם' שנוסד בשנת 1966, גן אירועים "גן הפקאן", וכן גידולי שדה, רפת, פרדס, אבוקדו, דשא ומנבטת עלעלים.

לאורך כל שנות קיומו מאופיין קיבוץ רמת הכובש בפעילות תרבותית ענפה ורחבה. כיום הוא מציע לחבריו תוכנית העשרה בשם 'קיבוץ לומד', טיולים מאורגנים, ומסורת של ציוני חגים ומועדים.

שווה ביקור: 23 מבנים ואתרים משולטים המציגים את תולדות רמת הכובש.







ראשוני המתיישבים בונים את המחסנים, 1933-1934

### היסטוריה

ראשיתו של הכפר רמות השבים באוקטובר 1933, כאשר קבוצת אנשים מעולי גרמניה שעזבו את ארצם לאחר השתלטות הנאצים, החלו לבנות את היישוב החדש. היו אלה הראשונים שנבחרו מתוך המשפחות שנענו למנשר שחיברה 'הוועדה היוזמת'. המנשר התבסס על תכניתו של הפעיל הציוני דיוויס טריטש, שעניינה - הקמת יישוב בידי העולים מגרמניה, שהיו עורכי דין, רופאים, תעשיינים, בנקאים וסוחרים, והם יסבו את פרנסתם ויהיו לבעלי משקים חקלאיים שעיקרם - גידול תרנגולות לביצים.

את היוזמה להפיכת התכנית למעשה התיישבותי יש לזקוף לזכותם של ארבעה אישים הנזכרים בתחילת המנשר:

"הקבוצה היוזמת והחתומה מטה כוללת 4 מועמדים להתיישבות: האדון ד"ר רוזנוב, האדון קורט קיבא, האדון שמריה רוזנפלד והאדון אריך מוזס, רמתיים. הגענו להכרה בעובדה שקיימים עולים חדשים



חג החמש לכפר, בגן על-שם דיוויס טריטש, 1938



צומת רחוב המייסדים עם עמוד החשמל של היום



עמוד החשמל ברח' המייסדים, 1935

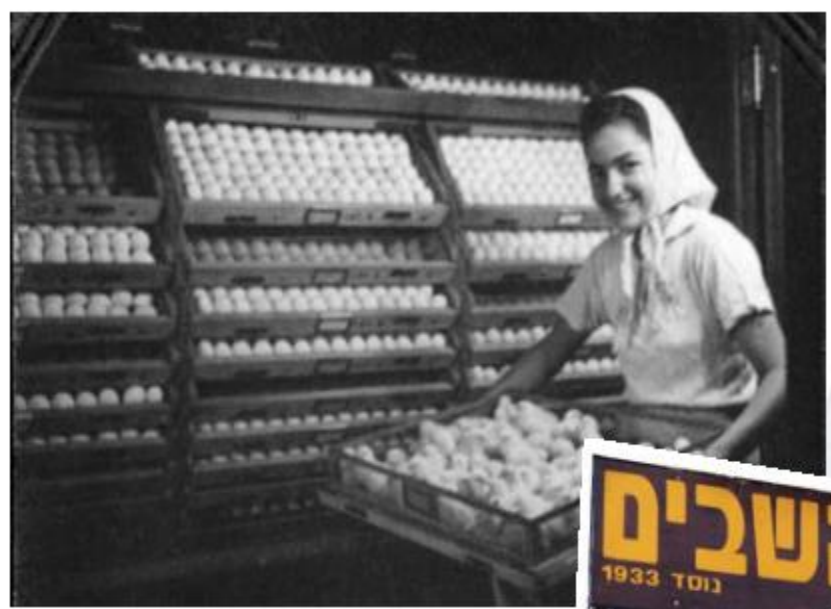
ממעמד הביניים החשים נטייה לעיסוק בחקלאות, וכי מן הראוי לאפשר להם להתיישב באזורים בהם קיימת כבר התיישבות יהודית ניכרת. על כן החילנו ביישום הצעדים הבאים."

### רכישת האדמה ותחילת ההקמה של היישוב

השטח נרכש מבעליו היהודים מפתח תקווה, שהם עצמם רכשוהו עשרים שנה קודם לכן מחברת 'גאולה' ומחברת 'הכשרת היישוב'. מאחר ולא היה בידי היוזמים כל הסכום הדרוש, הם שילמו מכספם דמי קדימה וחתמו על שטרות חוב, בהנחה שיהיו די משפחות שיצטרפו למיזם. המתיישבים הראשונים החלו לבנות את המחסנים, שיתפקדו תחילה כמבני

המגורים, ורק לאחר שיבנו הלולים ואחריהם הבתים, ימלאו המחסנים את תפקידם המקורי. כחודש לאחר תחילת הבניה היו ששת המחסנים הראשונים מוכנים למגורים והלולים מוכנים לקבלת האפרוחים. מאחר ולאיש מבין המתיישבים לא הייתה כל הכשרה/או ידיעה בתחום החקלאות, השיג מוזס מדריך מומחה לגידול תרנגולות, שהדריך ולימד תוך כדי העבודה. הוקם הקואופרטיב, שנועד למלא את כל הפעולות שאינן בתחום החלקה הפרטית של המתיישב. הוקמה 'חוות גידול עופות' באזור מרוחק של הכפר, ובו מדגרה. עשר משפחות עסקו בגידול האפרוחים לצרכי

**מקור השם**  
ביטוי לתחושת המתיישבים הראשונים, כי שבו לארצם.



במדגרה של הכפר בשכונת 'גידול עופות'



הכפר, והשני וועד הכפר ולידו מועצת הכפר, שינהלו את התחום החברתי-מוניציפלי.

כך נוצרה ברמות השבים צורת ארגון חדשה של יישוב חקלאי - הכפר השיתופי, שמשמעו: שילוב בין בעלות פרטית של המתיישב על משקו, לבין שיתופיות בכל הנוגע לניהול הכולל של המשקים. הצלחת שילוב זה חייבה הסכמה ונכונות רבה מכל המתיישבים ובה בעת אחריות של הקואופרטיב לכל חבריו.

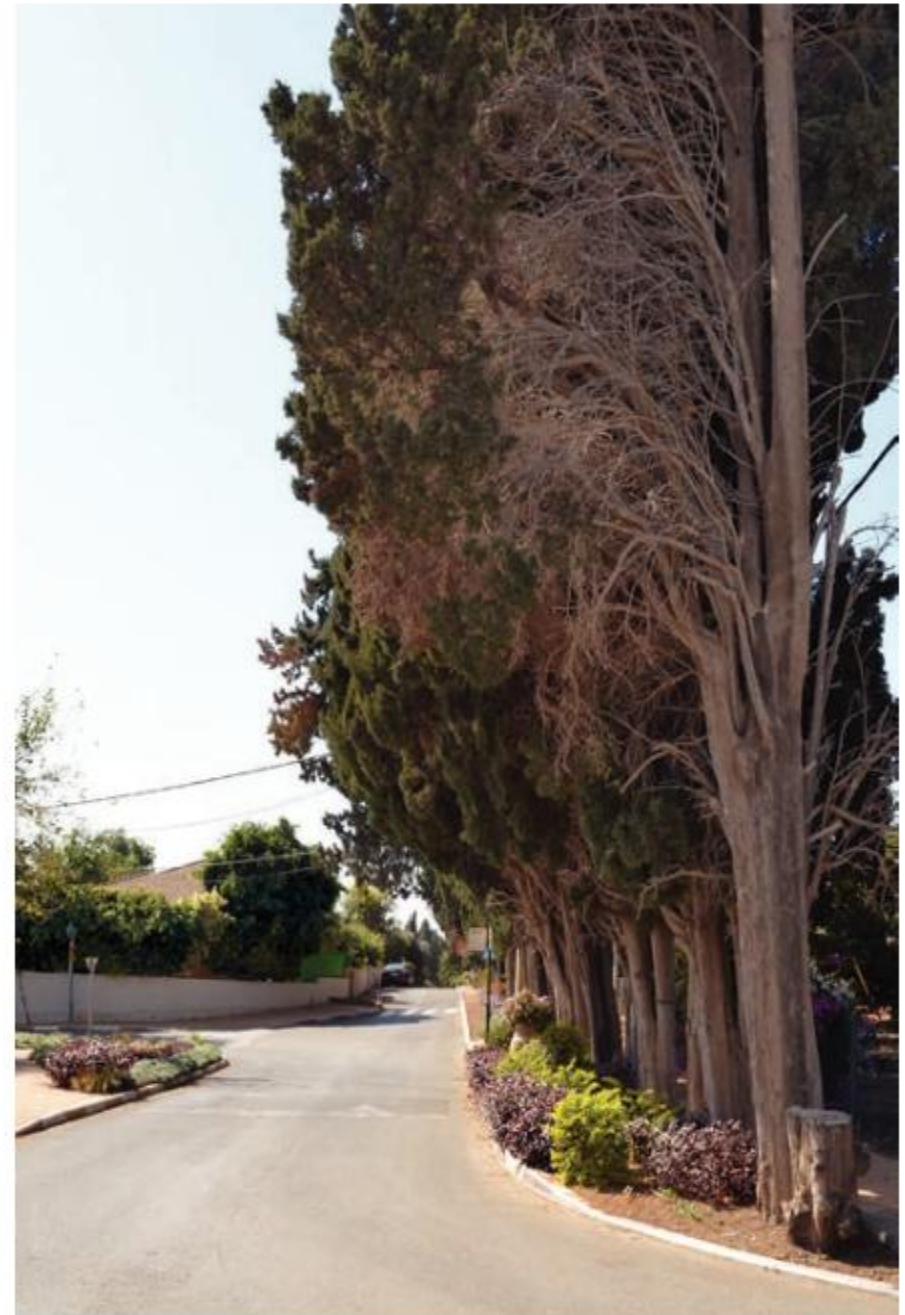
במהלך השנים גדל הכפר בשטחו ובאוכלוסייתו. בתום השנה הראשונה לקיומו היו בו כמאה נפשות ביותר מ-30 משפחות. כיום מונה היישוב 1650 נפשות ב-410 משפחות. בשנת 2004 הכפר צורף למועצה האזורית דרום השרון.

המסגרת הארגונית כלכלית המיוחדת הוכיחה את יתרונה בתוצאות הכלכליות של הכפר, שתוצרת הביצים שלו הפכה לשם דבר בארץ, והסתבר שהודות לשיטה ולנחישות התושבים הראשונים אשר הצליחו להפוך לחקלאים טובים, הכפר משגשג.

### שפה ותרבות

שפתם של המייסדים הייתה השפה הגרמנית, והיא משלה בכיפה, רק לאחר כשני עשורים נוספה העברית לצד הגרמנית בפרסומים הרשמיים של הכפר. לבסוף נצחה העברית.

אבל, מהפעילות התרבותית יכלו ליהנות כולם: חוגים למוסיקה ולתיאטרון, קונצרטים, הרצאות בתחומים שונים, חג פורים וכדומה. בתחילה, מקום ההתכנסות היה במחסן התערובת של הקואופרטיב, ובמקום כסאות שמשו שקי התערובת, רק בשנת 1939 הוקם בית-העם על שטח הפרדס שהוענק קודם למנצח



פינת רחוב הברושים ורחוב בית העם

לולי המטילות. במאי 1934, סיימה 'הוועדה היוזמת' את פעולתה ובמקומה בחרו המתיישבים בשני מוסדות: האחד - הנהלת הקואופרטיב, שזכה לשם 'אל-על' (שנים רבות לפני שכונתה כך חברת התעופה של ישראל) שנועד לטפל בתחום המשקי-כלכלי של



ברכת המים



חקלאות



הכניסה למתחם ה'לול' - סניף תנועת נוער האיחוד החקלאי בכפר



עמדת מכירת ביצים של קואופרטיב אל-על



ארתורו טוסקניני. גם תושבים מיישובי הסביבה הגיעו לשמוע ולצפות בהופעות בבית העם. עם הקמתם של מרכזי תרבות בערים הסמוכות. פחתה הפעילות התרבותית בכפר.

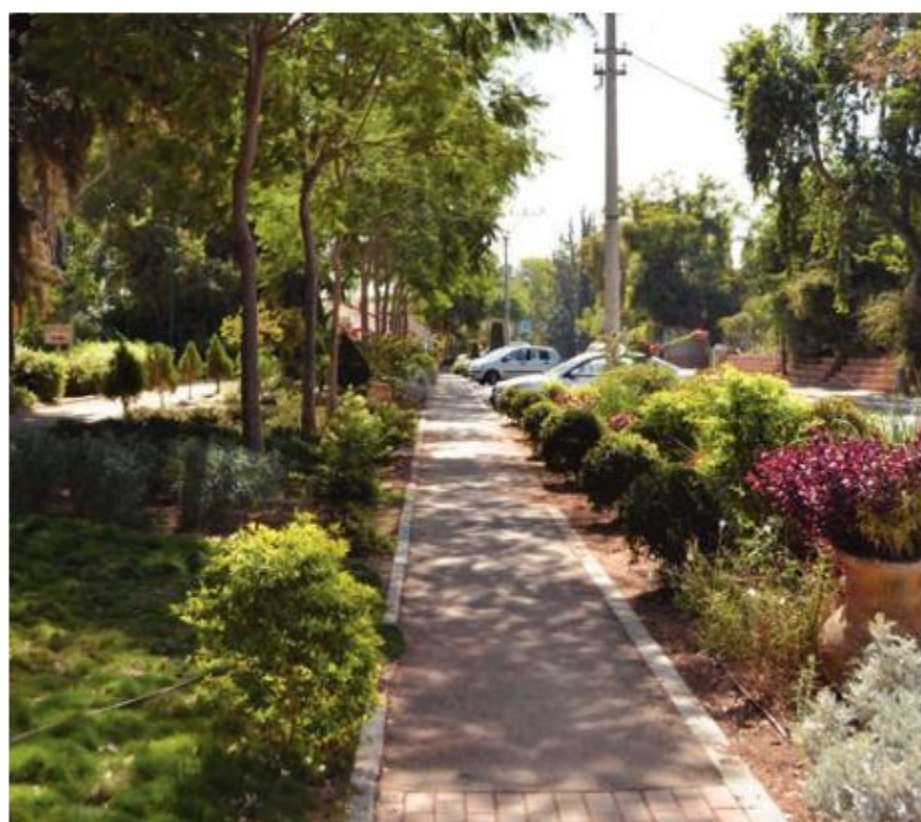
### בריכת השחייה

בריכת השחייה נפתחה בשנת 1946, והייתה אז יחידה באזור. פעילות ענפה של ספורט המים התפתחה בכפר ושיאה היה ב'יום המים' שנחגג עד היום ברוב עם, בסיום עונת הרחצה.

### חינוך

מהימים הראשונים עמדה שאלת חינוך הילדים. ילדי המייסדים שבאו עם הוריהם לארץ, סבלו מאותם קשיים של ההורים: השפה, המנהגים, נושאי הלימוד, היו זרים להם לחלוטין. מתוך רצון להקנות להם את כל אלה הוחלט לשלחם גם במסגרת הגן וגם בבית הספר למושב הקרוב לכפר מל"ל, בו יכירו את השפה והתרבות העבריים. המפגש בין שתי התרבויות לא היה קל ופשוט, והילדים נדרשו למאמץ הסתגלות ניכר, אך בסופו של דבר, הייתה ידה של העברית על העליונה. כיום לומדים 550 בני הכפר, בחטיבה הצעירה (עד כיתה ז') בבית ספר אהרונוביץ' במתחם החינוכי של מועצת דרום השרון, בחטיבות הביניים ותיכון בבית ספר 'עמי-אסף' שבבית ברל. הילדים הצעירים לומדים בשני גנים בכפר.

לצד החינוך הפורמלי, מתקיימת בכפר פעילות מקיפה ועוצמתית של תנועת הנוער 'האיחוד החקלאי'.



רחוב הברושים

מושב





## היסטוריה

העובר ברחובותיו של המושב המטופח שדה ורבורג, לא מוצא ולו רמז למסע המתיישב שעברו ראשי המתישבים מרגע שייסדו את המושב בשנת 1938.

המסע החל עם עליית הנאצים בשנת 1933 עת החלה רדיפת היהודים בגרמניה, ובארץ חסמו הבריטים את הכניסה לעולם. באותם ימים ניהלה הסוכנות היהודית משא ומתן עם משרד האוצר הגרמני שהסתיים ב"הסכם העברה" שאפשר ליהודים שרצו לעזוב את גרמניה לצאת ולקחת עימם רכוש וסכום כסף מוגבל. ההסכם סלל את הדרך לעלייתן של כמה מאות משפחות לארץ ובהן 40 המשפחות הראשונות של שדה ורבורג.

לשם טיפול בעלייה הזו הידועה בכינוי "העלייה החמישית", הקימה הסוכנות היהודית את חברת רסקו (החברה להתיישבות חקלאית ועירונית בע"מ rural and suburban settlement company

שדה ורבורג הוקמה על קרקעות שנמסרו לשוב החדש על ידי קק"ל, בלב הישובים הערביים העוינים טירה, קלקיליה ומיסכה.

ראשי שדה ורבורג שעסקו בגרמניה במקצועות חופשיים, היו נטולי רקע חקלאי ולכן נשלחו הצעירים

## משמעות השם

שדה ורבורג נקרא ע"ש פרופ' אוטו ורבורג, איש אשכולות שהיה בוטנאי מוערך בעולם המחקר והמדע, היה נשיא השלישי של הקונגרס הציוני העולמי, וממקימי האוניברסיטה העברית, בית הספר לאמנות בצלאל ותחנת הניסיונות בעתלית וברחובות שהפכה לימים לפקולטה לחקלאות ברחובות. הוא כיהן כראש הפקולטה לבוטניקה באוניברסיטה העברית והיה שותף בהקמת מפעלים רבים נוספים הקיימים ופועלים עד היום.

## תעודת זהות

שנת לידה: 1938  
שטח: 2900 דונם  
מיקום: 4 ק"מ צפונית לכפר סבא, ממערב לכביש 554 וממזרח לכביש 4.  
גובל עם: רמת הכובש בצפון מזרח, בית ברל במזרח, צופית וגן חיים מדרום מזרח ובצרה מהמערב.  
אוכלוסיה: כ- 1200 תושבים, 100 נחלות, 14 משקי עזר, 631 בתים בהרחבה.  
ענפי המשק: כרמי הזיתים, מטעי פסיפלורה, לולי ענק, גידולי ירקות, תות ופרדסים.  
מוסדות: 4 גני ילדים, משפחתון, גני שעשועים לפעוטות, בית חוגים לפעילויות רב גילאיות, ספרייה, מרכז לטיפוח מוסיקלי "הכפר המנגן" - שיעורי נגינה, בית עם, מועדון נוער, מגרשי ספורט, אמפיתיאטרון, תנועת האיחוד החקלאי, מכללת "הדרים" לחבר הוותיק, ארכיון ובית עלמין.



שדה ורבורג לרמת הכובש. הנשים והילדים פונו לישוב "העוגן" והגברים תפסו עמדות מסביב. מסיבה שאינה ברורה העיראקים נסוגו כעבור מספר שעות. במושב התקבלה החלטה רשמית כי השפה הרשמית בכפר תהיה עברית. החלטה זו גורמה לחלק מחברי ההנהלה שדיברו גרמנית בלבד להתפטר. בשנת 1951 הסתיים הליך קליטתן של שתיים עשרה משפחות ניצולי שואה מהונגריה וצ'כוסלובקיה, שהחל ב-1949. המושב קיבל 2000 דונם נוספים ובמקום נחפרה באר מים מקומית ושופעת. מאה וחמישים דונמים נוספים ניתנו לכפר, עליהם תבנה לימים מחצית ההרחבה הראשונה של המושב. בשנים 1956-1958 עבר המושב הליך פיתוח מואץ עם קליטת קבוצת עולים מפולין ומרוסיה, וכן

שבהם להכשרות בחוות חקלאיות בהולנד, דנמרק, פולין, צרפת ועוד. חמושים בידע המוגבל שרכשו, התיישבו ראשוני המושב על גבעות החול מכוסות החילפה (סוג של עשב בר) והיבלית וניסו ליישם בחריצות אין סופית את התורה שלמדו. הם ניסו לגדל גידולים שונים שלא התאימו לקרקע או לאקלים המקומי וחלקם נכנעו לקשיים הכלכליים, האקלימיים והתרבותיים ועזבו. אל הנותרים התווספו אחרים שבאו להגשים את החזון ויחדיו, ובעזרת ניסיון חקלאי שהלך והצטבר, החלה החקלאות לשגשג. ברבות השנים התפתחו במושב ענפי חקלאות מגוונים: גידולי פרדס, לול לביצים ולבשר, ירקות, רפת, פרחים, תות שדה, מטעי עצי פרי טרופיים, מכוורת ועוד.

במהלך מלחמת העולם השנייה, התנדבו כמה מצעירי המושב לצבא הבריטי במטרה לסייע במלחמה כנגד הנאצים. משפחות המגויסים המשיכו בעמל רב יומם המפרך וכמה מהם אף גידלו תפוחי אדמה עבור הצבא הבריטי.

בשנים שבין תום מלחמת העולם השנייה ועד למלחמת העצמאות, סבל הישוב מנחת זרועם של תושבי מיסכה וקלקיליה ותושביו נאלצו להוסיף ליום העבודה הקשה בשדות גם שמירה בלילה. בהמשך, עם תחילת המאבק בשלטון הבריטי, גויסו תושבים משדה ורבורג ל"הגנה" והוקמו סליקים בחצרות הבתים.

במהלך מלחמת השחרור הגיעו לוחמי ההגנה למיסכה, מצאו שהוא נטוש וגייסו את תושבי שדה ורבורג לשמור על המוצבים שבין מיסכה לטירה. בהמשך הגיעו כוחות עיראקיים לכביש המחבר את





התרבות בכפר. מלבד פעילות קהילתית בחגים מקיימת ועדת התרבות מיזמים מקוריים כמו פרויקט "סלט החסה הגדול בעולם" שנכנס לספר השיאים של גיניס וחבק את כל תושבי הכפר מקטן ועד גדול. אירועי התרבות וחגיגות הכפר מתקיימים ב"חורשת השמחה" הנמצאת בשולי הכפר והם בעלי אופי קהילתי מובהק.

### נוער:

תנועת האיחוד החקלאי מפעילה את בני הנוער לאור ערכי המושב. הנוער לוקח חלק פעיל באירועי המושב ויוזם טקסים ופעילויות משל עצמו, במועדון הנוער המרווח, במגרשי הספורט ובאמפיתיאטרון. בני הנוער מקיימים מפגשים בין דוריים שמטרתם חיזוק הקשר עם ותיקי המקום. חגיגות בר ובת המצווה נערכות במשותף ומאופיינות בפרויקט משימות הנמשך לאורך השנה.

### ותיקים:

ותיקי המושב זוכים לפעילות תרבותית וספורטיבית ענפה ב"מכללת הדרים" - מכללה אזורית לחבר הוותיק שהוקמה בכפר על ידי העמותה לחבר הוותיק של המועצה האזורית דרום השרון. במקביל הם נהנים מפגישות קבועות בספריית הכפר ומקבלים סיוע ותמיכה בעיתות מצוקה על ידי ועדת חברה הפועלת בכפר. חוג סועדים הפועל בכפר מזה 25 שנה מפגיש ומחבר תושבים בני כל הגילאים סביב שולחן האוכל.

משפחות שהגיעו דרך תנועת "מהעיר אל הכפר" וקבוצת עוזבי קיבוצים. עבור המתישבים החדשים נשתל פרדס משותף בן חמש מאות דונם. בשנת 1992 לאחר מאבק בין למעלה מעשרים שנה במנהל מקרקעי ישראל, שלא אהב את הרעיון להפשר אדמה חקלאית, עלה שיכון בנים א' על הקרקע ו- 21 משפחות צעירות נקלטו במושב. בשנת 1997 עולה לקרקע שיכון בנים ב' ולמושב מצטרפות 43 משפחות נוספות. בשנת 2005 עולה לקרקע שכונ בנים ג' ולמושב מצטרפות 72 משפחות נוספות הסוגרות את מעגל ההרחבות. הצטרפות המשפחות הצעירות וילדיהן מביא לשינוי דמוגרפי ולירידה משמעותית בגיל הממוצע.

### חיי חברה:

מאז ומתמיד בלטו בשדה ורבורג העזרה ההדדית וטיפוח חיי התרבות. כבר בימיו הראשונים הוקם בכפר תיאטרון מקומי על טהרת הגרמנית, בהשתתפות שחקנים מבוגרים וילדים. יוצרים מקומיים כתבו מחזות, קונצרטים נערכו בבתים, נכתבה שירה והוקם בית קפה בו האזינו למוסיקה ורקדו לצלילה. במלאת 12 שנים למושב נבנה בית העם שהינו אי של נוסטלגיה. צילומי העבר ושטיחי קיר מעשי ידיהם של כל תושבי הכפר מפארים את קירותיו. חיי התרבות העשירים המאפיינים את המושב כיום ינקו ממורשתם של הראשונים. הנהלת הכפר וועדות התרבות לדורותיהם משקיעות משאבים רבים בטיפוח חיי קהילה תוססים וחשיבה יצירתית לפיתוח חיי





### היסטוריה

זהו המושב הראשון שהוקם במסגרת הרעיון של התנועה "מן העיר אל הכפר". דוד בן גוריון הגה את הרעיון ליישב משפחות עירוניות לאורך הקו הירוק במטרה לסייע לכלכלה ולביטחון המדינה הצעירה. בימי העלייה הגדולה והצנע עלו על הקרקע משפחות עירוניות מערי הסביבה מכל העדות: ילידי הארץ, עולים מאירופה ומאסיה. מה שאיחד אותם היה חוסר הידע בחקלאות ורצון עז למלא משימה לאומית.



הפנויים והפכו עצמם למשפחות חקלאיות. בתחילת שנות ה-70 נפרדה האגודה מן הסוכנות והמושב יצא לביסוס כלכלי.

### ההרחבה

בשנות ה-90 נבנתה ההרחבה הראשונה, ולאחריה הרחבה נוספת ובסך הכל 110 יחידות של בנים ממשיכים לצד בעלי מקצועות חופשיים שבאו ממקומות שונים.

עם ציון 60 שנה להקמת המושב נחנכה האנדרטה למייסדים שיזם והקים הועד החקלאי של המושב שפעל בשיתוף פעולה מלא עם ועד המושב. האנדרטה אותה תכנן בהתנדבות אברהם רדליך, כוללת קיר בטון ממנו יוצאים שורשים ועליהם שמות מייסדי המושב. מהשורשים יוצא גזע המתפצל ל-7 ענפים צבעונים עם שמות שבעת המינים, כשמות שבעת הרחובות שנבנו בהרחבה. הבטון מסמל את בתי המושב הראשונים שהיו יצוקים מבטון בשל היות האזור אזור ספר מסוכן, והסימבוליות - הרחבה הצומחת משורשי המייסדים - ברורה.

היום מונה שדי חמד כ-1000 נפשות שהם כ-220 משפחות.

### מקור השם

ישעיהו פרק ל"ב, י"ב  
 "... על שדי חמד על גפן פורייה"

### חקלאות - כלכלה

הסוכנות היהודית סיפקה בארות מים, פרדסים, עופות חצי פרידה לכל משפחה ובית קטנטן של 40 מ"ר עם שירותים בחצר עשוי מבטון. במושב הוקמו 60 משקים חקלאיים, כ-20 דונם ליחידת משק. הפרדס היה משותף. היישוב נוהל על ידי המזכיר שהיה לעתים גם ראש הוועד. החיים במושב היו קשים. עד מלחמת ששת הימים הם התנהלו במחסור חמור ובצד אוכלוסיה ערבית שכנה עוינת ומתנכלת.

למרות הקשיים וחוסר הידע בחקלאות, התמחה היישוב בגידול בטטות והגיע ליבולים הגדולים בארץ. שטחי החקלאות הוכפלו והתפתח ענף גידול אווזים. בעיתון "הארץ" משנת 1955 נכתב: "לאחר קשים ועזיבות שדי חמד מתפתחת, המצב הכלכלי משביע רצון, עכשיו הגיעו כבר 30 בקשות מאנשי חוץ להתיישב במקום".

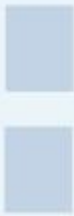
### למרות הקשיים...

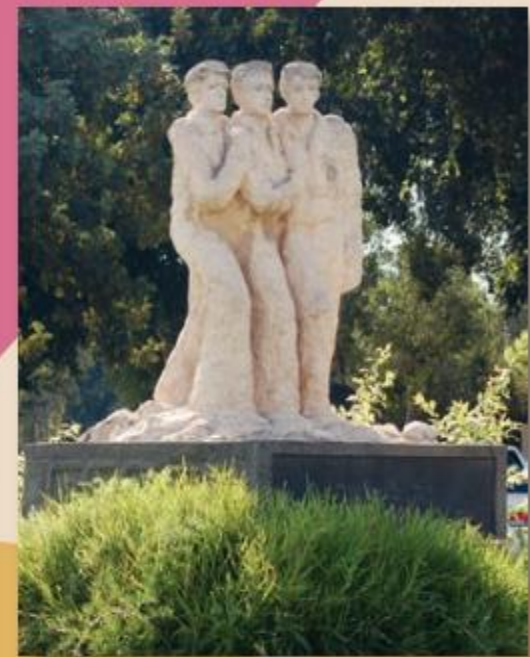
בשנת 1954 פונה המושב בגלל שטפונות קשים וגידולים רבים ירדו לטמיון. עד למלחמת ששת הימים לא קלים היו החיים במושב. מוקפים באוכלוסייה ערבית, ללא ידע חקלאי, דרכים משובשות וחוסר באמצעי תחבורה נאותים. בנוסף לכך - התנכלויות מצד מסתננים מקלקיליה, אשר חמסו ציוד חקלאי ובעלי חיים, ולעתים גם אנסו. לאחר מלחמת ששת הימים חזרו חלק מן הבנים מהצבא, נכנסו לבתים

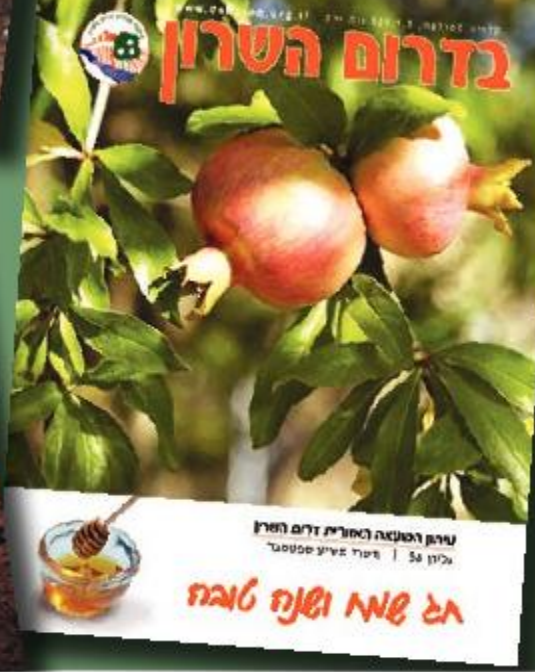












# התפתחות הישובים על פני השנים

## סיור אנשי מג"ב בשטח המועצה



נדמה שמעולם לא היה שקט במיוחד בגזרתנו. גם ב-1989, פגישות עם קודקודים צה"ליים היו עניין שבשגרה. בחודש אוקטובר, ארחה המועצה באירוע חגיגי את אנשי מטה מג"ב. יחד עם מפקד מג"ב דאז, עמית משולם, ערכו חברי המועצה ואנשי מג"ב סיור בשטח המועצה, וחקרו את תופעת ה"פריצות והגניבות שפוקדת את הישוב (צור נתן), עליה מתאוננים תושבים רבים".

## פרס ניהול כספי תקין

בשנים האחרונות, זוכה המועצה שנה אחרי שנה בפרס הניהול הכספי התקין. לעומת זאת, בשנת 1989 התמודדה מועצת דרום השרון עם גרעון בעייתי למדי. כדי לפתור את הבעיה מבלי להגדיל את הנטל המוטל על התושבים, הוחלט להעביר שירותים שמומנו על ידי התושבים לתקציב המועצה.

## אמץ חייל בודד

לא עברו חודשים רבים מאז הקימה המועצה את "המדור לחייל", ועיתון המועצה דיווח בשמחה על משפחות רבות המאמצות חיילים בודדים מכל הארץ. "המשפחות עושות זאת בהתנדבות, והן בקשר ישיר עם המדור לאימוץ בצה"ל". תושבים נוספים נקראו להצטרף לתכנית ולאמץ חייל בודד.

## תקציב 'רגיל'

מעניין להסתכל על חלוקת התקציב של מועצת דרום השרון בשנותיה הראשונות. עם קבלת התקציב לשנת '89, צוין כי מדובר על תקציב "רגיל", אך נכתב גם כי לא פחות מ-50% (מתוך 18,314,000 שקלים) יועד לתחום החינוך (שכולל גם את התרבות, הנוער והספורט).

## אנדרטת זיכרון

נחנכה אנדרטת הזכרון למפעל "מכון דוד" לייצור תחמושת במושב גן חיים. המפעל הוקם בשנת '44, ובמשך שלוש שנים פעל באופן מחתרתי מתוך בית האריזה שבפרדס גן חיים. לחניכת האנדרטה הגיע ראש המועצה דאז, מר אברהם לזר.

## ישוב חדש נוסף

"בישיבת מליאת המועצה שהתקיימה ביום 12.9.89, החליטה המליאה בשמחה רבה לצרף את הישוב נירית לישובי המועצה", נכתב בדו"ח המליאה. לתושבים ניתנו שבעה ימים לערער על ההחלטה, אבל כפי שאנחנו יודעים היום, נירית שמחה להצטרף למשפחת דרום השרון, שם היא נמצאת עד היום.

## שינויים מעניינים בחוק

בשונה משנים קודמות, רק תושבים מגיל 18 ומעלה יזכו לזכות בחירה, "ליתר דיוק, כל מי שנולד לא יאחר מ-6.8.71". בנוסף, מאותה שנה היה זכאי כל ישוב בנפרד לבחור את נציגיו שלו למועצה, ולא רק חברי הועד, כפי שהיה נהוג עד אז.

## שומרים על הסביבה

הבנת חשיבות השמירה על הסביבה לא התעוררה רק בשנים האחרונות. כבר בשנת '89, הציבה המועצה לראשונה מיכלים גדולים בכל ישוביה, במטרה למחזר קרטונים ואריזות. מלבד השמירה על הסביבה, תכננה המועצה לתרום את רווחי המחזור לצה"ל. "נבקש מכם התושבים להושיט עזרה ולהכניס למיכלים אלה אך ורק ניירות ועיתונים", נכתב בעלון המועצה "גם את עלון המועצה אפשר להכניס פנימה לאחר קריאתו".

## חדר כושר חדש

בית הספר "עמי אסף" שבבית ברל הוביל את מהפכת הבריאות בבתי הספר, כאשר הכניס חדר כושר מאובזר אל תוך אולם הספורט. המכשירים והאביזרים השונים נרכשו במימון משותף של ההורים והמועצה. "רון הראל, יו"ר ועד ההורים, מברך ומודה למועצה, ומביע בקול רם חלום נוסף - מגרש ספורט בשטח בית הספר", נכתב בידיעה.

## גבעת חן - היתרי בנייה

אחרי לא פחות מ-10 שנות עבודה, בחודש אוקטובר 1989 הושלמה התוכנית המפורטת לישוב גבעת חן. אחרי סיום הכנת התכנית, היה ניתן לקבל היתרי בנייה לישוב.

## בייסבול בצופית

עם בוא הקיץ והיציאה לחופש הגדול, החליטו בצופית לנסות ולהשריש ענף ספורט חדש ביישוב. "טובה וסמי פלטר, המשוגעים לדבר, החליטו להקים קבוצת בייסבול לילדים ביישובם". נבחרת הבייסבול המקומית הורכבה מבני צופית, בית ברל, כפר סבא וגן חיים, ונפגשה אחת לשבוע לאימון.



## נאבקים בחוק הגליל

לאחר שעבר "חוק הגליל" בכנסת, חששו חקלאים רבים בתחומי המועצה שייפגעו מיישומו. משום כך, פורסמו בעיתון המועצה כמה הנחיות בנוגע להתנהלות החקלאים: "על כל הישובים החקלאיים להצטרף באופן אקטיבי למאבק בחוק זה", נכתב בידיעה, "המועצה האזורית תתרום את מלוא העזרה לניהול המאבק".

## מאמצים עולים

מושב מגשימים החליט לקחת יוזמה חשובה, ותושביו אימצו עולים ממרכז הקליטה ברמלה. "המארחים טרחו לקראת הביקור, הכינו הופכות בעזרת ילדי הישוב, אפו עוגות ומטעמים כדי לתת לעולים הרגשה טובה ונעימה". בין העולים, נמצאו גם משפחות מרוסיה ומאתיופיה ששהו בישראל במשך פחות משבוע.

## מגדילים מעט את הנטל

על אף הנסיונות היצירתיים למנוע הגדלת הנטל על התושבים, בעקבות גרעון המועצה, בתחילת העשור החדש לא הייתה עוד ברירה. "גובה היטל המיסים לשנת 1990 נקבע על פי שנה קודמת, ובתוספת 20.7% בהנחיית משרד הפנים". למרבה המזל, בתוך מספר שנים הגרעון כוסה, ותקציב המועצה נותר יציב מאז ועד היום.

## מגדילים את נירית

תנופת בניה גדולה נרשמה בתחילת שנות התשעים, ואחד הישובים שהוביל את ההתפתחות המהירה היה הישוב הקהילתי נירית "מועצה אזורית דרום השרון עומדת להקים ביישוב הקהילתי החדש נירית מספר מבני ציבור", נכתב בעיתון המועצה. "גן ילדים ומרפאה יוקמו במימון המוסדות היהודיים".

## מתגברים את הבטחון

שנת 1990 הביאה איתה תופעה חדשה ומאיימת לשטחי המועצה: "עגלות של ערבים נכנסות לתחומי המושבים בכל שעות היום באין מפריע, לוקחים מכל הבא ליד. פעם זה אופניים, פעם זה מכשירים ביתיים ופעם זה פרי שנקטף מהעצים". מאז עלתה המודעות לתופעה המטרידה, והביטחון ביישובים תוגבר.



## קדנציה נוספת ללזר



אחרי בחירות צמודות ביותר, נבחר מר אברהם לזר לקדנציה נוספת בתור ראש מועצת דרום השרון. "נבחרתי לקדנציה נוספת ואני מבטיח להמשיך לשרת נאמנה את כל התושבים ביישובים בזכות ולא בחסד", אמר לזר בטקס החגיגי שנערך לכבודו. "אני חייב לעמוד יום ביום בפני הבוחרים, לפעול בהבנה, בשיקול דעת ובסבלנו כלפי כולם".

## מעצר מקומי

אחרי שהתאכזבו מהטיפול של מג"ב בבעיות הביטחון, התארגנו ארבעה חברי קיבוץ אייל לעצור חמישה חשודים בהצתות בקיבוץ. הארבעה לכדו את חמשת הנערים החשודים והביאו אותם לחקירה, שם התגלה כי החמישה הם למעשה חוליית טרור מאולתרת, שיצאה לבצע רצח בקיבוץ.

## מסכות לכל התושבים

חודש ספטמבר הביא את המל"ח (משק לשעת חירום) לכנס ישיבת חירום, כדי לדון באיום העיראקי. בישיבה הבטיח האחראי על הביטחון במועצה, מיכה שושן, כי במחסני החירום יש מספיק מסכות לכל תושבי המועצה וסיפר כי כל ישוב במועצה יודע מהיכן לקבל ציוד בתוך זמן קצר במידת הצורך.

## האינתיפאדה מתחילה

בחודש אוקטובר 1990, הופיעה לראשונה (ולצערנו, לא בפעם האחרונה) המילה "אינתיפאדה" בעיתון המועצה. "ניסיון נוסף לפגוע ביישובינו, והפעם בשדות הכותנה של קיבוץ גבעת השלושה ושל צור נתן". אלמונים ניסו להצית את שדות הכותנה, וסמוך למקום התגלו גם אמגוזיות שהיו צריכות להתלקח. חבלן משטרה ניטרל את המטענים בלי שיגרם נזק.

## ועדת גבולות

נראה שעניין הגבולות בין המועצה לערים שכנות תמיד היה שיחת היום. גם בשנת 1990 דרשה עיריית הוד השרון למנות ועדה לבדיקת גבולות בין הרשות שלה לזו של המועצה האזורית. בפגישה מאוחרת יותר, "הוצגה דרישת הוד השרון לקבל שטחים מהמועצה". בועדה גם עלתה בקשת הישוב רמת הדר להצטרף אל המועצה.

## מתכוננים למלחמה

בסוף שנת '90, התגברו האיומים מצד עיראק וראש המועצה אברהם לזר שלח פניה לכל תושבי המועצה: "אני קורא לכל התושבים לקיים את ההנחיות של המפקדת הג"א, תוך שימת דגש מיוחד להכנת הבית למקרה התקפה כימית". התושבים נדרשו להכין מיכלי מים של 10 ליטרים, לארוז מלאי מזון באריזות פח או זכוכית, לאטום חדר מוגן אחד ולצייד אותו בטרנזיסטור עם סוללות, פנס כיס, נרות וגפרורים עבור שבוע עד שבועיים.

## משלטים את הישובים

תושבי המועצה מכירים היטב את שלטי העץ החומים שמוצבים בכניסה ליישובים השונים, אלו כבר נעשו חלק מהנוף. אם אי פעם שאלתם את עצמכם מתי הוצבו השלטים הותיקים, התשובה היא בחודש יוני 1990.





## מערכת טיהור שפכין

אחרי חודשים ארוכים בלי גשם, החליטו במועצה לקחת את העניינים לידיים, ולהקים מערכת טיהור מי שופכין. "במועצה פותחה מערכת לקליטת ושימוש מי קולחין באותם ישובים אשר שיתפו פעולה, והם הנהנים בימים אלה מאפשרויות רחבות יותר להשקייה", נכתב בידיעה.

## קוטפים הדריים

סביר להניח שהיום לא נראה הנחיות יצירתיות כל כך ממשרד החינוך, אבל בשנת '91, נדרשו כל תלמידי כיתות י' ו-יא' של בית הספר עמי אסף להירתם לעבודת השירות הלאומי. ומה העבודה? קטיף פירות הדר. "התלמידים מלווים במד"ניות ויוצאים מדי בוקר לקטיף הפרי במושב אזורנו".

## מערכת ניקוז חדשנית

כחלק מהתקדמות ל"עידן המודרני" מבחינת תשתיות, התגאתה המועצה לבשר לתושבים על חיבור יישובי המועצה למערכת ניקוז חדשנים באזור ניר אליהו, אייל, גבעת השלושה ובנחלים באזור.

## לא מעלים את גובה המיסים

בעקבות השנה הקשה שעברה המועצה האזורית (והמדינה כולה), עם סיום שנת '91, החליטה המועצה שלא להעלות את גובה המס, ולא לשנות את גובה הארנונה.

## מעבים את הקו הירוק

כדי להתאים למדיניות הממשלה לעיבוי האוכלוסיה היהודית לאורך הקו הירוק, נערכה המועצה לשינויים רבים. ראשית, "הקמת ישוב כפרי חדש מערבית לצור נתן". שנית, "הקמת שכונה דרומית מזרחית לכוכב יאיר, שמטעי קבוץ אייל יהוו את החיץ ביניהם". הוחלט גם על הרחבת הישוב נירית והקמת ישוב חדש צפון-מזרחית למושב ירחיב.

## משתתפים באיום

מלחמת המפרץ נפתחה, והמועצה התמלאה בדיווחים לגבי הנחיות שעת חירום והוראות ממשלתיות אחרות. בין כל האזהרות המאיימות, ניתן היה למצוא גם הודעה מעודדת מהעיר התאומה של המועצה האזורית, ניוויד שבגרמניה: "אני מרגיש צורך בתוקף תפקידי כראש עיר תאומה שלכם להביע אישית את השתתפותי הכנה בשעת איום, מצוקה וחרדה זו", כתב ראש העיר דאז, מנפרד שרר, "אני שולח ברכות לעיר התאומה שלנו דרום השרון, עם משאלה עמוקה לשלום קרוב ותמידי".

## מתפללים לגשם

בתחילת שנת '91, לא רק המצב הביטחוני איים על תושבי המועצה, אלא גם הבצורת החמורה. המצב היה קשה כל כך, שתושבי מושב ירחיב התכנסו בבית הכנסת לתפילות תענית וקריאת פרקי תהילים, בתקווה להביא את הגשם. "אנו תקווה בעזרת השם, שיתקבלו תפילותינו במרומים", צוטט הרב יוסף חלא.

## סופרים תושבים

בתחילת שנת '92, ערכה המועצה סיכום של מניין התושבים ביישובים שתחת שליטתה. היישוב הגדול ביותר נכון לאותה שנה היה גני יהודה, עם 810 תושבים. הקטן ביותר היה בית ברל, עם 40 תושבים בלבד. בסך הכל, מנתה המועצה 11,633 תושבים.

## חוגגים 40 לגני יהודה

ביישוב גני יהודה חגגו החודש 40 שנים להקמת היישוב. "את האירוע ציינו התושבים בתערוכה מרהיבה ומגוונת שנערכה בשבת גשומה וסוערת, בה הוצגו צילומים דהויים בשחור-לבן צהבהב מימי ראשית הקיבוץ. התושבים גילו את עצמם בתמונות ובהתרגשות הראו לילדיהם"

## תשתיות מתקדמות

לא רק שהמועצה התקדמה בתחילת '92 לעידן חדש של תשתיות מתקדמות, אלא שההתקדמות גם סייעה לחקלאי המועצה ביישובים שונים במועצה הוקמה מערכת חדשה לאיסוף וסילוק הביוב, שהתחברה למערכות חדשניות לניצול חוזר של מי קולחין לשימוש בחקלאות.

## אין נפט בגן חיים

חדשות מרגשות נרשמו במושב גן חיים, אחרי שהתושבים התלוננו על ריח של נפט באוויר, וטעם מוזר במים. המועצה הציבה במושב מיכלי מי שתיה, בזמן שהעניין נבדק לעומק בתקווה שיימצא נפט באדמת המושב.

### מקימים ישובים חדשים

בנובמבר '93 הופיעה בעיתון המועצה ידיעה משמחת לגבי התרחבות המועצה במסגרת פרויקט "7 הכוכבים". הוצע לנו כמועצה אזורית דרום השרון להקים את הישובים 'צור



יגאלי על-יד כוכב יאיר, 'מתן' על-יד ירחיב ו'צור נתן ב' (שם זמני) על-יד צור נתן, שלושה ישובים קהילתיים בעלי אופי כפרי כדוגמת נירית וכוכב יאיר".

### תרגול במוכנות

מרכז ההפעלה החדש שנבנה כמה חודשים קודם לכן, נחנך בתרגיל מל"ח כלל מועצתי. התרגיל דימה איום אב"כ על ישובי המועצה, והופעלו בו נציגים מהישובים אייל, נווה ירק, ניר אליהו ונחשונים. "מטרת התרגיל הושגה", התגאה רמ"ט המועצה, "אך יש לחזור ולתרגל כדי להעמיק את הידע והמוכנות".

### גן ראשון בחגור

במושב חגור הושלמה בניית גן הילדים הראשון. לצד סיום העבודות בחגור, החלו העבודות על גן הילדים הראשון במושב גני יהודה. גן הילדים בכפר מע"ש היה באותו זמן בשלבי תכנון. כך החלו להתפתח במקביל כל יישובי המועצה.

### ביקור גומלין

אחרי שביקרו נציגי המועצה בדאלית אל כרמל רק חודש לפני כן, החזירה מועדת דאלית ביקור גומלין, והגיעה להיות אורחת הכבוד של המועצה האזורית דרום השרון. "חלפה שנה מאז שהכרנו, יש לי הרגשה שאנחנו צועדים בכיוון הנכון להשגת קשרים טובים ואמיתיים", אמר ראש המועצה דאז, אברהם לזר.

### מתקני שעשועים ראשונים

בנובמבר של שנת '93, הוצבו מתקני השעשועים הראשונים ביישובי המועצה, אחרי שמכרז ותיק קיבל את האישורים המתאימים.

### 60 לירקונה

בתחילת שנת '93 חגג מושב ירקונה גיל מכובד בהחלט - 60 שנים להקמת המושב צוינו באירוע חגיגי אליו הוזמנו והגיעו רבים מתושבי הישוב לדורותיו. המושב הוקם כדי לתת לפועלים החקלאים מושב קבע בסמוך לעבודה החקלאית. מאז גדל היישוב והפך לגדול בהרבה מהתכנון המקורי.

### עיר תאומה בגליל



לא רק בגרמניה יש למועצה האזורית דרום השרון עיר תאומה. גם בתוך ישראל, נמצאה למועצה רשות אזורית תאומה, והיא דאליית אל כרמל. בתחילת '93 יצא ראש המועצה דאז, אברהם לזר, לבקר את מקבילו ברשות הדרוזית, פהמי חלבי. השניים תכננו להעמיק את הקשרים בין המועצות וליצור שיתופי פעולה עתידיים.

### מיחשוב המועצה

התרגשות גדולה נרשמה במשרדי המועצה האזורית, עם מחשוב המשרדים. "המשרד הממוחשב מקיף את כל נושא עיבוד תוכנות, יומני פגישות ועזרי משרד חשובים נוספים. לצורך כך נערכה השתלמות לכל העובדים במערכת".





### גדלו ההכנסות ממיסים

עם התווספות הישובים החדשים והצעירים למועצה, גדולו ההכנסות ממיסים, ומשום כך גם גדלו התקציבים. זו אולי הסיבה שהצליחו במועצה להתפנות ולהוציא יותר ממיליון וחצי שקלים על תכנית אב לסילוק פסולת מהישובים, ועוד כיסוי גרעונות לשנתיים הקודמות בגובה 450 אלף שקלים. חוק העזר לאספקת מים, שאמור היה לאזור עם משבר המים בישובי המועצה, אושר סופית, לאחר שאושר חמש שנים לפני כן, אך לא אושר במשרד הפנים בגלל טעות ביורוקרטית.

### ישובים חדשים-בעיות ישנות

צור יגאל רק נבנתה, וכבר החלו בעיות בישוב החדש: "קצב בניית מוסדות החינוך ומוסדות הציבור בישוב אינו עומד בלוח הזמנים שהובטח, הדבר גורם להתמרמרות רבה. מתן, לעומת זאת, רק החלה להיבנות באותו זמן. כלקח מההקמה האיטית של צור יגאל, הוחלט על הקדמת הבניה, בעיקר מכיוון שהוטל סגר זמני על העסקת פועלים מהשטחים. "אנחנו מקווים שאותם גופים שנושא הבניה הציבורית באחריותם, ישכילו להתחיל בבניית מרכיבי הביטחון וכל המכלול הציבורי".

### בייסבול בינלאומי

"יומיים לפני המפגש ההסטורי בושינגטון בין יצחק רבין למלך חוסיין, נשבר הקרח גם בתחום הספורטיבי", נכתב בעיתון המועצה. "במסגרת אליפות אירופה והמזה"ת בבייסבול, התחרו קבוצות נוער וביניהן קבוצות מירדן, סעודיה ומישראל קבוצה מצופית!".

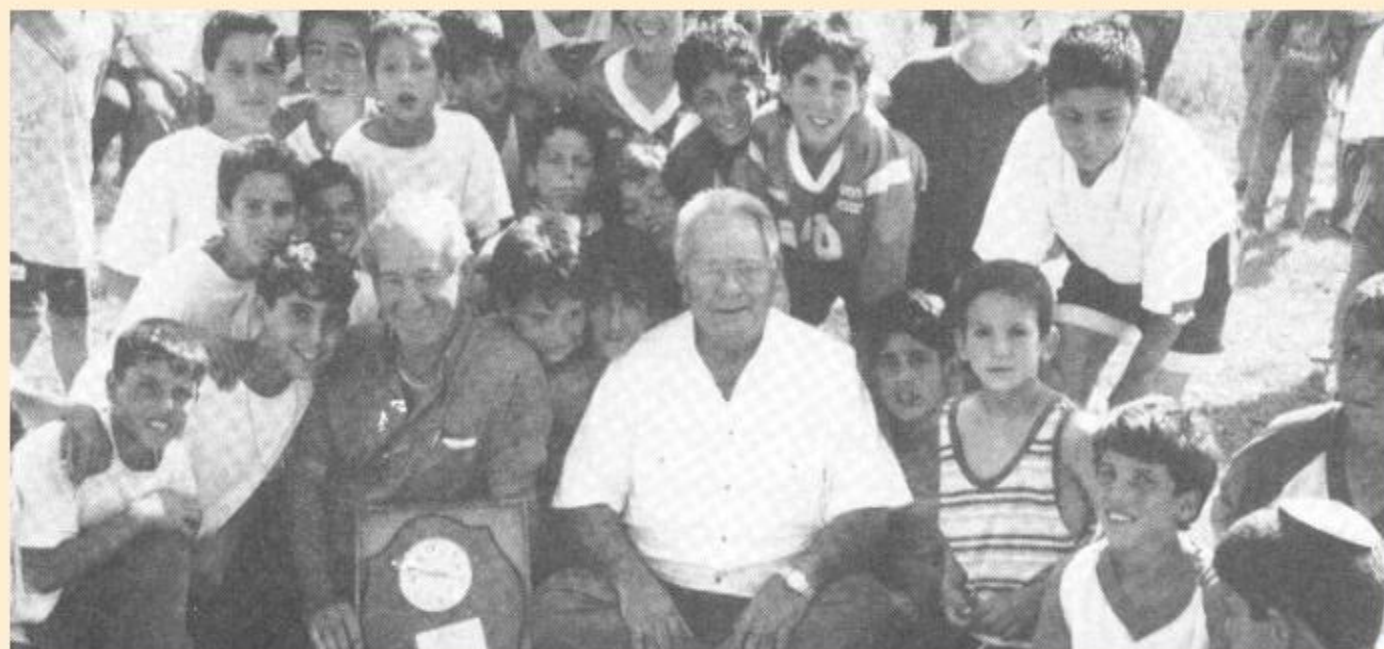
### תאומות מקומיות

על שער גיליון פברואר של שנת '94, הופיעה ברכה גדולה וחגיגית למר פהמי חלבי, "לרגל היבחרו לקדנציה נוספת כראש המועצה המקומית דאלית אל כרמל". זה היה צעד נוסף לחבר בין שתי המועצות ה"תאומות". מי מתושבי המועצה שרצה לפגוש תושבים מהעיר התאומה השניה של המועצה, "נוויד" שבגרמניה, היה צריך רק לענות למודעה שפורסמה: "בתחילת יולי תגיע משלחת נוער מנוויד לביקור במועצתנו", נכתב וצוין היתרון: "תושבים אשר יארחו בביתם את אורחינו, תינתן להם עדיפות בביקור גומלין בנוויד".



המשלחת מהעיר התאומה השניה של המועצה, "נוויד" שבגרמניה בגיליון נכלל גם עדכון קצר לגבי הנעשה ביישובי המועצה החדשים ביותר - צור יגאל ומתן. "בצור יגאל נמצאים בתים רבים בתהליכי בנייה סופיים, וחברת 'סולל בונה' החלה בהקמת ביה"ס המקומי. במתן תחל בקרוב בניית בתי המגורים".

### מגרש כדורגל באלישמע



במעמד ראש המועצה דאז, אברהם לזר, נחנך במושב אלישמע מגרש כדורגל משופץ ומגודר. יו"ר הועד באלישמע הודה ללזר על "עזרתו לקידום הספורט בישוב", והעניק לו מגן של הוקרה.

## בונים כוכבים

בזמן בניית היישוב החדש "מתן", הגיע שר הבינוי והשיכון דאז, בנימין (פואד) בן אליעזר ביוזמתו לבדוק את התקדמות הבנייה. את פניו של השר קיבלו מפגינים מהיישוב השכן ירחיב, ששטחים ממנו הופקעו לטובת הקמת היישוב החדש. מתן היה היישוב השני, לאחר צור יגאל, בשרשרת היישובים הנבנים על קו התפר במסגרת "פרוייקט הכוכבים" שיזם משרד השיכון. לאחר מכן, הסכים השר בן אליעזר לקבל לפגישה מיוחדת משלחת בראשות ראש המועצה מוטי דלג'ו ונציגי מושב ירחיב, הגובל ביישוב המתוכנן ואשר תושביו יצאו להפגנה סוערת בדרישה להגיע עמם להסדר בנושא הקרקעות. בסיום הביקור, הבטיח השר בן אליעזר שיטפל בנושא.



■ **נפתח בית הספר היסודי בצור יגאל.** ילדי היישוב הלומדים בצופית ובצור נתן החלו לפקוד אותו מיד בתום חופשת הפסח.

■ **פרוייקט חיזוק רשת החשמל בבי"ס עמי אסף הסתיים** ואיפשר את הפעלת מערכת המיזוג.

■ **סניף בנק הדואר במושב צופית נשדד.** שני צעירים על אופנוע פרצו לסניף ושדדו 3,000 שקלים באיומי אקדח.

■ **שר המשטרה משה שחל ביקר במועצה ולאורך** קו התפר. הוא עמד מקרוב על מצוקות התושבים ובטחונם.

■ **במסגרת שנת השלום** נטעו ילדי הגנים מבחר של עצי פרי ביישובים.



## ראש מועצה חדש

ראש מועצה אזורית חדש. הזוכה, מוטי דלג'ו, בן 50 ממושב שדה ורבורג, זכה בכ-60% מהקולות. בראיון קצר שהעניק לעיתון, סיפר המנצח הטרי על האתגרים אליהם יידרש בחודשים ובשנים הקרובות: "מיד עם כניסתי לתפקיד, נדרשתי לטפל באכלוס צור יגאל, בהקמת היישוב מתן, בהערכות מפוי בתי-הספר של המועצה ובייזום פרוייקטים בתחומיה", אמר. "תקציב המועצה לשנת 1994, שהיה תקוע, אושר במליאת המועצה בישיבתה הראשונה, וכבר בסוף אותה שנה אושר תקציב '95. ישנה התייחסות מבחינתי לפניות התושבים, אין מכתב שלא מקבל מענה, וזו רק ההתחלה".

### בית כנסת חדש במושב נווה ימין

במאי '95 נחנך בית כנסת חדש ומפואר במושב נווה ימין בנוכחות ראש המועצה מוטי דלג'ו והרבנים משה כהן, אברהם שלוש ויצחק פרץ.



### כפר סירקין חוגג 60

לרגל פתיחת חגיגות ה-60 של כפר סירקין הותיק בערב חגיגי ומיוחד, נערך טקס פתיחת הארכיון, בהשתתפות ותיקי הכפר, דור ההמשך והעתיד. הארכיון הציג את תולדות הכפר וקורותיו מאז עלה לקרקע 60 שנים מוקדם יותר, והוא תיאר שישה עשורים בתולדות המפעל הציוני ומדינת ישראל כפי שהם משתקפים בתולדות כפר סירקין. הארכיון ממוקם במגדל המים בכפר. "אין משכן הולם יותר לארכיון מאשר מגדל המים", סיפר משה בורשטיין, אחד מחברי ועד הארכיון, "כאן שוכנה תחנת הנוטרים ומחסן הנשק, מכאן יצאנו לעמדות ההגנה שבפאתי הכפר, כאן נרקמה רקמת חיינו". המקהלה של ביה"ס בסירקין פתחה את הערב החגיגי, ואחריהם נאם יו"ר ההנהלה, אייל בצלאל על המחויבות של חברי הכפר למדינה ולעם ישראל.



## מתחברים לכבלים

לפעמים קורה שאנחנו שומעים על שנות האלפיים או התשעים ונזכרים בהן כאילו עברו ממש באחרונה. אם אתם צריכים עזרה בהמחשה עד כמה רחוקה מאתנו שנת 1995, נפנה אתכם לידיעה בעיתון "בדרום השרון", עם הכותרת "אין כבלים, יש כבלים!". חברת ערוצי זהב השקיעה בשנת '95 יותר מ-30 מיליון דולר בהרחבת התשתית ובשיפורה באזורים בהם היא פועלת. חלק נכבד מסכום זה הוקדש לחיבור ישובים קטנים סביב הערים הגדולות. במועצה האזורית דרום השרון הונחו תשתיות בישובים גן חיים, צופית, צור יגאל, צור נתן, שדה ורבורג, אלישמע, נווה ירק, שדה חמד, חגור וירחיב. "כבר בקיץ זה", נכתב בידיעה באותיות גדולות ומודגשות, "בחודשים יולי-אוגוסט, יחל חיבור בתי התושבים לטלוויזיה בכבלים".



## "קשת צבעים"

תוכנית מיגון הישובים לאורך קו התפר, באה לתת מענה לבעיות הביטחון של הישובים, הוגשה באוקטובר לראש הממשלה ושמה "קשת צבעים". בטרם התקבלה ההחלטה בנוגע לתוכנית, במועצה האזורית דרום השרון כבר החלו בגידור ובעיבוי הגדר לאורך ישובי קו התפר על מנת למנוע את מכת הגניבות ואת החדירה והשהייה של זרים בישובים. "הקרה של הישובים שלנו לקו התפר והחוצפה של הישובים הערביים מהצד השני שלו היא כזו - שהיום הם מעיזים את מה שלא היו מעיזים לפני 20 שנה. אנחנו, מחובתנו לתת את הביטחון המינימלי", אמר ראש המועצה מוטי דלג'ו. "לא ייתכן שתושבים הגרים כאן למעלה מ-50 שנה ירגישו שהם גרים קרוב לגבול כפי שהיה עוד לפני מלחמת ששת הימים".



■ מחלף מורשה (שלב א) נפתח לתנועה.

## גשר לשלום וכבוד

לעובדה שחלק מיישובי המועצה נבנו סמוך לקו התפר גרמו ללא-מעט בעיות. אבל כמה תושבים ראו בעניין הזדמנות לגישור בין העמים ולהנחלת ערכי כבוד הדדי וחתירה לשלום כבר בגיל הגן. נורית שהם, גננת ממושב חגור, ארגנה יום במהלכו התארחו ילדים מגן שלום אשר בג'לג'וליה בגן סביון שבמושב. "שיתפתי את ההורים ברעיון בתחילת השנה והם בהחלט שמחו שנארח אותם אצלנו", סיפרה שהם. במהלך המפגש דיברו הילדים זה עם זה. גם אם השיח לא היה פשוט, הכוונות היו טובות: "מה היא אמרה?", "שאלה אחת הילדות, והגננת מגן שלום תירגמה: "שיבוא שלום". "האם הם יודעים לדבר?", "שאל ילד אחר. "היא הבינה אותי", קראה אחת הילדות. בתום יום מוצלח, נקבע מפגש נוסף בין הילדים שהספיקו כבר להתחבר. הפעם - בג'לג'וליה.

## נבחרת הקט רגל של עמיאסף עלתה לגמר הארצי



- **מנהלת הביוב הארצי** אישרה למועצה האזורית תקציב של 7 מיליון ש"ח לנושא הביוב. הסכום נמוך מהצרכים, והמועצה נערכה להגשת תביעה להגדילו.
- **צווי הפקעה** הוגשו ל-12 יישובי המועצה לאורך קטעים 14-15 של כביש חוצה ישראל שתוכנן ואושר לסלילה.
- **נפרצו גדרות הביטחון** - גדרות הביטחון שהוקמו באותה שנה סביב צור יגאל וקיבוץ אייל נפרצו. בקיבוץ אייל נרשמו למעלה מ-53 גניבות בתוך 3 חודשים בלבד.
- **נוכחות הצבא בקלקיליה** - על רקע נטיית צה"ל להפחית נוכחות בקלקיליה, ביקש ראש המועצה מוטי דלג'ו שלא יעשו כך, ואמר כי המתרחש מסוכנת ואין להמעיט בחשיבות נוכחות הצבא.

## אמנות מגשרת

בכפר מלל סיכמו את שנת הלימודים האחרונה בבית הספר אהרונביץ'. בעיקר צוינו שלל פעולות ההעשרה ומפגשי הדו-קיום שערך בית הספר, במהלכם נפגשו תלמידי שכבת ו' עם תלמידי כיתות ה' ו-ו' מבית הספר אל סלאם שבקלנסוואה. המפגש האחרון שנערך המסגרת זו עסק בתחום האמנות - שפה המשותפת לכל. "לפני כל מפגש נערכו ישיבות מכינות משותפות של המורים משני בתי הספר", סיפרה סמדר לוי, מי שהייתה אז מנהלת בית הספר. "בראש הפרוייקט עמדו שתי המורות לאמנות שלנו - אורית שבת וליליאן קילמן. התוצא המוגמר של הפרוייקט היה תערוכה". מעבר לנתונים הטכניים, תיארה מנהלת בית הספר את האירוע מנקודת המבט שלה: "אני רואה זאת לאו דווקא כמפגש בין יהודים וערבים, אלא כמפגש שתי תרבויות השונות זו מזו", אמרה, "אני מאמינה שבאמצעות ההידברות הישירה אפשר להתוודע איש אל רעהו במישור האישי ובאמצעות התוודעות זו, לפתח בתלמידים שלנו תכונות של סובלנות וכבוד הדדי".

## משקיעים בחינוך

לאורך כל שנותיה, המועצה האזורית דרום השרון העניקה חשיבות מיוחדת לחינוך בתחומייה. היישוב הצעיר צור יגאל, למשל, פתח את שנת הלימודים תשנ"ז עם צמיחה משמעותית של מספר הילדים בבית הספר היישובי: יותר מ-550 תלמידים. במקביל, נפתח במתן בית ספר חדש ובו 6 כיתות וחטיבה צעירה. במערכת החינוך של המועצה האזורית דרום השרון כולה, גדל שיעור הילדים בכ-40 אחוזים בשנתיים, וזו כתוצאה מהגדלת תושבי המועצה האזורית. עצירת הגידול במספר התושבים והתלמידים לא נראתה באופק, ולפיכך דרשה המועצה הקמת בית ספר חדש - חטיבה ותיכון בתחומיה. "אני רוצה לברך ברכה מיוחדת את ילדי התושבים החדשים המצטרפים אלינו לקראת השנה החדשה", אמר ראש המועצה מוטי דלג'ו, "אני מאחל להם ולמשפחותיהם שישבעו נחת מהחלטתם לעבור ולגור בתחומי המועצה האזורית דרום השרון, אחד האזורים היפים בישראל".



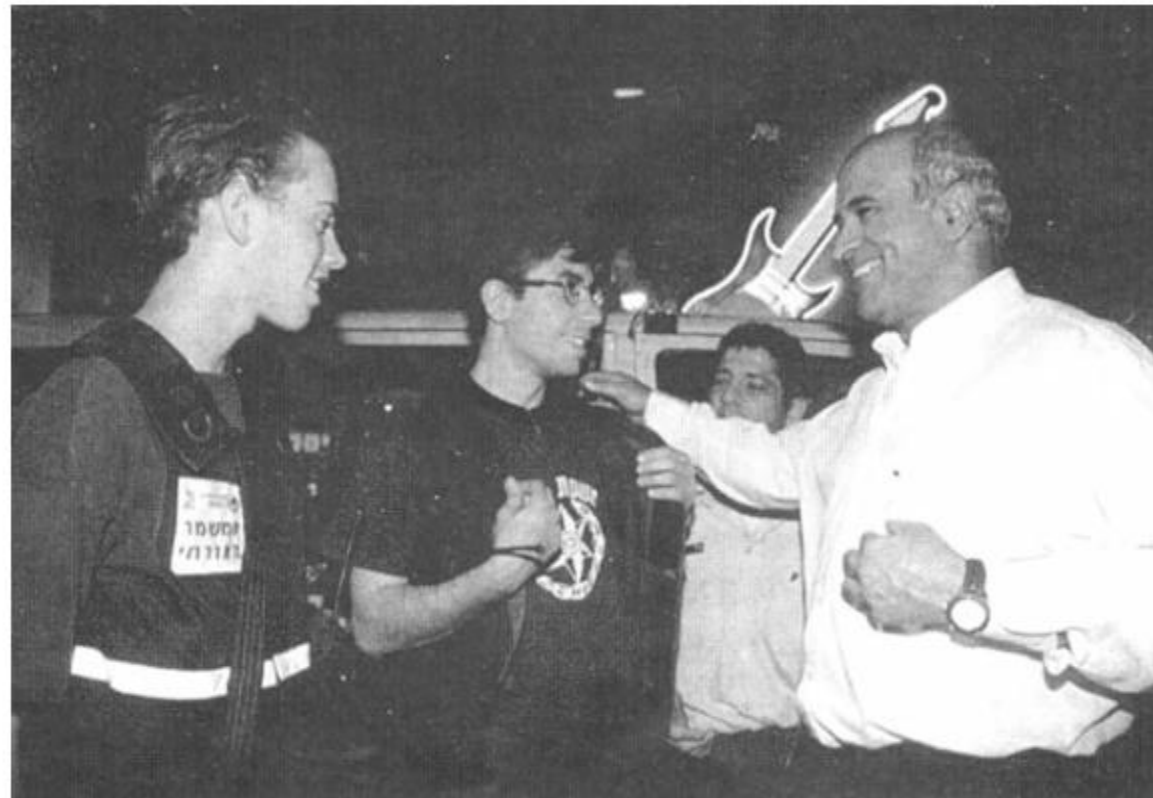
**מצפה ספיר - החלו עבודות הפיתוח לאזור התעשייה מצפה ספיר שבצור יגאל.**



**מוסיקה מגיל הגן - אולפנא אזורית ללימודי מוסיקה מגיל הגן ועד בכלל הוקמה בקיבוץ רמת הכובש.**

בתחילת אוקטובר '96, זכתה המועצה האזורית דרום השרון לביקור מיוחד מהשר לביטחון פנים דאז, אביגדור קהלני. השר סייר עם ראש המועצה החדש מוטי דלג'ו בבסיס המתמידים, בגן חיים, בצור יגאל, בקיבוץ אייל ובמתן. בין הנושאים אותם העלה ראש המועצה בפני השר היו הקמת "מוקד עירוני", חיזוק מרכיבי הביטחון ביישובי קו התפר, תוספת גידור בקטע מתן - צומת הפירות ועוד. ראש המועצה הדגיש את הצורך בהקמת בסיסי משמר אזרחי ובתקן לרכב ביטחון ביישובים הקהילתיים בקו התפר. השר קהלני אמר כי הוא מודע לעובדה שאזור דרום השרון זקוק לסיוע ביטחוני מוגבר, בעיקר כשמדובר ביישובי קו התפר.

## ביקור השר לביטחון פנים אביגדור קהלני



■ אליפות המועצה בטניס התקיימה בכפר מעש.

- **טיול שנתי** - נערך הטיול השנתי הראשון מטעם המועצה לתלמידי התיכון. הטיול נערך באזור שדה בוקר.
- **מעון נעמת** - במתן נפתח מעון נעמת ובו שלוש כיתות גן.

### ידידים מבקרים

בנובמבר '96 הגיעו כאורחי המועצה האזורית מר מנפרד שרר, ראש העיר ניווייד שבגרמניה, מר דיטר מלסבך - יו"ר אגודת הידידות גרמניה-ישראל בנויויד, גברת אלזה ברכר - מנהלת בית הספר ע"ש מקסימיליאן בנויויד וגברת אינגה גוטלר, אשת הקשר בין אגודת הידידים למועצה האזורית דרום השרון. אנשי המשלחת סיירו ברחבי יישובי המועצה והתעכבו במיוחד ביישובי קו התפר. הם ביקרו גם בירושלים, בכותל, ב"יד ושם" והניחו עם ראש המועצה זר על קבר ראש הממשלה יצחק רבין ביום השנה להירצחו. "האורחים הגיעו אלינו לקראת יום השנה לרצח יצחק רבין. אני בטוח שכל אחד מאתנו שאל את עצמו מה הוא יכול לעשות כדי שתופעה כזו לא תישנה", אמר ראש המועצה בקבלת הפנים שנערכה לחברי המשלחת.

## יום ההתישבות

בתחילת שנת 97', התארח ראש המועצה מוטי דלג'ו בכנסת, במסגרת "יום ההתישבות" שאורגן על ידי הלובי החקלאי. ראש המועצה ייצג את ארגון המועצות האזוריות בוועדת הפנים של הכנסת. במהלך האירוע, דנו הנוכחים בנושא "חקלאות לקראת שנות האלפיים", וסיכמו כי מצב החקלאות הקיים מחייב את הממשלה להקים וועדת שרים מיוחדת שתבחן ותגבש חוק חקלאות שיעגן את זכויות החקלאים. "החקלאות הישראלית היא ספק המזון העיקרי של המדינה - מגוון ירקות ופירות בכל עונות השנה במחירים סבירים", נאמר שם. נאמר גם כי הישגי החקלאות הישראלית הושגו הודות לפועלם, עמלם ויזמתם של ארבעה דורות של חקלאים. "לחקלאות זו יש להבטיח קיום בכבוד בהווה ואופקים של צמיחה לעתיד".

## משטרה קהילתית

עמיחי שי, מפקד תחנת המשטרה בכפר-סבא דאז, נפגש עם ראש המועצה האזורית דרום השרון מוטי דלג'ו, כדי לבחון אפשרות לקיים משטרה קהילתית בתחום המועצה. הצעת מפקד המשטרה היא להקים גוף המאגד את הטיפול במניעת עבריינות ולוחמה בפשיעה. באותם ימים, היה השיטור הקהילתי קיים בערים הגדולות בלבד. הניסיון להטמיע שיטור קהילתי הוא יוזמת מפכ"ל המשטרה שהחליט להסב את פני המשטרה ממשטרה בעלת דימוי לוחמני, הרודפת אחרי גנבים, למשטרה עם אוריינטציה קהילתית. "עד היום טיפלה המשטרה בשלושה אחוזים של העבריינים במדינה. היום הדגש הוא על 97 אחוזים תושבים טובים. האזרח הוא מרכז העשייה המשטרתית", אמרה מירי מיטשל, האחראית על ארגון "מצילה" לצמצום עבריינות. ראש המועצה וראשי אגף תרבות וביטחון בחנו אפשרות ליישום הרעיון.



## גל פריצות וגניבות

למרות שנתפסה חוליה גדולה של גנבים וחלה ירידה במספר גניבות הרכב, גל גניבות ופריצות למשקים פגע ביישובי המועצה האזורית דרום השרון. לאור העובדה הזו, פנה קב"ט המועצה דאז, איציק רון, באופן אישי לתושבי המועצה בניסיון להרגיע ולהסביר את דרכי הפעולה העתידיות שלו ושל מחלקת הביטחון. "מערכת הביטחון והמשרד לבטחון פנים נמצאים בנסיגה מתמדת מבחינה תקציבית והאפשרות להקצאת משאבים", סיפר בפנייתו, "העובדה היא שבהתישבות נוצר 'אקום' באזורים מסויימים שמי שממלא אותם הם גנבים וכאלה במבינים שהאזור הוא שטח הפקר. תפיסות הביטחון מאחרות אחרי המעשים בשטח, בשל ביטול מסגרות שאמורות לתת תשובה לשמירה על בטחון הפנים באזור שלנו". רון פירט שכחלק מההיערכות החדשה, בית הספר לסוהרים הפך למפקדת חטיבה של משמר הגבול וכי עלו מספר הסיורים בכל היישובים.



■ **חנוכת מחלף ירקונים** - במעמד ראש המועצה האזורית מוטי דלג'ו והשר לתשתיות לאומיות דאז אריאל שרון, נחנך מחלף ירקונים שבכביש 40.



■ **מתמזגים** - מפעלי הנעליים "נעלי עינת" ו-"נעלי גבעת השלושה" שבשטחי המועצה האזורית התמזגו לכדי מפעל אחד: "תעשיות נעליים נגה עינת בע"מ".

## אתגרי שנות האלפיים



לקראת שנות התשעים, החלו במועצה לתכנן כיצד להתמודד עם האתגרים שיעמידו שנות האלפיים הבלתי-מוכרות. ראש המועצה מוטי דלג'ו, שהיה אז חבר בוועדה פני הכפר בשנות האלפיים, הנחה בדיון משותף עם משרד החקלאות ומרכז המועצות האזוריות. הוועדה נתבקשה להתייחס למהות הכפר בשנות האלפיים מבחינת גודלו, מרכיבים חברתיים, פעילויות כלכליות, מדיניות קרקע חקלאית על כל המשתמע ממהות הכפר - בהתחשב בהתפתחותו ובמצב בו היה אז. חלק ממסקנות הדיונים היו שיש להתמקד בטיפול במושבים הנמצאים במרכז הארץ, ורק אז באלו הנמצאים בפריפריה; יש לשים לב כי אם יישארו הכפרים במרכז, סביר שיהפכו למובלעות ירוקות לטובת שימושי הערים; היישובים במרכז הארץ ימשיכו לגדול ולצרף שטחים ירוקים לרשויות עירוניות. המסקנה הסופית הייתה כי ללא גרעין משמעותי התומך בכפר, ימצאו עצמם התושבים בתהליך נשירה איטי, בו הצביון הכפרי יהיה בחזקת עולם הולך ונעלם.

### פורום נשים

בהשתתפות ראש המועצה מוטי דלג'ו אירח את פנינה רוזנבלום, שדיברה על יזמות עסקית, משפחה ועוד.



■ **רשות ניקוז חדשה** הוכרזה - רשות ניקוז ירקון. הרשות הינה איחוד של שלוש רשויות ניקוז: יובלי ירקון מזרח, מורד איילון ואיילון שורק. כיו"ר הרשות נבחר ראש מועת דרום השרון מוטי דלג'ו.

■ **נפתח בסיס מג"ב בדרום השרון**. הבסיס החדש נותן מענה להתגברות אירועי הפח"ע בשטחי המועצה.

## חברה שאפתנית

לקראת פתיחה השנה החדשה, פרסמה החברה הכלכלית דרום השרון את תכנוניה בנושאי בנייה והרחבת יישובים. התוכניות השאפתניות כללו את הרחבת היישוב נירית והוספה של 97 יחידות דיור חדשות בו. החברה הכלכלית בישרה גם על סיום עבודות התשתית באזור התעשייה מצפה ספיר שבצור יגאל. החברה קיבלה על עצמה גם את הרחבת מושב עדנים, והפרוייקט תוכנן לביצוע בקיץ '97. בנוסף, המועצה קיבלה הרשאה מאת מנהל מקרקעי ישראל לתכנון ופיתוח בגת רימון, על פי בקשת תושבי היישוב. גת רימון יעבור שינוי משמעותי הן בפיתוח והן באופיו של היישוב.

■ **חברי מרכז היום לחבר הותיק** אימצו בסיס חיילים בצפון הארץ.



■ **סוף השנה** - מחזור ל"ג של בית הספר עמיאסף ציין את יום הלימודים האחרון בטקס היתולי וחגיגי.

■ **הוקרה לבית הספר בצופית** - אגף החינוך בקרן הקיימת לישראל העניק את דגל ירושלים לבית הספר בצופית, כהוקרה על החינוך לאהבת הארץ ולערכים הציוניים.

■ **"הכל ציונות - חביבי"** - ערב חגיגי לציון "מאה שנות ציונות" התקיים בכפר סירקון תחת הכותרת "הכל ציונות - חביבי", הופיעה להקת "הכל עובר חביבי".

■ **נשיא המדינה עזר וייצמן** ביקר בתיכון עמיאסף במסגרת שבוע מודעות פוליטית.



## מבנה חינוך

סיכום הישגי המועצה בתחום החינוך מגלה מה בתכנון לשנים הבאות. בשלוש השנים הקודמות, הוקמו: 13 גנים בצור יגאל, 6 גנים במתן, 1 בגבעת חן, 1 בכפר סירקין, 1 בכפר מע"ש". כעת, נבנים גנים באלישמע, בירחיב ובצור יגאל. הכתבה ממשיכה לספר על צמיחתו של תיכון "עמי אסף", שבאותם ימים נפתח לו מכרז "לבניית מרכז פיס קהילתי שימש לו מרכז ספורט, ויתפקד גם כאולם אירועים ומופעים של המועצה". כמו כן קיימת תוכנית שהחלה בשנת '93 למזג ולמחשב את כל בתי הספר במועצה עד השנה הנוכחית (98). לעומת זאת, קשיים תקציביים דחו את מועד הסיום לשנת 2003.

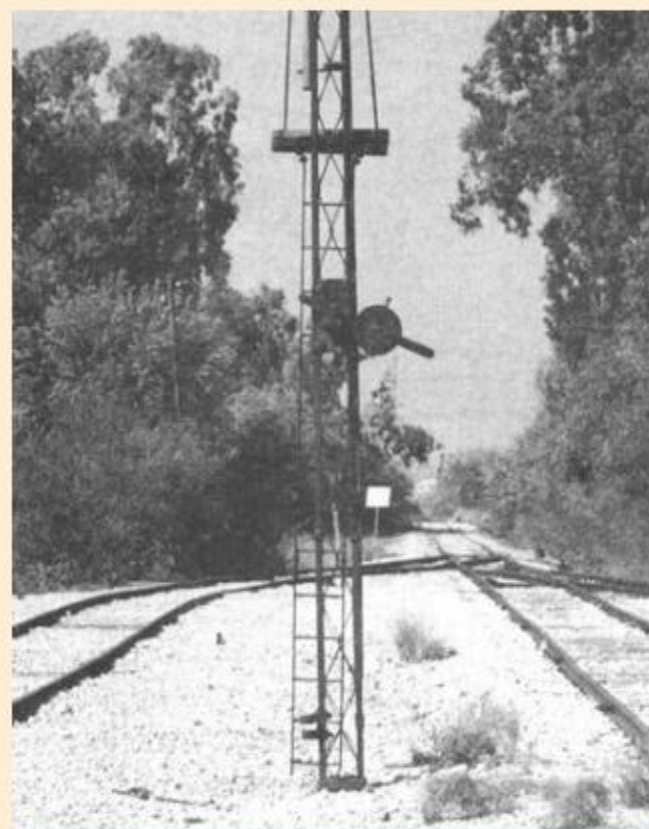
## תנופת בניה

שנת 98 בישרה על תנופת בנייה רחבה במועצה כולה. סקירה שהתפרסמה בעיתון ריכזה את שלל תוכניות הבנייה והפיתוחים השונות. "במועצה, המאגדת בתוכה 31 ישובים וכ-20 אלף תושבים, גדלה האוכלוסיה בשלוש השנים שעברו בכ-55%", נכתב בידיעה, "המועצה החליטה על 8 תוכניות פיתוח ראשיות בעלות של כ-14 מיליון ש"ח". שמונה התוכניות כללו פרישת תאורת רחוב לאורך 11.5 קילומטרים, מיחשוב משרדי המועצה, רכישת רכבי טאטוא כבישים במטרה "לשפר ולייעל את הניקיון ברחבי המועצה", שיקום וסלילת כבישים בירקונה, חגור, נווה ימין, שדה ורבורג וגן חיים. תוכניות נוספות כללו מיפוי תחום שיפוט המועצה והצבת שלטים בכניסה ליישובי המועצה ובכבישים הראשיים המובילים אליהם.



## בקרו רכבת??

נראה שמאז ומעולם היה נושא הרכבת בתחומי המועצה, נושא חשוב ובווער. בראיון עם סגן ראש המועצה, אילן שוהם, ניסה העיתון לחזות מתי יוכלו תושבי המועצה לחנות בתחנת הרכבת הקרובה לביתם, ולנסוע ליעדים השונים ברחבי הארץ. "התקציב הדרוש לרכבת הפרברים עד כפר סבא עומד על כ-890 מיליון ש"ח. בהנחה שפרוייקט כזה יתבצע בתוך 4 שנים, מדובר על למעלה מ-200 מיליון ש"ח לשנה וזה הרבה כסף", צוטט שוהם ב-98. למרות התחזיות העגומות, הוקמו תחנות רכבת בכפר-סבא ובהוד השרון כמה שנים מאוחר יותר. לעומת זאת, כמה מהתחזיות של שוהם נשארו נכונות עד היום. "רכבות פרברים הן יעילות כשהן מתחברות לרכבת תחתית בתוך העיר", הסביר, "אבל נדמה שרכבת תחתית בתל אביב זה חזון בלבד."



## מירוץ הטריאתלון

ה-14 צויין בקיבוץ חורשים בדצמבר '98. בקרב הנשים, הגיעה למקום הראשון אוקסנה זורבקוב מפ"ת, ובקרב הגברים - עידו מאורי מראשל"צ.



■ **מגדלי שמירה בקו התפר** - בביקורו במועצה האזורית, אמר רפאל איתן, אז שר החקלאות ואיכות הסביבה, כי הוא מאמין ש"יש להקים מגדלי שמירה בקו התפר להגברת ביטחון היישובים".



רפאל איתן, שר החקלאות ואיכות הסביבה

■ **החופש הגדול** - אחרי שנגמר, סיכמו במועצה את החופש הגדול כהצלחה. ליום הכיף בלונה-פארק יצאו כ-600 ילדים, כך גם ביום הכיף במימדיון. באירוע העפיפוניאדה השתתפו כ-250 ילדים.

■ **טקס הנחת אבן פינה לבית הכנסת המרכזי** התקיים באמצע דצמבר '98, בצור יגאל. הטקס נערך במעמד שר הפנים והדתות דאז, הרב אליהו סוויסה ובחסות ראש המועצה מוטי דלג'ו.

■ **פרוייקט "סב-גן"** - בכדי לאפשר לאזרחים מבוגרים לתרום לקהילה ולקבל תמורה הולמת, ניזום פרוייקט "סב-גן", ששילב גימלאים בגני הילדים כגננים וגננות.

■ **משאית טיאוט חדשה הגיעה למועצה.** המשאית של חברת "דאף" הבטיחה איסוף של כ-5,000 פחים בשבוע ויישובים נקיים ויפים.



■ **מקצצים בתקציב** - גם בשנת '98 קיצוצי תקציבים ריחפו מעל מועצות אזוריות בארץ. באותה שנה, כמו בשנה שלפני, הייתה המועצה האזורית אחת היחידות שסיימה את השנה ללא גירעון.

### אזרחי כבוד



עם חגיגות היובל למדינה, העניקה המועצה תארי "אזרח של כבוד" לשני אישים מכובדים. הראשון, יושב ראש מפלגת העבודה דאז, אהוד ברק והשני, השר לתשתיות לאומיות, אריאל שרון. "הענקת אזרחות הכבוד לשני האישים היא ביטוי להערכה ולהוקרה של תושבי המועצה האזורית דרום השרון, לפועלכם ולתרומתכם למדינת ישראל ולחברה הישראלית בסימן של אחדות ואחוזה", ציין ראש המועצה, מוטי דלג'ו, בטקס הענקת התעודות. ברק ושרון לא חסכו בתגובות משלהם. שרון דיבר על זכרונותיו

כילד במושב כפר מלל: "כאן נולדתי", סיפר, "כאן עברו עלי ימי נערוטי, כאן שמרתי בלילות במיקשה. כשאני מגיע לאזור הזה, תמיד אני מרגיש כמי שבא הביתה". אחרי שרון, עלה ברק אל הבמה ואמר: "בשבילי זוהי הפעם הראשונה שאני מקבל אזרחות כבוד. אני שמח וגאה על היוזמה להעניק לי ביחד עם אריק שרון את אזרחות הכבוד".

## מקשיבים לוותיקים



פרוייקט "אוזן קשבת", שהוקם על ידי מחלקת הרווחה שבמועצה האזורית, איגד 15 מתנדבים מרחבי המועצה, שתפקידם היה לדבר עם תושבים וותיקים. במשך כמה דקות, פעם בשבוע, היו מתקשרים המתנדבים לתושבים שזוהו על ידם כבודדים, וניהלו עמם שיחה שנמשכה משבוע לשבוע. "יש אנשים שאני יודעת שמחכים לטלפון שלי", סיפרה מתנדבת בשם בתיה, "כל אחד מהם הוא עולם אחר ושיחה אחרת. מדובר בוותיקי הישוב שהסתדרו כל חייהם לבד והם מאוד קשוחים. אני חייבת למצוא דברים שיעניינו אותם, שירצו לספר".

**מדינת ישראל בת 50** - בשילוב מופעי ליזר ואורות, נחגגו במועצה חגיגות היובל למדינת ישראל. אל הבמות עלו להקות הזמר והמחול של המועצה האזורית, ילדים, נוער ומבוגרים.



■ **ראש ועד** - ביישוב הצעיר צור יגאל נבחר לראשונה ראש ועד צעיר בשם יעקב ממון, לאחר שזכה בלמעלה מ-70% מהקולות.

■ **מרכז מידע לאיכות הסביבה** - במרץ '98 נפתח לשרות תושבי המועצה מרכז מידע לאיכות הסביבה. הוא כלל ספריית עיון, ספריית סרטי וידאו ולקט קטעי עיתונות.

## משדרגים את החינוך

לאחר חופשת הקיץ, במהלכה הושלמה בניית שני גנים חדשים בירחיב ובאלישמע, נאספו נתונים חיוביים בנוגע למצב החינוך במועצה. באותה שנת לימודים (תשנ"ט), חל גידול במספר התלמידים הלומדים בכל מוסדות החינוך של המועצה האזורית. בנוסף, בתי הספר עצמם שדרגו את התשתיות והוסיפו חידושים לכיתות. בבית הספר אהרונוביץ' הוצבו 25 עמדות מחשב, ותוכנן שתלמידי בית הספר יוכלו להיעזר באינטרנט לאיסוף מידע, ובית הספר עמי אסף החל בלימודי תקשורת אלקטרונית (קולנוע וטלוויזיה). כמו בכל שנה, המועצה המשיכה לחלק מלגות לתושבים הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה.

■ **חותמים מחדש** - נציגים מכל ישובי המועצה התכנסו וחתמו מחדש על הכרזת העצמאות



■ **ביולי '98, נחוג טקס המתגייסים הגדול ביותר בתולדות נוה ימין**. נכחו בו יותר מ-70 חברי המושב שבאו לציין את גיוסם של 14 בני הנוער המתגייסים.



■ הוקמה היחידה לקידום נוער וחיילים. לא מוותרים על אף נער.

## תוכנן מתחם המועצה החדש



בתום תחרות סגורה בה השתתפו ששה משרדי אדריכלים, זכה משרד כהן-ברלב בזכות לתכנן את מתחם המועצה העתידי (יחסית ל-1998). על פי התכנון, ששרטוטו הובא בכתבה, המתחם היה אמור להיבנות על שטח של 120 דונם, ולכלול בית ספר מקיף שש-שנתי, מתנ"ס, אולם ספורט, מגרש אתלטיקה, בריכה, מסנה מועצה חדש ומרכז חינוכי. העבודות תוכננו להתחיל שנה מאוחר יותר. "השופטים מצאו שהפרויקט המנצח ערוך בצורה מעניינת, בגלל מרקם הככרות וצירי התנועה", צוין בידיעה, "מסביב למבנים יהיה מה שנקרא 'חניות מטע' - מקומות חניה בתוך מטע עצים. אפילו שביל אופנים לכיוון שמורת הירקון נכלל בתכנון ובאופן כללי קיים קשר נכון לירקון וסביבותיו".

- **לטובת הציבור - בכל ישובי המועצה הותקנו ספסלי ישיבה חדשים וכן פחי אשפה מעוצבים מעץ.**
- **בני נוער מאנגליה הגיעו לביקור בן שבוע ימים במועצה האזורית.**



■ **שישה אוטובוסים חדשים נרכשו במועצה על מנת לייעל ולשכלל את מערך הסעות התלמידים.**



## יקב מקומי



ליקב ססלוב שבקיבוץ אייל יש היום שם גדול ומכובד, אבל בשנת 1999 היקב היה בגדר קוריוז חביב בלבד. "זה ארבעה חודשים פועל ברי ססלוב להקמת יקב בקיבוץ אייל". "בכל יום הוא מגיע מביתו ברמת אביב ג', לבדוק מה שלום היין הצעיר והתוסס במיכליו". בכתבה מפרט ססלוב כיצד לאחר 25 שנות עבודה בתחום המחשבים, החליט ללכת עם אהבתו הוותיקה ולנסות את מזלו ביצירת יין. הוא מספר על הצידוד החדש שבחר בתערוכה באיטליה ועל היתרונות שיש לו בתור יקב קטן לעומת היקבים הגדולים. עכשיו אפשר רק לאחל בהצלחה.

## מאוזנים תקציבית

שוב הצליחו במועצה לסיים את השנה באיזון תקציבי וללא כל גרעונות. "אנחנו מוציאים רק מה שיש לנו", הסביר בידיעה גזבר המועצה דאז, יצחק אגוזי, "בעזרת תכנון נכון, הקפדה על כל שקל וייעול מקסימלי של המערכת, אנחנו מצליחים שנה אחרי שנה לסיים ללא גרעונות". לאותה שנה נקבעו תגבורים תקציביים שונים שתיתן המועצה בעיקר לשירותי החינוך בתחומיה. התגבורים כללו את הקיטנות והצהרונים השונים, מתן מלגות לסטודנטים, מועדוניות לימודיות, הוספת מאבטחים למוסדות החינוך ועוד. בסך הכל ההשקעה בחינוך, נכון לאותה שנה, הסתכמה בכ-31 מיליון ש"ח, 38% מכלל התקציב השנתי.



מועדון חדש ויפהפה נחנך בקיבוץ רמת הכובש.



מרכז יום לקשיש חדש הוקם בכפר מע"ש.

## חגיגות היובל - מושב מגשימים חגג 50 שנה.





## הפרדסים נעלמים



יוסי אונגר יו"ר מגדלי ההדרים

למרות העיסוק הרב בשימור השדות הירוקים במועצה על פני בנייה אינטנסיבית, נראה שבאותם ימים, החקלאים והפרדסנים החלו לחשוש (ובצדק) למטה לחמם. ב-15 השנים האחרונות (עד שנת '99), "נעלמו" כ-130 אלף דונם פרדסים. "אומרים שהפרדסנות נעלמת בגלל הנדל"ן ואני טוען שזה לא נכון ואין לזה בסיס במציאות", צוטט יוסי אונגר, מזכיר ארגון מגדלי ההדרים בארץ דאז. אלחנן שניר, פרדסן תושב המועצה, סיפר כי "לגדל דונם פרדס בשנה, עולה היום קרוב ל-600 דולר. פדיון לטונה שמוטי מגיע היום ל-130 דולר, וכל דונם נותן כ-4 טון. כלומר, השקעתי 600 דולר, וקיבלתי חזרה 520. עם אשכוליות זה עוד יותר גרוע".



■ **2 אולמות ספורט חדשים נחנכו במועצה. האחד בצופית השני בבית הספר אהרונוביץ.**  
 נמצאים בבניה שני אולמות חדשים בעמיאסף ובצור יגאל.  
 ■ **מחלקת הרווחה מפעילה חוגים לילדים בעלי צרכים מיוחדים.**

## מתמודד יחיד

ראש המועצה האזורית, מוטי דלג'ו נבחר לקדנציה נוספת בלי בחירות. דלג'ו היה המתמודד היחיד באותן בחירות, וכל שנותר לו לעשות היה לנדוד בין יישובי המועצה, ללחוץ ידיים ולפזר חיוכים נינוחים. "יש שני נושאים מאוד מרכזיים החשובים מאוד לתושבי המועצה", פירט דלג'ו את עיקרי תוכניותיו לקדנציה הקרבה, "הראשון הוא הגדרת זכויות החקלאים ועיגון. הנושא השני - איך אנחנו מצליחים לשמור על הירוק לאור התוכניות של משרדי ממשלה, גופים עסקיים וגופים המעוניינים לתת פתרונות דוור מהירים. איך נצליח לשמור על הירוק ולמנוע הפיכת האזור לשלמת בטון?"



■ **עיטור שר החינוך לעמי אסף - בסוף שנת '99** הוענק לבית הספר עמי אסף עיטור שר החינוך. ועדת הפרס ציינה את התרומה המהותית ורבת השנים של בית הספר לאוכלוסיות חלשות ונזקקות במדינה.

**איכות המים - על מנת לשמור על רמת מים טובה נלקחות על ידי עובדי המועצה למעלה מ-1300 בדיקות ממקורות מים ברחבי המועצה.**



## בית עלמין אזורי



לאור המחסור התמידי במקומות קבורה, תוכנן להיפתח בשנת 2000 בית עלמין אזורי חדש בנוה ימין. לצד קבורה רגילה, אמור היה בית העלמין להציע קבורה חילונית ואף קבורה בקומות. עניין הקבורה בקומות עורר עניין רב ואף כמה מחלוקות. "אנשים נרתעים לפעמים מהרכיון רק משום שהם אינם רגילים", הסביר אילן שוהם, סגן ראש המועצה דאז, "ככל שזה יהיה יותר יפה ומטופח, הקהל יהיה יותר פתוח לנושא הזה. במקומות שונים בעולם, דווקא העשירים ביותר בונים לעצמם אחוזות קבל בה נקברת כל המשפחה". בית העלמין תוכנן להיפתח כשנה לאחר פרסום הכתבה. עד אז, אמר שוהם בבדיחות "המועצה מבקשת מאנשים להתאפק ולא למות".

■ **רכיבה על סוסים באייל** - תחום הרכיבה הגיע לקיבוץ אייל. עם 7 סוסים, החווה הצנועה החלה לצבור תאוצה ולקבל יותר ויותר תלמידים חדשים.



## רשת מזון בצור יגאל

התרגשות גדולה נרשמה בצור יגאל ובכוכב יאיר (כך היה בימים שלפני האיחוד). לא בגלל תחנת הרכבת המיוחלת או תוספת תקציבית, אלא דווקא בגלל הקמת סניף לרשת בורגראנץ' הגדלה באזור התעשייה מצפה ספיר. התקווה הייתה שהסניף יפתח בחודש אוקטובר וישרת את תושבי כוכב יאיר, צור יגאל, צור נתן, טירה, טייבה והסביבה. למרות שהסניף לא הצליח לעמוד במבחן הזמן ונסגר כעבור מספר שנים, עם הקמתו הגיעו ציפיות ואמונה רבה מצד המנכ"ל. "אנחנו מקווים שזה יהיה סניף נחמד", אמר, "יהיו בו כ- 60 מקומות ישיבה, מה שאומר שזה סניף בינוני פלוס. אנחנו תמיד זקוקים ללקוחות ונעשה מאמצים שיבואו וישארו".



■ **חממה גדולה ומלאת צמחים טרופיים**  
**טורפים** נפתחה בגבעת חן. מאז, גדלה והתפתחה החממה הצנועה למשתלה רחבה מגוונת.





## החלה סלילת כביש 6

אחרי יותר מ-5 שנות דיונים, מאבקים ותביעות משפטיות, החלה בחודש דצמבר '99 סלילתו של כביש 6 חוצה ישראל. יישובים כמו כפר סירקין וקיבוץ עינת, שהכביש תוכנן לעבור בסמוך אליהם, התכוננו לספוג לא מעט רעש. "אנחנו משתדלים לדאוג לקירות ולסוללות אקוסטיות ולהנחת אספלט שקט, אך ברור שזה יהיה הרבה יותר רועש משדה של חיטה", צוטט סגן ראש המועצה דאז, אילן שוהם. לצד החשש מפגיעה באיכות החיים, ציין שוהם פחד שתופס דווקא היום את מרכז הבמה - ריגול ממשלתי. "ההתנגדות שלי נובעת מכך שאם יש רכיב שיודע לזהות אותך, אז חברות בלשות פרטיות יכולות לנצל אותו כדי לעקוב אחרי כל מכונית ולא רק בכביש 6", הסביר, "האח הגדול" זו בעיה אתית ואיגודי זכויות אדם לא רואים בעין יפה מצב בו ניתן תיאורטית לעקוב אחר אדם".

■ **"מיני ישראל"** - על פי כתבה מחודש יוני '99, האטרקציה "מיני ישראל" הייתה אמורה להיבנות בשדי חמד. המיניאטורות ומגוון הדגמים נבנו בבית המלאכה "א.א. תבנית ותצוגה" שבמושב והתצוגה תוכננה להיפתח למבקרים בחודש מרץ 2000.



■ **תחבורה** - כתבה שהתפרסמה בראשית מרץ '99 פירטה את רשימת הכבישים שנמצאים בהקמה בתחומי המועצה. ביניהם: כביש 444, כביש 55 וכביש 6 עליו נכתב שתחל בקרוב בנייתו. תחנת רכבת, צוין, עדיין לא נראית באופק.

■ **מנכ"ל מפעל הפיס מבקר במועצה** - עם פתיחת השנה החדשה, ביקר במועצה מנכ"ל מפעל הפיס דאז, יעקב ברדוגו. בביקור ציינו את ההשקעה האדירה של מפעל הפיס במועצה (14.5 מיליון ש"ח) במהלך שלוש השנים האחרונות, ואת קבלתו של אוטובוס תלמידים חדש שתתם המפעל.

■ **הוקם אתר למועצה** - אחרי תקופת פיתוח ארוכה, פורסם בעיתון כי אתר המועצה נמצא בהרצה, וגולשים אמיצים מתבקשים לנדוד אליו ולספק חוות דעתם המושכלת.

## באג 2000

לפני שבאג 2000 התנדף מהתודעה באותה מהירות שבה הגיע, הוא הצליח להדאיג לא מעט אנשים, חברות וגופים ציבוריים. לכן, על סף המילניום החדש, החליטה המועצה האזורית על הקמת "מינהלת באג 2000". "אנחנו לא יודעים אם הדלקן של האוטובוסים יעבוד ואנחנו נערכים למקרה שלא ניתן יהיה לתדלק", תיאר גזבר המועצה את אתגרי המנהלת. "את הבעיה הזו אנחנו נפתור באמצעות אגירת אלפי ליטרים של דלק בתחנות הדלק הפנימיות של היישובים". איציק רון, מי שהיה אז קב"ט המועצה, דווקא לא היה מודאג מהבאג: "הייתי נוכח בתרגולים של משרדי הממשלה וחברות כמו בזק, חברת החשמל ומקורות. אני רוצה להרגיע ולומר שהתרשמתי ממצב מוכנות גבוהה ברמה הארצית".



■ **בט"ו בשבט יצאו כל תלמידי המועצה האזורית לנטיעות החג. האירוע זכה לשם "נטיעות שלום" - נטיעת חורשה בין היישוב מתן ליישובים השכנים, על מנת שבעתיד, תהפוך לטיילת של שלום לערבים ויהודים תושבי האזור.**



## גן תקשורתי

בתחילת שנת 2000 נפתח ברמת הכובש גן תקשורתי, המיועד לילדים עם הפרעות - DDP הפרעה נרחבת בהתפתחות הילד. הגן, שיועד לשימוש תושבי כל המועצה האזורית, נפתח לאחר שההורים לילדים הלוקים בהפרעה לא הצליחו מסגרת אחרת שתצליח לסייע לילדיהם. יחד עם מחלקת החינוך של המועצה ועם ראש המועצה מוטי דלג'ו, הוחלט על הקמת הגן התקשורתי ברמת הכובש, בין הדשאים והעצים. לפי הכתבה, הגן היה עתיד להיות מטופח ומשופץ בהתאם לצרכים המיוחדים של הילדים: רצפת CVP קירות מכוסים שטיחים, מתקנים לריפוי בעיסוק ועוד. "מה אני כבר רוצה, שילדי יגדל להיות מאושר ועצמאי", צוטטה אחת האמהות בכתבה, "שיוכל לדאוג לעצמו כשלא נהיה בעתיד לידו".



זאת גן יערה ביום פתיחת הגן

**קצינת ח"ן ראשית - תא"ל סוזי יוגב מנירית התמנתה לקצינת ח"ן ראשית (קחנ"ר) וזכתה לדרגה הבכירה ביותר שהייתה פתוחה אז לנשים.**



## קפסולות הזמן



תחילת האלף החדש בישר לקבוצת נערים ונערות מנוה ירק שהגיע הזמן לפתוח את קפסולות הזמן שהטמינו בישוב. 19 שנים קודם לכן, במסגרת פעולה של תנועת בני המושבים, כתבו הנערים איך הם חושבים שייראה העולם בשנת 2000, הכניסו את הפתקים לבקבוקים וקברו אותם באדמה. לרגל פתיחת הבקבוקים, התכנסו ביישוב אותם חניכים, שהתאחדו לראשונה לאחר כמעט שני עשורים. אחרי חיפושים ארוכים וחפירות אינטנסיביות, נמצאו הבקבוקים העתיקים. אחרי מאמצים רבים, פוענח פתק עם הכתב הצפוף והבלתי-קריא: "אני גליה, אוהבת ורוצה לחיות, כותבת את המילים האלה כדי שיראו שהיינו כאן עם פשוט, אנשים יפים שהמחשבים התחילו להיכנס לעולמם. יש אהבה. יש מלחמה בלבנון, יש בעיות טיפשיות בעולם, בעיות שלטון, בעיות בקשר לאנשים. אני מקווה שיהיה לנו טוב, אני אוהבת את החיים, אל תהרסו את מה שניסינו לבנות".

■ **נחנך כביש הגישה המרכזי לנווה ימין במעמד ראש המועצה ומנכ"ל חברת מע"צ.**

■ **תפקיד חדש במועצה - שוטר קהילתי.** לכל אותם תושבי המועצה המתקשים להגיש תלונה או נתקלים בבעיות המצריכות טיפול משטרתית, השוטר הקהילתי יגיע עד אל ביתם וינסה לפתור את הבעיה.

■ **תעודת הוקרה לבית ספר אהרונוביץ - ביה"ס אהרונוביץ זכה בתעודת הוקרה כבית ספר מצטיין במחוז מרכז על עשייה ייחודית ופורצת דרך בתחום האומנות.**



## רכבת חולצת פקקים

נכון לשנת 2000, מסילת הרכבת המנדטורית לאורך כביש 444 עוד הייתה מושבתת. נחמה קטנה הייתה פתיחת קו הרכבת ראש העין-תל אביב בתחילת אותה שנה. הקו אמור היה לתפקד בתור "חולץ פקקים" לתושבי המרכז והמועצה הנוסעים מדי בוקר לתל אביב. והיא תוכננה להגיע גם לרחוב נורדאו שבכפר סבא, על אף שבמקום עוד לא הייתה קיימת תחנה. "מה שמוקפא כרגע זה הקו ביכולתו המלאה", הסביר מנכ"ל הרכבת דאז, עמוס עוזני. "כלומר, קו כפול מחושמל שיגיע עד לתחנה השנייה בכפר סבא, המתוכננת להיות ברחוב סוקולוב. הקו המקורי תוכנן להיבנות תוך ארבע שנים, ולאחר שיושלם הקו הנוכחי, תתקצר סלילת הקו".



**אורחים מארגנטינה** - 180 בני נוער מארגנטינה התארחו בבתי משפחות בישובי המועצה. בסיום שלושת ימי האירוח נערכה בצור יגאל מסיבה גדולה בהשתתפות האורחים והמארחים.



## ארבעת המופלאים



על רקע מסכי מחשב עגלגלים ושמונים, מצולמים ארבעה תלמידי תיכון מהמועצה האזורית. הם מכונים בכתבה "ארבעת המופלאים". ההישג יוצא הדופן - בניית אתר מתקדם למועצה האזורית. עם הכניסה לאלף החדש והטכנולוגי, חנכה המועצה אתר אינטרנט רב תכליתי שתוכנן, עוצב ונבנה בידי ארבעת התלמידים. לאחר שדובר המועצה, בועז שוויגר, ביקש להקים אתר למועצה בעלויות מינימליות, התגייסה הנהלת תיכון עמיאסף ומחלקת המחשבים בו בפרט. התלמידים התנדבו למשימה, לדבריהם בשביל "פרסום וניסיון". "היה לנו ידע בסיסי בהקמת אתרים, אבל אין מה להשוות לרמת הידע שלנו עכשיו", סיפר אחד התלמידים עם עליית האתר לאוויר, "עשינו משהו מקצועי עבור גוף רציני כמועצה אזורית וזה שווה הרבה". האתר המשוכלל הסתפק בשלב הראשון במתן מידע מגוון לתושבים ובאפשרות משלוח דואר אלקטרוני עם שאילתות למחלקות המועצה השונות.

**פסולת בנין** - לאחר שנים של זריקת פסולת בנין במקום שוקמה גבעת הכלניות בחורשת ספיר הגובלת בצור יגאל.



## ביקור לא סימפטי

מזג האוויר בשילוב עם בעיות גידור בחלק מהיישובים, הביאו לכך שתושבים רבים במועצה זכו לביקור פתע מחיות בר שונות באמצע היום. כתבה גדולה ניסתה לעזור לתושבי המועצה שנתקלו בשועל, דורבן או אפילו בסוג לא-חביב של נחש. "תלונות רבות לגבי תנים, שועלים ודרבנים הנראים משוטטים בלילות ביישובי המועצה, הגיעו לידי הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים", נכתב. הרשות ביקשה להתרחק מהחיות ולא להאכיל אותן, ועודד החזקת כלב בחצר כגורם מרתיע, גידור החצר ופיזור חומרים מפיצוי ריח ליד עצים וצמחים. באותו זמן, הזכירה הרשות שהדרבנים הם חיה מוגנת ואין לפגוע בהם על פי חוק. לגבי נחשים בדרגות ארסיות שונות, הומלץ (ומומלץ עד היום) פשוט להתרחק כמה שאפשר ולקוות לטוב.



**מארחים את אנשי צד"ל** - מושב גן חיים אירח לכבוד חג השבועות, 80 אנשי צד"ל. תושבי המושב החליטו על האירוח על מנת להעלות את מורל אנשי צד"ל ועל מנת להודות להם על תרומתם למדינה במשך השנים.



## חונכים אולם חדש



במסגרת הרצת אולם הספורט החדש הנחנך בתיכון עמיאסף, הגיעה נבחרת מכבי תל אביב למשחק ידידות מול נבחרת המועצה האזורית. תושבי המועצה הרבים שהגיעו לצפות במשחק זכו לפגוש את מיקי ברקוביץ', אולסי פרי, שוקי שוורץ ורוני בוסני. הם, מצדם, זכו להתמודד מול צביקה מגן ויוסי שוורץ מקיבוץ אייל ואילן שוהם, משה כהן וירח גרופצ'יק. על אף התחלה צמודה יחסית, המשחר נגמר בתוצאה 38:60 (ניתן לכם לנחש לטובת מי). "הייתה לי בעיה עם המאצ'-אפ עם אולסי פרי", סיפר לעיתון יוסי שוורץ, "בכל זאת, יש בינינו כמעט 40 ס"מ בסל. חשבנו אפילו שירח יטפס עלי וביחד נשמור עליו. האמת שזה מרגש מאוד. בהתחלה ממש רעדו קצת הרגליים, אבל אחר כך נכנסים למשחק ושוכחים מזה".



## מממשים תוכניות בניה

תוכניות בנייה רבות החלו להתממש לקראת סוף שנת 2000. לצד בית הספר השש-שנתי החדש סמוך לגני-ירק, החלה הקמתם של מספר מתחמים ואפילו יישוב חדש. "צור יצחק הוא ישוב קהילתי חדש שיבנה על שטחי צור נתן הממוקמים ממערב ליישוב ומצפון לכביש הגישה לצור נתן", נכתב בכתבה על הבנייה המתוכננת. פורט שביישוב החדש יוקמו בתי ספר, מתקני ספורט, מועדוני נוער ועוד. נאמר שיילקחו בחשבון לקחים שנלמדו בעת בניית צור יגאל והיישוב החדש יהיה בעל תשתיות יציבות, והתכנון שלו יהיה מסודר יותר. לצד צור יצחק, החלה באותה תקופה בניית מתחם בנימין - מתחם משותף לנווה ימין ולירחיב, שיכלול אזור תעשייה ומסחר ובית עלמין אזורי גדול שייתן פתרון ליישובי המועצה חסרי בתי עלמין כמו מתן, צור יגאל, נירית ואחרים.



**קפסולת זמן** - במתן פתחו את האלף החדש עם הטמנת קפסולת זמן. הקפסולה עתידה להיפתח רק בשנת 2030, אבל אולי כדאי לבדוק מדי פעם אם היא עוד שם.



■ **מועדון גיל הזהב** - בהשקעה של 600 אלף שקלים ממפעל הפיס, נפתח בתחילת המילניום החדש מועדון גיל הזהב בשדה ורבורג.

■ **הכנסת ספר תורה** - בהשתתפות ראש המועצה מוטי דלג'ו, יו"ר הועד של צור יגאל לשעבר יעקב ממון ורב המועצה דאז הרב יצחק יעקובוביץ, הוכנס ספר תורה לבית הכנסת המרכזי ביישוב.

## חוגגים יובל



המועצה האזורית אולי נדמית צעירה, אבל היא כוללת בתוכה יישובים שהוקמו שנים ספורות לאחר קום המדינה. כך, לקראת סוף שנת 2000, ציינו בחגור ובנווה ימין את חגיגות היובל להקמתם. "זה היה משהו מהמם", סיכם מזכיר חגור אלהרר את האירוע. "התרגשות אדירה המופע, התערוכה, ובמיוחד קרני הלייזר היממו את כולם". לכבוד האירוע הפיקו בחגור ערב המבוסס על חוויות מההיסטוריה של הכפר, זכרונות מתקופת הקמת היישוב ומסכת הומוריסטית עם שקחנים, מבוגרים וילדים. כ-1,200 תושבים באו לחגיגה. באותו זמן, בנווה ימין, נרתמו תושבי היישוב להפקת ערב שהתמקד בעבודה המקומית. אחרי תכנית אמנותית דומה לזו שהועלתה בחגור, עלה לבמה שמעון פרנס והנחה את המשך הערב עם הזמרים דקלון, נתנאל ודורית פרקש.



■ **פעם היה פה שלג** - זה אולי לא נשמע כמו עניין גדול, אבל בסוף ינואר ירד שלג ברוב יישובי המועצה. בכל זאת, זה לא קרה מאז 1950.



## זירה מתחממת

עם התקדמות השנה, המועצה האזורית החלה להרגיש את ההתחממות הביטחונית בגזרה. הקרבה לקו הירוק הביאה עמה כמה אירועים ביטחוניים מאיימים, ומפקדה החדש של משטרת מרחב השרון, ניצב משנה אהרון פרנקו, הציג ל"בדרום השרון" את הדילמה המשטרית מולה הוא עומד: מצד אחד אזרחים מבוהלים בתוך ישראל אשר אבנים חודרות לבתיהם ונותבים חולפים מעל ראשיהם, ומצד שני אויב הנמצא מחוץ לשליטתה. "האזורים המדאיגים ביותר מבחינתי הם מתן וצור יגאל", סיפר פרנקו, "מעבר אליהם, לא היו לנו שום אירועים נקודתיים. בין מתן לישוב חבלה, מפרידה רק חומה וכבר כמעט חודש מגיעים ילדים סמוך לחומה וזורקים אבנים. היו גם מקרים של בקבוק תבערה".



**אור מלצר מנרית**  
קטפה ארבע מדליות זהב  
באליפות ישראל בשחיה.

**אתר פיינטבול ענק הוקם במתחם בית ברל.**  
עכשיו אפשר לירות בכאילו...



## שלב א' במט"ש הסתיים

בתחילת 2001 הסתיימה בניית שלב א' של מכון טיהור שפכים חדש. המכון השתרע על פני שטח של כ-100 דונם בקיבוץ ניר אליהו, והיה אמור לשרת את המועצה האזורית דרום השרון, טירה, טייבה וכוכב יאיר. לאחר סיום השלב הראשון, תוכננו שני שלבים נוספים, בסיומם יתאם המכון לטיפול באוכלוסייה בת 300 אלף תושבים. מתקן הטיהור לא רק מונע זיהום סביבתי אלא גם מאפשר שימוש חוזר במים היקרים, ומניב קומפוסט לשימוש חוזר בחקלאות. עבור קלקיליה, שעד הקמת המתקן נהגה להזרים את מי הביוב שלה אל נחל הירקון, היה מדובר במהפכה של ממש.



**הרמטכ"ל שאול מופז הגיע לביקור בתיכון עמיאסף, נפגש עם התלמידים והרצה על צה"ל ותפקודו.**



**משבר מים קשה פוקד את ישראל ואת חקלאי המועצה כמובן גם כן.**



## מחליפים תפקידים



במועצה האזורית התקיים יום של חילופי תפקידים, במהלכו איישו חברי מועצת תלמידי בית הספר עמיאסף את תפקידי מנהלי המחלקות במועצה. בן פישמן, תלמיד י"א מצור יגאל שנבחר לתפקיד יו"ר מועצת התלמידים, הפך לראש המועצה האזורית ליום אחד. לצדו יו"ר מועצת התלמידים היוצאת, הללי שומר שלום, תלמידת י"ב מצור נתן. "חשוב היה לי להעביר לצעירים את המסר מהי מועצה אזורית, מה תפקידה ולפרוש בפניהם את האני מאמין של לגבי מנהל תקין, ניהול תקציבי נכון והגינות", הסביר ראש המועצה מוטי דלג'ו, "עשיתי זאת מתוך ידיעה שבגיל שלהם, מסר כזה מוטמע ויכול להשפיע, רציתי שיכירו את השלטון המקומי במקום בו הם חיים וידעו שאצלנו גירעונות אינם נורמה".



**מרכזי יום לקשישים** - על מנת להילחם בבדידות ובחוסר המעש של הקשישים מפעילה המועצה האזורית שני מרכזי יום לקשישים, מכללה אזורית ומרכז תעסוקה.



## סטארט אפ מקומי

שנה לאחר תחילת האלף, והאינטרנט החל רשמית לחדור לחיי התושבים במדינה. ברמת הכובש הוקם סטארט-אפ (אז עניין נדיר ומעניין) חדשני. פורטל צרכנות מסקרן בשם ZAP, שיאפר לגולשים (המעטים, אבל עדיין) להשוות מחירים על מוצרים שונים, לקבל טיפים והמלצות ולבדוק כדאיות רכישה ברשת. "אנחנו כל הזמן טרודים מגורל האתר, אבל לפחות אנחנו אופטימיים", תיאר מנכ"ל החברה והמנהל הכלכלי של הקיבוץ, עמית בן יצחק, "ב'זאפ' יש אווירה נהדרת. לפתוח את החלון, לראות את העצים, זו אווירה נוחה לפיתוח. המיזם הזה בחיתוליו ויתכן שבחלק מהמכשולים ניתקל בעתיד. אפילו אם המיזם הזה לא יצליח, עצם הפתיחות להצעות וחדושים זה דבר חשוב שהקיבוץ מביא, המסמל גישה מאוד חיובית".



**מקום שני בתחרות ציור ארצית לילדים** - אסי כרמל בן ה-10 מצור יגאל זכה במקום שני בתחרות ציור ארצית לילדים. ההישג כפול ומכופל מכיוון שאסי הוא ילד אוטיסט.



## מאחדים את צור יגאל

### עם כוכב יאיר

לאחר מאבק משפטי שנמשך יותר מ-3 שנים, החליט בג"ץ לדחות את עתירות כוכב יאיר וצור יגאל נגד החלטת שר הפנים לאחד בין השניים. משמעות דחיית העתירות, משמעותה כי שני הישובים היו אמורים להתאחד לאחר הבחירות הקרובות בשנת 2003. בנוסף, בקשתה של צור יגאל לקבל עצמאות עד האיחוד נדחתה גם היא. "אני שמח שפעילות משותפת של המועצה האזורית ושל הועד בצור יגאל הביאה לתוצאה של איחוד בין הישובים, ולא של צירוף צור יגאל לכוכב יאיר כפי שרצו בכוכב יאיר בתחילה", אמר ראש המועצה מוטי דלג'ו. הדיון בבג"ץ בנושא נמשך מחודש יוני 1998, מאז הספיקו בצור יגאל לפתח ולחזק את היישוב מבחינה יישובית וחברתית. ההחלטה השנויה במחלוקת התקבלה בתגובות מעורבות בשני היישובים, אבל במבחן הזמן, האיחוד צלח.

## שנה קשה לחקלאים

שנת 2001 הייתה שנה קשה במיוחד לחקלאים במועצה האזורית. זו הייתה השנה הגרועה ביותר לענף ההדרים בהיסטוריית המדינה. צירוף של מחסור חמור בידיים עובדות, חברות שיווק לא יעילות ומצוקת מים גרמו לשיתוק הענף. "ארץ ישראל, ובעיקר אזור המרכז הם מקומות אידיאליים לפרדס, אומר יוסי אונגר, מזכיר איגוד מגדלי ההדרים דאז, "התפוזים הכי טעימים הם מהאזור הזה. דובר על הקמת פרדסים בנגב והייתה חשיבה להזרים את מי הקולחין של המרכז לשם. אבל מבחינת האקלים זה לא המקום המתאים". למרות המצב הקשה, אונגר שמר על אופטימיות זהירה: "לפרדסנים יש עדיין אמון בענף. 25 אחוז מהפרדסים נחשבים צעירים - עד 6 שנים. אני רוצה לקוות שהדברים יסתדרו תוך 3-4 שנים. כל הפרדסנות תעבור למי קולחין, העלויות ירדו, הרווחים יעלו. השאלה היא האם לאנשים תהיה הסבלנות".

## שורפים ומשקמים



במהלך מהומות חודש אוקטובר הוצת יער חורשים הגדול. חודש לאחר מכן הגיעה משלחת גדולה של ראשי הארגונים היהודיים בצפון אמריקה שהבטיחו ואף גיבו זאת בצ'ק שמן של מליון דולר, לשקם את היערות השרופים.



**תחנת כיבוי -** בתחילת 2001 נחנכה במצפה ספיר שבצור יגאל תחנת כיבוי האש, שיועדה לתת מענה לגזרה המזרחית של אזור השרון.



■ **פרס הניהול הכספי התקין -** גם שנת 2000, בדומה לשנים קודמות, סוכמה במועצה באיזון תקציבי ובלא גרעונות. זו הייתה השנה השלישית ברציפות שהמועצה זכתה בפרס הניהול הכספי התקין.

■ **ערב הצדעה לחינוך -** מאות עובדי מערכת החינוך בדרום השרון לקחו חלק בערב הצדעה לחינוך שערכה המועצה האזורית, בו נפרדו ממנהל ביה"ס עמיאסף הוותיק, גדעון בנימיני.

■ **אבן פינה הונחה למפעל הצבעים קומסקו** באזור התעשייה "מצפה ספיר" שבצור יגאל.



## 50 לגני יהודה



במוצאי חג השבועות של שנת 2001, חגגו בגני יהודה 50 שנות קיום. הנוסטלגיה חגגה, ואל הטקס הוזמן אפילו התינוק הראשון של גני יהודה, פיני בריידשניידר, אז כבר בן 51. תושבים מכל הזמנים הוזמנו לטקס החגיגי, גם כאלו שכבר אינם גרים בו. בנוסף אליהם, הוזמנו גם תושבי סביון, הנוהגים לציין אירועים לצד גני יהודה. ברחבה גדולה הוצגה תערוכה המתעדת את ימי הישוב, תמונות שונות וכלים חקלאיים ששימשו את התושבים בעבר. לצד התערוכה הוצבו דוכני אוכל ואף הוקם במקום מאהל בדואי שהציע פיתות עם לבנה כמיטב המסורת. מכיוון שהאירוע התקיים בחג הביכורים, הוזמנו בהתאם למסורת המקומית כל התינוקות ה"חדשים" של הישוב לטקס ביכורים אנושי וקיבלו "תעודת תושב".



**משלחת הזדהות** - על רקע יריות לעבר צור יגאל וכוכב יאיר מיישובים פלסטינים, הגיעה לארץ משלחת תמיכה והזדהות של ארגון מכבי בריטניה וביקרה במועצה.



להקת המחול הייצוגית "הורה דרום השרון" חוגגת שנה להקמתה ואת ציונה כאחת מ-30 הלהקות הטובות בארץ.

## מחזקים את הביטחון

עם התערערות המצב הביטחוני בשטחים, הגיעו ליישובי המועצה בכירי מערכת הביטחון והמשטרה. זה התחיל באלוף פיקוד העורף דאז, גבי אופיר, המשיך במפק"ל המשטרה לשעבר רב-ניצב שלמה אהרונישקי, וגולת הכותרת הייתה ביקורו של מי שהיה אז שר הביטחון - בנימין (פואד) בן אליעזר. "אזור השרון והמועצה האזורית הפך להיות אחד הבעייתיים ביותר מבחינה ביטחונית", אמר ראש המועצה, מוטי דלג'ו, בביקור שר הביטחון. "אנו מאמינים שבאזורים רגישים כאלו צריכה להיות פעילות שתהיה מלווה באמצעים פיזיים כמו קו הפרדה שימנע מעבר בני אדם וכלי רכב. האמצעים הכלכליים הם מעבר ליכולות של רשות מקומית ואנו חייבים לקבל תקציבים נוספים כדי להגביר את ביטחון תושבינו".



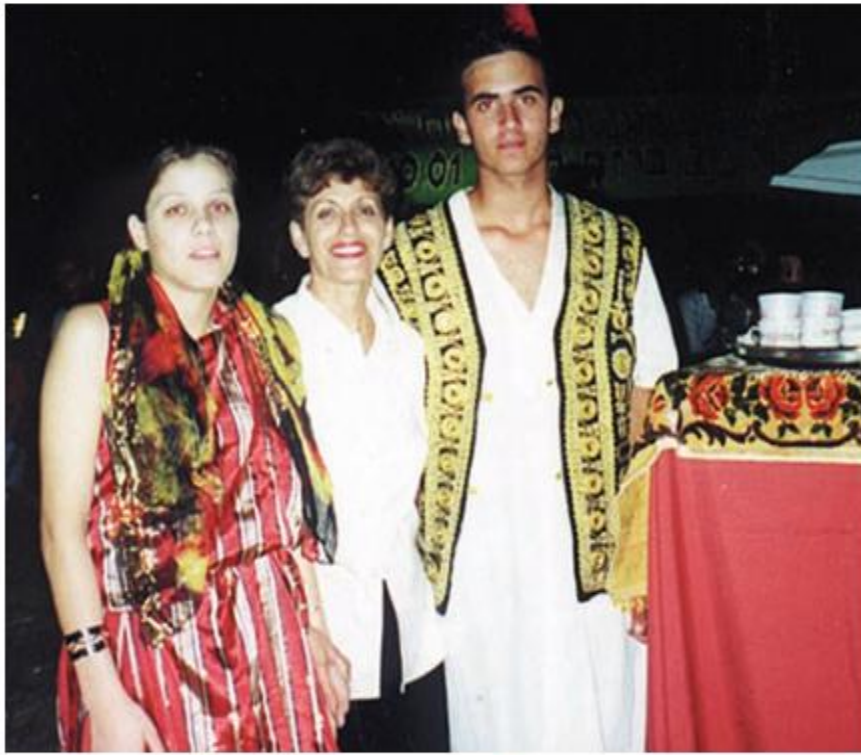
■ **"דיג'יי בלוק"** - ערכה נסיונית ללימוד מתמטיקה בשם "דיג'יי בלוק" נחתה בגן "רעות" שבנווה ירק, ואפשרה לתלמידים ללמוד עם מה שנחשב אז שיטה מתקדמת וחדשנית.

■ **עסק קטן לנשים** - תוכנית הכשרה חדשה לנשים שעבדו בענפי השירותים בקיבוצים ומעונינות לצאת לעבוד מחוץ לקיבוץ או להקים לעצמן עסק קטן.



## מצדיעים לותיקים

32 שנה מאז שהגיעו ראשוני המתישבים למושב אלישמע, החליטה המועצה האזורית לארגן ערב הצדעה והוקרה לותיקי ומייסדי המושב. האירוע אורגן בשיתוף ועד המושב, ועדת התרבות והפעילים הרבים מהישוב. אחד-אחד הוזמנו הותיקים אל קידמת הבמה וקיבלו מידי ראש המועצה מוטי דלג'ו מגן, תעודת הוקרה חתומה על ידו ופרח. מגינים חולקו גם לבני ותיקי המושב שהוריהם לא זכו להגיע לשנתו ה-50. הפקת ערב ההוקרה ארכה חודש שלם, והוא כלל ריקודי הורה, שירה וריקודים של ילדי המושב, הופעת להקת הזמר המקומית ומספר מערכונים שהחזירו את הצופים לאווירה, לשפה ולמנהגים והתלבשות של ימי הקמת המושב.



**פסולת בנייה** - במועצה האזורית החליטו להילחם במשליכי פסולת הבניה בשטחים הציבוריים. הדרך לביצוע ההחלטה - פקח במשרה מלאה שיסייר ברחבי המועצה ויאכוף את החוק.



## קהילה כפרית תומכת

פרוייקט חדש בשם "קהילה כפרית תומכת" החל לפעול במועצה האזורית. הפרוייקט, פתוח לכל תושב מגיל 60 ומעלה, מאפשר לחברים בו להתקשר להתקשר ל"אב בית" ולבקש עזרה במגוון תחומים. מהחלפת נורה, טיפול בברז דולף, עזרה בקניות וכלה בסיוע בהזמנת רופא או אמבולנס. לצדו של אב הבית פעלה עובדת סוציאלית בלעדית לפרוייקט, שהייתה אחראית למתן שירותים סוציאליים לתושב הותיק. "המוטו שלנו במתן שירותים לחבר הותיק, הוא להשאיר אותו בקרב המשפחה והקהילה המוכרת ככל האפשר", הסבירה יהודית טל, מי שהייתה מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים במועצה, "לצורך כך אנו מקיימים מספר שירותים, כשה'קהילה הכפרית התומכת' הוא שירות חדש שיסייע לוותיק לשמור על איכות חיים, עצמאות ופרטיות בביתו".

**אגירת מי השטפונות** - מליון קוב מי שטפונות נאגרו והוחדרו למאגר אקוויפר ההר במבצע משותף לנציבות המים, רשות ניקוז ירקון ולמועצה האזורית. עלות ההחדרה כ- 28,000 ש"ח ושווי המים שנאגר הינו למעלה ממליון ש"ח!



■ **כוכבי יופי לצור יגאל** - בפעם השלישית ברציפות, זכה היישוב צור יגאל בחמישה כוכבי יופי, בתחרות "קריה יפה לישראל".

■ **מקום רביעי למועצה** - המועצה האזורית מוקמה במקום הרביעי ברשימת הרשויות המקומיות המבוססות בארץ.

■ **כביש 6** - עם תחילת העבודות על כביש 6, החלה להיבנות גם חומת בטון מצומת הפירות שליד קלקיליה, עד סמוך לקיבוץ אייל כדי להגן על היישוב ועל הנוסעים.

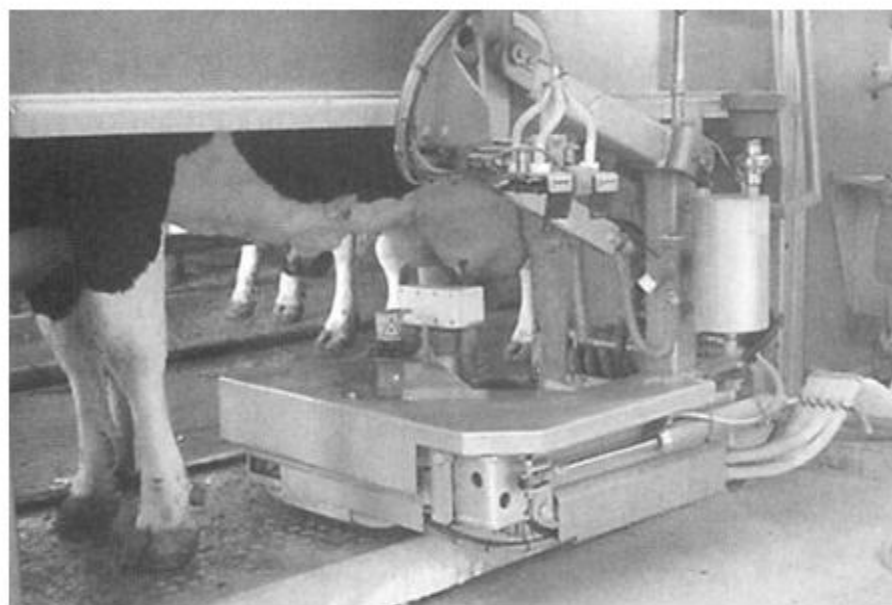


## עוברים לירוק

הטרנד הירוק החל לתפוס תאוצה ולא דילג גם על המועצה האזורית. מאמצע שנת 2002 החלו להופיע במועצה מיחזוריות בשלל גדלים וצבעים, על מנת להגיע לכמות המיחזור הנחוצה לרשות מקומית (15% מכמות הפסולת, ו-25% תוך חמש שנים). בכל יישוב הותקן לפחות מתקן מיחזור אחד, וביישובים גדולים או ארוכים - שניים. במתן הוצבו שישה מתקנים, ובצור יגאל לא פחות מ-12. למרות שהמועצה לא יכלה לחייב תושבים להשתמש במתקני המיחזור, הכלובים הירוקים התמלאו במהירות במאות בקבוקים וכלי פלסטיק בגדלים שונים. הפרוייקט, שמומן על ידי המועצה האזורית וחברת "אביב תעשיות מחזור בע"מ", זכה להצלחה רבה תוך זמן קצר, והוא פועל בהצלחה דומה עד היום.



**רפת רובוטית** - שלושה מקיבוצי המועצה- איל, רמת הכובש ונחשונים מאגדים את הרפתות שלהם לרפת רובוטית משותפת. פאר הטכנולוגיה העולמית, ההייטק של הרפתות ממש כאן בשרון.



## מקימים מערך חירום

בזמן שהמדינה למדה איך להתמודד עם מצב החירום החדש שהתחיל להתעצב, המועצה האזורית זרזה את הקמתו של מערך החירום שלה. המוטו של המערך היה חיזוק הגופים בתוך היישוב ולהקנות להם ידע, מיומנות וחוסן להתמודדות עם השלב הראשון של אירוע חירום. במקביל, היה אמור המערך להפעיל את מטה החירום במועצה הבנוי ממחלקות הביטחון, החינוך והלוגיסטיקה וכן מחלקת הרווחה. "ישובים ותושבים שלא יהיו שותפים, עלולים להיות מופתעים", הזהיר קב"ט המועצה דאז, איציק רון, "הגענו למסקנה שצריך לעשות בעצמנו למען עצמנו בשיתוף האוכלוסייה. בכל הנוגע לביטחון, אי אפשר להפיל את כל האחריות רק על קצין הביטחון של היישוב, על יושב הראש והסייר. השאיפה היא שכל אחד ידע את תפקידו בשעת חירום ויהיו לו כל הכלים לפעול נכון ובתיאום עם שאר הגורמים במועצה".

**קורס גישור** - כל נציגי מליאת המועצה נשלחו לקורס גישור על מנת לסייע ופתור סכסוכים מקומיים ביישוב באמצעות גישור ולא דרך בתי המשפט.



■ **מהפכה תחבורתית** - במהלך השנה עשוי אזור השרון הדרומי לעבור מהפכה תחבורתית. 4 קטעי דרך בכביש 6 יפתחו לציבור וכביש 55 יעבור שידרוג.

■ **ביקור הרמטכ"ל** - הרמטכ"ל החדש, משה יעלון הגיע לסיור בטחוני במועצה.

■ **הוקמה מפקדת נוער** - המועצה בשיתוף אגף קהילה ומשמר אזרחי הקימו מפקדת נוער חדשה ובמסגרתה ישולבו כ-100 בני נוער בפעילויות שיטור שונות. בני הנוער עברו הכשרה מקיפה.

■ **ממחזרים** - בחצי שנה בלבד נאספו בשטחי המועצה כ-10.5 טון כלי פלסטיק למיחזור מתוך 54 מתקנים שונים.

## שבבים אלקטרוניים לזיהוי

מה שנדמה אז כלא פחות מאשר טכנולוגיה עתידנית הפך להיות רשות הכלל - שבבים אלקטרוניים לזיהוי המושתלים מתחת לעור. אמנם השבבים מיועדים לכלבים וחתולים, אבל עדיין, זה די מרשים. לקראת סוף 2002 החלה המועצה האזורית לסמן את כל הכלבים בתחומה בשבב זיהוי אלקטרוני. השבב הינו בגודל של גרגר אורז, הוא יושב מתחת לעור והוא משדר זיהוי ייחודי רק לו ומאפשר, בעזרת קורא מיוחד, זיהוי מוחלט ואמין של הכלב. בעזרת השבב, יכלו בעלי כלבים וחתולים למצוא בקלות בעלי חיים שנעלמו ליישוב רחוק, שנגנבו או שנלכדו.



**ביקור אלוף פיקוד העורף - האלוף יוסף משלב,**  
ביקר במועצה וקיבל סקירה על כלל האיומים הביטחוניים  
העומדים בפני תושבי המועצה.



## מתחם חדש למועצה



עוד שנה עם תקציב בריא ומאוזן משמעה התקדמות נוספת ומשמעותית בבנייה בכל יישובי המועצה. בכפר סירקין נסתיימו העבודות על מועדון הנוער החדש. בצור יגאל, ניר אליהו, מתן וגת רימון נבנו כיכרות חדשים, ויישובים שונים חוברו למערכת ביוב חדשה שהוקמה בשנה האחרונה. הפרוייקט הגדול ביותר שהחל לקרום עור וגידים, היה מתחם המועצה החדש ליד נווה ירק. גודלו 3,600 מטר רבוע אולם עם 300 מקומות ישיבה, מרכז משק לשעת חירום, 400 מקומות חניה ומתנ"ס. בנייתו תוכננה להסתיים באוגוסט 2003. לאחר שהוקפאה בנייתו של בית הספר השש-שנתי החדש, החליטה המועצה לעתור לבג"ץ, על מנת לנסות ולכלול את הקמת בית הספר בתוכניות הבנייה הקיימות.

**טרקטורון כיבוי -** טרקטורון שטח מיוחד לכיבוי אש, נרכש למועצה על מנת לתת מענה יעיל ומהיר לכיבוי אש באזורים מיוערים. הטרקטורון מסוגל לנוע בתנאי שטח קשים כשהוא גורר עימו מיכל מים בן 400 ליטר וצינור כיבוי באורך 100 מטרים.





## חוגגים יובל לעינת

חגיגות היובל הגיעו גם לקיבוץ עינת. חברי הקיבוץ החליטו לא להסתפק בערב אחד של העלאת זכרונות, נאומים ומופעים, ויצאו לשלל פעילויות יוצאות דופן על מנת לחגוג את המאורע. הראשונה הייתה טיול בנגב הצפוני ובדרך הבשמים. לאחר מכן, נהנו ותיקי הקיבוץ מיום כיף שכלל ארוחת בוקר גדולה, טיול אל נאות קדומית, ארוחת צהריים חגיגית וקבלת שי אישי צנוע. שיא החגיגות הגיע עם טקס "קציר החיטים" שנערך חודש לאחר מכן. באותה שנה היו חברים בקיבוץ כ-160 בנינים, 50 במסלול בנינים ועוד כמאה תושבים.

■ **אולם ספורט חדש** - בצור יגאל נחנך אולם ספורט חדש שנתרם על ידי מפעל הפיס.

■ **"אוזן קשבת"** - פרוייקט "אוזן קשבת" לשמירה על קשר עם תושבים וותיקים ציין 5 שנים להקמתו, בהשתתפות ראש המועצה ו-12 פעילי הפרוייקט.

■ **הקפאת בנייה** - בנייתו של בית ספר שש-שנתי חדש בתחום המועצה הוקפאה על ידי משרד החינוך.

■ **מלכת המדבר** - מרב מילר, תושבת המועצה השתתפה במסע מלכת המדבר במדבריות אתיופיה.



## גדר הפרדה בטחונית

בתום מאבק ממושך להקמת גדר הפרדה ביטחונית לאורך קו התפר, החלו בחודש אוקטובר 2002 העבודות להקמת הגדר באזור רכב צור נתן בדרום השרון. להחלטה קדמו דיונים עם ראש המועצה האזורית מוטי דלג'ו ונציגי היישובים, סיור של נציגי מערכת הביטחון בראשות המנכ"ל בשטח תוואי הגדר המתוכננת וכן פעולות מחאה של ועד הפעולה מקרב תושבי מתן והישובים הסמוכים. במועצה דאגו להבהיר כי המאבק בנושא תם, אך לא נשלם. המועצה הבטיחה להמשיך לעקוב אחר הנושא מתוך מגמה להבטיח את ביטחון התושבים. העבודות התנהלו בקצב מזורז והיו צפויות להסתיים בתוך כשנה.

■ **הסעת תלמידים** - שני אוטובוסים חדשים נוספו לצי החדש של המועצה. הם יועדו להסעת תלמידים ברחבי המועצה אל בתי הספר.



■ **מגמת תיאטרון נפתחה התיכון עמיאסף** המגמה נפתחה כדי לתת מענה לדרישות הקהל הצעיר והאסרטיבי שביקש לפתוח את המגמה ובהנהלת התיכון החליטו להרים את הכפפה.





### רכבת בשטחי המועצה

אחרי שנים רבות, דיונים רבים וכאב ראש רב לא פחות, נפתחה בקול תרועה רמה תחנת הרכבת בכפר סבא. התחנה השלימה את קו כפר סבא-תל אביב שהבטיח הקלה משמעותית בעומסי תנועה בבוקר, והתניידות פשוטה ונעימה לתושבי המועצה האזורית העובדים בתל אביב. עם פתיחתה, יצאה רכבת כל חצי שעה לכל אחד מהכיוונים, והובטח שעם השנים תגדל התכיפות ליציאה כל רבע שעה. לצד התחנה, נפתח כביש 6 חוצה ישראל החדש לתנועה. רבים מתושבי המועצה, שיישוביהם נושקים לכביש, נשמו לרווחה כשהתאפשר להם לחתוך את הפקקים בבוקר ולנסוע על הכביש המהיר והחדש.

**שועלים ותנים משוטטים** - וטרינרית המועצה התריעה כי ישנה עלייה חדה במספר השועלים והתנים המשוטטים ביישובי המועצה ופורצים לחצרות הבתים.



- **מבנה ספרייה חדש** נחנך במושב שדי חמד. לספרייה החדשה הועברו 2,500 ספרים מהמבנה הישן.
- **בצור יגאל נפתחה סדנא להורים** לילדים עם צרכים מיוחדים.
- **כביש 551** מצומת אייל אל מחלף הדרים אושר לסלילה לאחר שנים ארוכות של נסיונות לקבל את האישורים המתאימים.

### קודחים נפט

חברת "גבעות עולם קידוחי נפט" החלה בחיפוש נפט באזור מושב נווה ימין. לאחר ששלוש שנים מוקדם יותר קדחה החברה באזור מושב אלישמע, ללא הצלחה, השקיעה החברה יותר מ-6 מיליון שקלים בחיפושים בנווה ימין. מומחים מטעם החברה העריכו כי באזור הקידוח נמצא סלע קדום, רווי נפט, המשתרע על שטח של למעלה מ-200 קמ"ר. החברה העמידה לצורך הקידוח מגדל בגובה 45 מטרים אותו ניתן היה לראות מקבר בנימין. בשלב הראשון קדחה החברה, במסגרת הקידוח שזכה לשם "מגד 4", לעומק של 4,700 מטרים, בתקווה שתוצאות הקידוח יהיו חיוביות ואז תגיע לעומקים גדולים יותר.



- **סדנת הכנה לגיל הפרישה לגמלאות** - הגיל השלישי, נפתחה בניר אליהו ביוזמת מחלקת הרווחה ובתמיכת מזכירות הקיבוץ.
- **שודרג אתר המועצה האזורית** והורים לילדים צעירים יכולים לרשום את ילדיהם לגני הילדים בהרשמה מקוונת.
- **פרס זהב על ניהול כספי ניתן למועצה** - לאחר שזכתה בפעם החמישית בפרס הניהול הכספי של משרד הפנים, הוענק למועצה פרס זהב על ניהול כספי במעמד שר הפנים דאז, אלי ישי.



## מועצה מוסמכת

לאחר שעברה בהצלחה את המבדק של מכון התקנים ונמצאה ראויה להסמכה, זכתה המועצה האזורית דרום השרון לתו תקן לניהול איכות "איזו 9001".

ביוזמת ראש המועצה מוטי דלג'ו, ובסיוע משרד החקלאות ומשרד הפנים, הפכה המועצה האזורית לראשונה בישראל שהוסמכה לאיזו 9001 על כלל מחלקותיה ופעילותה. תהליך ההסמכה בוצע על ידי אנשי מכון התקנים הישראלי. במקביל לתהליך הסמכת המועצה, צורפו לפרויקט חמישה מושבים שהוסמכו אף הם: כפר מעש, נוה ירק, עדנים, מגשימים וגבעת חן. "באופן מעשי, עברה המועצה תהליך בו נותחו מהלכי עבודה במחלקות השונות והוגדרו שיטות בקרה שכל עובד אמור לבצע על מהלך העבודה שלו", סיפר ד"ר אברהם אופק ממכון אפק, שליווה את המועצה במהלך הפרויקט.

## שוטרים על אופניים

במסגרת ההתנדבות במשמר האזרחי, הוקמה ביישוב מתן יחידה חדשה - יחידת האופניים. עם הקמתה, פעלו ביחידת האופניים 15 מתנדבים חדורי מוטיבציה ומרץ, שמטרתם להגן על הישוב ולשלב ביטחון עם הנאה. מתנדבי היחידה ערכו את סיוריהם בשעות הלילה בתוך היישוב, ובסופי שבוע נערכו הסיורים בתוך יער חורשים. היחידה הבטיחה יכולת ניידות גבוהה לשטחים צפופים או בעייתיים למעבר רכב ממונע, יכולת הגעה מהירה ושקטה לאירועים ביטחוניים וכמובן, גיבוש ופעילות חברתית ובריאותית.



## כביש עוקף חורשים - נפתח הכביש העוקף את חורשים (5232) מצומת ברא ועד מתן.



## ספרייה חדשה - מבנה ספרייה חדש נחנך במושב שדי חמד, והועברו אליו 2,500 ספרים מהמבנה הישן.

## סדנא להורים - בצור יגאל נפתחה סדנא להורים לילדים עם צרכים מיוחדים.

## כביש 551 מצומת אייל אל מחלף הדרים אושר לסלילה לאחר שנים ארוכות של נסיונות לקבל את האישורים המתאימים.

## שבוע קצר - תלמידי המועצה האזורית עברו לשבוע לימודים בן חמישה ימים.

## המועדון החדש בגן חיים נחנך ובמעמד הפתיחה נערך ערב הוקרה והצדעה לותיקים.





**דורשים ארנונה מכביש 6** פתיחת כביש 6 לתנועה שימח תושבים רבים. האפשרות להימנע מפקקים בבוקר ולהגיע מהבית ישר לעבודה קרץ לאלו העובדים רחוק מהבית. אבל מה שתושבים רבים לא ידעו, הוא שהכביש עובר בשטחי המועצה, ותופס כ-3,467 דונם משטחה. בקשת ארנונה בגובה 17 מיליון ש"ח הוגשה על ידי המועצה האזורית דרום השרון לחברת "דרך ארץ הייוז" המפעילה את כביש חוצה ישראל, עבור החלק היחסי של הכביש העובר בתחומי המועצה. "בדיוק כמו שאנחנו צריכים להתמודד עם הקיצוצים במענקים, ובפגיעה בתזרים המזומנים, כך גם דרך ארץ תמצא את הדרך להתמודד עם התזרים שלה", אמרו במועצה.

■ **מקווה טהרה חדש** - בהשתתפות ראש המועצה מוטי דלג'ו והרב הראשי לישראל דאז, מאיר לאו, נחנך בצור יגאל מקווה טהרה.

נחנך אולם הספורט במתן.



## מצרפים וגורעים ישובים

לאחר החלטת משרד הפנים לבצע איחודים בכ-90 רשויות בארץ על מנת להביא לחסכון בעלויות, שינויים משמעותיים נעשו ביישובי המועצה האזורית דרום השרון. ראשית, הצטרפה רמות השבים למועצה האזורית כועד מקומי, והביאה את מניין היישובים במועצה ל-30. היישוב מנה באותה תקופה 1,200 תושבים. לעומת זאת, גני יהודה פרשה מהמועצה האזורית, וחברה לסביון לאחר שבבחירות לרשויות המקומיות בחרו ראש מועצה משותף. המהלך זכה ביישוב ובמועצה לתגובות מעורבות, ונטען לצירוף גני יהודה, ישוב הנמצא, בדומה לסביון, בדירוג סוציו-אקונומי גבוה, אינו מצמצם את מספר הרשויות כפי שהתכוון המחוקק, אלא רק פוגע בבסיס המס ומתן השירותים של דרום השרון.



**כנס הערכות לשעת חרום** - לקראת המלחמה בעירק נערך במועצה כנס הערכות לשעת חרום בהשתתפות נציגים מהמועצה, משטרה, פיקוד העורף ומשמר הגבול.



**מנכ"ל מנהל מקרקעי ישראל ביקר במועצה** והבטיח לקדם פרויקטים שביצועם מתעכב זמן רב בשל בעיות בירוקרטיות שונות.



## 70 לצופית ולגבעת חן

החגיגות שנחגגו לאורך כל השנה במושב הסתיימו בחודש ספטמבר באירוע חגיגי. החגיגות נפתחו למעשה בחג ה-69 למושב, כאשר זוג התאומים לבית קסובר, אשר נולדו במושב בשנת עלייתו לקרקע (1933) עלו לבמה והכריזו על פתיחת אירועי היובל. במעמד שהוא נחשף לראשונה דגל המושב ונתלה על מבני הציבור. לאורך השנה כולה צוין היובל בדרכים שונות כשהמטרה העיקרית הייתה לספר את סיפור המקום. בחנוכה, למשל, הדליקו את הנרות "ילדי" שנת 33' אשר חוגגים עם המושב את שנתם ה-70. גם בגבעת חן חגגו 70 שנים לעלייה לקרקע באירועים דומים, והדגישו במיוחד את הרצון להשיב את תחושת ה"ביחד" שהייתה חזקה עם הקמת היישוב ונשחקה עם השנים.



**קריית המועצה החדשה** - העבודות לבניית קריית המועצה החדשה החלו. צפויות להסתיים בתוך כשנה.



**נחנך מועדון נוער חדש בנוה ירק.** המועדון משתרע על שטח של 240 מ"ר.

## תיירות כפרית

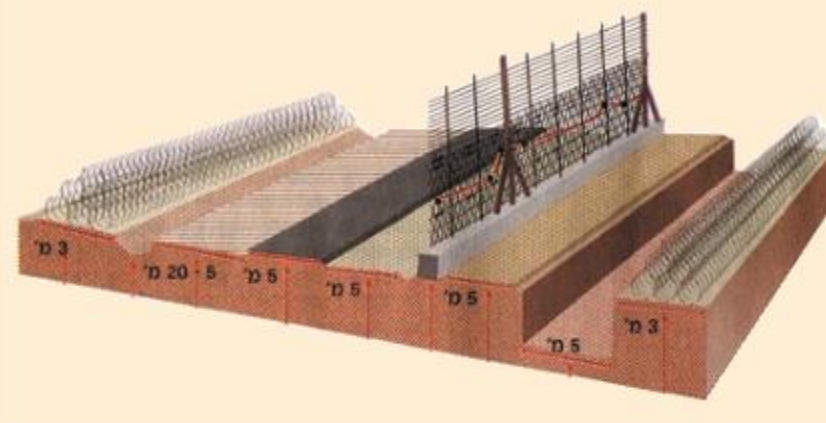
בשיתוף עם אנשי "רשות נחל הירקון", עבדה לקראת סוף 2003 המועצה האזורית על פרויקט שאפתני להפיכת המרחב סביב נחל הירקון לאבן שואבת לתיירות פנים ולמה שהם כינו "ארץ הירקון". הפרוייקט תוכנן בשיתוף הישובים, התושבים והיזמים אשר היו ממוקמים ברדיוס סביב הנחל, כשהרעיון היה להפוך את האזור כולו ל"שמורה ביוספרית" בה הטבע והאדם הם חלק ממערכת גומלין אקולוגית.



**ראש הממשלה אהוד ברק** היה אורח המועצה האזורית. במסגרת ביקורו סייר לאורך גדר ההפרדה הבטחונית וביקר בישובים מתן, נירית וניר אליהו.



**מסתיימת בניית גדר ההפרדה.** הגדר בנויה מ-8 מכשולים שונים.



## מרחיבים את המט"ש

לאחר שהושלמה בניית שלב א' במפעל טיהור השפכים (מט"ש) דרום השרון המזרחי, בתחילת השנה נוספה לו מערכת אוורור במזרימה חמצו אל מי הבריכות ומשפרת בכך את יעילות תהליך פירוק החומר האורגני המצוי בשפכים. לאחר סינון ראשוני, סינון עדין, הפרדת חול, בריכת שיקוע, בריכת אוורור, בריכת שיקוע שנייה ובריכה אופרטיבית, מגיעים המים לתחנת שאיבה המזרימה את המים המטוהרים למאגר ניר אליהו. המט"ש המשודרג היה מסוגל לטהר כ- 12,000 קוב מים ליום, וטיפול במי השופכין של קלקיליה, אלפי מנשה, נווה ימין, נווה ירק, אלישמע, גני עם וירקונה. המים המטוהרים הגיעו בסוף התהליך הארוך לפרדסים, מטעים, גידולי כותנה ודשא ברחבי המועצה האזורית דרום השרון.



**נערים משפצים** - לפני תחילת שנת הלימודים, נאספו תלמידי "עמי אסף" בבית הספר לביצוע עבודות שיפוץ ותחזוקה למתקנים השונים.



■ **בורות ספיגה** - מושב מגשימים מפסיק להשתמש בבורות ספיגה, לאחר שנסתיימו עבודות חיבור המושב לרשת הביוב.

■ **טקס הסרת הלוט בגני עם** - בערב יום הזיכרון לחללי צה"ל ולנפגעי פעולות האיבה, התקיים בגני עם טקס הסרת הלוט מעל אנדרטה לזכר חללי צה"ל בני המושב.

## תלבושת אחידה

עלה לדיון נושא התלבושת האחידה בבתי הספר בארץ. מה שהיה עד אותה שנה סממן לתיכונים בסדרות אמריקאיות, הפך להכרח בתיכונים וחטיבות ביניים בישראל. הסיבות לשינוי רבות ומגוונות, החל ברצון לחסוך בהוצאות הבגדים, מציאת דרך להינמע מהופעה בלתי הולמת וכלה בצורך לקדם נושאים כמו משמעת, מסגרת, שייכות ואחידות. שני בתי ספר במועצה אימצו את הטרנד לפני כולם: בית הספר היסודי "כצנלסון" שבכפר סירקין ובית הספר השש-שנתי "עמיאסף" שבבית ברל. התלבושת האחידה בארץ הסתפקה בחולצה וסוויטשירט עם סמל בית הספר. "התלבטנו



קשות וארוכות בשיתוף ועד ההורים לגבי התלבושת", סיפרה מנהלת "עמיאסף" דאז, ציפי אבנון. "בתלבושת חופשית יש מקום לביטוי חופשי, ועד שהחלה אופנת הבטן החשופה והמכנסיים הנמוכים - אופנה שאינה הולמת מוסד חינוכי, תלמידינו התלבשו בצורה סבירה וצנועה".

**נחנך מועדון הנוער החדש במושב חגור**  
המועדון משמש לחוגים, הצגות ילדים וכינוסי נוער שונים, אולם מרכזי, חדרי חוגים, שירותים וממ"ד.



■ **תושבי נירית יצאו להפגנה** כנגד חיבורם לשכונת "נוף השרון", שהשתייכה למועצה המקומית אלפי מנשה.



## ארץ הירקון

כמו בכל שנה, גם ב-2004 השתתפו מאות מתושבי המועצה האזורית בצעדת דרום השרון המסורתית. באותה שנה, לראשונה, התקיימה הצעדה לאורך נחל הירקון, במסלול של 7 ק"מ, במה שמכונה "ארץ הירקון". הצועדים התחילו את מסלול הצעדה בבית המועצה החדש ומשם לאורך תוואי הירקון. במהלך הצעדה הוצבו דוכנים של החברה להגנת הטבע ומדריכים מתנדבים העניקו לצועדים הסברים על החי והצומח באזור. נחל הירקון חולף בתחומן של שבת רשויות, ובדרום השרון הוא גובל בשדות ובשטחים של ירקונה, עינת, עדנים, נווה ירק, אלישמע וגבעת השלושה. פרויקט "ארץ הירקון", הוא פרויקט שניזום על ידי החברה להגנת הטבע בשיתוף עם המועצה האזורית דרום השרון, במסגרתו תוחזק ונוקה פארק הירקון, ונערכה פעילות הסברה לחשיבותו האקולוגית וההיסטורית.



■ **מקום השני בארץ** - בסקר שערכה חברת ביזנס דאטה ישראל (BDI) דורגה המועצה האזורית במקום השני בארץ בייעילות השירות שהיא מציעה.

### ■ תעודת זהב

אחרי שזכתה שבע פעמים ברציפות בפרס הניהול הכספי התקין, זכתה המועצה האזורית בתעודת זהב בתחום.



## שומרים על הירוק

ועדת החקירה לגבולות עיריית כפר סבא ודרום השרון הראשות השופט בדימוס אמנון סטרשנוב, דחתה את בקשת עיריית כפר סבא להרחבת גבולותיה ולסיפוח 3,230 דונם משטחי ישובי דרום השרון לשטחה. הועדה החליטה כי לכפר סבא אין מחסור ממשי בעתודות בנייה, כי אין לצרף לשטח השיפוט של כפר סבא אדמה חקלאית המעובדת כהלכה ובהצלחה על ידי חקלאי האזור ולהפכה לקרקע המיועדת לבנייה, וכי לצד הבקשה לספח את בית ברל ולהפוך את כפר סבא לעיר אוניברסיטאית, נמצאים שיקולים נדל"ניים. במהלך המאבק המשפטי טען ראש המועצה מוטי דלג'ו, כי מן הראוי לשמור את השטחים המבוקשים כשטחים ירוקים ופתוחים ולא לשנות את ייעודם למטרות בנייה. בנוסף יש לשמור על צביונם החקלאי-כפרי של ישובי האזור.



■ **חוק לאיחוד רשויות** - במסגרת החוק לאיחוד רשויות, אוחד בתחילת 2004 היישוב רמות השבים עם המועצה האזורית דרום השרון.

## רפת משודרגת

בשלושה מקיבוצי המועצה האזורית דרום השרון, רשמת הכובש, אייל וחורשים, שופצו הרפתות והן הועמדו בתקני איכות סביבה מחמירים. קיבוץ נחשונים הצטרף אל שלושת הישובים זמן קצר לאחר מכן. השיפוצים זיכו יותר מ-1,400 פרות בתנאי מגורים משודרגים. המטרה הייתה לעמוד בתקני איכות סביבה מחמירים, כשבפועל הרעיון הוא למנוע מהגשם לשטוף את הזבל האורגני שמייצרות הפרות, ולעצור את חלחולו ישירות למי התהום. בקיבוץ אייל דיווחו כבר בחודש הראשון לאחר השיפוץ על חלב באיכות טובה יותר, מה שזיכה אותם במחיר הגבוה ביותר לליטר. מכאן הסיקו בקיבוץ כי השיפור בתנאי מגורי הפרות לא תורם רק לאיכות הסביבה, אלא גם הביא לחלב נקי יותר מחיידקים.



**הפנינג צפרות ענק** בהשתתפות 1500 תושבים התקיים בקיבוץ חורשים.



## חטיבת ביניים חדשה

שנת הלימודים שנפתחה בספטמבר 2004 ראתה חטיבת ביניים חדשה בתחומי המועצה האזורית. חטיבת "בית חינוך ירקון" שבקריית המועצה נפתחה עם 12 כיתות לימוד, חדר מורים, חדר מנהלת, ספרייה ומספר מעבדות. באותה שנה למדו בביה"ס 145 תלמידי שכבת ז' ב-4 כיתות, כאשר בכל שנה אמורה להתווסף כיתה נוספת עד שבית הספר יצמח ל-12 כיתות. אל בית הספר החדש הגיעו תלמידים משלל יישובי המועצה הסמוכים: אלישמע, גבעת השלושה, גני עם, גת רימון, חגור, חורשים, ירקונה, כפר מעש, כפר סירקין, מגשימים, נווה ירק, נחשונים, נירית, עדנים, עינת ושדה חמד. אביבה גרוס, שמילאה את תפקיד סגנית המנהלת לעניינים פדגוגיים בבית הספר "עמי אסף", נבחרה להקים ולנהל את החטיבה החדשה. "את הפן ההתנדבותי, עם הפנים לקהילה, אני רוצה להנהיג כתכנית קבועה, שיטתית ומתמשכת - בה תלמידים יוכלו לתרום מכישוריהם ולעזור לתלמידים אחרים ולקהילה כולם", אמרה.

■ **נהיגה מתקדמת** - נהגי המועצה עברו הכשרה בנהיגה מתקדמת הכוללת: החלקה, הישרדות, ותפקוד במצבי לחץ ואיום. - (14)

■ **ערב הוקרה והצדעה** למתנדבי המשמר האזרחי ומג"ב והשבעת מחזור נוסף של נוער מג"ב נערך בבית ברל.

■ **סל ביכורים לראש הממשלה**  
נציגי בתי הספר בצופית וברמת הכובש העניקו סל ביכורים לראש הממשלה אריאל שרון.

### מפעל למי קולחין

לאחר ששנים דובר בארץ על הבזבז המשווע שבהזרמת מי קולחים מטוהרים אל הים, במקום לעשות בהם את השימוש המתבקש - השקיית שדות, הגיע סוף סוף הפתרון המתבקש: בניית מפעלים להשבת מי קולחין לצרכים חקלאיים. במועצה האזורית דרום השרון תוכנן מפעל שיספק 6 מיליון קוב מים מושבים בשנה, אשר יחליפו את השימוש במים שפירים. גובה ההשקעה בבניית מפעל ההשבה עמד על כ-40 מיליון ש"ח. לצורך קידום הפרויקט, הוקמה ע"י המועצה חברה להשבת מי קולחין אשר תקים ותפעל את מפעל ההשבה. מפעל ההשבה כולל מאגרי מים לקליטת המים המושבים וקווי סניקה להזרמת המים לשדות. את מימיו מקבל מפעל ההשבה ממפעל טיהור השפכים (מט"ש) ניר אליהו.



הספריה בשדה ורבורג

### תנופת בנייה

על אף המצב הכלכלי שהפך קשה בתחילת 2004, והקיצוצים הנרחבים שהוטלו על מועצות אזוריות ברחבי הארץ, המשיכה המועצה האזורית דרום השרון בבנייה רחבה ברוב היישובים. לצד חטיבת הביניים החדשה שנפתחה בקריית המועצה, נפתח בצופית גן ילדים חדש בשטח של 125 מ"ר. באותו זמן הגיעו לשלבי סיום תהליכי הבנייה של שלושה מועדוני נוער ביישובים עדנים, חגור וכפר מע"ש בגודל של כ-200 מ"ר כל אחד, ובהם אולם מרכזי, חדרי חוגים, שירותים וממ"ד. שלושה מועדוני נוער נוספים בנווה ימין, ירקונה וצופית היו באותה שנה בשלבי תכנון. במושב מגשימים הסתיימה באותו זמן בניית מערכת הביוב המרכזית והיא חוברת אל זו של העיר יהוד, בעוד בכפר סירקין החלו העבודות לביצוע מערכת ביוב מרכזית ובשדה ורבורג נחנך מבנה ספריה חדש.

נפתח מחלף עירון שבכביש 6 העובר בשטחי המועצה, ותעריפי הנסיעה בו עלו ב-15%.



ביקור ביישוב החדש - מלווה בראש המועצה מוטי דלג'ו, הגיעה דליה רבין, בתו של יצחק רבין, לביקור ביישוב החדש "צור יצחק".



## שכונה מחוץ לנירית

אחרי מאבק ממושך, נדחתה עתירתו של היישוב הקהילתי נירית, שביקש להפסיק את המהלכים להקמתה של שכונה חדשה הצמודה ליישוב מצדו השני של הקו הירוק. בעתירתו לבג"ץ, ביקש היישוב לבחון את חוקיות הקמת השכונה מצד אחד ואת חוקיות כפיית החיבור של השכונה על נירית מצד שני. בעתירה טען היישוב כי "השכונה החדשה תהפוך את נירית להתנחלות למחצה, תביא לשינוי באופיו החברתי ותאלץ את תושביו ליטול חלק במעשה התנחלות, תוך סיפוח אדמות פלשתינאיות לישראל, והכל בניגוד למשפט הבינלאומי ובניגוד להתחייבות המדינית של הממשלה לקבל על עצמה את מפת הדרכים". לאחר שדחה בית המשפט את העתירה, הדביר דרור גינת, מזכיר היישוב דאז, את תוכניות היישוב לעתיד: "לאחר בחינת בית המשפט על ידי צוות המשפטים ואנשי הוועד יערך דיון נרחב ביישוב על אפשרויות הפעולה השונות וההשלכות לטווח הארוך שלהן. האפשרויות העיקריות הן שיתוף פעולה עם היזם או לחילופים התנגדות לחיבור השונה שתקום לנירית".

### מליוני קו"ב מי שטפונות הוטו לאתר חציבה נטוש במחצבת "חצב".



■ **תותים** - החקלאים של דרום השרון שברו שיא כאשר 18% מכלל התותים הנמכרים בארץ הם של המותג המקומי, "ביו תות".

■ **תרגיל מל"ח** (מטה לשעת חירום) נערך במועצה האזורית. בתרגיל דומה תרחיש לפיו ישנה מתיחות קשה בגבול הצפון, על סף מלחמה עם סוריה.

■ **יישובי עימות** - ראש המועצה מוטי דלג'ו דורש להגדיר את יישובי דרום השרון כיישובי קו עימות, מה שיאפשר למשהב"ט להשתתף המימון ממ"דים בהם.



## שומרים על השטחים הפתוחים

על רקע תוכנית המתאר הארצית הממליצה להעביר למרקם העירוני 82 יישובים ומוסדות ברחבי הארץ (תמ"א 35), יצאו למאבק המועצות האזוריות ובהן המועצה האזורית דרום השרון. במועצות תענו כי אימוץ תמ"א 35 יוביל במישרין לחיסולם של השטחים הפתוחים והיישובים החקלאיים. בכנס חירום של המועצות האזוריות אמר ראש המועצה מוטי דלג'ו: "אם התוכנית הזו תאושר, זו תהיה בכייה לדורות. מאחורי הלחצים לאישור המרקמים העירוניים בתמ"א 35 עומדים כוחות כלכליים ונדל"ניים שבינם ובין איכות החיים ואיכות הסביבה אין ולא כלום. כל עניינם מתמצה ברווח לכיסם. אישור התמ"א יהיה אות הפתיחה למירוץ חסר מעצורים להפשרת קרקעות בינוי וחיבול השטחים הפתוחים". בעוד המועצה ניסתה לבלום את המהלך, היא גם קראה לתושבים המודאגים להושיט יד: "התושבים יכולים וצריכים להתגייס לכל פעולת מחאה שיוזמת המועצה האזורית, ומי שמכיר שרים ויכול לסבר את אוזנם, שיעשה זאת", אמרו במועצה.





## 90 שנה ועוד טיפה



כפר מל"ל חגג יום הולדת מכובד בשנת 2005, לא פחות מ-90 שנים מעלייתו לקרקע. למעשה, חגגו בכפר 90 שנים ועוד טיפה, אבל בגיל כזה, לא חייבים לדקדק. האירוע האינטימי הפך לפרויקט מאובטח ושמור בשל הגעתו של בן הישוב המפורסם, ואזרח הכבוד של המועצה האזורית דרום השרון, ראש הממשלה דאז, אריאל שרון. שרון התקבל על ידי ראש המועצה מוטי דלג'ו ויו"ר הועד המקומי דאז ארנון ברודנר. "אין לי ספק כי דרכי לאורך השנים הושפעה מילדותי ונערוטי בכפר מל"ל", אמר ראש הממשלה לשעבר. "אני גאה על כך ומציין זאת בגאווה בכל רחבי העולם. לעיתים קרובות אני נשאל מהיכן אני שואב את עמדותי, רעיונותי ואת האידיאולוגיה המוצקה. אני עונה שראשית ממשפחתי ושנית מההשקיה בפרדס, מהחריש בכרם ומהשמירה במיקשה של כפר מל"ל".

## אליפות הארץ בניווט

800 תלמידים מכל הארץ השתתפו באליפות הארץ בניווט לחטיבות ביניים ותיכונים שנערכה במועצה האזורית.



## כנס קבט"ים ארצי

במטרה להביא לשינוי במערכת היחסים בין מג"ב ליישובים הכפריים בארץ, לקדם שיתופי פעולה ולהרחיב את תחומי אחריות מג"ב ביישובי המועצה, ערכה המועצה האזורית דרום השרון כנס קב"טים ארצי. אל הכנס, שנערך בהשתתפות מפקד מג"ב דאז, ניצב חוסיין פארס, וראש מועצת דרום השרון מוטי דלג'ו, הגיעו קציני ביטחון של המועצות האזוריות מכל הארץ. הרעיון המרכזי שהתגבש בכנס, דיבר על הקמת פורום שותפות בין מג"ב לנציגי כל הרשויות, בין אם יהיו אלו ראשי מועצה, או כל נציג אחר שעבודתו משיקה לעבודת המשטרה. בחזותו החדשה ביקש מג"ב מהיישובים הכפריים לראות בו לא רק כמענה לגניבות חקלאיות, אלא כמשטרה לכל דבר, בנותנת שירות בכל התחומים בהם משרתת המשטרה את האזרח.



## אושרה תמ"א 35

בסוף נובמבר 2005 אישרה הממשלה, לאחר שנים של דיונים והתנגדויות, את תוכנית המתאר הארצית (תמ"א) 35, שחילקה את הארץ לחמישה מרקמים, שניים מהם מיועדים לפיתוח ושלושה מיועדים לשימור. שני המרקמים המיועדים לפיתוח הם המרקם הכפרי - מושב וקיבוץ, והמרקם העירוני. על פי התכנון הראשוני, עלולים היו 12 מיישובי דרום השרון להיכלל במרקמים עירוניים, ולאבד עקב כך את צביונם הכפרי ואדמותיהם לטובת הרחבת הערים הסובבות אותם. ראש המועצה מוטי דלג'ו, המשמש גם כיו"ר ועדת הקרקעות וחבר ועדת התכנון של מרכז המועצות האזוריות היה בין מובילי המאבק של מרכז המועצות בתוכנית המתאר הארצית במתכונתה הראשונית. לאחר מאמצים רבים, נוסחה הצעת פשרה לגבי 10 יישובים, לפיה יימנעו צעדים העלולים לפגוע באופיים הכפרי-חקלאי.

## אבן פינה ליישוב חדש



במלאת עשור לרצח ראש הממשלה יצחק רבין, הונחה בקו התפר שבשרון אבן פינה ליישוב קהילתי המתוכנן לשאת את שמו: "צור יצחק". בטקס השתתפו ראש המועצה האזורית דרום השרון מוטי דלג'ו, הרב הראשי של ת"א-יפו דאז, ישראל מאיר לאו, דליה רבין, ראשי רשויות, נציגי העמותות, הקבלנים, תלמידים ותושבי האיזור וכן מוקירי זכרו וחבריו של יצחק רבין ז"ל. "צור יצחק הוא ישוב עצמאי, לראשונה נושא את שמו של יצחק רבין, עשר שנים אחרי, וזוהי חגיגה", אמרה בטקס דליה רבין. "צור יצחק מצטרף להמון אתרים הפזורים בארץ הזו ובעולם כולו, לרשת צפופה של קורים שנטוו באהבה ובאמונה, ברצון טוב, ביטוי ומחווה לכאב ותסכול, לגעגוע של אמת, ושל אמירה ברורה - אנחנו רוצים לזכור ואנחנו לא נשכח".



## כ"ה שנים למועצה אזורית דרום השרון 25 חצי יובל למועצה



השרים לשעבר אופיר פז-פינס (שר הפנים), יצחק הרצוג (שר השיכון), שלום שמחון (השר לאיכות הסביבה), ראש הממשלה לשעבר אהוב ברק, חבר הכנסת דני יתום, יו"ר מרכז המועצות האזוריות שמוליק ריפמן, ראשי ערים שכנות, ראשי מועצות אזוריות מכל רחבי הארץ ואלפים מתושבי המועצה הגיעו לאירוע חצי היובל למועצה האזורית דרום השרון. קודם לטקס, חנכו שר השיכון, שר הפנים וראש הממשלה לשעבר את מבנה המועצה ואת היכל התרבות המועצתי. עם תחילת הטקס, הזמין ראש המועצה מוטי דלג'ו את ראש המועצה הראשון של המועצה המאוחדת, אברהם לזר, לקבל תעודת יקיר המועצה. לאחר נאומו השרים והמכובדים, הוצג מופע שתיאר את החיים המועצה. הטקס הסתיים במטח זיקוקי זינור.

## הוקרה מלכותית

בטקס חגיגי שהתקיים בחודש נובמבר במעונו של שגריר בריטניה בישראל, מר סיימון מקדונלד, הוענקה לראש המועצה האזורית דרום השרון, מוטי דלג'ו, תעודת הערכה והוקרה מטעם תוכנים "פרס הנוער הישראלי", על טיפוח בני נוער וחינוך למנהיגות. תוכנית פרס הנוער הנה פרויקט בינלאומי שיזם הדוכס פיליפ מאדינבורו, בעלה של אליזבת מלכת בריטניה בשנת 1965, ומטרתו לעודד בקרב בני נוער מוטיבציה למעורבות חברתית באמצעות עיסוק בדרך חיים מאוזנת והתנדבותית. "התעודה היא אות כבוד לעוסקים בנושא ולנוער הנפלא של דרום השרון", אמר דלג'ו בטקס.



## מחשב לכל ילד

בטקס חגיגי, הנערך כחלק מפרוייקט "מחשב לכל ילד" של המועצה האזורית דרום השרון, חולקו 15 מחשבים לתלמידים מיישובי המועצה. בנוסף למחשב, קיבלו התלמידים סל תוכנות ולומדות, חיבור אינטרנט בפס רחב, 60 שעות הדרכה לילד ולהוריו ותמיכה טכנית ל-3 שנים, בהשתתפות כספית סמלית מצד המספחה. בפרוייקט שולבו ילדים בכיתות ג'-ה' שאין בביתם מחשב והומלצו על ידי בתי הספר כבעלי מוטיבציה ויכולת ללמוד, ועל ידי רשויות הרווחה. הפרוייקט הנו היחיד מסוגו בעולם, והוא מאמין בחשיבות צבירת "שעות מחשב", מתוך רצון לסגור את ה"פער הדיגיטלי" בין ילדים להם מחשב בבית, לאחרים הנאלצים להסתפק בשעתיים שבועיות במוסדות החינוך.



## יזמים צעירים

פרוייקט ייחודי החל לפעול באותה שנה בבית הספר השש-שנתי "עמי אסף" שבבית-ברל. פרוייקט "יזמים צעירים - עושים עסקים" - פרוייקט בינלאומי המעודד בני נוער לחשיבה עצמאית ולעשייה כלכלית, במטרה לטפח יזמות עסקית בקרב בני נוער. ב"עמי אסף" משתתפים בפרוייקט 15 מתלמידי שכבת ט' המתנסים בהקמת מיזם עסקי לכל דבר. במסגרת הפרוייקט, למדו התלמידים להקים עסק מתחילתו ועד סופו, לבחור מוצר עסקי, לבצע סקר שוק, למנות בעלי תפקידים בעסק כמנכ"ל, מנהל כספים, מנהל שיווק ועוד, לגייס כסף וכן לייצר ולשוור את המוצר שפיתחו. במקרה של עמי אסף, המוצר הזה היה שטיחון מצפצף - המתריע בפני הורים שהילד ירד ממיטתו. התלמידים השתתפו בסדנאות, סיירו במפעלים, פגשו קבוצות מתחרות, ולבסוף מכרו את המוצר בקניונים.

## חגיגת שבוע הספר

בקרית המועצה שבנווה ירק נערכה חגיגת שבוע הספר בהשתתפות כ-3,000 איש מכל אזור השרון.



## מערכת הולכת קולחין

החלו העבודות להנחת צנרת למערכת הולכת קולחין ממט"ש דרום השרון המזרחי ועד לשטחי שדה ורבורג.



## פותחים את הלב

עוד לפני שקיבלה את השם "לבנון השנייה", המלחמה מ-2006 כונתה "המלחמה בצפון". ממש עם פרוץ המלחמה, התארגנו תושבי המועצה מכל יישוביה לקליטת תושבים מהצפון. כ-650 משפחות מיישובי המועצה פתחו את ליבם ואת ביתם לאירוח משפחות. קיבוצי המועצה אירחו משפחות וילדים מקיבוצים בצפון, וישובי האיחוד החקלאי אירחו למשך מספר ימים קבוצות של בני נוער וילדים מיישובי האיחוד בצפון, שהשתלבו בפעילות התנועתית ביישוב. בנוסף, ביישובים רבים במועצה התקיימו התארגנויות פרטיות של איסוף חבילות מזון וציוד עבור תושבי הצפון. במקביל, התארגנו ועדים של היישובים בשיתוף מחלקת התרבות של המועצה, לאירוח קבוצות ילדים ונוער לימי כיף בבריכות השונות.

## חנוכת היכל התרבות



בטקס חגיגי במעמד שר הבינוי והשיכון דאז, מאיר שטרית וראש המועצה מוטי דלג'ו, נחנך היכל התרבות החדש של המועצה האזורית.



## חוזרים לנטוע

החלה להתפשט במועצה תופעה מעניינת: עוד ועוד ישובים חזרו ונטעו מטעי פרי. בירקונה למשל, היו אלו עצי ההדר ששבו לנוף, מפוזרים בחלקות קטנות בין הבתים, מושקים במערכת נפרדת של מים מושבים. בחורשים, ניר אליהו, רמת הכובש, כפר סירקין וקיבוץ אייל, היו אלו מאות דונמים של עצי פרי אחרים, שצבעו את הנוף שוב בירוק. הנטיעה המזורזת החלה לאחר שרבים מיישובי המועצה עסקו בכריתה מאסיבית של עצי הדר במהלך העשור האחרון. "מהאנטנות שיש כאן אנחנו מרוויחים הרבה יותר", סיפר דני סיסו, רכז המשק בקיבוץ אייל, "אבל אנחנו רואים את עצמנו בראש ובראשונה חקלאים שרוצים לעשות חקלאות ולהתפרנס ממנה. בנוסף, פחות מתאים למשק קיבוצי ללכת יום יום לשוק ולבדוק איזה מחיר קיבלנו. בגידולי מטע, הכל מגיע לבית האריזה שלנו ויש שקיפות מלאה".



## החלו עבודות הבנייה בצור יצחק היישוב החדש במועצה האזורית.



■ **הכשרת תלמידים עמיתים** - חטיבת הביניים "ירקון" החלה להפעיל תוכנית להכשרת תלמידים עמיתים למניעת שימוש בחומרים ממכרים.



## 70 לגן חיים



מושב גן חיים ציין 70 שנים להיווסדו במעמד ראש המועצה האזורית דרום השרון מוטי דל'גו, ותושבי המושב בעבר ובהווה. לרגל האירוע הופק "ספר המושב", פרי תחקיר מחמיק ומקיף שערכו מספר חברות מושב וותיקות. הספר פורש את תולדות המושב ותושביו מאז עלייתו לקרקע של הגרעין המייסד בן 22 המשפחות, בשנת 1939.

ב-2006 מנה המושב כ-160 משפחות, כמחציתן הצטרפו בשנות ה-80 עם בניית שיכון הבנים. בערב החגיגי הציגו החברים מסכת נוסטלגית ומשעשעת מהווי המושב. הערב נחתם במפגש חברים מכל הזמנים בו נמכרו הספרים.



**250 מילדי הגנים** השתתפו טקס המסורתי של הבאת ביכורים שנערך במושב נוה ירק.



## ראשונים בשרון

המועצה האזורית דרום השרון הגיעה למקום הראשון בשרון באחוז התלמידים הזכאים לתעודת בגרות - 71.19%. דרום השרון הייתה ממוקמת לפני רעננה (71%), רמת השרון (70.33%) וכפר סבא (68.64%). לעומת השנה שעברה, חלה עלייה משמעותית של 7 אחוזים בזכאים לתעודת בגרות. בשנת הלימודים תשס"ה ניגשו למבחני הבגרות בדרום השרון 229 תלמידים, שהם 97% מכלל תלמידי י"ב המתגוררים במועצה. מהם 168 זכו לתעודה. ההישג קיבל משנה תוקף לאור מדיניות מניעת הנהשרה הנהוגה בתיכון עמי אסף, במסגרתה מסתכם הפער בין התלמידים המסיימים את לימודיהם במוסד לאלו שנשרו באמצע, בפחות מאחוז אחד.

### חגורות בטיחות

לקראת פתיחת שנת הלימודים, החלה המועצה האזורית לצייד את האוטובוסים המסיעים תלמידים בחגורות בטיחות.



**תעודות זהות** הוענקו לתלמידי כיתות י' בתיכון עמיאסף.



## 70 לכפר סירקין

בחודש ספטמבר ציין כפר סירקין 70 שנה להיווסדו, באירוע חגיגי שהיווה את יריית הפתיחה לסדרת אירועים מיוחדים העתידים להתקיים לאורך השנה. לכבוד אירועי ה-70, אותרו והוזמנו חברים ותיקים רבים שחלקם כבר אינם מתגוררים בכפר. לערב הפתיחה הגיעו בסופו של דבר מספר שיא של כ-600 אורחים. "כברת דרך ארוכה עשה היישוב כפר סירקין מאז עלייתו על הקרקע בשנת 1936, ועד לימינו אלה", נאם ראש המועצה האזורית מוטי דלג'ו בטקס, "סיפורו של כפר סירקין ושל מייסדיו שזור כחוט השני בסיפור תקומתה של מדינת ישראל והוא משלב חזון וחלוציות, חלום ומציאות. כפר סירקין הוא אחת הדוגמאות המוצלחות למימוש החזון הציוני".

## ביקור מסין

14 נציגים בכירים מסין סיירו ביישובי המועצה האזורית ביוזמת המרכז לשלטון מקומי בישראל.



■ ראש המועצה מוטי דלג'ו מקבל תואר ד"ר לפילוסופיה מטעם הפקולטה לחקלאות, המחלקה לכלכלה ומינהל באוניברסיטה העברית בירושלים.

■ בשדה ורבורג נפתח מועדון חדש לחבר הוותיק, כדוגמת מרכז "דורות" בכפר מע"ש.

■ אלוף פיקוד העורף דאז, יצחק (ג'רי) גרשון ביקר במועצה האזורית ונפגש עם ראש המועצה מוטי דלג'ו.

■ במועצה עודכן אתר האינטרנט - עם התקדמות הטכנולוגיה, חנכו במועצה אתר אינטרנט חדש ומעודכן, עם אפשרויות תשלום מקוון וקבלת מידע נרחב לתושב.

## דו קיום על הלוח

מפגש ייחודי נערך במתן בין נבחרות שחמט מבית חינוך מתן ומבית הספר "אלמוסתקבל" מג'לג'וליה. המפגש נערך במסגרת פרויקט "דו קיום על לוח השחמט". המטרה הראשונית של האירוע, הייתה לקרב בין ילדי היישובים הסמוכים ולעודד אחווה בין המגזרים. שני בתי הספר הללו היו הראשונים לקיים מפגש מסוג זה. בית חינוך מתן פועל במסגרת בתי ספר "שואפי ניסוי" סביב יוזמה ניסויית חדשנית שבכוונתה לראות בחיים על קו התפר משאב ערכי ותרבותי וכמוהו גם בית הספר אלמוסתקבל בג'לג'וליה. במפגש השתתפו 30 תלמידים בכתה א' עד ו'.



## מפעל חיים

סופרת הילדים והנוער דבורה עומר, תושבת כפר מעש, זכתה בפרס ישראל על מפעל חיים - תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה.





## מתרגלים מצבי חירום

מהלך חודש דצמבר, תורגל במועצה האזורית דרום השרון תרחיש לאומי של רעידת אדמה קשה, העלולה לפגוע ביישובים ובתשתיות בכל רחבי המדינה. לתרגיל קדמו השתלמויות והרצאה מאת ד"ר אפרים לאור, יו"ר ועדת ההיגוי הארצית לרעידות אדמה הנסמכת אל שולחן הממשלה. לצורך התרגיל, הוקם אשכול יישובים שתרגל יחדיו את התרחיש מתוך כוונה להגיש סיוע הדדי, במקרה הצורך. "יש הרבה מה לעשות ברמה משפחתית וברמה יישובית ומוסדית (בתי ספר, גנים)", הסביר איציק רון, קב"ט דרום השרון. "צריך לקחת בחשבון שיתכן ופינוי רפואי מהיר לא יהיה אפשרי ולכן חשוב שהורים, מורים, גננות או נציגים מכל יישוב ילמדו להעניק עזרה ראשונה".

### נפתחה מכללת "הדרים" בשדה ורבורג לתושבים וותיקים.



- פרויקט חונכות - בבית חינוך ירקון חונכים תלמידים את בני כיתתם בנושאים בהם הם מתקשים.
- תחרות "יזמים צעירים - ישראל" - קבוצת תלמידים מכתה ט' בבית הספר "עמי אסף" דורגו כבעלי הפוטנציאל העסקי הגבוה ביותר בתחרות "יזמים צעירים - ישראל".



## כנס חקלאים

עשרות חקלאים מכל יישובי המועצה לקחו חלק בכנס מיוחד שנערך בשיתוף המועצה האזורית דרום השרון ומשרד החקלאות. את הכנס פתח ראש המועצה מוטי דלג'ו, שציין כי החקלאות בישראל עוברת בשנים האחרונות תהליכים מואצים של שינוי המחייבים התאמה של המדיניות הממשלתית לצרכים המשתנים של החקלאים. תניב רופא, סגנית מנהל הרשות לתכנון והאחריות על נושא עובדים זרים במשרד החקלאות, סקרה מודל העסקה חדש של עובדים זרים בישראל שנכנס לתוקף מאוחר יותר באותה שנה. על פי המודל, לא ייכבל עוד עובד זר המגיע לישראל למעסיק יחידי ויוכל להתפטר מבלי שיופעלו כנגדו סנקציות או גירוש מהארץ.



- במסגרת היערכות חדשה במג"ב, ובמטרה להילחם במכת הגניבות החקלאיות בישראל, האחריות על המרחב הכפרי מוחזרת לידי מג"ב.
- נפתח לתנועה קטע מכביש 531 המקשר בין קיבוץ חורשים לכפר מל"ל.
- שינויים בתנאי המחיייה של פרות ברפתות במועצה האזורית, הביאו לגידול של כ-10% בתנובת החלב.



### מתכוננים לשנת שמיטה

לקראת בואה של שנת שמיטה, התאמצו חקלאי המועצה למצוא דרכים ושיטות יצירתיות לא לאבד את מקור ההכנסה העיקרי בתקופה של מיתון כלכלי. בעבר, הפתרון היה מכירת האדמה לגוי למשך שנת השמיטה, מה שאפשר להמשיך ולעבד את הקרקע לאורך השנה. בימינו אנו, לעומת זאת, השיטה הרווחת נקראת גידול ב"מצע מנותק". במסגרתו הירקות, הפרחים והתבלינים נזרעים במשתלות בתוך מצע מיוחד המיובא מחו"ל. החקלאים קונים את השתילים הקטנים כולל המצע ושותלים אותם בשדות כאשר בין הקרקע הארצישראלית לבית השתיל והמצע מפרידה יריעת ניילון. משתלת חישתיל, למשל, זרעה את הירקות במצע שהיא מכינה מקליפות קוקוס שיובאו מהודו וסרי-לנקה. בנוסף לשמירת השמיטה, ציינו במשתלת חישתיל כי הגידול על מצע קוקוס תורם לשמירה על איכות הסביבה מכיוון שהוא מגן על השתילים מפני מחלות קרקע, ומאפשר להפחית את השימוש בחומרי הדברה כימיים.



- **"דלת נסגרת - דלת נפתחת"** - נערכה הקרנת הבכורה של הסרט "דלת נסגרת - דלת נפתחת", אותו כתבו ובו כיכבו ותיקי המועצה.
- **צעדת דרום השרון** - כ-4000 צועדים השתתפו בצעדת דרום השרון המסורתית ב"ארץ הירקון".
- **חמישה כוכבי יופי** - היישוב הקהילתי מתן זכה בחמישה כוכבי יופי בתחרות "קריה יפה בישראל יפה".

### 75 שנה להתישבות

בחודש יוני ציינו בדרום השרון 75 שנה להתישבות החקלאית בשרון. גולת הכותרת היה אירוע מרגש ומרהיב בהשתתפות אלפי תושבים ובמעמד מי שהיה אז המשנה לראש הממשלה, שמעון פרס, שרת החינוך לשעבר הפרופסור יולי תמיר, שר החקלאות ופיתוח הכפר דאז שלום שמחון, יו"ר מרכז המועצות האזוריות וראש המועצה האזורית רמת הנגב ומזכ"ל תנועת המושבים איתן בן דוד. המופע המרכזי התקיים באולם התרבות החדש של דרום השרון בהנחיית יורם טהרלב ובהשתתפות להקת ה"גבעטרון", ולהקת המחול "הורה דרום השרון". ראש הממשלה לשעבר אהוד אולמרט, שיגר איגרת ברכה לתושבים וציין כי "ההתישבות החקלאית בשרון רשמה את אחד הפרקים החשובים, המרכזיים ומהנעיינים בסיפור תקופת עם ישראל בארצו".



- **שודרג אתר האינטרנט של המועצה** - האתר מספק גם לוח מודעות ואפשרות פרסום חנימי של מודעות.





## 75 לרמת הכובש

חגיגות ה-75 של קיבוץ רמת הכובש הגיעו לשיאן בחודש אוגוסט 2007 בחג הקיבוץ - ערב חגיגי שהוקדש להיסטוריה המוזיקלית של רמת הכובש. "החגיגות לציון 75 שנים להיווסדו של יישוב הם נקודת ציון, המלווה באופן טבעי בהתרגשות רבה, בנוסטלגיה ובניסיון להעריך מה השגנו ומה החמצנו בדרך", אמר ראש המועצה מוטי דלג'ו בפתח הערב החגיגי.

קרוב למאה תושבים, ילדים צעירים ומבוגרים, שיחזרו באותו הערב את הנכסים התרבותיים של הקיבוץ, בעבר ובהווה, בכל האמצעים האומנותיים ועל טהרת הכוחות המקומיים. קטעי הקישור שנכתבו על ידי ישי רוזנבאום תיארו ניסיון של תושב להפיק את חג הקיבוץ, כשלצורך כך הוא מזמן את כל להקות העבר, עורך להן אודישן ובתוך כך לומד להכיר את ההיסטוריה.

## מטה לבטיחות בדרכים

מסגרת המלחמה בתאונות הדרכים, הוקם במועצה האזורית מטה לבטיחות בדרכים. ייעודו של מטה הבטיחות היה הגברת הבטיחות בדרכים בתחום הרשות באמצעות גיבוש מדיניות, הכנת נהלי עבודה והפעלת מערך הסברה. "הצלחתו של המאבק בתאונות הדרכים בישראל תלויה במידה רבה במידת שיתוף הפעולה שבין גורמי אכיפת החוק, ההסברה, מערכת המשפט ומערכות החינוך", אמר ראש המועצה מוטי דלג'ו. "לרשויות המקומיות תפקיד חשוב ומרכזי במאבק בנגע תאונות הדרכים המתבטא הן במישור החינוכי והן במישור ההסברתי". במסגרת שנת הלימודים (תשס"ח), הכריזה המועצה על "שנת הזהירות בדרכים", במהלכה רתמה לעשייה את כלל הגופים העוסקים בזהירות בדרכים בחסות משרד התחבורה.

## פרס ניהול כספי עשירי ברציפות הוענק למועצה



- **מדליית כסף** - הג'ודוקא לבב ברקן מרמות השבים זכה במדליית כסף במשחקי ה"ספיישל אולימפיקס".
- **מקוואות חדשים** נחנכו בנווה ימין ובירחיב.



בבית חינוך ירקון נפתחה החטיבה העליונה, עם הצטרפות שכבת י' ראשונה למערך השכבות של בית החינוך. בכך הגיע מספר תלמידי ביה"ס ל-491 שלמדו ב-16 כיתות. לברי מנהלו החדש של בית החינוך, ד"ר אדוארדו דולב, במוקד העשייה החינוכית יעמדו מספר פרויקטים חדשים ובהם: מועדון ספורט בית ספרי, שידורי רדיו בית ספריים, פעילויות מחויבות אישית וחברות זמן. במקביל נערך בבית הספר שינוי מבני שבמרכזו האצלת סמכויות לצוות החינוך והעצמת מועצת התלמידים. "אני מאמין שהתנאי להישגים לימודיים גבוהים הוא אווירה טובה בבית הספר", הסביר דולב, "האווירה תלויה ברמת המוטיבציה של המורים".

## חטיבה עליונה ב"ירקון"



## ידידות אמיצה



בתחילת 2008 ציינו במועצה האזורית 20 שנה לקשרי הידידות בין דרום השרון לבין נוייויד שבגרמניה. לציון האירוע בין הערים התאומות הוותיקות, ביקרה במועצה משלחת בראשות ראש עיריית נוייויד, ניקולס רוט וחברי מועצת העיר. קשרי הידידות החלו בטקס שהתקיים בשנת 1987. פיתוח קשרי הידידות בין הערים לא הייתה משימה קלה: מעבר להיבט המוניציפאלי והרצון הטבעי לגשר על תרבויות ולשונות, היה גם צורך לגשר על המטען ההיסטורי. בהסכם שבין הרשויות נכתב כי "בתקווה לשלום של קבע ומתוך מודעות להבדלי הלאום, הלשון, הדת והמרחק הגיאוגרפי, מכריזות המועצה האזורית דרום השרון - ישראל והעיר נוייויד - גרמניה, על ברית שמטרתה לתרום תרומה חשובה לפיוס בין העם היהודי לבין העם הגרמני". בדרום השרון אמרו כי מתכוונים להמשיך ולחזק את מערכת יחסי הגומלין בשיתוף עם חברי אגודת הידידות גרמניה-ישראל בנווייויד.



### "מצטיין הנשיא"

יעקב (ניק) אוקונסקי, רב"ש שדה ורבורג ומתנדב מג"ב, קיבל את התואר "מצטיין הנשיא" בטקס קבלת הפנים המסורתי למתנדבים שהתקיים במשכן נשיאי ישראל.

### פרס מפעל חיים לקידום מעמד האשה בישראל

הוענק לרינה דותן ממושב ירקונה.



### 70 לשדה ורבורג

בחג השבועות 2008 ציין מושב שדה ורבורג 70 שנים להיווסדו במופע "יחד 70 שנה", שהיווה את שיאה של שנת פעילות חברתית מקורית וענפה. כהכנה למופע, נאספו ובאו כ-500

מתושבי הכפר בני כל הגילאים כדי ליצור יחד את הכיתוב האנושי "70 שדה ורבורג". לצד המנוף, ממנו צולמה התמונה המרשימה של בני המושב, הונחו תמונותיהן של כל משפחות המושב שקידמו את פני הבאים בדרכם אל הבמה המרכזית. המופע עצמו זימן למקום קהל של מעל 2000 איש, והתקיים במגרש הכדורגל היישובי. לערב החג, קדמה שנה שלמה של עשייה קהילתית שהייתה תוצר של עבודה משותפת של "ועדת שנות ה-70" וועדת התרבות של המושב. הקונספט הכללי שנבחר היה "אז והיום", המתאר את ההווה הייחודית של שדה ורבורג, את דור המייסדים מחד ואת המושב שצמח בשנים האחרונות מאידך.



### הסלט הגדול בעולם

בשדה ורבורג בחרו בדרך ייחודית מאוד לפתוח את חגיגות ה-70 למושב: פרוייקט קהילתי בו לקחו חלק כל תושבי המושב בהפנינג חסה גדול, במהלכו נשתלו ונקטפו 16 אלף שתילי חסה והפכו לסלט החסה הגדול בעולם. בערב הכנת הסלט הצליח המושב לאסוף תרומות בסך 105 אלף ש"ח למען עמותת "עלה נגב" - כפר שיקומי לאוכלוסיות מיוחדות. את הפרוייקט יזם תושב שדה ורבורג מיכאל שטרן, בשיתוף עם הועד המקומי בראשות חסי אברך ופעילים רבים מקרב תושבי היישוב, במטרה ליצור פעילות כלל יישובית המשלבת אלמנט חינוכי-חקלאי, גיבוש חברתי-יישובי, גימיק ותרומה לחברה. סלט החסה שקל עשרה טון ו-260 קילוגרמים. הרוטב לסלט הורכב על ידי השף צחי בוקששתר.



## ובמקום הראשון...

תלמידי בית החינוך מתן, רשמו הישג גדול כאשר סרטם "שטינקר" זכה בפרס "הסרט הטוב ביותר" ובפרס "אונסק"ו" בפסטיבל צ'אק ג'וניור שנערך בעיר טרוויזו שבאיטליה. הסרט נכתב על ידי התלמיד אלון ברד וצולם בשטח בית החינוך בהשתתפות תלמידיו.



הסרט סיפר על יולד המנסה "להציל" ילד אחר מידי בני כיתתו המתכננים להכות אותו, ומסתבך בעצמו. הסרט נבחר לייצג את ישראל באיטליה לאחד ששודר בערוץ הילדים ונבחר על ידי הצופים לטוב ביותר. "הפרסים אמנם יוקרתיים וחשובים, אך מבחינתנו כבית חינוך הרואה בחינוך הערכי את הבסיס לכל, עיקר הזכייה הינה ההשתתפות בתהליך יצירת הסרט והפקתו", אמרה דינה פלד, מנהלת בית החינוך. 2008 הייתה השנה השביעית שמשלחת ישראלית השתתפה בפסטיבל צ'אק ג'וניור, והשנה השנייה ברציפות בה זכה הסרט הישראלי בפרס הסרט הטוב ביותר.

## אמנת "אור ירוק"

140 ראשי רשויות ובהם ראש המועצה האזורית מוטי דלג'ו חתמו על אמנת "אור ירוק" לבטיחות בדרכים.



## רב תרבותיות

בתחילת השנה נערכו במועצה שלושה אירועים רב תרבותיים, בהם השתתפו כל תושבי המועצה, היהודים והערבים כאחד. האירוע הראשון היה תחרות מרקים אזורית שנערכה במתן, בה לקחו חלק 36 נציגים מהיישובים מתן, טירה, כפר סבא, שערי תקווה, כפר ברא, ירחיב ונעלה. כאלף מתושבי הסביבה רכשו 677 צלחות מרק באירוע. שלושת המנצחים בתחרות היו נעאמת עאסי מכפר ברא, אבישי יצחקיאן ממתן ועינב ווי דורי ממתן. אירוע נוסף היה טורניר קט-רגל יהודי-ערבי בו השתתפו יותר מ-250 ילדים ממתן, ירחיב, חורשים, שדי חמד, שדה ורבורג, ג'לג'וליה וכפר ברא. האירוע האחרון היה מפגש בין מועדוני השחמט של מתן ושל כפר ברא שנערך במתנ"ס כפר ברא. לסיום האירוע חולקו גביעים למנצחים ולהקת הדבקה של כפר ברא הופיעה.



מועדוני נוער חדשים נחנכו במושב גבעת ח'ן ובמושב נווה ימין.



## 60 שנה למדינה

לרגל 60 שנה למדינה הוצגה ברחבת הכניסה לבית המועצה תערוכת מיצגים מ-30 גני ילדים במועצה.



## שיא באירועי קיץ

לקראת סוף החופש הגדול ותחילת שנת הלימודים תשס"ט, סיכמו במועצה האזורית דרום השרון את אירועי הקיץ שנערכו לנוער. כ-2900 חניכים ומדריכים השתתפו בפעילות הבלתי פורמאלית של מחלקת הנוער בשיתוף תנועות הנוער, וזאת בנוסף לכ-3000 תושבים שהשתתפו באירוע פתיחת הקיץ שנערך בפארק נחשונית. כ-450 בני נוער יצאו לקורסי הדרכה, כ-1000 בני נוער לקחו חלק במחנות קיץ. 150 בוגרי י"ב השתתפו בטיולי מתגייסים, כ-70 בני נוער נטלו חלק ברפסודיה, 180 בני נוער השתתפו ב"כיף מד"צים". כ-200 חניכי שכבת ז' ט' יצאו למסעות הקיץ וכ-800 בני נוער השתתפו בפעילות "אוגוסט כיף".

## משדרגים את היחסים

אחר עשור של חילופי משלחות נוער בין השתיים, חתמו בספטמבר 2008 ראש המועצה האזורית אמנדיגן שבגרמניה, מר האנו הורט וראש המועצה האזורית דרום השרון, מוטי דלג'ו, על ברית לשיתוף פעולה ושדרוג היחסים בין המועצות תוך דגש על חילופי מידע וידע בתחומי חינוך, תרבות, חברה וכלכלה בתחומים מוניציפאליים.



בטקס החתימה, שנערך במועצה האזורית דרום השרון, השתתפו ראשי רשויות ואנשי חינוך ממחוז אמנדיגן וכן חברי מליאת מועצת דרום השרון. נוסח הברית נדון ואושר במליאת מועצת דרום השרון ובמועצת אמנדיגן והוא כולל מחוייבות ודגש לשימור זכרון העבר, תוך מבט אל העתיד במטרה להעמיק את ההידברות להביא לקירוב הלבבות וליצור הבנה בין העמים. במהלך ביקורם בישראל, ביקרו חברי המשלחת ביד ושם ובישובי הומועצה ונפגשו עם בני נוער ותושבים.



## קורס לעיתונאות קהילתית

קורס לעיתונאות קהילתית למבוגרים שנערך במכללת "הדרים" בשדה ורבורג הכשיר 17 גימלאים לתפקיד כתבים וצלמי עיתונות.



## רפת רובוטית בירחיב

מעמד שר החקלאות, מנכ"ל מועצת החלב, ראש המועצה מוטי דלג'ו ואורחים רבים, נחנכה רפת רובוטית ראשונה מסוגה במושב ירחיב. הרפת החכמה כוללת רובוט חליבה ומתקן הזנה ממוחשב המאפשרים לבעליה, אלי דלה, להתמד בפיקוח ובתכנות המערכת, ולהיזכר בימים ההם כאשר עבר בין הפרות ובידו דלי.



רובוט החליבה נקרא איי 3 הוא מזהה כל פרה המבקשת להיכנס אליו על פי תג זיהוי אלקטרוני. הרובוט מציע לפרה אוכל, ובזמן שהיא אוכלת, הוא מאתר את עטיניה באמצעות קרני לייזר, שוטף כל עטין, בודק את איכות החלב, חולב ומעביר את התנובה למיכל חליבה גדול. לסיום, הוא שוטף את מתקן החליבה, מחטא את עטיני הפרה ושולח אותה לדרכה. "הייתי עובר מפרה לפרה עם דלי וארבעה גביעי חליבה ניידים", סיפר בעל הרפת, אלי דלה, "זו הייתה תקופה כלכלית קשה. אני ממליץ היום, למי שרוצה חיים טובים וקלים יותר, שייקח את הרובוט".

## מפעל השבת קולחין של המועצה האזורית ברמת הכובש. החל לפעול בתחילת יוני.



## נחשפים לתרבות

2600 תלמידים מכיתות א'-ו' בששת בתי הספר היסודיים של המועצה לקחו חלק ב"סל תרבות ארצי", פרויקט ייחודי המשותף למשרד החינוך, לחברה למתנ"סים ולרשויות המקומיות. הפרוייקט פיתח והפעיל תכנית חינוכית לצפייה מושכלת באמנות. מטרת התכנית הייתה לחשוף את התלמידים לתחומי אמנות מגוונים ועל ידי כך להפכם לשוחרי תרבות ואמנות איכותית בבגרותם. התלמידים צפו במופעי אמנות מתחומים שונים הכוללים מחול, תיאטרון, ספרות, אמנות פלסטית, קולנוע, מוזיקה ועוד. באותה שנה הוקמה ועדת רפרטואר בראשות גלי קליין, מי שניהלה את מחלקת התרבות והאירועים במועצה האזורית, שיחד עם רכזות סל התרבות ונציגות הורי בתי הספר, צפו במופעים והחליטו אילו יובאו בפני התלמידים. מרבית המופעים עלו בהיכל התרבות של דרום השרון.

## משלחת מקמרון

משלחת מקמרון ביקרה במועצה האזורית ובחנה אפשרויות לשיתוף פעולה בנושאי חינוך, אנרגיה ומים.



- **מגמה חדשה בבית החינוך ירקון** - עם פתיחת שנת הלימודים תשס"ט, נפתחה מגמת פיזיקה.
- **מושב גני עם ציין 75 שנים להיווסדו** - במושב החליטו לא לציין את המאורע, אלא להמשיך במסורת אירועי תרבות איכותיים.
- **פרוייקט אקולוגי חדש** - להגברת המודעות להגנת הסביבה נחנך בבית החינוך צופית.
- **מתגייסים לשירות קרבי** - דו"ח שפרסם אגף משאבי אנוש בצה"ל מראה כי 82.61% מתלמידי בית הספר עמי אסף מתגייסים לשירות קרבי.
- **מונה ועד מקומי לצור יצחק** - עם התפתחות היישוב החדש צור יצחק, מונה לו ועד מקומי ונחנך מבנה הועד המקומי ביישוב.

## תמורות במרחב הכפרי

כנס "מועצות אזוריות-ועדים מקומיים" התקיים בהיכל התרבות בדרום השרון. "בשני העשורים האחרונים, חלו תמורות רבות ומהותיות במרחב הכפרי, נוספו יישובים קהילתיים רבים וליישובים הקיימים התווספו תושבים שאינם חקלאים", תיאר ראש המועצה מוטי דלגאו בפתח הכנס "יישובים כפריים רבים הכפילו את אוכלוסייתיהם ונוצרו מסגרות מוניציפליות חדשות. לכן יש מקום לערוך יום עיון כדי לברר וללבן את מערכות היחסים בין הועדים המקומיים, למועצות האזוריות ולאגודות החקלאיות, על מנת להגיע לשיתוף פעולה מירבי". בכנס לקחו חלק כ-450 משתתפים ובהם עשרות ראשי מועצות אזוריות, חברי ועדים מקומיים ועוד. שר החקלאות ופיתוח הכפר דאז, שלום שמחון, הבהיר כי "הבסיס להקמת המועצות האזוריות הוא שמירה על הקרקעות החקלאיות. אנחנו לא רובע בעיר ולא נהיה שכונה בעיר".



## מצטרפים ל"אופק חדש"

כחלק מהרצון התמידי לשפר את איכות החינוך במועצה, 2009 הביאה איתה את תוכנית "אופק חדש" לכלל בתי הספק היסודיים של המועצה. ההחלטה התקבלה לאחר שהתכנית הוכנסה באופן נסיוני לבתי הספר "מעבר אפק" ו-"יחדיו", וזכתה להצלחה רבה. לברי מנהל מחלקת החינוך במועצה האזורית, מאיר אבירם, מדובר בתוכנית המאפשרת נוכחות מורית מוגברת בבית הספר. השעות המתוגמלות בשכר המורים, מאפשרות מתן הוראה פרטנית לבוודדים ולקבוצות קטנות, וביצוע מטלות הוראה כמו בדיקת מבחנים, שהיו מתבצעות עד כה בזמנו החופשי של המורה. כרמית גלעדי, מנהלת בית הספר "מעבר אפק", סיפרה על התכנית: "להיות הספר נוספו עשרות שעות לימוד להוראה פרטנית ולקבוצות קטנות של עד חמישה תלמידים. רוב השעות מיועדות לאותם תלמידים שקשה להם, תלמידים שאינם תלמידי שילוב ועד כה לא היה עבורם מענה".

## הושלמה בנייתו של

### בית חינוך ירקון

לקראת פתיחת שנת הלימודים התש"ע, הסתיימה בנייתו של שלב ג' והאחרון בבית החינוך ירקון. לראשונה מאז הקמתו, השלים בית החינוך את איכלוסו כבית חינוך אזורי שש-שנתי. בשנת הלימודים תש"ע, למדו בבית הספר 743 תלמידים בשש שכבות גיל מכיתות ז' עד י"ב ומחזור י"ב יהיה למחזור הבוגרים הראשות של בית החינוך. בחודש ספטמבר 2004 התקיים טקס הנחת אבן הפינה לבית החינוך ירקון ומאז השלימה המועצה האזורית את בניית המתחם הכולל 5,300 מ"ר בנוי בארבעה מבנים ובהם כיתות לימוד, מעבדות מתקדמות לכימיה ופיסיקה, כיתות מחשב, ספרייה, אולם ספורט מקורה, חדרי מוזיקה ומזנון שהוקם השנה לרווחת התלמידים.

## קיבוץ לומד

פרוייקט "קיבוץ לומד", במהלכו משתתפים החברים בקורסים להשכלה כללית, מציין 13 שנים להקמתו ברמת הכובש.





## מזדהים עם גלעד



כ-700 משפחות מהיישוב מתן השתתפו בצעדת ט"ו בשבט ה-12. הצעדה התקיימה בסימן הזדהות עם גלעד שליט ומשפחתו. מסלול הצעדה, עבר בשטחים הפתוחים שבין מתן ונירית וביער חורשים. במהלך הצעדה ולאורך השבוע שקדם לה, התקיימו פעולות הדרכה וחינוך בנושא "גלעד שליט בשבי", במסגרת תנועת הנוער "האיחוד החקלאי" שבמתן, וחולצות "גלעד שליט חי" חולקו לכל הצועדים. לאורך הצעדה הפעילו בני הנוער ביישוב פינוש נושא שונות, ובין היתר סופר הסיפור "כשהכריש והדג נפגשו ראשונה" שכתב גלעד בהיותו בן 11. הצעדה הסתיימה בהפנינג חגיגי ובחתימה על עצומה הקוראת לשחרור גלעד שליט.

## שומרים על הירוק

במבצע מיוחד של בית חינוך מתן ורשות שמורות הטבע יצאו כמאה תלמידים לאדמות העומדות בפני פיתוח במושב ירחיב הסמוך, והעבירו פקעות של רקפות לשתילה חוזרת בחצר בית הספר וברחבי היישוב.



## זהב לנוער

23 תלמידי מחזור מ"ה ב"עמי אסף" קיבלו את "אות הזהב" היוקרתי בתוכנית "פרס הנוער הישראלי".



## קדנציה רביעית

בתום מערכת בחירות נוספת, עמד ראש המועצה מוטי דלג'ו בפתחה של הקדנציה הרביעית בתפקיד. בראיון לעיתון "בדרום השרון", סיפר דלג'ו על התכנונים והתקוות לשנים הקרובות, לצד סיכום של שלוש הכהונות האחרונות. "המועצה, לאחר שביססה את מעמדה כמועצה המתנהלת ביחד עם יישוביה בצורה נאותה, התחילה לפעול גם בנושאים אזוריים הקשורים לאיכות החיים של כל תושב מתושבי המועצה ושל תושבי האזור כולו", הסביר. "המועצה קידמה את נושא טיהור מי השפכים והשבת המים לחקלאות, נבנה בית ספר שש שנתי חדש בנווה ירק וב"עמי אסף" 83% זכאים לתעודת בגרות".



## 60 לקיבוץ נחשונים

קיבוץ נחשונים ציין 60 שנה לעלייתו לקרקע בערב חגיגי שהתקיים בפארק נחשונית. לרגל המאורע ההיסטורי, התכנסו כמה מחברי הקיבוץ לספר באהבה על קיבוץ שהוא לדבריהם "קטן, אינטימי, צנוע ומחושב". ההיסטוריה של קיבוץ נחשונים החלה הרבה לפני העלייה לקרקע, כאשר כבר בשנת 1945 הגיעו הגרעינים הראשונים של "השומר הצעיר" ממצרים לעין השופט, כפר מנחם, תל עמל וקיבוץ דן. הגרעין המצרי, שעתיד להיקרא "נחשונים" על שם נחשון בן עמינדב, ראשון הקופצים לים בעת יציאת מצרים, הוא זה שנתן לקיבוץ את שמו.

## שוטרים על אופנים

בבסיס ההפעלה כפר סירקין של משמר הגבול, החלה לפעול יחידת האופניים הראשונה של משמר הגבול בארץ.



■ **תלמידות משכבה י' בבית חינוך ירקון** הקימו חדר זיכרון לזכר ראש הממשלה יצחק רבין, במסגרת לימודי נושא "החברה הישראלית" שלומדת השכבה.

■ **בית הספר עמי אסף** דורג במקום ה-14 ברשימת 50 התיכונים הממלכתיים הקרביים ביותר בארץ עם 81.29% מקרב בוגריו המתגייסים לחילות הקרביים.

■ **יצא לדרך פרויקט מצוינות** ייחודי בבתי הספר עמיאסף, ירקון, יחדיו ואהרונוביץ'.

## ■ רמזור חדש

החברה הלאומית לדרכים (מע"צ) סיימה לרמזור את צומת הכניסה לקריית המועצה האזורית בנווה ירק.

## הפארק הראשון

"פארק יובלים" - גן השעשועים הראשון של צור יצחק נחנק. בניית מועדון הנוער ביישובי נמצאת בשלבי סיום.



## מצדיעים לבני הנוער

ערב הוקרה מרגש לבני הנוער המתנדבים במועצה נערך בהיכל התרבות.





עם האורחים המכובדים וזכו לברכות, ללחיצות ידיים נרגשות ולזר פרחים.

## חוגגים 60 למגשימים

בחורף של סוף שנת 1949 התיישבה קבוצה של כ-50 צעירים וצעירות באדמות נטושות מדרום לפתח תקווה והחלה בבניית 20 הצריפים הראשונים של מושב מגשימים. 60 שנה אחרי, חוגג המושב סיפור של הצלחה ובנייה. הערב נשזר בברכות מפי ראש המועצה מוטי דלג'ו, איתן בן דוד, מזכ"ל תנועת הקיבוצים, דודו קוכמן, מזכ"ל האיחוד החקלאי, משה וגנר, נציג מייסדי הכפר ותא"ל (מיל') אמי כוכב, יו"ר ועד האגודה. מייסדי המושב, שהיו בין 20 הראשונים שעלו לקרקע, הוזמנו אל קדמת הבמה למפגש

הראשונים שעלו לקרקע, הוזמנו אל קדמת הבמה למפגש

## מצדיעים לחינוך

מאות גננות, סייעות, מנהלות בתי ספר, מורות ומורים, פסיכולוגים, עובדי מנהלה, מתי"א ומחלקת החינוך וכן נציגי הסתדרות המורים, מדריכים תנועות הנוער, חברי מליאת המועצה ויושבי ראש ועדי היישובים השתתפו בערב הוקרה לחינוך בדרום השרון שהתקיים בהיכל התרבות במעמד ראש המועצה מוטי דלג'ו וח"כ רא"ל (מיל') שאול מופז. את האורחים קידמו תלמידי מגמת המוסיקה של בית חינוך ירקון שערכו קבלת פנים מוסיקלית באולם קבלת הפנים. ראש המועצה בירך את אנשי ונשות החינוך בדרום השרון. "נמשיך להוביל קו של מניעת הנשרה, חיזוק ותיגבור התלמידים החלשים והעצמת התלמידים החזקים", אמר. ח"כ מופז בירך אף הוא את הנוכחים ואמר כי "מדינת ישראל חסרה משאבים טבעיים ועל כן חשוב לטפח את המשאב האנושי ומוטלת עלנו אחריות גדולה".

## מועדון נוער חדש

נחנך מועדון נוער חדש בגן חיים המשתרע על שטח של 140 מ"ר והוא מהווה בית לכל פעילויות הנוער ביישוב.



■ להקת הנוער של המועצה, "צעירי דרום השרון" החלה את פעילותה, היא מורכבת מ-18 חברים מיישובי המועצה.



## טיול מגבש

בשדי חמד התקיים טיול גברים מגבש ואתגרי אותו יזם יו"ר הועד המקומי זאב פתאל, ובו השתתפו 33 תושבים.

## מועצה ללא אלימות



ובהן גם דרום השרון. יעדי התוכניות היו ונותרו צמצום הדרגתי של תופעות האלימות בעיר לסוגיהן השונים, יצירת תשתית עירונית לטיפול ומניעת בעיות האלימות ופיתוח מודל להתמודדות עירונית עם אלימות מסוגים שונים. התוכנית כללה מפגשי היכרות והסברים, סיורי חניכה ולמידה בערים השונות, השתתפות בימי עיון והתחלת תהליך האבחון והתכנון.

עם פתיחת 2010, הצטרפה המועצה האזורית דרום השרון לתוכנית החשובה "עיר ללא אלימות". התוכנית היוותה מודל עבודה חדשני של המשרד לביטחון הפנים, להתמודדות עם כלל סוגי האלימות. תוכנית "עיר ללא אלימות" מבוססת על התמודדות מערכתית ברמה עירונית עם תופעות שונות של אלימות ובכלל זה אלימות במשפחה, אלימות בכבישים, אלימות בקרב מתבגרים, אלימות בבתי ספר ואלימות עבריינית. התוכנית החלה לפעול באילת, ועל רקע הצלחתה בעיר הדרומית, הוחלט להרחיבה לשאר הארץ. החל מינואר 2010, הגיעה התוכנית ל-66 רשויות



**מרכז מיחזור בגני עם**  
בגני עם נחנך מרכז מיחזור ייחודי, לנייר, גזם ופולסטיק.

## תווי תקן חדשים

במועצה ממשיכים לשדרג את האיכות והשירות לתושב והיא הוסמכה לשני תווי תקן חדשים: תו תקן 9301 לפיתוח ויישום מערכות ניהול בטיחות ואיכות ותו תקן 14001 לניהול סביבתי.



## גן חדש

בצור יצחק נחנך גן הילדים הראשון - גן ניצן במעמד רק המועצה מוטי דלג'ו. בגן למדו 23 ילדים בגילאי 3-5.



## מצלמות באוטובוסים

פיילוט להפעלת מערכת מצלמות אונליין באוטובוסים המסיעים תלמידים בדרום השרון הסתיים בהצלחה במועצה האזורית.

## 60 לעדנים

מושב עדנים חגג לקראת סוף השנה 60 שנים להיווסדו בסדרה של אירועים יישוביים שעיקר תכליתם היה להעלות על נס את תרומתם המכרעת של מייסדי היישוב לקיומו. את שיאן של החגיגות ציינו חברי המושב בערב לציון 60 למושב במעמד תושבים ותיקים וצעירים, אורחים ומוזמנים.



## שיא בשיעור הזכאים

חדשות משמחות הגיעו עם פתיחת שנת הלימודים תשע"א: שיעור הזכאים לתעודת בגרות מקרב תלמידי כיתות י"ב המתגוררים במועצה האזורית דרום השרון עמד בשנת תשס"ט על 86.64 אחוזים. הנתון היווה עלייה של כ-13 אחוזים לעומת שנת הלימודים הקודמת, תשס"ח (76.54 אחוזים). בשנת 2010 התברר מנתוני משרד החינוך כי דרום השרון נמצאת במקום השני מכלל הרשויות בארץ (256 רשויות בסך הכל), ביחס לשיעור הזכאים לבגרות. ראש המועצה מוטי דלג'ו אמר כי "זהו הישג מכובד המבטא את השקעתנו הייחודית והמתמשכת בחינוך, בעיקר בטיפוח המשאב האנושי של כוחות ההוראה. מדובר בהישג של כלל מערכת החינוך במועצה מגני הילדים, דרך בתי הספר היסודיים, וכלה בבית הספר השש-שנתי 'עמי אסף'. להישג זה שותפים מנהלות בתי הספר, המורים והצוותים המקצועיים. נמשיך לשאוף לשיפור מתמיד של מערכת החינוך".

## פינת חי

בבית הספר כצנלסון בכפר סירקין הגשימו חלום ישן והקימו פינת חי מרשימה בין כותלי בית הספר.



- **תחרות כרזות יישובית** נגד שתיית אלכוהול הת-קיימה בהשתתפות בני נוער מהיישובים גבעת חן, שדי חמד, נווה ימין, גוש נגי"ע, כפר סירקין, חגור, אלישמע וירחיב.
- **חברי להקת הנוער הייצוגית של המועצה** האזורית מציגים את המופע המוזיקלי "איך קוראים לאהבה שלי" בהיכל התרבות דרום השרון.

## פרס חינוך

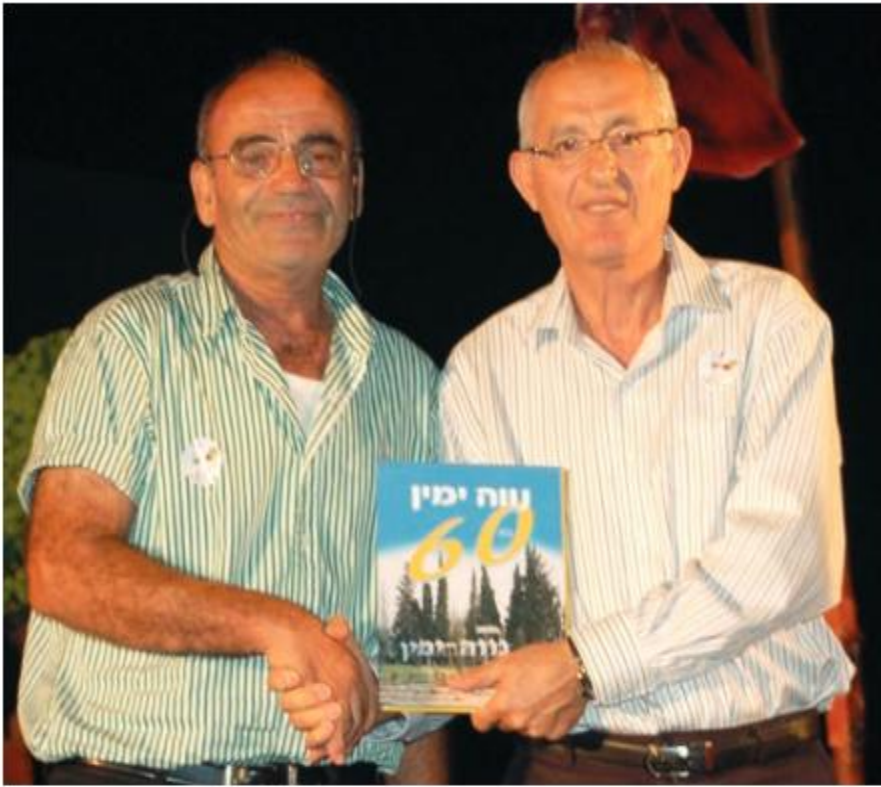


בתום סיור שקיימו מנהלת מחוז מרכז, ד"ר סולי נתן והנהלת המחוז במערכת החינוך של המועצה האזורית, הודיעה מנהלת המחוז כי המועצה האזורית דרום השרון מומלץ לפרס חינוך מחוזי. במהלך הסיור, שלווה על ידי ראש המועצה ד"ר מוטי דלג'ו, ביקרה מנהלת המחוז בבית הספר היסודי-קהילתי "מתן", ונפגשה עם מנהלות בתי ספר ונציגי ציבור בקרית המועצה. "מערכת החינוך מהווה את הציר המרכזי במועצה. תפישה זו מיושמת הלכה למעשה על ידי הפניית משאבים רבים לתחום על ידי ראש המועצה ובתמיכת מליאת המועצה", אמרה ד"ר נתן. למועמדות הגיב ראש המועצה, מוטי דלג'ו: "המועצה רואה במערכת החינוך רצף חינוכי המתחיל בגן הילדים, דרך בתי הספר היסודיים וכלה בחינוך העל יסודי. המטרה היא לשלב את מירב תלמידי המועצה במערכת החינוך היישובית תוך צמצום נשירה ופיתוח מסגרות קיימות וחדשות לתיגבור לימודי ומתן הזדמנות שווה לתלמידים לסיים י"ב כיתות".

- **"צעד קדימה"** - מועצת התלמידים של בית הספר עמי אסף יזמה תכנית מניעה לתלמידי כיתות ו' במועצה, הנקראת "צעד קדימה" על מנת לחשוף אותם לנזקי העישון ושתיית האלכוהול.
- בחודש אפריל זכתה המועצה ב**פרס הניהול התקין לשנת 2009**.
- **המחזור הראשון של בית החינוך ירקון** סיים את לימודיו בבית הספר.

## 60 לנוה ימין

מאות תושבים בעבר ובהווה לקחו חלק בערב חגיגי לציון 60 שנים להיווסדו של מושב נווה ימין. כ-140 מתושבי המושב, כמעט עשירים מכלל התושבים, ועוד ארבעה דורות של תושבים, נטלו חלק במופע המרכזי של החגיגות - "60 ושורשים". על הבימה נבנה מוזיאון קטן ובו פריטים היסטוריים, מוזיאון בו שוטטה חבורת ילדים מהמושב שביקשה לעשות "עבודת שורשים". במהלך ההצגה, התעורר המוזיאון לפתע לחיים והילדים המופתעים פגשו פנים אל פנים את חייהם הקשים של הוריהם וסביהם. ראש המועצה מוטי דלג'ו, שהוזכר בטקס בגאווה כאחד מבנייה המוצלחים של נווה ימין, עלה לבימה נרגש ואחוז נוסטלגיה, למרות היותו רגיל במעמדים כאלו. "כאן התחיל האני מאמין שלי בכל הנוגע לקשר עם הקרקע והחקלאות", אמר באירוע, "כאן גיבשתי את האמונה שלי שיש לעזור לזולת ולשפר עד כמה שניתן".



## אלופים

קבוצת כדורעף הבוגרים של דרום השרון ניצחה את אליפות המדינה ואת גביע הליגה, ועלתה לליגה הארצית.



## הדברה ביולוגית

בגדות נהר הירקון שתחומי המועצה האזורית, החל לפעול מיזם ייחודי להדברה ביולוגית של מכרסמים המזיקים לחקלאות, באמצעות תנשמות ובזים. המיזם בוצע על ידי רשות נחל הירקון ומלווה על ידי המרכז האקולוגי שרון ברשות הטבע והגנים. הוא גם נכלל בתכנית החינוכית של תלמידי בית החינוך "ירקון". "השימוש בחומרי הדברים מזיק לחי, לצומח ולבני האדם", הסביר יונתן רז, אקולוג רשות נחל הירקון, "הפחתה, או הפסקה של השימוש בחומרי הדברה, נגד מכרסמים במקרה הזה, תמנע את הפגיעה בסביבה ואת זליגת חומרי ההדברה למי הירקון". לפרויקט ערך משמעותי מוסך והוא שיקום בתי הגידול והעשרת מגוון המינים בסביבת הירקון על ידי השבת בעלי חיים ובהם הבז והתנשמת.



## 60 לניר אליהו

קיבוץ ניר אליהו ציין 60 שנים להיווסדו בסדרת חגיגות שהתקיימו לאורך השנה, ובמרכזם ערב ה-60 שצוין תחת הכותרת "שישים מאחורינו - הכל עוד לפנינו". החגיגות הרשמיות נפתחו בחג שמחת תורה שבשנה שעברה. האירוע הראשון בסדרה היה משחק "חפש את המטמון" שהוביל קבוצות של ילדים, הורים וצעירים בשבילי הקיבוץ, בעקבות ההיסטוריה המקומית. ערב ה-60 עצמו, שהיה גולת הכותרת של החגיגות, התקיים במוצאי ראש השנה באולם האירועים של הקיבוץ. אל הערב הוזמנו ובאו כל חברי הקיבוץ ובני משפחותיהם ובהם בנים שכבר אינם מתגוררים בו. את הקיבוץ וחבריו בירכו רמי צדפי בשם הוותיקים, נימרוד מדר מזכיר הקיבוץ, וולולה שור מזכיר תנועת הקיבוצים ומוטי דלג'ו, ראש המועצה האזורית. כן כיבד בנוכחותו דוד גולומב, בנו של אליהו גולומב, מפקד ההגנה, שעל שמו נקרא הקיבוץ.



## הונחה אבן פינה לביה"ס בצור יצחק

הונחה אבן פינה לבית הספר היסודי בצור יצחק. בטקס השתתפו גם ילדי גני הילדים שהתנדבו למלא את בורות החפירה.



## תערוכת מיחזור

תערוכה ייחודית ומרשימה בשם "מיחזור מספר לי סיפור" הוצגה בבית המועצה. בתערוכה הוצגו יצירותיהם של ילדי 12 הצהרונים שפעלו במועצה שנעשו על פי מיטב הקלאסיקות של ספרות הילדים בארץ.

## בית ספר חדש

נחנך המבנה החדש של בית הספר "אהרונוביץ'" בקרית המועצה.



## הביאנלה הכפרית ה-1

### הביאנלה הכפרית

מאות תושבי המועצה ואורחים הגיעו לפתיחת הביאנלה הכפרית הראשונה - אירוע תרבות ואומנות של אומני דרום השרון, שנערך בקריית המועצה במעמד ראש המועצה מוטי דלג'ו, ובהשתתפות מנהלת מחלקת התרבות גלי קליין. בביאנלה, שזכתה לשם "אדםמה", הוצגו כ-80 מיצגים - פסלים, צילומים, ציורים, שירים ואף ריקוד אחד, רובם ככולם חגו סביב נושא אדם-אדמה, טבע וחקלאות. נושא הביאנלה נבחר בשל מיקומה ואופיה של המועצה הפועלת לשימור הקשר בין האדם והאדמה ובין תושבי האיזור לבין השטחים הפתוחים, למען איכות החיים והדורות הבאים, אמר ראש המועצה בפתיחת האירוע. אוצרת התערוכה, האמנית איה ברנהרד רבסקי, אמרה: "הבחירה בנושא אדם-מה הייתה בהחלט מתבקשת. האדמה מסמלת את הישראליות והשורשיות שבנו. העונתיות והמחזוריות שהאדמה מגישה לנו הם חלק בלתי נפרד מחיינו".

## קליטה בקיבוץ חורשים



קולטים 55 - לרגל 55 שנים להקמתו, קלט קיבוץ חורשים 55 משפחות חדשות שהצטרפו ל-64 המשפחות שהתגוררו עד אז בקיבוץ.

## אליפות ישראל בקובייה הונגרית



אירוע תרבותי מעט יוצא דופן התקיים במועצה האזורית דרום השרון באמצע השנה: בהיכל התרבות דרום השרון התקיימה אליפות ישראל בקובייה הונגרית, שאורגנה על ידי תושב רמות השבים, חגי שפיר. המשתתפים, שגילם הממוצע עמד על 14, הצליחו להכניע את הקובייה במהירות דמיונית. מי שהפך באותו יום לאלוף הארץ לקוביות בגודל סטנדרטי של 3X3, שי זיו, פתר את הקובייה ההונגרית בתוך 13.63 שניות. דרור פומברג, ממארגני התחרות בדרום השרון תושב רמות השבים ומי שהיה אלוף העולם בשנת 2003 לפתרון הקובייה בעיניים עצומות, הסביר איך מגיעים למהירות כזו: "עבור רבים זו נראית משימה בלתי אפשרית, אבל צריך לשנן רצפים קבועים מראש של פעולות. מדובר על עשרות עד מאות סדרות של פעולות, אבל עיקר היכולת זה לבצע את התנועות בשברירי שנייה".

## פרס חינוך יישובי

את שנת 2011 פתחו במועצה האזורית עם חדשות גדולות ומשמחות: פרס החינוך היישובי לשנת 2010 הוענק למועצה האזורית דרום השרון. בתעודת ההערכה צוינו תחומי ההצטיינות שזיכו את המועצה בפרס, ובהם מעורבות ותמיכה אישית של ראש המועצה ומחלקת החינוך בנושאי החינוך השונים; השקעה בתשתיות של מוסדות החינוך הפורמליים והבלתי-פורמליים; הפעלת מסגרות ופעילויות תרבות כמו חינוך בלתי-פורמלי; עידוד מעורבותם של ועדי הורים וביצוע תוכניות לקידומה ופיתוחה של מנהיגות חינוכית, ובכללה מנהיגות צעירה. "פרס זה מהווה אות הוקרה וההערכה של משרד החינוך למערכת החינוך במועצה, המשלבת ערכים לצד הישגים", אמר ראש המועצה מוטי דלג'ו לאחר קבלת הפרס, "זוהי הכרה בתפישתנו הרואה במערכת החינוך הפורמאלית והבלתי-פורמאלית, תנועות הנוער ופעילויות הנוער כמכלול אחד שלם הפועל מגני הילדים ועד סוף התיכון".



■ **100 שנה לכפר מל"ל** - במסגרת אירועי 100 שנה לכפר מל"ל נרתמו חברי המושב לפרוייקט הקמת צריף משוחזר מימיו הראשונים של הישוב, ולהנחת אבן פינה להקמת מוזיאון כפר מל"ל.



■ **מטעי אבוקדו** - לאחר שנים ארוכות שבקושי נראה במחוזותינו, גידולי אבוקדו החלו להתפשט לאורך המועצה, במיוחד בקיבוץ אייל, ניר אליהו, חורשים, נחשונים, עינת ורמת הכובש.





### זכויות המגורים בישובים חקלאיים

בתחילת יוני 2011, פסק בג"צ בעתירות כנגד החלטות 979 ו-1101 של מנהל מקרקעי ישראל בנושא זכויות המגורים באיזורים המיועדים לכך בישובים חקלאיים ובהסדרת פל"ח בנחלות שבמושבים. הכרעת בית הדין שמה קץ לשנים של אי וודאות, חוסר בהירות ומאבקים רבים. החלטה 979 אפשרה למתיישב במושב לעגן את זכויותיו בחלקת המגורים בתשלום מופחת ואף להעביר זכויותיו במגרשים אשר יפוצלו מחלקת המגורים. "למרות השיפור במצבם של המושבים, שיוכלו למכור כעת יחידת דיור, האיסור להשכיר שטחי מסחר בתחומי הנחלות יפגע מאוד בתושבים", הסביר ראש המועצה מוטי דלג'ו, אשר כיהן גם כיו"ר האיחוד החקלאי. "מדובר בפגיעה בתוכניות קיימות שאושרו בעבר על ידי מוסדות סטטוטוריים וועדות לתכנון ובנייה, המאפשרות למושבניק להשכיר שטח של עד 500 מ"ר בנחלה שלו לעיסוק לא חקלאי".

### אות יקיר תנועות הנוער

אות יקיר תנועות הנוער לשנת תשע"א, 2010, הוענק לראש המועצה מוטי דלג'ו על ידי שר החינוך לשעבר גדעון סער. האות הוענק באותה שנה ל-9 ראשי רשויות ברחבי הארץ. אות יקיר תנועות הנוער מוענק מדי שנה מטעם מועצת תנועות הנוער בישראל לראשי רשויות הפועלים לקידום פעילותן של תנועות הנוער ברשות. בנימוקי השופטים נכתב: "עם בחירתו לתפקיד ראש המועצה האזורית, הבהיר מוטי דלג'ו כי היעד המרכזי לתפישתו הוא קידום החינוך במועצה. בהזדמנויות שונות חוזר מוטי על האיני מאמין שלו באומרו כי ההשקעה בנוער תוביל לעתיד של אזרחים בוגרים, פעילים ומשמעותיים שתרומתם לחברה חשובה מאין כמוה. אמונתו באה לידי ביטוי בהקצאת משאבים לפעילות תנועות הנוער במועצה. משאבים שבאים לידי ביטוי כמבנים לפעילות, תקציבים לאירועים ותמיכה שוטפת בתהליכים חינוכיים, בהדרכה וביציאה לטיולים ולמחנות".

**מערכת פוטו-וולטאית לייצוא חשמל נקי הותקנה על גג בית חינוך ירקון בשטח של כ- 650 מ"ר.**



■ **להקת צעירי דרום השרון העלתה מחזמר חדש בשם "הכל עומד במקום".**

■ **"מטרופולין" - חברת התחבורה הציבורית החלה להפעיל את קווי השירות העירוניים ביישובי השרון, שהופעלו עד אז על ידי אגד.**

■ **נבחרת הקט-רגל של ילדי דרום השרון זכתה במקום הראשון בארץ באולימפיאדת הילדים ברביעית בחדרה.**

■ **מרכז מחזור יישובי נחנך במושב חגור, המרכז כולל מיכלי מחזור לנייר, קרטון, פלסטיק, בדים, פסולת אלקטרונית, מתכות ועוד.**



## הוועדה לבחינת ההתיישבות הכפרית

בישראל בשלושת העשורים האחרונים. "השילוב של ערכים כלכליים וערכים חברתיים הופכים את המרחב הכפרי בישראל למוביל בחברה הישראלית", כתבו חברי הוועדה בדו"ח. בסקירתם טענו מחברי המסמך כי המרחב הכפרי בישראל ימשיך להיות מאוים גם בעתיד ממגמות הפיתוח של המרחב העירוני ומלחצי עיור באזור המרכז בעיקר.

הוועדה לבחינת ההתיישבות הכפרית בשנת 2025 בראשות מוטי דלג'ו הגישה את מסקנותיה לנשיא המדינה שמעון פרס. הוועדה עסקה בשאלה כיצד לשמר בעתיד את המרחב הכפרי-חקלאי בישראל תוך ראייה של המרחב החקלאי כמרחב כפרי-חקלאי רב תפקודי, המתבסס על מגוון פעילויות כלכליות. הוועדה הוקמה על ידי נשיא המדינה בעקבות התהליכים והשינויים שעברו על המרחב הכפרי



**משאית כיבוי האש** המרשימה "סמי הכבאי", שבנו חמישה חברים מקיבוץ רמת הכובש, זיכתה את בונייה במקום השני בתחרות רדבול פלוגטאג.



## נערכים לחינוך

מאות משתתפים ובהם שר החינוך לשעבר גדעון סער, מנכ"ל משרד החינוך שמשון שושני, מזכ"ל הסתדרות המורים יוסי וסרמן, ראשי ערים ומועצות ומנהלי מחלקות חינוך מכל רחבי הארץ, לקחו חלק בכנס שעסק בהיערכות לפתיחת שנת הלימודים תשע"ב. את הכנס פתח ראש המועצה מוטי דלג'ו, שעמר כי "מערכת החינוך הינה מורכבת ורבת שותפים. הצלחת המערכת מותנית בשיתוף פעולה של כל מרכיביה. יש להשקיע בהעצמת המנהלים והמורים בידע, ובמיומנויות ניהול והדרכה בבתי הספר. צלע חשובה במכלול היא תנועות הנוער ופעילויות הנוער הרשותיות. יש לעודד ולחזק אותן ולהרחיב את פעילותן. עוצמתה של המדינה נמדדת בין היתר בלכידות החברתית ובתחושת השייכות. יש לבלום את הנסיונות להפרטת מערכת החינוך להתבדלות ולהתפצלות לזרמים עצמאיים ולשמור על מערכת החינוך הציבורית מכל משמר".



## מושב גת רימון חגג 85 שנים להיווסדו

בערב מרגש שהפגיש רבים מתושבי הכפר עם וותיקיו בעבר ובהווה. הערב החל בברכות של חברי המושב מרדכי תבור בן ה-87, זקן החברים, ואילת לרנר, נציגת דור ההמשך. הערב כלל מופש שירה בהשתתפות ילדי המושב, ריקודים של להקת הורה דרום השרון והקרנת סרטון שכלל ראינות עם תושבים שסיפרו על ימי הראשונה של המושבה. "כברת דרך ארוכה עשה היישוב מאז עלייתו על הקרקע בשנת 1926 ועד היום", סיפר באירוע ראש המועצה מוטי דלג'ו. "גת רימון הוא אחת הדוגמאות המוצלחות למימוש החזון הציוני. תושבים חרוצים ומתמידים. כיום, יכולים תושבי גת רימון להתבונן בסיפוק ובגאווה בעמל כפיהם ולהתברך בהישגיהם".

## מטפחים את הסביבה

עם פתיחת שנת הלימודים תשע"ב, נפתחו שלל פעילויות חינוכיות בבתי הספר שבמועצה האזורית דרום השרון. שיתוף פעולה קהילתי מוצלח בין כוחות הביטחון ו"בית חינוך צופית" התקיים במסגרת יום "קהילה - משטרה". בבית החינוך מתן, יצאו אחת לחודש תלמידי כיתות ו' לשדה הבור שליד בית החינוך עם מצלמות, רשתות ללכידת פרפרים, מגדירים ומשקפות במטרה להכיר ולתעד את מגוון המינים שבסביבת בית החינוך. בבית הספר אהרונוביץ' החלו בפרוייקט לטיפוח הסביבה. אל הפרוייקט נרתמו תלמידי בית הספר, סגל ההוראה, עובדי בית הספר וההורים. בכפר סירקין, בבית הספר כצנלסון, המשיכה פעילותה של פינת חי המשלבת טיפול בבעלי חיים תוך שימוש מכוון בשפה.



■ בית הספר השש-שנתי ציין עלייה גדולה בזכאים לבגרויות, מ-93 אחוזי זכאות בשנת הלימודים תשס"ט, ל-97 אחוזים בשנה שלאחריה.



לבב ברקן מרמות  
השבים זכה  
במדליית הזהב  
בתחרות ג'ודו  
עד משקל 66 ק"ג  
במשחקי הספישל  
אולימפיקס באתונה.



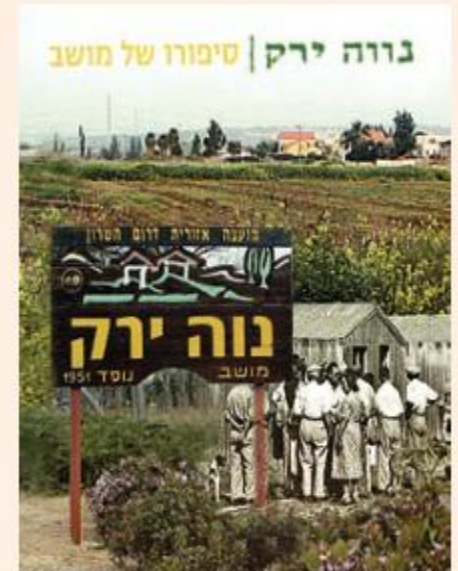
## גן חיים חגג 75 שנים להיווסדו

בסדרת אירועים  
וערב חגיגי  
בהשתתפות מאות  
תושבים ואורחים.

## 60 לנוה ירק, אלישמע, עינת ושדי חמד



בטקסים לאורך כל השנה ציינו בנוה ירק, אלישמע ושדי חמד את יום ההולדת ה-60. בנוה ירק הוחלט לקיים שישה אירועים מרכזיים בסימן שישים. כהכנה לאירוע המרכזי, קושט המושב בכרזות ענק שהופקו מתמונות שנאספו מתושבים וותיקים. בתמונות נראו הוותיקים כילדים על רקע הרפתות, הלולים, השדות והמושב של פעם ובדרך זו יכלו צעירים ותושבים חדשים לחוות את ימיו הראשונים של המושב, להכיר את מייסדיו ולראות מה קדם לוילות. באלישמע אסף הועד המקומי תמונות של ותיקי המושב על רקע נופים של פעם - הצריפים, בית העם הישן, חיות המשק וכדומה. התמונות הוגדלו והוצגו בערב הצדעה מיוחד למקימי המושב אליו הוזמנו כל המייסדים, כולל אלו שעזבו ברבות השנים. בשדי חמד בחרו לקיים את הטקס בחג השבועות ולא במועד העלייה לקרקע החל בחודש ספטמבר, בשל היות חג השבועות חג חקלאי המסמל יותר מכל את המושב.



■ **הצטיינות בחינוך לבטיחות בדרכים** - בית הספר עמי אסף זכה בפרס שר החינוך לשעבר גדעון סער ושר התחבורה ישראל כץ על הצטיינותו בחינוך לבטיחות בדרכים.

אתר אינטרנט הנדסי חדש הוקם במועצה ומטרתו להנגיש את מאגרי המידע שברשות הועדה המקומית לציבור.

■ **נבחרת השחמט של בית חינוך מתן**  
נבחרת השחמט זכתה במקום השני באליפות ישראל בשחמט לנבחרות בתי ספר.



■ **תערוכה** - אמניות מכפר סירקין ומכפר ברא שילבו כוחות כדי ליצור את תערוכת DO קיום, תערוכת אמנות שהוצגה במועצה לרגל יום האישה.



### נחנך בית הספר בצור יצחק

עם פתיחת שנת הלימודים התשע"ג, ציינו תושבי צור-יצחק המתפתח אבן דרך נוספת בתולדות היישוב: בית ספר יסודי חדש, השביעי במספר במועצה האזורית דרום השרון, נחנך בתחומיו. בבית הספר למדו באותה השנה 170 תלמידים בשתי כיתות א', ועוד כיתה אחת בשכבות ב' עד ה'. תלמידים שיסיימו את בית הספר היסודי יעברו לבית הספר השש-שנתי עמי אסף שבבית ברל. לתפקיד מנהלת בית הספר נבחרה פנינה בר מוחה, ששימשה עד אז סגנית מנהלת בית חינוך מתן. בית הספר, שזכה לשם "בית חינוך צור יצחק", נבנה במתכונת של בית ספר צומח. תריסר הכיתות של שני השלבים הראשונים כבר נבנו, ותוכנן שהן יצליחו לתת מענה לכל תלמידי היישוב במשך שנתיים. לאחר מכן, תוכנן שלב שלישי שיוסיף שש כיתות נוספות וישלים את בית הספר החדש.



■ **בנייה בצופית** - משרד החינוך אישר הקמת מבנה בית ספר חלופי למבנה הישן של בית הספר צופית. בית הספר החדש מתוכנן להכיל 18 כיתות.

■ **זכאים לבגרות** - המועצה האזורית דרום השרון דורגה במקום ה-12 בארץ במספר תלמידיה הזכאים לבגרות בשנת תשע"א: 78.59 אחוזים מכלל התלמידים.

■ **גשרים בירקון** - נחנכו ארבעה גשרים חדשים להולכי רגל ורוכבי אופניים בחלק המזרחי של הירקון.



### נלחמים על הבית

לאחר שבילוי של השנה שעברה נודע למועצה האזורית על כוונת רכבת ישראל להקים מתחם תחזוקה בשטחה, יצאה המועצה "להילחם על הבית". מתחם התחזוקה נקבע להיבנות באחד משלושה אתרים: מזור, חגור או נתב"ג מזרח, כאשר האפשרות של חגור משמעותה הלאמת 1,800 דונם אשר שימשו אז קרקע חקלאית מעובדת של היישובים חגור, נווה ירק ואלישמע. מרגע קבלת ההודעה על התוכנית להקים את מתחם הרכבת על שטחי דרום השרון, החלה המועצה האזורית בראשות מוטי דלג'ו לקיים פעילות ענפה מול גורמי התכנון במטרה להעביר את המסר כי מדובר בחלופה פסולה. "אני יודע שבוחנים חלופות נוספות", אמר דלג'ו, "אבל לא אהיה שקט עד שהתכנית תרד מסדר היום. לא יעלה על הדעת להפוך את האזור הזה לשלמת בטון במובן השלילי של המילה. כמועצה הנמצאת במקום הכי מבוקש בארץ התנגדנו כל השנים לתכניות בינוי רבות שהובאו בפנינו ויכלו להביא היטלי השבחה עצומים למועצה, והכל במטרה לשמור על האזור ירוק וחקלאי".



■ **פטר חמור** - במושב אלישמע התקיים אירוע נדיר - פדיון חמור הנקרא פטר חמור.

■ **ערים תאומות** - 25 שנה להסכם ערים תאומות בין נוייוד לדרום השרון.

■ **יום האישה הבינלאומי** צוין בדרום השרון באירוע מרכזי בהשתתפות כ-400 נשים מיישובי המועצה. באירוע הופיעה להקת המחול של דרום השרון, להקת הנוער המועצתית ורונה רמון שהעבירה את הרצאתה.



### ממחזרים אשפה

משנסתיימה פרישת המיחזוריות בכלל היישובים, החליטו במועצה האזורית דרום השרון לקחת את הטרנד הירוק צעד אחד קדימה. פיילוט סביבתי, שהחל בנווה ירק, עדנים וגני עם, דורש מהמשתתפים בו להפריד בין אשפה רטובה (שאריות מזון, פרחים, קליפות ביצים) ויבשה (בקבוקים, פלסטיק, בדלי סיגריות). המשתתפים נדרשים לרכז את הפסולת הרטובה בפח בנפח 7 ליטרים, ואותו לרוקן לפח בנפח 80 ליטרים שיוחזק בגינה עד ליום הפינוי. ביישובים המשתתפים בפיילוט חולקו לתושבים פחים חומים לאשפה רטובה (שהוצבו לצד אלו הירוקים), ועליהם מדבקה בנוגע לסוג האשפה שיש להשליך לתוכם. במקביל, הופעלה בבית הספר אהרונוביץ' וירקון תוכנית חינוכית שתמכה במהלך. לצד תרומת המהלך לאיכות הסביבה, משמעותו גם חסכון גדול למועצה האזורית.



**אות הגלובוס הירוק**  
- מפעל תרמוקיר בקיבוץ  
חורשים זכה באות הגלובוס  
הירוק.

- **איזון תקציבי** - המועצה האזורית דרום השרון סיימה את שנת התקציב 2011 באיזון תקציבי בפעם ה-16 ברציפות.
- **פרס החינוך** של המינהל לחינוך התישבותי הוענק לבית ספר עמיאסף.



### צעירה בת 100

בכפר מל"ל ציינו 100 שנים להקמת הכפר במספר אירועים שהחיו את ההיסטוריה והציגו אותה בפני דורות ההמשך.



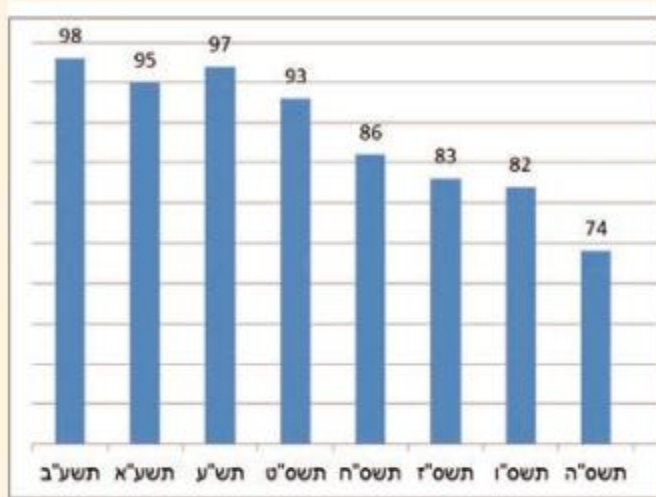
- **פרויקט בנות מצווה** - כחלק מאירועי שנות השמונים להיווסדו של מושב ירקונה, הוחלט במושב לקיים פרויקט בנות מצווה מיוחד, בו עברו הבנות חוויות ופעילויות רבות.





## מספרי שיא לזכאי בגרות

בבית הספר השש-שנתי עמי אסף חדשות משמחות: תלמידי בית הספר הגיעו בשנת הלימודים תשע"ב לתוצאה יוצאת דופן של 98% זכאים לתעודת בגרות. "אי אפשר להתעלם מההישג המדהים הזה לאור העובדה שעמי אסף הינו בית ספר שש-שנתי, הטרוגני ובעיקר לא ממיין", אמרה מנהלת בית הספר ציפי אבנון. "בשנים האחרונות מעורר בית הספר יותר ויותר עניין בקרב קולגות העוקבים אחרי התהליכים המתחרשים אצלנו ומבקשים לדעת איך אנחנו עושים את זה". משנת הלימודים תשס"ה, אחוזי הזכאים לבגרות בבית הספר עולים בהתמדה. מ-74 אחוזים בשנת תשס"ה, ועד ההישג חסר התקדים של השנה הנוכחית. "חשוב להבהיר כי בד בבד עם המצוינות הלימודית אנו משקיעים במצוינות חברתית", הבהירה אבנון. "לעמי אסף תפישה חברתית עמוקה המהווה חלק מהאתוס שלנו. שותפים חשובים להישג הם ההורים, ועד ההורים המוסדי והמועצה האזורית דרום השרון המייחסת לחינוך חשיבות עליונה ועושה רבות לקידומו".



■ **30 לנירית** - בנירית ציינו 30 שנים להקמת היישוב בערב מיוחד. הערב נפתח בתערוכת צילומים בשם "בית פתוח", שהציג צילומים ששלחו תושבי היישוב.

■ **ערב הוקרה למתנדבי המועצה** - בחודש ספטמבר התקיים בהיכל התרבות של המועצה ערב הוקרה למתנדבי המועצה. לערב הוזמנו מתנדבים ממגוון גדול של תחומים: ביטחון, חינוך, נוער, תרבות ורווחה.

■ **מושב גני עם חגג 80 שנה להקמתו בערב מרגש** בהשתתפות מאות תושבי המושב בהווה ובעבר, אורחים ובני משפחה.

■ **מחדשים פנים** - בני נוער מיישובי המועצה התנדבו לחדש את פניה של מועדונית "קדימה" בשכונת עמינדב שבפתח תקווה.

## "אחים" למען אחים

בדרום השרון בטקס חגיגי בהשתתפות מאות תושבים, חברי ועדים מקומיים ומנהלי מחלקות במועצה, הושקה עמותת "אחים" שהוקמה ביוזמתו של ראש המועצה, ד"ר מוטי דלג'ו. עמותת "אחים" מעניקה סיוע משלים לאותן משפחות או בודדים שנקלעו למצוקה. "כשילד מגיע לבית הספר בלי כריך, כשילד לא זוכה בארוחה מזינה או ילד המגיע לבית הספר בלי ספרי לימוד, זאת לא רק הבעיה שלו", אמרה בטקס רונית גטניו, מנהלת העמותה. "העוני לא שייך רק למחלקת הרווחה, הוא שייך לכולנו. העמותה פוגשת את הפרצופים שמאחורי הסטטיסטיקה והמספרים. תאמינו לי שכשרואים את זה, פשוט אין מקום לאדישות". העמותה מקבלת תרומות בשלוש דרכים עיקריות: תרומה כספית, שירות מקצועי בהתנדבות, בזמן ובנכונות לסייע במחסן הבגדים שהוקם, לסייע למשפחות חד הוריות וצביעת בתים.

## תעודות הערכה

ראש אגף כוח אדם בצה"ל, אלוף אורנה ברביבאי, העניקה למועצה האזורית דרום השרון תעודת הערכה על "הישגים מרשימים בשיעורי הגיוס והשירות הצבאי לשנת 2011".

**תעודת הוקרה והערכה**  
מוענקת בזאת למועצה האזורית  
**דרום השרון**

על הישגים מרשימים בשיעורי הגיוס והשירות הצבאי המשמעותי בשנת 2011 ותרומתם לחיזוק חוסנם של מדינת ישראל וצה"ל

**מקום 6 במועצות האזוריות בישראל**

מאוס 2012 אורנה ברביבאי, אלוף  
אדר התשע"ב ראש אגף סח האדם



## מצדיעים לנשים

בתחילת 2013, לקחו כ-600 נשים מיישובי המועצה חלק באירוע לציון יום האישה הבינלאומי. באירוע התקיימה תערוכה ייחודית לנשים יוצרות בשם "נשים צבע במעגל". פתיחת התערוכה התקיימה במעמד ראש המועצה מוטי דלג'ו, סגנית שגריר הודו בישראל, הגברת וואני רעאו, יועצת ראש הממשלה למעמד האישה ורד סוויד, ויועצת ראש המועצה למעמד האישה ורדה לוי. התערוכה הציגה למעלה מ-50 ציורי מנדלות שהכינו אמניות מקומיות, וציורי רנגלים מקוריים שנוצרו בסדנה ייחודית שנערכה במועצה.

במהלך הערב הוקרן הסרט "וואג'דה", שהביא את סיפורה של וואג'דה בת ה-10 מערב הסעודית המסרבת ללכת בתלם שמכתיבה המסורת ומתעניינת דווקא בלימודי המוסיקה.



## ניידת שיטור משולב

בעקבות עלייה בדיווחים על פריצות וגניבות ביישובים השונים, החלה המועצה האזורית דרום השרון להפעיל שיטור משולב בשיתוף תכנית "עיר ללא אלימות" של המשרד לביטחון פנים. ניידת השיטור המשולב מסיירת במוקדים שאותרו ומופו מראש, תוך דגש על אזורים בהם לא הותקנו מצלמות ולא מתבצעות פעולות אכיפה אחרות. בניידת נמצאים שוטר ופקח המשלבים בין סמכויותיו של הפקח העירוני ושוטר הסיור. השיטור המשולב נועד להגיב לקריאות שיגיעו מאזרחים וממוקד המועצה, תוך מתן דגש לאירועים של רעש, הפרת סדר, שתיית אלכוהול וכו'. בערים בארץ בהם פועל שיטור קהילתי מסתמנת עלייה משמעותית במספר הפניות, הגברה של שיתופי פעולה בין

המשטרה לגורמי האכיפה העירוניים (עלייה של עד 12% במספר הפניות המטופלות על ידי הסיור), ועלייה באכיפה ובתחושת הביטחון של התושבים.



## תושבי ירחיב וחורשים

### בהפגנה

כ-300 תושבים מנירית, ירחיב וחורשים הפגינו במתחם מחלף ג'לג'וליה, במחאה על התעלמות חברת נתיבי ישראל מבקשת הרשויות להכניס שינויים בתוכניות המחלף.



## 25 שנה לשיתוף הפעולה



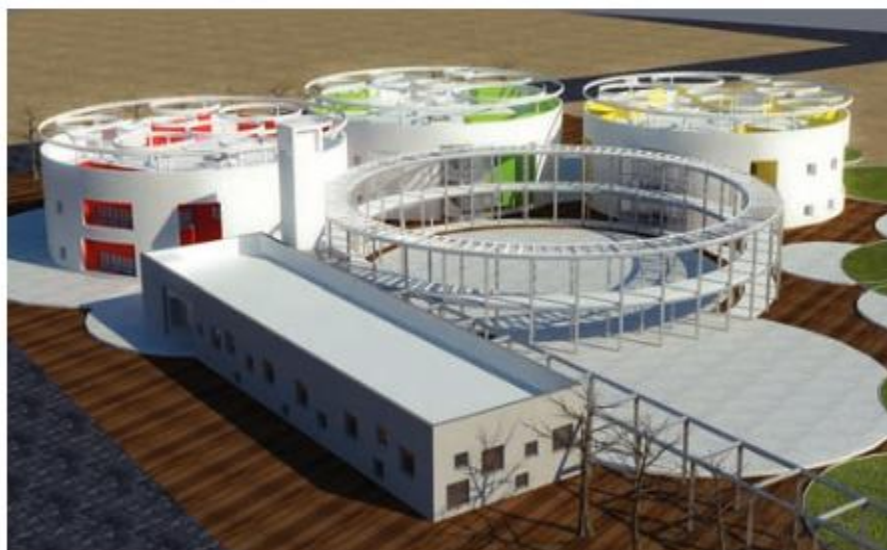
הנוער והספורט. "אני רואה את הברית בין דרום השרון ונוויד גם כחלק ממאמצי השלטון בגרמניה וישראל ליצירת שיתופי פעולה בתחומים מוניציפליים וחברתיים, אשר תורמים רבות להכרה והבנה של הזולת".

בחדש מאי 2013 ביקרה משלחת מהמועצה האזורית דרום השרון בעירה התאומה, נוויד שבגרמניה. במסגרת הביקור, נחתם הסכם משותף לציון 25 שנות שיתוף פעולה במסגרת תוכנית "ערים תאומות". המשלחת מנתה 8 חברים בראשות ראש המועצה מוטי דלג'ו, סירה בפרוייקטים עירוניים ובפארק התעשייה האזורי. "תפקידה של השותפות הזו היא לתרום תרומה חשובה לפיוס בין העם היהודי לגרמני", סיפר ראש עיריית נוויד, ניקולאוס רוט. "לצד הזכרון הנורא, אנו שואפים להבנה הדדית וחברות. משאלתי

הגדולה היא שתתנסו בעובדה כי גרמניה השתנתה, וכי יש לכם חברים בנוויד אשר עומדים לצדכם". ראש המועצה ביקש להודות למארחים וציין כי הוא מאמין כי ניתן וצריך להרחיב את שיתוף הפעולה בין הרשויות לתחומי התרבות,

### יעדי בניה נרחבים

עם פתיחת השנה החדשה, הכריזו במועצה האזורית דרום השרון על יעדי הבנייה הנרחבים לשנים הקרובות. גולת הכותרת הן כמובן עבודות הפיתוח להקמת בית ספר אזורי חדש במתחם בית ברל. המתחם אמור להחליף את מבנה ביה"ס הישן במושב צופית. בית הספר החדש יכלול 18 כיתות בשלושה מבנים מעוגלים. בנוסף, כבר החלו העבודות להקמת קומה שניה במרכז הקהילתי ביישוב צור יצחק. הקומה תכלול 450 מ"ר נוספים. לצד אלו, יצאו מכרזים לבניית אולם ספורט גדול בסמוך לבית הספר בצור יצחק. האולם ישתרע על פני 1104 מ"ר ויעמוד בתקני איגוד הכדורסל והטוטו. גם קריית המועצה, המשמשת כמרכז תרבות אזורי לכלל תושבי המועצה האזורית, תתחדש בקרוב. הוחלט לבנות אולם כנסים שישתרע על פני 1,300 מ"ר וישמש לאירועי מוסדות החינוך של המועצה. האולם אמור להכיל עד כ-1,000 איש בישיבה בשורות.



### ירקונה למען עמותת חיים

בבזאר שנערך כמדי שנה במושב ירקונה הניב רווח יוצא דופן. בבזאר המסורתי, שהתקיים זו השנה השלוש-עשרה ברציפות, נאספו כחצי מיליון שקלים לעמותת חיים למען ילדים חולי סרטן. אל האירוע שהתקיים בלב המושב הגיעו באותה שנה למעלה מעשרת אלפים אנשים. הבזאר כלל דוכנים רבים של מזון, בתי קפה, דוכני ירקות ופירות, פרחים וצמחי גן, תכשיטים, חפצי אמנות, ספרים, ביגוד, נעליים, צעצועים ומוצרים לבית לצד הגרלת פרסים יקרי ערך. עשרות תושבי המושב והישובים הסמוכים עבדו בהתנדבות לאורך ימים ארוכים ומפרכים של הכנות - הכשרת השטח וארגון התרומות, דרך יום המכירה המתיש וכלה בפינוי הררי האשפה ביום שלמחרת. לכבוד האירוע, בנו חברי קן נגי"ע (ירקונה, גני עם, עדנים ונווה ירק) מתחם "לונה פארק" מסנדות וחבלים, והפעילו את הצעירים שהגיעו לבזאר.

■ פרס הניהול - המועצה האזורית דרום השרון זכתה בפרס הניהול הכספי התקין ברשויות המקומיות לשנת 2011-2012, בפעם השש-עשרה ברציפות.

## שומרים על השטחים הפתוחים



המאבק על השטחים הפתוחים בגבולות המועצה נמשך. בסיור עבודה שנערך במועצה בהשתתפות מנהלת מינהל התכנון במשרד הפנים, בינת שוורץ, מחו נציגי הישובים על הכוונה לגרוע שטחים מישובי המועצה ולהעבירם למגזר העירוני. "ההחלטה בדבר העדכון עדיין לא התקבלה", הבהיר ראש המועצה, מוטי דלג'ו. "נפעל למנוע את רוע הגזרה. צריך להבין כי 99 אחוזים מהשטחים החקלאיים במועצה מעובדים". שוורץ הסבירה כי המדינה זקוקה לתכנון של 75 אלף יחידות דיור מדי שנה, רק כדי לצנן את שוק הנדל"ן, ואפילו לא כדי להוריד מחירים, וכי אחוז החוסר בדירות במרכז הוא הגדול ביותר. "אנחנו נמצאים כיום במשבר דיור במדינה, אבל אנחנו לא פועלים בהיסטריה", אמרה שוורץ. "אני קשובה לטענות המושבים. אם המתחם על

יד צופית פוגע בחלקות, יש להתחשב בכך. אני מניחה ומקווה שבסוף התהליך, כולנו נהנה ממה שאנחנו מנסים לעשות עכשיו. זו מלאכת מחשבת. אנחנו מנסים לבצע את העבודה בעדינות ובפינצטה ולא בשליפה מהמותן".



## חג השבועות בדרום השרון

חג השבועות בדרום השרון צוין בפארק אפק. באירוע הופיעו להקות המחול והשירה של דרום השרון ולאחר מכן התקיים מופע שירי החיפושיות בביצוע להקת המג'יקל מיסטרי טור.





■ **לוגו המועצה** - הלוגו הותיק של המועצה האזורית זכה למתיחת פנים ורענון. הלוגו החדש מציג את סמלי שלוש המועצות שאוחדו ב-1980 בסגנון עדכני וצבעוני.

■ **שיפוצים המבנה החינוך** - במהלך הקיץ השקיעה המועצה כ-2 מיליון ₪ בשיפוץ כל מוסדות החינוך בתחומיה.

■ **מקום ראשון בזכאים לתעודת בגרות** - המועצה האזורית דרום השרון הגיעה למקום הראשון מבין המועצות האזוריות בישראל בנתוני שיעור הזכאות לתעודת בגרות, עם 81.31%

■ **חינוך** - כחלק מתוכנית "עיר ללא אלימות" בדרום השרון, החלה לפעול תכנית "ילדים מגשרים" - שהחלה שנה קודם לכן כפיילוט בבית חינוך מתן.

■ **נמל יבשתי** - הועדה המשותפת לתחבורה יבשתית במנהל התכנון דנה באפשרות להקים נמל יבשתי על כ-1000 דונם מאדמות רמת הכובש בסמוך לצומת אייל.

■ **איזון תקציבי** - המועצה האזורית דרום השרון סיימה את שנת 2012 באיזון תקציבי זו השנה ה-17 ברציפות.

■ **תפקיד נכבד** - אלוף משנה אבנר פז צוק, המתגורר בכפר סירקין, מונה לתפקיד קצין חינוך ראשי.



### חוגגים גבורות

ישוּבי מועצה רבים חגגו השנה 80. ראשון היה מושב רמות השבים, שחגג ברצף של אירועים חגיגיים שהתקיימו לאורך השנה. אחריו, חגגו גם תושבי גבעת חן 80 שנים לעלייה לקרקע בשנת 1933. גם מושב צופית ציין גיל דומה באירוע שיא בהשתתפותם של כ-1,200 תושבים ואורחים.

■ **נבחר מחדש** - ראש המועצה, ד"ר מוטי דלג'ו, נבחר מחדש לקדנציה חמישית בתפקיד, ומבטיח להרחיב את הקשר עם התושבים ולשמור על השטחים הפתוחים.

### כלת פרס ישראל

הסופרת דבורה עומר תושבת כפר מע"ש, זכתה בפרס אקו"ם לספרות לשנת 2012.



### תוכנית אב לספורט

בניסיון להביא את ענפי הספורט השונים לקהל מתרחב והולך, ובאותו זמן לקדם מצוינות בו, הגו במועצה תוכנית אב לספורט ראשונה מסוגה. הרעיון מאחורי ההחלטה הוא להביא "ספורט לאלופים וספורט לאלפים". כלומר, להפוך את הספורט לנגיש וזמין לכלל תושבי המועצה, אך לא על חשבון הספורט התחרותי שגם אותו יש לטפח. תוכנית האב נהגתה על ידי ועדת היגוי מרכזית שכללה נציגי ישובים שמונו על ידי הנהלת המועצה, ואנשי מקצוע בתחום הספורט. התוכנית מציעה פעילות בשלושה רבדים: הראשון - ספורט יישובים מקומי, השני - הפיכתם של בתי הספר היסודיים ל"אשכולות" אזוריים לתושבים המזינים את בתי הספר והשלישי - רובד מועצתי מרכזי. ברבד זה יתקיימו האירועים המרכזיים הגדולים כמו צעדות, מירוצים, טריאתלונים, ניווטים, מסעות אופניים ופעילויות של הנבחרות האזוריות. ברוח זו הוכנה גם תוכנית מקיפה המופנית לאוכלוסיות יעד שונות ובהם תלמידים, בני נוער, מבוגרים ותושבים ותיקים שמטרתה לעודד תושבים לעסוק בפעילות גופנית ובספורט ולשפר את איכות חייהם ובריאותם.

## הונחה אבן הפינה לבית חינוך צופית

בבית ברל התקיים טקס הנחת אבן פינה לבית חינוך צופית במעמד ראש המועצה דר' מוטי דלג'ו, סגנו צפי פלד, מנהל אגף החינוך מאיר אבירם, סגנו אייל צייג, מהנדס המועצה רמי ברדוגו, אדריכלית הועדה המקומית לתיכנון ובניה נילי יוגב, גזבר המועצה יצחק אגוזי ומנהלת בית הספר צופית (הנוכחי) ענת אפרתי.



## שמונים שנה למושב צופית וגבעת חן

במושב צופית ציינו את שנת ה-80 להיווסדו של המושב בשנה של אירועים מיוחדים ובסיומה אירוע השיא - חג המושב בהשתתפות כ-1200 תושבים ואורחים.



גבעת ח"ן שעלה על הקרקע בשנת 1933, נוסד במסגרת "התיישבות האלף" על שם אלף המשפחות שנקראו לעלות על הקרקע באזורי המטעים בארץ, הקימו ישובים ובהם גבעת ח"ן ונתנו תנופה משמעותית למפעל ההתיישבות. גבעת ח"ן, חגג גם הוא גבורות בארוע רב משתתפים.



## קדנציה חמישית למוטי דלג'ו

ראש המועצה ד"ר מוטי דלג'ו נבחר לקדנציה חמישית בראשות המועצה.

"האתגר המרכזי שניצב בפנינו כיום" אומר דלג'ו "הוא עיצוב פניה של המועצה לשנים הבאות. יצירת חשיבה אסטרטגית רחבה שתתבסס על מגמות התיכנון והפיתוח האזורי ואופיו של המרחב הכפרי במאה ה-21".

## שחזור פסל השלושה

בקיבוץ עינת הסתיים שחזור האנדרטה יד לשלושה, הניצבת בכניסה לקיבוץ. האנדרטה הוקמה בשנת 1959 על ידי האמנית בתיה לישנסקי, לזכר שלושה פועלים מהמושבה פתח תקווה שמתו בכלא התורכי בשנת 1917 - מנחם גרויליך, אייזיק מהרינג ושמואל שטרייפלד, שעל שמם נקרא קיבוץ גבעת השלושה בשנת 1925. מכיוון שרבים מחברי גבעת השלושה היו בין מייסדי עינת בשנת 1952 (לאחר הפילוג בקיבוץ המאוחד). שחזור הפסל נעשה על-ידי הפסל ידדיה מור.



## מבנה חדש לבית ספר כצנלסון

החל תכנון מבנה חדש לבית הספר כצנלסון בכפר סירקין. בית הספר עתיד להיבנות במקום בית הספר הנוכחי שנבנה בשנת 1937. בבית הספר לומדים השנה 285 תלמידים אך לאור הבניה בשטחי ההרחבה במושב, צפוי מספר התלמידים לגדול באופן משמעותי בשלוש השנים הקרובות.



## נפרדים מאזרח הכבוד

המועצה האזורית דרום השרון הרכינה ראש על לכתו של ראש הממשלה לשעבר מר אריאל שרון, בן מושב כפר מל"ל ואזרח כבוד של המועצה.

בשנת 1998 הוענקה לשרון אזרחות כבוד של המועצה האזורית כ"ביטוי להערכה ולהוקרה של תושבי המועצה לפועלו ולתרומתו למדינת ישראל ולחברה הישראלית בסימן של אחדות ואחווה".



## שכונת מגורים חדשה בניר אליהו

בקיבוץ ניר אליהו מתאכלסת בימים אלו שכונת מגורים חדשה, לראשונה מאז שנות ה-90. השכונה מהווה תוספת משמעותית לקיבוץ, אליו יתווספו 24 משפחות חדשות. המאזן החברתי בקיבוץ ומספר המשפחות המתגוררות בו יגדל מ-100 לכ-150 משפחות.

## 5 כוכבי יופי לצור יצחק

היישוב צור יצחק זכה ב-5 כוכבי יופי במסגרת התחרות "קריה יפה ומקיימת בישראל יפה". התחרות מטעם המועצה לישראל יפה ובשיתוף משרד הפנים, מרכז השלטון המקומי ומרכז המועצות האזוריות בישראל התמקדה השנה בנושאי חזות היישוב וקיימות. צוות השיפוט נפגש עם נציגי המועצה ונציגי הועד המקומי וערך סיור בגני הילדים, באולם הספורט ובגני המשחקים. הצוות שמע סקירות אודות הקמת הישוב והתפתחותו. ולאור כל זאת העניקה וועדת השיפוט ליישוב צור יצחק חמישה כוכבי יופי.

## בתי ספר בניהול עצמי

החל משנת הלימודים הקרובה יחלו כל בתי הספר היסודיים במועצה להתנהל באופן עצמאי מבחינה כלכלית. במסגרת התכנית של משרד החינוך 'בתי ספר בניהול עצמי'. המטרה - קידום הישגי מוסדות החינוך ומתן מענה לצורכי כל הילדים הנמצאים בהם על ידי הגדלת המרחב הניהולי הפדגוגי של מנהל בית-הספר וצוותו. בית הספר ינוהל כיחידה תפעולית עצמאית המקצה משאבים, ובכך יגביר את יכולתו לבצע את תכנית העבודה שלו.

## גן ילדים ע"ש דבורה עומר



בכפר מעש נחנך גן ילדים ע"ש סופרת הילדים דבורה עומר. עומר התגוררה בישוב במשך כ-40 שנה ובו כתבה את מרבית ספריה. דבורה עומר שנפטרה לפני כשנה הייתה כלת פרס ישראל, פרס אקו"ם על מפעל חיים. הטכס נערך במעמד בני משפחתה, בעלה שמואל וילדיה גיל וטלי וכן ראש המועצה ד"ר מוטי דלג'ו.

## ליגת כדורשת נשים

יצאה לדרך ליגת הכדורשת לנשים. באירוע הפתיחה נכחו כ-160 נשים/שחקניות שחולקו מבעוד מועד ל-10 קבוצות המייצגות יישובים שונים.



## הצטיינות יתרה



בית הספר עמיאסף זכה בתעודת הצטיינות מיוחדת שהוענקה ממשרד החינוך לתוכנית העתודה המדעית-טכנולוגית, על שהציג את השיפור הגדול ביותר בשיעור התלמידים המצטיינים.

## ממחזרים בפח כתום

החלה פריסת פחים כתומים למיחזור. בתחילה בעשרה ישובים ולאחר מכן בכל ישובי המועצה. הפחים הכתומים מיועדים לאריזות פלסטיק, מתכת וקרטוני משקה. מנכ"ל המועצה שי אברהמי העריך כי "השליחות במקרה זה היא כפולה. ברמה האוניברסאלית למען עתיד כדור הארץ וברמה המקומית מיחזור שווה חסכון גדול בכסף".



## חתן התנ"ך האזורי

זיו שמעוני מבית הספר "צופית" הוא חתן התנ"ך האזורי לתלמידי כיתות ו'. מטרת החידון היא לעודד מודעות לערכים הקשורים לידיעת הארץ ולמסורת ישראל, לטפח ולחנך למצוינות וליצור גיבוש הנאה ויציאה מהשגרה.



## נחנך בית חינוך "צופית"

בטקס חגיגי בתחילת שנה"ל תשע"ז נחנך בית הספר האזורי החדש "צופית" במתחם בית ברל. בעתיד הקרוב תחל בנייתו של אולם ספורט ממוזג בן כאלף מטרים וכ-200 מקומות ישיבה. בשנה"ל תשע"ז לומדים במערכת החינוך של המועצה 7568 תלמידים ב-67 גני ילדים, 7 בתי ספר יסודיים ושני בתי ספר שש שנתיים.



## שומרים על הירוק



המועצה האזורית פתחה במאבק ציבורי בשיתוף ועד המושב צופית, על גורל 850 דונם אדמה חקלאית של מושב צופית שעל פי התכנון עתידים להצטרף ל-150 דונם בצפון כפר סבא לצורך בניית שכונת מגורים בת 4000 יחידות דיור בבניה רוויה.

## מצדיעים ונפרדים

במסגרת ארוע ההצדעה המסורתית שמקימת המועצה למערכת החינוך, נפרדה המועצה ממאיר אבירם, מנהל אגף החינוך בעשרים השנים האחרונות.



## מועדון נוער חדש באלישמע

במעמד ראש המועצה ויו"ר מפעל הפיס נחנך מועדון הנוער החדש באלישמע. המועדון החדש כולל ארבעה חדרי חוגים, מטבח וחדרי ספח והוא משתרע על שטח של כ-240 מ"ר.



## מתנגדים לעיר החדשה

משרד הבינוי והשיכון החל לקדם תכנית להקמת 3500 יחידות דיור בשטח המצוי ממערב לכוכב יאיר, בתחומי המועצה. במועצה מתנגדים להקמת העיר החדשה בטענה כי מדובר בפגיעה קשה בשטחים הפתוחים ופגיעה באחת מעתודות הקרקע האחרונות של אזור המרכז.

## המירוץ לתואר

88 מלגות להשכלה גבוהה הוענקו השנה לסטודנטים הלומדים לתואר ראשון וכן לספורטאים מצטיינים. מאז הוחל בהענקת מלגות לפני כ-19 שנים, חילקה המועצה מלגות לכ-1600 סטודנטים בסכום העולה על 2 מליון ש"ח.

## זיכרון ותקומה

ספר זיכרון ובו 350 עדויות של ניצולי שואה בני המועצה הופק על ידי המועצה. במקביל לספר הוקם אתר אינטרנט ייעודי בו ניתן לקרוא את העדויות ולהוסיף חדשות

## ארועי 35 למועצה

במלאת 35 למועצה המאוחדת התקיימו 5 אירועים מרכזיים בגינות ציבוריות בחמישה ישובים. באירועים בהם נכחו תושבים רבים נכללו מגוון סדנאות, הופעות של ילדי הישובים, להקות מחול ומופעים מרכזיים.



